

De Peccatis. Il indice al fin.

M.S. 4.º pergamino, completo, folia de harca 126. bien tratado.

R = De Peccatis.

2

Prælocutio.

P. Taboada

Annuo votis petitisque vestris, At ingenuè, et si ingenuè fatear me difficult. annuerem eo q. rem difficilem postulastis: si iem ad fugienda peccata duplex desiderat. spiritus ad illa cognoscenda, et dignoscenda n. mirus e desiderandus duplicatus et sus eminens ingenium: fortasse q.a eisdem viribus peccatus cognoscit et fugit. Utinque labor nr in tanta malitie impensus cognitione fugam ab illo p. fructu maximo pareret. Cognoscamus q.o peccatus ut fugiamus; d certe difficilis e de peccato cognitio ideo ut cu Rege Vate n. insigne dicere possimus delicta q.s intelligit.

Et quidem mirus e nihil ee peccato quoad ex. 9 notius, ut quotiadana et tristis testat experientia, et nihil ee quoad eius gravitate a nra cognitione remotius. sed ni fallor, eadem ipsius ex.a q. e illius ignorantie, latet intellum, dum inest voati, q.a dum voati appropinquat miserrime q. excecat. Quapropt vos maxime moneo, ut si pfectus peccati notitia studetis adquirere, remotissimi sitis a peccato: fortasse D.s q.a alienissimus, et longissimus e a peccato ideo de peccato het notitia pfectissimam: q.o quo a peccato sumus remotiores, eo erimus sapientiores de peccato.

Igit mam de peccatis gravissimg, et n. minus nessaria tractant Scolastici l. cu Magistro lib 2.o snarus; l. cu D.o Tha 1.a 2.e; ubi cu Doctor Angelicus egisset de sumo et ultimo fine hois, slt, Beatitudine item de actibus humanis, et virtutibus, que ss media ad fine illius dsequendus, agit postea p novedecim questiones de vitiis et peccatis in com. que s impedimenta et obstacula, qq ho pot impediri a fine suo dsequendo. Nos q.o a methodo et serie D.i The n. alieni, qq.d de peccatis tradi solet quinque dtroversiis dplectemur. 1.a erit de peccato in com: 2.a de divisionibus peccati: 3.a de peccatorum inequalit.e, et distin.e

4.° de causis peccati, et de illius effectibus ultima. Quod ut cum brevitate, et claritate tractam, claritatis aut brevitatis non promitto; vobis tamen si exponerem animus certe cupidus in materia tam gravi non peccandi; quod si forte peccatum aliquod commiserim non dubito, fore quantumvis grave veniale, ut pote venia vestri omnium humanissima non indignus. Valete ut valeam.

Tract.us I.

De peccatis in communi

In quaest. 71 aliqua dedit D. Thomas de vitijs, quorum omissa tractat.e totus ero in tradenda notitia de peccatis: peccatum enim ut proprie sumit. a Theologis a vitio distinguit. q.a peccatum est actus, vitium vero est actus 1 habitus pravus adquisitus ad peccatum inclinans. Dabimus q. in hac nostra tract.a peccati ess. et n.a; nec non difficultates alias de peccato coes. De peccati ex. nec verbum faciemus q.a peccatum existere notissimum e. Scriptura, lumine nat. et experientia: ideo et D. Thomas talis ex. probatis omisit. 1

Disp.o I.

De conceptu peccati Metaphysico.

Sect. I.

Diffinitiones et sensa proponuntur.

Varias huius nominis peccati acceptiones tradunt Scolastici invenienti, quas omissis ut ad praesens institutis inutilibus, nihil aliud per peccatum intelligimus quam actiones, et omissiones voluntatis moraliter inhonestas; quas si ad definitionem brevis velles reducere, in communi peccatum hoc conceptu definires, malum morale. Dicitur malum, q.a omne peccatum in genere morum est contra naturam rationalem, qua talis est; sicut enim in genere Physico iam frigiditas est mala, ita in genere morum naturae rationalis peccatum, q.a hoc naturam rationalem praeditam dedecet, et deturpat. Dicitur morale, q.a omne peccatum est actus liber, et humanus, sive, humano more procedens. Dicitur formaliter, ut habitus vitiosos excludamus: qui licet mali denominationem participent, et ad genus morum aliquomodo pertineant, tamen mali, et morales formaliter non sunt, sed effective, quia ad actus formaliter malos, et morales inclinant. Materia q. formalis est pravitas dicitur de peccati, et formalis moralitas generica, malitiae 2

et bonitati coe.

3 Ex qqq ɔstat, rone sive ſrq, qua actus humanus ɔstituit in ee peccati, ee oino eamdē cū rone, qua ɔstituit inee mali fr moralis: in quo ɔveniunt fere oes Doctores cū Dº Tha 1º 2ę q. 21 art 1 corpore, ubi dicit, actus humanus ex hoc qd e malus het rone peccati. Qd dixerim ppt aliquos, int quos unus e Gen. Arriaga, qui int malum morale et peccatu dist.em invenerunt, n immerito. Hec cū certa sint, restat indagare, in quo malitia fralis moralis, p qm peccatu a n peccato differt, frr ɔsistat? ro dubitandi desumit ex na peccati, qd cū sit ens relativus ɔstitui debet p rs ad trs, et cū tri quos respicit peccatu sint plures, merito dubitat, p quem rum debeat peccatu ɔstitui?

4 Terminos illos, quoad pncus attinet, respicit peccatu qqq opponit, et dissonat. Inprimis opponit Deo, quem cū respicit, offendit; rone cuius rs peccatu dr Dei offensa et iniuria. 2º opponit Legi, quā dū transgredit respicit; et tunc dr inobedientia, et pvaricatio. 3º opponit fini a quo deviat; finis a e rectitudo, qm na ralis in suis operationibus liberis intendit. 4º oppont dictamini, sive, dictamini practico ronis, quę dici solet regula prima actionis moralium, qm respicit peccatu dum ab illa declinat. 5º opponit na rali, quę e subtus peccati, qm respicit dum illi malus infert; ideoq dr malus morale. Tandē opponit virtuti, vg odium Dei illius amori, Cum go tot sint peccati rs, qui rs e primarius, et essalis in peccato?

5 In qua difficultate sot ss sne, quot ss tri ad quos peccatu refert. 1ª sna e aliquorus asserentis, peccatu fr ɔstitui p oppositū, qm dicit cū virtute oria. Quę sna facile reicit, qa si oppositio cū virtute oria eet peccatu, daret peccatu quoties talis oppositio daret; qd falsum e ut pt in actu ɔlsi Evangelios opposita; vg actus quo nat

eleemosina pauperi nec extreme, nec graviter indigenti; opponitur virtuti misericordiæ, quæ in Evangelio consulitur; et in peccatum non est: consilia enim sub peccato non obligant, alioquin consilia non essent, sed præcepta. Secundo: si dicas peccatum constitui per oppositionem cum illo actu virtutis, ad quem obligat virtus, nihil aliud dicis, quam peccatum constitui per oppositionem ad actum præceptum; et sic incidis in sententiam asserentium, constitui peccatum per oppositionem ad Legem: de qua infra. 4

2a sententia est illorum, qui dicunt malitiam formalem peccati constitui per oppositionem cum Deo, vel tanquam cum ultimo fine, vel tanquam cum perfectionum, et attributorum cumulo; vel tanquam Legislatore peccatum prohibente iuxta varios dicendi modos. Sententia hæc 3o modo explicata coincidit cum illa, quæ constituit peccatum per oppositionem ad Dei legem. Quoad alios vero modos impugnatur generaliter ex eo quod formalis hæc oppositio cum Deo non inveniatur in peccato philosophico; illo, scilicet, quod fit contradicente conscientia sub invincibili Dei ignorantia, quod vere peccatum est: cum quo oppositio formalis cum Deo omni peccato non conveniat, fieri non potest in illa malitia peccati in communi consistere. 6

3a sententia constituit peccatum per oppositionem ad legem: quæ sententia ut potè celebrior aliquantulum diffusè erit inferius expendenda. 4a Sententia defendit, malitiam formalem peccati consistere formaliter in oppositione, ac deformitate cum dictamine practico rationis: v.g. mendacium est malum formaliter, quia est contra iudicium, quod dictat mentiendum non esse. Hanc tenet Scotus quodlibeto 18. Pater Ludovicus de Molina 1a parte q. [illegible] quos aliqui Recentiores sequuntur. 7

5a denique sententia ponit malitiam formalem peccati in disconvenientia, et dissonantia ad naturam ipsam rationalem qua talis est: v.g. mendacium est malum formaliter, quia dissonat, et disconveniens est naturæ rationali qua tali. Quam sententiam eximie docet Pater Vasquez pluribus in locis præsertim 1. 2. disp. 98 c. 1. et disp. 90 c. 3. Pater Franciscus de Oviedo de Bonitate 8

et malitia humanorum actus Castrop. 4 n 41: Salm. Thom Dian, Gaspar Hurtado, Castro Palao, et e communissima. Hae duae ultimae sententiae celebriores sunt et veriores: ex quibus unam eligere, et utramque conciliare curabimus.

Sect. 1.

Eligitur sententia, exponitur, et authoritate probatur.

9 Ex his duabus ultimis sententiis ultimam eligo ut veriorem. Ratio quam ratione hac mentem meam sic expono: primarius et essentialis ratio, in quo malitia formalis peccati consistit, est dissonantia, et difformitas cum natura rationali. Unde natura, sive substantia ipsa rationalis, qua talis, est prima radix et regula cum qua malitia formalis mensuratur; et per rationem ad regulam istam malitia haec constituitur. Cum quo stat optime quod dictamen rationis, sive, iudicium practicum dictans hic et nunc furandum esse non esse, sit etiam regula malitiae; quam assero esse regulam secundariam, et proximam quoad nos, quae nobis manifestat quod conveniens sit, et disconveniens naturae rationali: unde supponit malitiam formalem actus iam constitutam.

10 Hac ratione iudico venire ad pacem et concordiam utriusque sententiae Patronos, illos qui defendunt dissonantiam constitutivam malitiae esse cum natura rationali; et illos qui docent esse dissonantiam cum ratione: concordant, inquam, si dicamus naturam rationalem esse primam radicem, et regulam humanarum actionum; et dictamen rationis esse regulam immediatam, secundariam, et proximam. Quae concordia intelligenda.

11 Notandum est rationem rectam, sive dictamen rationis posse sumi dupliciter: 1.o pro ratione formali; 2.o pro radicali. Recta ratio formalis est iudicium, sive, cognitio de eo quod facere convenit: recta ratio radicalis est ipsa rationalis natura, apta iudicare quod sibi sit prosequendum, aut fugiendum. Cum quo DD. qui pro opposita sententia citantur, dicunt malitiam formalem consistere in dissonantia cum ratione, possunt de utraque ratione indifferenter intelligi: unde infero Doctores nullum citari

tione quâ ea ponente primarium pratus malitiæ in dissonantia cum ratione, sive cum dictamine finali; quod nullus, quem viderim, talis aut equivalent mente suâ exprimit, si exprimit intelligendus est de ratione tanquam regula proxima, non vero tanquam regula primaria et radicalis. 9

Sed quid sit de hac nostra 12
concordia nostram statutam dêlong tenent exprime, ut dictum est § 9.a nostra citatos, illi ipsi qui citari solent pro 4.am nempe Doctor Eximius; P. Theophilus Raynaudus et P. Tannerus. Et inprimis P. Tannerus de actibus humanis q.e 5.a n. 12 quaerens, quae sit in bonitate morali finali potior conformitas actus cum natura rationali, an cum recta ratione, seu cum lege? respondet 19, et prae ceteris magis intrinsecam esse ipsius conformitatem cum naturali, et ex hac conformitate nascuntur reliquæ. Et subdit rationes postea a nobis subiiciendas. 2º ipse repetit disp.e 4.a de peccatis q.e 1 n. 31 ubi dicit, si quaerit, quaenam (disvenientia) sit maxime intrinseca, et essentialis peccato, dico, eam esse disvenientiam cum ipsa natura rationali. Item P. Theophilus in sua morali disciplina disp.e 4 n. 235 docet, naturam rationalem esse regulam radicalem et fontalem, cui dissonat peccatum; iudicium vero rationis esse regulam hoc proximam: ergo si natura rationalis est radicalis trium malitiæ finalis, est primario et essentialiter ratio a malitia.

Sed omissa 13
qualibet alia authoritate nobis esset sufficiens authoritas Doctoris Eximii, quem iudico pro nostra ratione totus esse. In Metaphysicam disp.e 10 sect. 2.a n. 12 loquens de bonitate morali dicit, solet hoc bonum (morale) per convenientiam ad dictamen rationis declarari: tamen si hoc dictum intelligat de recta ratione, prout dicit iudicium sic non consistit honestas in conformitate ad dictamen rationis, neque est illa 1.a regula, seu 1.a ratio talis honestatis: si vero dictamen rationis non finalis, sed quasi radicaliter sumat, sic bene et a priori dicat bonum honestum esse illud, quod est conforme rationi, idest, quod est confor

me nae rali. Cy g° eadē ro sit de bonitate frali morali, ac de morali frali malitia; segr Doctorē Eximiū nrp scla ni apertissime favere.

14 Preterqm q' in eadē Metpha disp^e 11 sect 1° n° 1° coent explicat malū morale p disvenientiā adnā ralem, sive, Liberā qua talem. Deinde Lib 1° de legibus c et n° 5 approbat mq. P. Vasquez docentis naturā ralem ee regulam et mensurā bonitatis et malitiæ fralis actuū humanorū. Insup c et n 6 docet dictamen ronis, sive iudiciū de obti malitia regulā n ee in ordine ad qm sitituat malitia. Videt g° Doctorē Eximiū p nobis stare manifeste.

15 Authoritates has retuli, tum ob sclonē nram stabiliendam, tum ut videritis, qua veritate AA istí p nobis opposita afferant; Non affero p nra stabilienda sclone authoritates Augi, et aliorū sanctorū Patrū, q^a hij facile interptatē accipient. Nec de D° Tha verbū facio, tum q^a n explicat de qua rone loquat an de frali, an de radicali; tum q^a hic art 6 definit frale peccati in ordine ad æternam Dei legem, et ronem humanā vocat regulam pxinquam et pximam: unde neutri ex hij mij favere videt. Restat g° ut sclonē nrā a rone pbemus.

16 Sed ante pbandā sclonem ulterius explicanda e; dd. duplicē malitiā; aliā fralem, et fundamentalē, sive malem aliam ut hanc fundamentalem intelligas, scias oportet, ex rebus alias ee malas intrince et ex se, ut mendaciū; et alias ee malas ex phibitē positiva, ut esus carnis in die Veneris, x^a coem Theologorū ploquiū, alia ss phibita q^a mala, et alia mala q^a phibita. Quæ ex se mala st, nã sua hent independent a lege positiva quamdā malitiā radicalē, qm fundamentalē appellamus eo q^d accedente libertate, et advertencia, fundat malitiā fralem sive dissonantiā cū nã rali: quæ a mala

ss ex phibite ex vi phibitionis hent fralit hanc fundamentalē malitiā; quæ ante phibitē erant licita, et phibitione accedente illicita fiunt. Hec fundamentalis malitia sparata cū na-rali sortit malitiā fralē p rum ad naturā ralē cui dissonat.

Igit fundamentalis malitia e fundus ad malitiā fralē; et fralis malitia e veluti fra acts fundamentalit malē denoans malē, et vituperabilem moralit. Fundamentalis hęc malitia ab aliquibus cū obtiva sfundit, ꝺ flo, quia tam fralis quam fundamentalis pot ee obtiva quia utraq. obtis ee pot. Pterea, actus voatis circa obtū turpe absq. plena advertentia elicitus n e malus obtive, et e fundamentalit malus, quia tendit in obtū malū intrince et exre: n ergo e eadē malitia obtiva cū fundamentali malitia. 17

Sect. 3a.

Piacta ꝺelo pbat a rone.

Pbat 1o a priori: peccatū qua tale, e fr malū alteri, sive, malū respectivū; ut stat ex defone nra ab oibus recepta; ꝺ qua malū alteri primario stituit p respectū ad illud, cuius e malū: ergo peccatū qua tale stituit primario p respectū ad illud cuius e malū. Sed illud rā cuius peccatū e malū, e na ralis, ut et ipsi fatent adversarii; n em e cognioni, aut dictamini malā: ergo primarius et essalis stitus peccati qua talis, e rus illius illius ad naturā ralem sive, e dissonantia, et difformitas cū illa. Hec cū sint luce clariora; 18

Dices adhuc: peccatū stitutū in ee peccati e malū respectivum; at peccatū n stituit in ee peccati p ee malū respectivū. ꝺ fras exemplo Dei et caloris: Ds em e summus bonum creaturę ralis, et calor e aquę malus; at bonitas Dei respectiva Dm n stituit, nec stituit fr calorem malitia respectiva caloris; ꝺ potius illos supponunt in sue ee stitutos: silit peccatū supponit in ee talis stitutū 19

p difformitate cu dictamine rōnis, et postea intelligit ee malu ne rali p malitia respectiva subsequuta ad moralem malitia.

20 Sed 2a e, et rōne nra instauro 1°: p id cstituit peccatu in ee peccati, p qd e cstitutu in ee peccati; d in ee peccati e cstitutu p ee malu respectivu: g° in ee peccati cstituit p ee malu respectivu. Mar et coa liquent. Pbat mir: peccatu e cstitutu in ee peccati p ee malum morale; d malu morale e malu respectivu; e em qd dedecet aliquem rali cui disvenit, ut cu oi Theologia suppono; nisi velis q̄m ad voces reducere: g° peccatu cstitutu e in ee peccati p ee malu respectivu. Instauro 2°. peccatu cstituit p fra illud denoante peccatu; d fra denoans peccatu e malitia moralis: g° cstituit p malitia morale: atqui malitia moralis e malitia respectiva, et n abra, aut in se: g° peccatu cstituit p respectiva malitia, et cvent p ee malu respectivu. Peccatu g° p ipsa malitia moralem refert ad rationalem natura, et n p malitia aliqm ad malitia moralem subsequuta.

21 Ad Oppones ex Deo, et calore desumptas dm e, manifestissimu ee discrimen: Ds qa Ds n e fr bonus creaturæ rali (suppono praty hoc de Dei esse n ee) nec calor, qa calor, e fr malus aquæ: unde nil miru, qd bonitas Dei respectiva, et malitia respectiva caloris supponant essa Dei, et caloris cstitutas; at peccatum qa peccatu e, fr e malu respectivum, ideo malitia respectiva peccati n supponit peccatu cstitutu, d cstituit. Imo hinc.

22 Oppat Scio Ds qa summu bonu e creaturæ ralis cstituit p bonitate respectiva; et calor qa malus e aquæ, cstituit p respectiva malitia, ut e certu: g° peccatu qa malum morale cstituit p morale malitia respectiva: d qa malu morale e peccatu: g° qa peccatu p talem malitia csti-

luit: cum ergo non sit aliud, ratione cuius sit malum, nisi natura ra- 7
ly, segr. per respectu ad illam constituitur in esse peccati.

Probat 2° scilo: pra- 23
ty peccati primarium est constitutivum peccati; sed oppositio, et dissonan-
tia peccati cum natura rali est pratum peccati primarium: ergo. Probat
minor: dissonantia peccati cum iudicio practico rationis est pratum sub-
sequutum ad dissonantiam cum natura rali; ergo dissonantia haec est pra-
tum primarium. Probat ans: haec propositio est vera, ideo peccatum iu-
dicio rationis opponit quia opponit naturae rali: ergo oppositio cum na-
turali est altera prior ut ratione ea opponit per alterius. Ans proba-
tur: ideo peccatum iudicio rationis opponit, quia ponit dictante,
et iudicante ratione, actionem esse malam; sed ratio dictans, et iudi-
cans actionem esse malam, supponit malitiam actionis: ergo peccatum
iudicio rationis opponit, quia opponit naturae rali. Et consequentia, quia
non est aliud in quo possit consistere malitia quam supponit,
nisi oppositio cum natura rali.

Explico rationem: ea quae quomodocumque sunt ma- 24
la, non sunt mala, quia iudicant esse mala; sed potius e contra ideo
iudicant esse mala, quia sunt mala: unde iudicium supponit sem-
per malitiam actionis constitutam: si ergo supponit malitiam, haec con-
sistere non potest in dissonantia cum iudicio, sed in dissonantia
cum natura. Dices iudicium supponere fundamentalem malitiam, non
formalem. Sed contra est, quia supponit malitiam quam cognoscit,
et quam habet pro obiecto; sed habet pro obiecto formalem: ergo. Probat
minor: habet pro obiecto id quod si voluntas amplecteretur denominabi-
tur peccans; sed forma voluntatem denominans peccantem est malitia forma-
lis; ergo illam habet pro obiecto.

Probatur scilo ex hac ratione: bonum delectabile, et utile
non constituitur per relationem ad rationis iudicium: ergo neque per relationem ad ratio-
nis iudicium constituitur bonum honestum: ergo neque constituitur malum in-
honestum, sive malum morale aut peccatum. Haec consequentia 2a est legiti-
ma; prima constat a paritate: ans est certum, quia iudicium supponit
delectabilitatem, et utilitatem in re cognita; non enim habet res ex cognitione

ee delectabilis aut utilem.

26 Dices: delectabilitas, et utilitas sunt bonitates phicæ, ideoque ɔstituunt indevendent a relate cum iudicio; at honestas e moralis bonitas, ideoque ɔstitui n pot independent a tali relate, qua e fra moralis. sed ᵒ e Iᵒ, qa actus amoris Dei vg n so e honestus, d et delectabilis et utilis creaturæ rali; d n in genere phico: gᵒ in genere morali: gᵒ bonu delectabile et utile e morale. Iᵒ: bonum respectivum morale dividit in bonu honestu, utile, et delectabile, ut docet Pr Suarez disp 10 metphs sect 1ᵃ n 3ᵒ; gᵒ sunt bonitates morales: d bonu utile et delectabile supponit ɔstitutu ante ronis iudiciu: gᵒ silit bonu honestu.

27 Pbat 3ᵒ pelo nra: posita pcise actus dissonantia cum na rali, et positive seclusa actus dissonantia cum iudicio practico ronis, ponit fralis malitia peccati: gᵒ hec n ɔsistit in dissonantia cum tali iudicio. Pt cõa ex priss metphys derevu ɔstitute. Pbat ans: posita pcise dissonantia cum natura sub cognione mere repratiua talis dissonantiæ ponit fralis malitia; d cognio mere repratiua n dicit iudiciu practicu ronis: gᵒ absque tali iudicio ponit fralis malitia p pcisus posits dissonantiæ cum natura. Mir et cõa certissima est. Mar d mihi n e minus certa, gᵒ ad peccatu furti vg ɔmittendu sufficit qd voati repret furtu ee malu, quamvis cognio furti malitia repraens furtu voati n phibeat.

28 Itaque vis argti huius stat in eo qd in iudicio practico ronis distingui poss plures fralitates; alia mere cognionis, alia iudicii, alia practici, quam het eo qd iubeat actus, aut phibeat: et asserimus ad peccatu fr ponendu sufficere ronis sive fralitate cognionis, aut iudicii, et n requiri practici ronis: cum qᵒ iudicium, aut cognio supponat malitia fralem; hec ɔstitui n pot p rum ad iudicium. Pt quamquam phibitio elata a iudicio ronis, et malitia fralis supponit, actum em-

phibet qa dissonat ne rali.

Confrat: qa si malitia peccati consisteret in dissonantia cum iudicio, semper atque homo peccat, iudicium hoc reflexe cognosceret; sed hoc non est necessarium, ut constat: ergo. Maior probatur, cognosceret dissonantiae relationem in qua malitia consistit, qa absque cognitione malitiae homo non peccat: sed relatio dissonantiae habet pro termino iudicium; ergo cognosceret iudicium tamquam terminum. Patet consequentia, qa relatio cognosci non potest absque termino. 29

Sect. 4a.

Solvuntur argumenta

1um argtum: Per esse intellecta oppositione, et dissonantia cum dictamine practico rationis, et non intellecto alio termino dissonantiae, intelligitur malitia moralis formalis: ergo haec constituitur per esse per oppositionem cum dictamine practico rationis. Probatur ant., qa tunc intelligitur actio moraliter mala: intelligitur forma reddens actionem vituperabilem et poena dignam: et intelligitur a regula morum deviatio: ergo intelligitur malitia moralis. Confrat: ergo ablata ab actione oppositione cum rationis iudicio, aufertur formalis actionis malitia; qa auferuntur omnia, quae tali oppositione posita ponunt: ergo in tali oppositione consistit malitia peccati. 30

Argtum hoc manifestam habet retorsionem: etenim per esse intellecta oppositione actionis humanae cum voluntate Dei, ponitur actio moraliter mala, vituperabilis, et digna poena: sed malitia moralis non consistit in oppositione cum voluntate Dei: ergo argumentatio tua vel nulla est, vel aequivocatione laborat. Maior est certa, qa nequit intelligi, qd actio libera eliciatur sub cognitione oppositionis, et difformitatis cum voluntate Dei et qd mala moraliter non sit. Idem argtum fieri potest in difformitate cum qualibet lege positiva, in qua malitia peccati non consistit. Ut ergo huic retorsioni, et adversariorum argto respondeas, 31

Notandum est, plures esse regulas actionum humanarum: est enim alia natura rationalis; alia iudicium practicum rationis; alia lex aeterna Dei, et alia quaelibet lex alia positiva: cum qualibet ex his actionis 32

actus conformet semper bonus evadit: et quoties sonat [...] difformitas cum qualibet ex istis evadet moraliter malus: at illius moralis malitia estiva [...] qua talis, non consistit in difformitate cum qualibet, sed in difformitate cum regula primaria quae est natura rationalis, ex qua reliquae nascuntur, ut videtur docere D. Thomas hic q. 63 art. 7. ad 3 his verbis aversione a regula rationis sequitur aversio a Deo.

33 Doctrina explicatur [...] da prototypon aliquod plures imagines ad vivum expressas habere quaelibet ex his est regula ad aliquam [...] velis depingere et veritatem conformitate, aut difformitate tuae imaginis cum qualibet ex illis imago tua rectitudinis, aut irrectitudinis habebit; caeterum illius rectitudo aut irrectitudo non consistit [...] in conformitate, aut difformitate cum qualibet ex illis imaginibus, sed in conformitate, aut difformitate cum prototypo, ex quo tanquam exemplari, et regula primaria aliae rectitudines, aut irrectitudines nascuntur. [...]

34 Ad argumentum ret[...] dd [...], intelligitur malitia moralis a posteriori, et tanquam a regula secundaria, [...] intelligitur a priori et tanquam a regula primaria, [...] et [...]. Eodem modo distinguendo [...] probatio. Ex difformitate actionis cum scientia ut [...] cum regula morum infallibiliter intelligitur et cognoscitur malitia formalis in actione; caeterum scientia cum infallibiliter supponat et [...] quod dissonat rationali naturae, supponit dissonantiam cum natura tanquam cum regula primaria: unde a posteriori colligimus per dissonantiam cum scientia actionem esse moraliter malam, et a regula primaria deviantem. Ad [...] distinguendum [...], aufert [...] et [...] formalis malitia, [...]; aufert ex consequenti, [...]. Ex [...] oppositionis cum scientia intelligimus actionem non esse [...] non.

35 Secundum argumentum: malitia moralis est extremum relationis dissonantiae ad naturam rationalem, et natura rationalis est terminus talis relationis: sed extremum relationis dissonantiae ad naturam rationalem non constituitur per talem dissonantiam: ergo malitia moralis qua talis

n ostituit p dissonantiā ad nā ralem. Minor tibi ostat, qª uny extremy relationy dissonantiæ n ostituit p aliud extremy; ꝯ dissonantia p utrūq ostituit; qª uny extremy n ostituit p dissonantiā. Maior prioris syllogismi pbat, qª actio illa, quæ e extremy dissonantiæ ad nā ralē, het aliqd frinse, rone cuius sit dissonans nae rali, qd n het alia quæ tantū sit fundamentalit mala, vg odiū Dei absq Libertē elicitū; ꝯ hoc n pot ee aliud, qm malitia moralis: qo hæc e extremy suppositū ad dissonantiā cū na rali.

Inprimis argtū hoc retorqueri pot in dissonantia cū dictamine practico ronis: eadē em fra syllogistica pot dici malitiā moralē ee extremy relationis dissonantiæ ad ronis iudicium, qª actio fr mala het aliqd fr in se, rone cuius sit dissona iudicio: si qo extremy dissonantiæ p dissonantiā n ostituit, neqd malitia moralis p dissonantiā cū iudicio ostituit. 36

Deinde, si relatio dissonantiæ sit pralis, ret dd maior. e extremy, sive fundū pximū, ꝯdo; remotū, no. Distinguo itē minē, extremy remotū n ostituit, ꝯdo; pximū subdistinguo, n ostituit adequate, ꝯdo; inadequate, no. Quamvis uny extremy pximy dissonantiæ n ostituat p aliud, tn uny p dissonantiā inadequate ostituit, qª in utroq ossistit dissonantia. Si vero dissonantiæ relatio sit tralis ut ego iudico, ret negando maior in sensu frali; malitia em e ipsa relatio ab actu relato fr dista. Ad pbat dme, actionē malit malā, vg odiū Dei absq Libertē elicitum, n herent Libertatē, qm het actio fr mala quæ Libertatē nessario ad dissonantiā supponit, l in illa ossistit dissonantia: &ª varios discurrendi modos. 37

3um argtū: actus flus in genere morali e malus et dissonus næ intellectivæ; ꝯ actus flus qua talis n ostituit p dissonantiā cū na intellectiva; ꝯ p difformitatē, cū obto ut e in se: qo licet et peccatū in genere moris sit malū et dissonū næ rali, adhuc n ostituit p dis- 38

sonantia cum tali ratione, et per difformitatem cum dictamine practico rationis.

39 Certe non video cur: ego enim expositis terminis potius sic inferrem: ergo consistit peccatum qua tale constituitur per difformitatem cum obiecto quod cum non concedas, rere teneris. Interim tamen reo dat maris, actus fluus e malus fr no maris; e malus realit scdo maris et mirs et na cog. Sicut enim verus n e fr bonus, ita flum n e fr malus; ideoque actus flus qua talis constitui n debet per dissonantiam cum natura intellectiva, cum e malus: at peccatum cum in ee talis sit fr malus constitui debet per respectum ad naturam cui e malus.

40 4um argtum: natura ralis creata e defectibilis: ergo esse n pot regula actionum humanarum. Probat 1o: natura Da e 1a regula nrarum actionum, ergo nra ralis creata n e 1a regula actionum nrarum. Probat 2o: natura ralis semper e eadem, et n semper e illi dysveniens eadem actio; ergo ee n pot regula actionum humanarum. Mir constat in homicidio, quod authoritate publica patratus e illi conveniens, et dysveniens patratus authoritate privata.

41 Ret ad argtum distinguendo ans; e defectibilis in existendo, cdo ans; in regulando actiones humanas, no ans. Sicut enim e infallibilit verus actiones nrae rali conformem here bonitatem moralem, et illi difformem malitiam; ita e in regulando indefectibilis. Praetereaque per naturam rationalem intelligimus naturam abstractam a creata, et increata, quae complexus nullam defectibilitatem involvit.

42 Ad 1am probationem distinguo ans; e 1a regula in ordine causalitatis, cdo ans; in ordine ad mensurandum, no ans. Multa licent et conveniunt nrae Dei, quae nrae humanae rali nec conveniunt, nec licent; ut concurrere ad peccatum Deo licet et n homini; ideo actiones humanae regulari n possunt a priori per naturam Dam: e a hoc in genere causalitatis regula 1a ergo e causa omnium aliarum regularum. Ad 2am probationem distinguo minus; eadem physice actio, cdo; eadem moralit, no. Dummodo

actio sit moralit eadē semp e conveniens, aut disconveniens ne rali: homicidiu a authoritate privata, et authoritate publica patratu n e idē moralit homicidiu; rone em iurisdictionis, quę dat in uno, et n in alio e moralit diversu. 10

q am argtu: 43

oia peccata, quę secu afferunt delectates sensibiles, ss xa hois inclinates; go ss xa ng illius: go n oe peccatu e dr. L dedecens illius naturę. Cfrat 1o. Actus 1o Li ex se mali ss, Li defectu libertatis n sint moralit mali, et tn ss naturales: go xa naturę n ss, alioquin naturales n eent. Cfrat 2o actus appetens gloriæ humanę e moralit malus, qd e conveniens ng rali qua tali, illi em et n alterā pot convenire: go peccatu ut sic disconvenientia cu na rali n dicit:

Ad argtu reo dd ans; ss xa hois inclinates quà hō sensitivus e omitto ans; quà ralis, nō ans. Lāod e xa naturę ut sensitivę pot ee xa eamdē naturę ut ralē. Dixi omitto, qa falsu e appetitum sensitivu inclinare ad peccatu qua tale; qa et si inclinet ad bonu delectabile qd peccatu e, n tn inclinat ad peccatu qua tale, qa nemo ad malu intendens operat. Ad 1a cfrationē dm c, actus 1o. 1s dicit nales, n qa sincu libertte elicerent n eent xa naturę ralę; d qa necessario et absq libertate eliciunt admodu operationis naturę, quę operat necessario. Ad 2a dm c, actus laudis et gliæ pōne dici conveniens ng rali in sensu phico, qus na ralis e subtus capax illius; at in sensu morali illi disconveniens e et indecens. Loquor de appetitu nimio laudis et gliæ; si em moderatus sit malus moralit n e d conveniens ng rali xa illud Ecclesiastici c 41 curā het de bono nne.

Sect.o 9.

Utrum de essa peccati sit oppositio cum lege? 49

Idest Utrum oia peccata ideo peccata sint qa ss aliqua lege phibita, ita ut si nulla lex foret, peccatu n daret. ro dubitandi e qa p pte affrativa stant aliqua testimonia. In-

primi em Dus Plus ad Rom. 4 dicit, ubi n e Lex, ibi nec prævaricatio. Item Dus Amb. Lib. de paradyso Ce 8 qd aliud e peccatu nisi cœlestius inobedientia præceptorum. Deinde Dus Aug. Lib 1o de peccatorum meritis, et remissione Ce 16 neq peccatu erit si n divinitus iubeat, ut n sit. Et Lib 22 Ca Faustum. Ce 27 peccatu definijt dictu, factu, concupitu Ca legem Dei æternam: go si absq lege n dat peccatu, de essa peccati erit oppositio cu Lege.

46 Pro pte vero nativa stat illud coe theologorum proloquium; alia sunt mala qa prohibita, et alia prohibita qa mala. Qd proloquium approbat Dus Aug, dum Libro 1o de libero arbitrio C. 3o. tacite odit Evodio adulterium n ee malu qa prohibitum, sd prohibitum qa malu: qd videt adeo certu, ut notu sit lumine naturæ, siquidem Aris nali lumine instructus 1o Ethicorum. Ce 6o dixit, sunt actus nonnulli, qui stinuo nne suo sunt cu pravitate annexi, ut adulterium, furtu, homicidium, hæc em universa et talia dicunt, qa ipsa sunt prava: si go absq prohibitione et lege dat malu et peccatu, de essa peccati n e oppositio cum Lege: Quid go dm?

47 Omitto Vasq Pris Salas, et aliorum docentium, peccatu sistere in oppositione cu Lege Da iudicante, sive quæ sit Da, qa in Deo existit, qualis e cognitio, qua Ds iudicat, sive iudicat actiones ee malas, sive quæ sit Da qa participata e a Deo, qualis e Lex nalis existens in rali na. Omitto, inquam, ex dictis em pot colligi eius veritas aut falsitas: qa qua pte docet, ee de essa peccati oppositione cu iudicio Di, e aperte fla, qa odiu Dei vg malu n e qa iudicat Ds ee malu, sd potius eo. Qd pt a posteriori, qa si p impole Ds n cognosceret, adhuc eet moralit malum Dm odio here.

48 Sinus, qua pte docet opposit cu Lege nali ee de essa peccati, here pot verus sensus et falsum: si em p legem nalē intelligat ipsa rals natura, ut docet Pr Vasquez hic dispe 150 C. 3. verum docet, et e nra sna. Si vero p lege nalem

intelligat dictamen practicu rony, l quemlibet aliu actu intellu, ftu docet ipt rones, quas p nra sclone tradidimus. Qd aperte docet Pr Suarez lib 2º de Legibus C.6. n.11. ubi cu defendat, Legem nale novam obligats actibus inducere, sdit Lege nale in actibus supponere sua bonitats, aut malitia ex disformitate, aut sformitate cu na rali: admodu quo actioni ex Lege Pro hibits possumus addere obligats ex voto. Hac gº omissa sna, ad punctu difficultatis deveniendo,

1ª sna defendit, oe peccatum 49
in ee talis ssistui p oppositts cu Lege aliqua positiva phibente. Xa hanc sna posset Ds dispensare, et abrogare oia pcepta decalogi; imo posset oe qd modo in decalogo phibet pcipere, qa nihil nisi phibeat e malu. Ita ex antiquioribus Occamus in 1um qe 19 ad 3; et ex novioribus Caramuel in sua Theologia morali. 2ª sna huic e diametro opposita docet, peccatu n ideo ee peccatu qa sit aliqua Lege positiva phibitu. Ita Dus Thos hic qe 71 art 6 ad 3. Scotus in 3º dist 37 qe 1ª art. 2. Pr Suarez loco immte antea citato; Pr Vasq hic disp 97 et e coi Theologoru sna. Xa quam

sit nra resolutio: 50
n so malitia fralis, d neqs fundamentalis malitia ssistit in oppositne cu aliqua Lege positiva. Pbat 1º: impoli reddita oi Lege positiva, darent adhuc actiones moralit malae: gº malitia moralis quaecuqs sit n ssistit in oppositne cu aliqua Lege positiva. Pbat ans; impoli reddita qualibet Lege positiva odiu Dei, aut mendaciu libere sa rone elicitu e moralit malu et peccatu, ut pote actio vituperabilis: cu em oe agens rale liberu qua tale teneat sformari roni, actum et dissentaneu naturae rali pponenti, segr male moralit operari qdo n sformat roni: gº.

Pro apriori e, 51
qa reru essae ss a quocuqs extrinsco immutabiles. Unde sformitas aut disformitas, svenientia, aut disvenientia intrinsca unius entis

cy alteriy na c. oino independeny a quacyq Lege, aut extrinca
vrate; ita independent a quacyq vrate Dº calor e difformy aque
ne, et me Il fra subtly ivenierf: cy gº Dei odiy libere elicity
requeat n ce intrince dissony ne raly et scientie difforme, et si
fingamy Dei phibits ee oino imposs, segr Dei odij malitia ex
phibitione Dei n pvenire, nec posse ex Lege aliqua mutari.
92 Pbat 2º:
gª si p impole demy, Dm mentiri, peccaret, l operaret male
moralit, d tunc ru Dei nulla lex phibery ppie taly daret ut
docet S. Thas hic q. 93 art 4; nullus em e Deo superior: gº
pot intelligi malitia peccati absq aliqua Lege phibente. Mar ex
apphensione trony dstat, tunc em mendatiy naturq ralem oiy p
fectissima dedeceret. Pfrat: gª n so p impole, d et de fa
cto posset Ds mentiri. Pt: gª p te mendatiy bony e ex se, l
slm n e maly, et aliunde ru Dei nulla e phibitio ad n men
tiendy, cy n heat superiore a quo Legem accipiat: gº.
93 Pbat 3º: gº segr
Dm potuisse n so n phibere odiy Dei rg, d et illud pcipere
potuisse; p te em odiy Dei 24 se n e maly, et Ds e liber
in operationiby ad extra; d hoc dicere absurdissimy e: gº.
Mar pdit ab Occamo. Mihi á pbat, gª Ds facere n
pot ut ipse sit odio digny; inisy nec pot facere ut sit
recty et bony, odio here rem amore dignissima, qualy e bo
nitas eiy infita. Deinde in tali pcepto quodq pradictio in
volveret, ut notat Pr Suarez Lib 2º de Legiby c 15 gª
obedire Deo e quidq amor virtualy illiy; ad obediendy em
obligatio orit pcertim ex amore; quomodo gº ho heret odio
quem amaret?
94 Dicey tn cum Caramuele Dm nessario phibere Dei
odium et mendatiy. Fatear. Sed Dr e, gd em nessitat Dm poti
us ad phibendy mendatiy, qm ad deambulats phibendq? si gº ante
phibitione deambulatio, et mendatiy n si moralit mala, cur phibet
nessario mendatiy, et deambulats n phibet? Certe nihil e aliud, qm

malitia mendatij: si qa malitia e phibitionj motivij nesitarij ig ante phibitis intelligit dstituta malitia. Pt, q.a motivij ac phibitionj e ca phibitionj et coent illa priuj.

Pbrat 1.o ielo: si absq Lege dari n. sol peccatij segr Gentiles n peccasse, nec peccare potuisse; q.o e ja Dum Plum ad Rom. 2.o ubi V. 12 dicit, Quicuq sine Lege peccaverunt. Et V. 14 dicit Cum em Gentes, quæ Legem n hent nalit ea quæ Legis sl faciunt, ipsi sibi sl Lex: q.o Gentes potuerunt peccare, et peccaverunt. Sequela pbat; q.a Gentibus n fuit intimata Lex D.a, ut supponit Apl.; et aliunde cu supponas, Dara Lege ee Liberu, hec n potuit nali discursu cognosci; Lex a. n sufficient intimata, aut ignorata invincibilit oino excusat a peccato. Pbrat 2.o, ut actus sit bonus n regr dformitas cu Lege: q.o neq oppositio cu Lege regr ut actus sit malus. Pt aris in oibus operibus, quæ supererogationis dicunt vg in auditione sacri n pcepta, quæ bona moralit e absq dformitate cu Lege, cu hec sit nulla.

Aliue rendij e ad rone dubitandi 56
p parte affirativa; illa em testimonia sl plenius sunts illius. Ad 14 dm e, verij ee sng D.i Pli 1.o q.a nullus nare pot Legis pvaricatus, seu transgressionis intelligi n posse sine Lege. 2.o q.a Loqr de Lege scripta, et Mosaica, ut docet D.s Anselmus: in multis em ubi Lex talis n erat, nec erat peccatij cu ex se mala n eent nec aliunde phibita. 3.o q.a et si generalit Loquat e de facto intelligendus; de facto em oia peccata sl phibita positiva Dei Lege: unde peccatij ut coit fit pcertim ab instructis Legis notitia, e pvaricatio et transgressio. Ad alia Sanctorum Patrum testimonia hoc ultimo modo rendij e: n em sl de fones, ad normam recte defonis opportet; magis em attenderunt Sancti P.s ad peccatij et eindoctus p tres notiores explicandij: q.o et ex eo q.d Aug.s def.o tradat p disiunctus; rerum em ess.e n sl inde trate hoc l illud, o hoc detrate: unde illam potius peccati descriptione; q.m defone appellarem.

Sect. 6.

Aliquae illationes.

57 Ex dictis tota hac disp.ne infert 1.o posse abstrahi rons coem peccati pprie univocs oi peccato ovenientes, sive sit omissionis et omissionis; philosophicis, et Theologicis; actuale et habituale, psonale et originale. Pro e g.o si interroges de quolibet ex his, cur sit peccatus; semp dabis eamds oino, fr rons, slt, g.o e malum fr morale. Qd otinget et si hanc defons p hunc oplis aliquantulis exponas, peccatus e exercitius libertatis ne rali difforme.

58 Dices: a pure, et phice positivo, et a pure et phice nativo abstrahi n pot ro cois univoca; d peccatus omissionis e pure et phice positivus, et peccatus pure omissionis e pure et phice nativus: g.o hec duo peccata ovenire n poss univoce in rone peccati. No marg, et omittendo alias rones, que ab illis possunt univoce abstrahi, certe nari n pot abstrahi posse rons peccati univocs ab utroq peccato; tam em peccatus omissionis, qmsimune omissionis e vere et pprie malus morale ralis ne, et g.o libet cs oi pprietate dr exercitius libertatis.

59 Infert 2.o q. sit dissonantia hec actus peccaminosi cs na rali? deinde quomodo explicet? in seipso, unde cognoscat? ad 1.m ostat disconvenientia hanc nihil aliud ee ab entitatibus dictis, int quas disconvenientia verrat: sicut em disconvenientia frigiditatis cs igne nihil e aliud, qm frigiditas et ignis, qui talis ne e, ut petat tali qualitate carere; ita disconvenientia actionis cs na rali nihil e aliud, qm actio ipsa talibus circunstantijs affecta, et na ipsa ralis petens in genere moris acte tali carere.

60 Ad 2.m et ostat, disconvenientia actionis cs na rali explicanda n ee p aliqd phicis incomodis, seu indelectabilitate que ex acte ne rali proveniat; explicanda igit e sicut bonus honestus explicat: in quo n attendit aliqua comoditas, que acrescat ne rali, d decentia illa, et pportio, que reperit int bonus et natura, que operationes suas recta rone di-

rigit: ita dare eleemosinas e bonum honestum, qa e conveniens na rali, et si ho nulla inde veritatis aut commoditatis adquireret, ut [illegible] recte operari: ita etiam bonum ee Deo benefacere, et misereri, nq ex hoc illi commodum accrescat, d. qa e illius bonitati proportionatum, et decens. igit e contrio malum morale debet explicari p quandam improportionem, et indecentiam cum na utente rone, qn aliqd attendat incommodum: ita furtum vg. lt commodum aliqd phicum afferat auferenti, tn e illi inhonestum, et indecens, qa alienum e a na rali uni suum cuiq illius n servare.

Ad 3m constat et disconvenientia hanc et dissonantiam immte et in se ipsa cognosci aliqdo, et aliqdo mediate et ex alio ipsa na ministrante lumen dictans actus has ee conformes, et illas difformes rationalinas. Qd ut intelligas notandum e tibi, qd sicut in rebus phicis, et metphysicis devenit ad aliqua pria p se nota, quae aliunde ostendi n poss a priori, ne det processus in infinitum; ita in moralibus deveniendum e ad aliqua pria p se nota int prudentes, quae ulterius demonstrari n poss: tale e illud morale principium, qd tibi n vis alteri ne feceris. 61

Ex quo fit qd actionum humanarum conveni-entia, et disconvenientia cum na rali aliqdo sit p se nota; qualis e quae in principiis universalibus apparet: aliqdo e cognita certo, et event, qa ex universalibus priis certo, et event infert: ita qdlibet prudens iudicium ponit ut indecens et indignum na rali mentiri, furari, laedere parentes, et odio here bonitatem infitam, sicut e contrio ponit ut decens, et dignum neminem fallere, unum cuiq servare, colere Deum, et parentes revereri; in qqs oibus actionibus convenientia, aut disconvenientia l explicatum trim p. se nota e, l post aliquas cogs certo et event cognoscit. Rursus actionum convenientia aut disconvenientia ex universalibus priis aliqdo tantum probabilit deducit, et tunc fit, qdo dat ro prudens ad malitiam ex illis priis inferendam, et sl dat ro prudens ad inferendam ex illis bonitatem: unde oriunt et opinionum varietas, et rones dubitandi. 62

63 Infert 2°, scientiã, sive, dictamen practicū
ronis ee regulã immtã, et pximã actionū humanarū. In quo
notandū e, n ee pximã rū actionis, quæ dr peccaminosa l
bona, rū cuius em regula pxima et immta e na ralis,
quatenus immte rūs abduit. E qd regula pxima, et immta
quoad nos, sive, rū prī operantis, qa p dictamen iudicamus
et discernimus, qd sonū sit, et dissonū nē rali: cū enim voas pse
qui n possit, qd dissentaneū e, aut ssentaneū, nisi id pponat
p rons, ideo recta ro dr regula actionū humanarū.

64 Ex quo sequit,
qd cū humanus intellus qntūvis dilligens plura cū errore invincibili
assequat, ita ut pponat ut bonū qd revera malū e, et eDT, ideo
censendū e sonū aut dissonū nē rali id qd ut tale pponit p
rons dilligent, sive, revera ita sit, sive, non: hac rone peccaret
qui mentiret invincibilit iudicans mendatiū ee licitū, et
ro e: qa qcūqz rale liberū sformari tenet cū suo iudicio dilligenti: bonū qo, et malū apphensū e sonū et dissonū nē rali.
Nec hīc separ bonitate aut malitiã actibus a iudicio sr pvenire iudiciū em ro e applicatio voatis ad bonitate aut malitiã.

Disp. II.

Utrum oe peccatū grave sit mortale?

Sect. I.

Explicat quomodo sit peccatū oe Dei offensa.

65 Pendet difficultatis resolutio ex offense Dei explicate, quapropt
explicatio hæc e supponenda, et in primis offensa stricte, et
generalit sumpta e actio alteri rationabilit displicens ex
lesione iurys sibi debiti. Nne actus et intelligo omissions.
Nne iurys n intelligit solū ius stricte sumptū, quale e ius
in mã iustitiæ stricte sumptæ d intelligit quodcūqz ius, sive, titulus, quem psona offensa het, ne sibi det occasio
displicentiæ. Dr rationabilit qa si displicentia n rationabilis,
actio illa offensa n e, ut pote n fundans displicentiã rationabi-

Rursus, rationabilis hęc displicentia debet ee ppt iurys lesionem: 66
pot em peccatu hoi sancto, imo cuilibet prudenti displicere, et qui-
dem rationabilit, et tn peccatu n e hois cuiuslibet offensa: ut
g° actio sit offensa reqr qd p eam lędat iur aliqd displicen-
tis. Exum esto: petis rem facile pstabilem a Pro, quem tuis
beneficijs cumulaveras; ꝯ nat: tuc offenderis a Pro, qa titulo
beneficiorum tenebat tibi n nare rem facile pstabilem. Offen-
sa alia e malis, et fralis alia: fralis dat qdo actio ponit
a cognoscente ee offensam; et qdo ponit ab ignorante eet
offensa malis: si amicus offendis ignorans ee amicus offendis a-
micus malit; si vero cognoscis ee amicus, illus fr offendis. Ne-
q ad hanc fralm offensa reqr, ut offendas ex intensione offendendi: hęc
em e alia ro offensę specialissime. Ad hanc doctr,

Dme 1°: Oe peccatum 67
e Dei offensa malis: Oclo hęc ab oibus supponit, imo a Pe Trie-
do supponit de fide. Breut tn pbat: g° oe peccatu fundat ratio-
nabilem displicentiam Dis: rursus, Ds plurimos het sue displicentię titulos
slt, Legislatoris, Benefactoris, et Dominij: g° oe peccatu, est offensa Dei
slm malis. Frat ī qa rone peccati, qdcuqz sit, pot Ds iuste a
peccatore satisfactm exigere: g° oe peccatu e Dei offensa slm ma-
lis: si em peccatu ꝯa iur Dm n eet, Ds satisfactm exigere n pos-
set.

Adhuc dices 1°: pot Ds n displicere in peccato, talis em displicen- 68
tia e Deo libera: g° tunc n eet peccatu Dei offensa. 2°. n e offen-
sa alicuius actio, quę ponit ex libera illius pmissione, ut pt in
scurris, qui Principem dicterijs suis n offendunt eo qd ex libero
Principis pmissione loquant; ꝯ peccatu e actio, quę ponit ex libero
Dei pmissione: g°. 3°. Peccatu n infert Deo damnu aliqd: g° offensa
illius non est.

Ad 1m dm e, omisso qd Ds libere displiceat in peccato, tunc 69
peccatu eet Dei offensa in actu 1°; eet em dignu displicentia Do.
Ad 2m nanda e mar; mera em pmissio ronę offensę n tollit

scurræ à Principem n offendunt, n gº Princeps dicteria pmittit, d qª pmittit et appbat: D' à offendit peccato, qª n appbat, qmtvis peccatu pmittat. Ad 3um nat coa; qª ut actio sit offensa so requirit, ut rone iuris læsi sit trativa displicentiæ.

70 Dº   Dm e 1º:

n oe peccatu e fralis Dei offensa. Dclo hæc adeo indubitata n e ut unus l alterius oppugnatorem n heat. Pbat tn: pot dari peccatu sub invincibili, et inculpabili Dei ignorantiâ; d tale peccatu nº e fralis Dei offensa: gº. Mar defendit a coi Theologorum docentiu ee polem invincibilis Dei ignorantiæ slm p aliquo brevi tpore vitæ hois alicuius; et certe id metphe slm n rugnat: in qua hypothesi poli posset ho peccare sº rone operando, n em fieret p Dei ignorantiæ impeccabilis.

71   Pbat gº mir: n e offensa Dei fralis peccatu qd ponit ab ignorante ee offensa Dei; d in data hypothesi ho ignoraret peccatu suu ee offensa Dei: gº in data hipothesi peccatu fralis Dei offensa n eet. Mir e certa, tc em peccator oino Dm ignoraret; quomodo gº cognosceret peccatu suum ee offensivu Dei quem ignorat? mar â minus certa n e; ex coi em d sensu stat peccatu n here fr malitiæ, qm peccator ignorat: ideo si inculpabilit ignoratu peccatu ee peccatu n peccas, ut mille stat exemplis. Et ro e, qª ut actio sit fr peccatu et offensa debet imputari peccanti aut offendenti; at imputari n pot si cui libertê n eliciat: libertas â, sive, voluntarius dari n pot absq cognione malitiæ et offensæ.

72   Argui pot 1º: D' het ius ad peccatu increpandu et puniendu quin det in peccante notitia displicentiæ Dei: gº notitia hæc ad fralis offensa n regr. Pl, gº nullus nisi offendat, ius het ad increpandu et puniendu. 2º: dat obligatio satysfaciendi p actione peccaminosa alteri displicente, lt fiat sine cognione displicentiæ; d n dat satysfactio nisi p offensa frali: gº hæc dat sine cognione displicentiæ.

73 Ret ad 2m nego ant, nando cog, et illius pbat. Ro e, q quodlibet peccatu rone dissonantiæ cu na rali, quæ e malitia frali, e dignu poena, et vituperio: unde rone malitiæ fralis dat ius Deo sufficient ut increpet, et puniat; e em supremus universi moderator: malitia a fralis n e fru Ly offensa Dei, d tantu mali. Ad 1 [illegible] e mar. Pro actu peccaminosa rone malitiæ fralis 2do mirs; rone fralis offensæ no marg et mirs. Satisfactio offensa dari n pot absque offensa frali: hæc a sine cognione illius nulla e: si q q iudicaret, actus n ee ga alium, ee tamen dissong rationali ne n obligaret ad satisfacts rone offensæ, d tantu rone malitiæ et dissonantiæ. 19

Argui pot deinde ga hypothesim ignorantiæ Dei invincibilis. Eo ipso q peccans cognoscat peccatu ee g naturæ ralis creata, cognoscit slm gfuse illud ee ga rone increatam sive, Dm: q quicumque peccat, Dm fr offendit: q rugnat invincibilis Dei ignorantia. Pbat ans, qui cognoscit effum ut effum, cam slm gfuse cognoscit; d quicumque peccat cognoscit ut effum naturæ creatæ ralis ga qm peccat: q Dm, qui e ca n creatæ, slm gfuse cognoscit. Idem argtum fit de lege creata, quæ e participatio legis æternæ. 74

Ad argtu responde 1o nando ans: ad pbat, necessa mari, na minem. Dummodo em naturæ creatæ specificative cognoscat, sufficient peccabit, qn nessarium sit ut cognoscat naturæ ut creatæ et effum. 2o responde nando marg, et illius pbat omittendo; adhuc em n segr, peccants Dm fr offendere; q St tunc Dm cognosceret, posset tn iudicare invincibilit, Dm n offendi p peccatu ga rone omnium. Ad id de lege creata dme illa in suo gptu n afferre legis æternæ notitiæ: unde pot ai ga legem creatæ peccare, qn legem æterna cognoscat, et credit qn peccet ga illa. 75

Dandis RR aliqui rent, in illa hypothesi ee Dm fr offensu, St peccator n sit fr offendens; tunc em peccatu e fralis 76

Dei offensa passiva, et non activa. sed hec doctrina inintelligibilis est, quia dari non potest passivus sine activo; quomodo enim intelligitur objectum actualiter ut intellectum et amatum absque actualiter intelligente et amante? ergo nequit intelligi Deus ut offensus absque aliquo Deum ut offendente. Probatur: nemo inestimate hominem iudicat offensum, nisi existimet offendentem cognoscere offensum esse; ut patet in ebrio, amante, et ignaro, a quorum opprobriis, et dicteriis nullus prudens offenditur: ergo dari non potest offensus ut sine ut offendente, nec offensa passiva sine activa.

Sect. II.

Difficultatis sensus, notationes et sententiae.

77 Difficultas hec est una ex praecipuis totius Theologiae tum difficultas illa in materia de Incarnatione celeberrima, an purus homo possit de condigno satisfacere pro peccato mortali? cum enim sententia communis asserit impossibilitatem satisfaciendi pro peccato mortali in hoc puro ex infinitate Dei offensi, sequitur quod si talis offensa non detur, poterit purus homo pro peccato quantumvis gravi satisfacere. Ad materiam ergo instituimus redeundo,

78 Notandum est, quod peccatum grave, sive, in materia gravi intelligi actionem notabiliter dissonantem rationi, quam autem dari posse sub ignorantia Dei invincibili certo certius est, quia posita perse actione cognita ut dissonante notabiliter cum natura rationali, ponitur grave peccatum; sed actio taliter cognita potest poni sub invincibili Dei ignorantia: ergo sub tali ignorantia potest poni grave peccatum. Maior est certa, quia sicut dissonantia simpliciter constituit peccatum simpliciter, ita dissonantia maior, seu notabilis peccatum maius, seu notabile constituit. Minor constat ex numero 10: Et quidem independenter a Dei cognitione plus dissonat rationi nempe homicidium iniuste patratum, quam mendacium iocosum.

79 Insuper notandum est, quod mortale peccatum intelligi peccatum Dei amicitiam dissolvens et impediens, dignum eterno supplicio, et a pura creatura de condigno

inexpensabile. Est. g° disp^s sensus, an sit peccatū hoc sensu mortale peccatū grave sub ignorantia Dei invincibili omnino, ita ut fratū illa malitia qm. het peccatū ex opposito cū rone, quae oppositio e offensa Dei malū, sit sufficiens ad poenā aeternā incurrendā vg an poenā aeternā mereat homicidiū iniustū Da rone omnino ab illo, qui vel inculpabilit ignorat Dm existere; vel inculpabilit existimat Dm homicidio suo n offendi.

Notandū e ulterius, disp^nis hanc pone in duplici sensu otroverti; abse, sit, et oditionate; abse, an dari possit de facto peccatū sub invincibili ignorantia offensionis Dei. Oditionate, an tali peccato supposito de facto dati, illud sit mortale, sensus prior nri muneris n e; alibi em tractat Theologiā, et nobis sufficiant quae diximus n° 10. E g° sensus intentus in psenti. 80

Sed adhuc notandū e, ignorantiā invincibilē qm supponimus, sub qua fieret peccatū, ee debere n so absam et oditionatā, hoc e, peccatore neqd oditionate debere Dm cognoscere; si em patraret homicidium sub ista cognitione de Deo, et si Ds existeret, et homicidio offenderet adhuc amplector homicidiū tunc homicidiū eet fratū Dei offensa qo illud amplectit cognoscens ee offensā illius: admodū quod si desiderans furari rem n sacrā sub odite qd sacra eet; tale desiderium het formalem malitiā sacrilegii. E g° supponendū, peccatore nullā prius notitiā here de Deo; vel siqm het, debet iudicare invincibilit Dm peccato suo n offendi. 81

In qua difficultate duplex dat opposita sna: 1ª defendit, peccatū sub invincibili ignorantia offensionis Di ee mortale. Illam tenet P. Palaus 1ª 2ª tit 13 disp. 16. sect. 12. sequutus Caietanus, et asserens oppositā sna parū tutā ee, et valde pnitiosā. Illam et tenet apud P. Oviedo otrov. 1ª de peccatis puncto 1°. P. Gammerus et alii ex Recentioribus. 82

2ª sna docet, tale peccatū mortale 83

n. ee. Hanc copiose, et erudite D. P. Salas impugnat. Nr Eminentissimus Cardinalis de Lugo disp.e et sect 5.a de Incarnat.e; ubi pro antiquiores Theologos pro hac sna citat Cardinalis Belarminus Lib. 4.o de Romano Pontifice C.e 10: P.m Suarez varijs in locis, praecitim Lib 1.o de gra C.e 13 n. 8. et Lib 7.o C.e 13. n.o 21: et in ma de peccatis, disp.e 7.a sect. 1. P.m Lessius de perfectionibus Di Lib 13 C.e 26 n.o 183. Hanc sna late, et ex professo impugnantem, et dicentes illa ee n. so Dr the, et coem nri temporis doctrina. Citat et Enriques, Suenel, Curiel, quos tres segr. P.r Arriaga de actibus humanis disp 19 sect 10.

Sect. 3.a

84 Eligo sententiam, et probo.

Placet sna 1.a qa verior; et pbat 1.o ex coi Sanctorum Patrum et Theologorum consensu, qui oes ut pbent hoem purum satisfacere n. potuisse de condigno pro peccato mortali, arguunt hanc impossibilitatem ex dignitate persone infinite, cuius offensa fralis et iniuria e peccatum mortale: g.o coi Theologorum consensus existimat sola oppositione cum rone ad peccatum mortale n. sufficere: alioquin ro illorum eet nulla: n. g.o peccatum e a pura creatura irrepensabile q.a e Dei offensa, et contemptus, segr, peccatum, qd Dei offensa, et contemptus n. e, n. ee a pura creatura irrepensabile, et coent nec mortale: peccatum a. sub invincibili ignorantia commissum 2.a prudentis rone e nullius offensa ut dictum e.

85 Rursus, 2.a coi Theologorum consensu ro offense Dei in peccato mortali cepta e dignitas ad poenam eternam incurrenda: hanc em arguunt ex illa, qa nlt offensa Dei infiniti n. mirum poena qm eterno puniter condigne, ut docet P.r Suarez libro 7.o de gra C.e 14 n. 9.1: qua rone, et illatione ubi Theologos coit fatet ipse Salas disp.e 19 n. 26: g.o ubi n. dat ro offense Dei condignitas ad poenam eter

nā n dat, et coent nec peccatū mortale. Deinde, docēt coīt theologi, hoem mortalit peccantē amare creaturam plusqm Deum, et ultimum finē in creatura cstituere: quomodo gº hec oīa cstingent absq aliqua Dei cognitione, ut e manifestū: gº si absq Dei cognitione Dei offensa aut cstemptū n dat neq dabit peccatū mortale.

Cfrat: si attendatur peccatū grave 1º ex oppositione qm het ꝑ ecitie cū na rali, het tantū illā malitiā, qm haurit ex obto creato; d ex obto creato haurire n pot gravitatē ꝓprīā peccati mortalis, slt, eterna poena cdignā, et a pura creatura incompensabilem: gº peccatū grave attenta ꝑ ecitie oppositione illius cū na n het peccati mortalis gravitatē. Mar e in moralibus certissima, q.a tantū refundit in actū illa malitia que ab operante cognoscit; ideo qui hoē occidit invincibilit iudicans ee ferā mortalit n peccat, neq homicidiū moralit cmittit; d n alia rone nisi qª homicidii malitia n cognoscit: gº si obtū increatū ignorat invincibilit, ut supponimus, peccatū grave hebit tantū illam malitiā, qm haurit ex obto creato, qd tantū cognoscit. 86

Minor ā priori syllogismi ꝓbat: qª seclusa rone offense, cª obtū increatum, e inintelligibile quomodo peccatū intrinsecē grave poenā eternā mereat; certe nulla e ro prudens, que suadeat hoem occidentē iniuste n puniri de cdigno, ꝑ morte ipsius acerbissima, ꝑ poenis ꝑ mille annos in inferno durantibus; et furtū unius aurei ꝑ mille aureos in satisfieri sufficient. Qd ꝑt, qª et attenta in peccato mortali Ds maiestatis offensa, difficile intelligit, quomodo furtū quatuor animum vª ... puniat sufficient poena inferni ꝑ mille annos durante, qd sola fide cognoscimus: gº a fortiori cessante offensa Dª, et attenta sola peccati oppositione cū na intellig n pot quomodo poenā eternā mereat. 87

Pbat. 1º cclo: nullū peccatū mortale pot cponi stm in- 88

in hac providentia cum actu amoris Dei super omnia ut fert unanimis Patrum et Theologorum sensus; sed peccatum grave sub cognitione oppositionis ad legem, et sub ignorantia invincibili offensionis Dei patratum potest componi cum actu amoris Dei super omnia. ergo hoc grave peccatum non est peccatum mortale. Liquet consequentia. Probatur minor; quia tale grave peccatum contra naturam committeret, posset habere intensionem illud non committendi, si illud esse Dei offensam cognosceret; sed tunc peccatum illud posset componi cum actu amoris Dei super omnia: ergo.

89 Maior patet in humanis; solent enim homines tales voluntates habere, quoties homo ponit actionem aliunde malam cum intensione expressa illam non ponendi si cognosceret actione sua amicum offendi? Minor patet etiam; quia inter homines componitur amor amici cum actione mala, facta tamen cum intensione illa non ponendi si cognosceret amicum offendi; irrationabiliter enim offenderetur amicus ex actione offensiva contra illum posita ignoranter; imo in estimatione prudenti estimabilis est actio ille et intensio: ergo idem contingit in amore, et amicitia cum Deo.

90 Argumentum hoc variis modis evertere conantur adversarii. Sufficiat illorum responsio qui dicunt, in isto casu non posse coniungi cum peccato illo amorem Dei super omnia, quia homo ille non cognosceret verum Deum, Deus enim cui non displicent peccata non est verus; sed qui non cognoscitur amari non potest: ergo tunc Deus amari non potest super omnia.

91 Sed contra est 1°, quia si tunc Deus amari non potest, ergo neque poterit tunc Deus odio haberi; cognitio enim requiritur tam ad amorem, quam ad odium: ergo tunc odium Dei et blasphemia peccata non essent, quia verum Deum non cognoscit sed alium fictitium contra quem loqui blasphemus non existeret ergo solvere invenimus quod nobis obiiciunt. Contra est 2°, quia ex eo quod pravus unus non cognoscat in Deo non sequitur alia plura in Deo non esse; ergo non obstante ignorantia displicentiae Dei in peccato, potest cognosci ut infinitus, aeternus, et benefactor magnificus: ergo ratione harum et aliarum perfectionum poterit Deus verum amorem super omnia trahere: unde nanda est maior argumenti;

qª Iudei vg habent infidelitatis; et nihilominus Dm verum cognoscebant.

Cfrat dclo authoritate D. Thoe, qui 2ª 2æ q. 20 art. 3º docet, rong prialem peccati mortalis ee aversiong a Deo (quo aversiong a Deo intelligit formalis malitia et offensa Dni) unde subdit, si posset ee conversiong ad bonum immutabile sine aversione a Deo quamvis cet inordinata, n cet peccatum mortale. Que conditionalis e expressa dclo. qm defendimus. Et iam 1ª 2ª qª 87 art. 4 totam nram doctrm expressis verbis defendit: ibi enim distinguit in peccato conversiong ad bonum commutabile ab aversione a Deo, docet qd, rone aversiong a Deo correspondere peccato poeng infinitq, rone a inordinatq conversiong illi poeng finitq respondere: go 2m Dum Thoe peccatum, qd n e formalis aversio a Deo poeng aeterng n meret: go neq e peccatum mortale. 92

Sect. 4ª.

Argumentorum solutio.

1º opponit nobis D. Thoe 1ª 2ae q. 89 art 6 docens puerum ad usum ronis pervenientem mortalit peccare si tunc statim se ad finem debitum n ordinet: go 2m Dum Tham dari pot peccatum mortale sub invincibili Dei ignorantia. Pt cons; go pueri cum ad usum ronis perveniunt notitiq Dei n statim acquirunt. Reo, concesso ante, negando cons. Ut em S. Thoe se explicat ad 3m pueri peccatum stat in eo qd tunc puer n se convertat ad Dm, qui e finis debitus illius: go supponit D. Thoe, puerum tunc Dei notitiq here; quomodo em p. voluntate convertet ad illum, quem ignorat? 93

2º obiicit: sequr ex nra sna quotidie plura peccata committi et quide gravissima vg. adulteria, et homicidia que mortalia n sint, nec poeng aeterng mereant: d hoc absurdissimus e: go. Major pbat: qª talia peccata n fiunt semp cum advertentia ad Dm, neq cum cognitione offensiong Di. Cfrat 1º authoritate Di Pli 1ª ad Corin. C. 6. ubi dicit nec adulteri, nec surgetta- 94

regnu Dei possidebunt; & furtu ergo sub Dei ignorantia invincibili commissu e vere furtu; g° et Apostolum furtum
talit commissu e peccatu mortale; non enim distinguit inter furtu
cum Dei cognitione & ignorantia commissu. Confirmat. 1° quia sequitur
teneri confessarios interrogare poenitentes, an furtu commiserit
sub cognitione de Deo, quia ratione hujus circumstantie furtum
illud e peccatu mortale: cum quod hoc falsum sit, falsum est
illud unde sequitur.

95 Ad obiecta respondetur negando sequelas, et illius probationes. Numquam enim vel rarissime contingit, saltem inter fideles et Christianos dum peccant attendere ad malitiam moralem et ad Deum aliquomodo saltem confuse non attendere; cognoscunt enim vel Deum offendi peccato, vel peccatu a Deo prohiberi, vel puniri; quia sunt malitia moralis, et illius ordo ad Deum possunt metaphysice separari, non tamen possunt moraliter: admodum quoque assuefactus e Petrum videre vestitum semper atque recordatur Petri, vestis recordatur, et unius cum alio coniuncti: ita Christianus assuefactus cognoscere peccatu ee offensam Dei, et poenas a Deo infligendas illatiuam non possunt moraliter unum sine altero cognoscere. Est quoniam quod si Christianus dum peccat ad Deum non advertit, inadvertentia sua e culpabilis e mortali non excusans.

96 [illegible] idem dicendum et e de infidelibus, qui moraliter loquendo semper habent notitiam aliquam saltem dubiam de Deo ratione cujus non excusantur a mortali. Ex quo stat quod invincibilis Dei ignorantia sit metaphysice possibilis. Ad 1° confirmationem, necessarius omissis natura [illegible] ad cuius probationes dicendum e, Apostolus loqui de peccato a Dei notitiam habentibus commissis loquitur enim cum fidelibus: unde supponit ee constitutum in ee peccatum mortalem a regno Caelorum peccatorum excludens: sicut enim supponit adulterium habere notitiam adulterii malitie, ita supponit habere notitiam offensionis Dei, quamquam nullius ex his fecerit mentionem.

97 Ad 1° negatur sequela: quia cum species malitie et species offensionis Dei sint adeo connexe ut una excita-

ri n̄ possit, q̄m altera excitet moralit̄ loquendo, ideo cõfessa-
rius interrogare n̄ tenet poenitentẽ de circumstantia cognitionis
de Deo; illa em̄ in õi peccante supponit̄ moralit̄: sicut
religiosus se accusans de peccato cõa castitatẽ cõmisso n̄ rogat
an votũ attenderit dum peccaverit, id em̄ supponit, q̄a suppo-
nit voti cognitio rõne status cõiuncta cũ specie peccati: q̄ id
a fortiori dm̄ e de advertentia ad Dm̄, ut pote magis
cõiuncta cũ malitia peccati.

3° obiicit: si peccatũ mortale cõstitueretur 98
p̄ formalem Dei offensã, oĩa peccata mortalia essent eiusdem
speciei; in rõne em̄ talis offensę sũ equalia: ẽ hoc e falsum: 1°
Ret nando cõsequẽ, cuius pbat cõsquo, sũ equalia in rõne gene-
rica offensę cõa Dm̄, cõdo; in rõne drialis eiusmodi offensę,
no. Oĩa cõveniunt in rõne peccati mortalis, differunt in speci-
fice p maiori l minori gravitate, q̄a Deo displicet magis l mi-
nus: unde nequaq̄m sũ eiusdem infime speciei.

4° obiicit: ante displicen- 99
tiã et offensionẽ Dei intelligit̄ in homicidio malitia Deo gravi-
ter displicens: ẽ malitia Deo graviter displicens e mortalis: q̄
ante offensionẽ Dei homicidium e peccatũ mortale. Distinguo maiorem: in-
telligit̄ malitia Deo graviter displicens gravitate philosophi-
ca, cõdo maiorem; gravitate theologica, nego maiorem. Gravitas theo-
logica e p̄pria peccati mortalis, utpote includens formalem
offensã Dei, quę ante cognitionẽ Dei offensę n̄ datur in pecca-
to grandibus gravi cõa rõnẽ, sive, ut cõsiderat a Phis.

Instas: q° Deus tam 100
graviter in homicidio illo offenderet, q̄m offenderetur in plu-
ribus peccatis levibus, q̄ e cõa cõem theologorum mq. X°
q̄m plura peccata venialia malitiã unius mortalis n̄ adequant.
Pbat q° cõa: gravitas illius homicidii p nos puniret sufficient
p centũ annos in inferno eq q̄m poena posset adequare poe-
nam pluriũ peccatorũ venialiũ, ut e certũ: ẽ equalis poena ar-
guit malitiã equalẽ et equalis malitia equalẽ Dei displicentiã.

9° D. equalit in illo homicidio offenderet ac in pluribus peccatis venialibus.

101 Ret. nando cons. ad probat. concessa mai., neando min. quoad 2am partem. Ra e. q. poena peccati gravis et levis e eiusdem speciei, l. intra eundem ordinem; unde bene pot. una p. alia si multiplicet compensari, et equari: at malitia peccati gravis et levis est in ordine diverso; unde malitia levium peccatorum quantumvis extendat, et multiplicet, intendi non potuerit usque ad ordinem gravis peccati: ideo non valet cons. a poene equalitate ad equalitatem malitie. Sicut argenti intrinseca perfectio quantumvis multiplicata pervenire non pot. ad auri perfectum, ut tantum emi ponit multiplicato argento, quantum emi pot. auri particula.

102 5° obiicit: ut actus bonus sit meritorius eterni premii non reqr. qd expresse referat in Dm. q° ut actus malus sit eterne poene meritorius non reqr. q° ad Dm expresse referat: q° nec reqr. cognitio illius displicentie. Ans docet a comi Theologorum contra Scotum. Ret 1° nando ans: plures enim cum Scoto defendunt actus meritorios debere ad Dm formaliter referri a Charitate.

103 Ret 2° omisso ante nando cons. pot. duplicem rone: 1°, qa non semper valet argtum a premio ad supplicium; e enim int. Theologos axioma coe, D. ultra condignum premiat, et punit citra condignum. 2°, q° in merito eterni premii se het D. ut supremus largitor; at in peccato eterne poene condigno se het D. ut obiectum formaliter offensum: ad hoc 1um reqr. cognitio, non vero ad 2um. Ret 3° omisso entimemate nando ultimam cons: q° actum formaliter referri ad Dm contra Scotum e here Dm ut motivum illius: actus meritorius refert formaliter ad Dm qdo formaliter ponit et expresse ut D. in illo complaceat: similiter refert peccatum qdo ponit formaliter ut illo D. offendat, l. in illo displiceat: que relatio ut non requirat ad meritum aut demeritum, reqr. tn. ad utrumque cognitio complacentie aut displicentie Dei.

104 6° obiicit: ex nra

ma segr, salvandos ee oes qui modo s in gria, si D illis
decursum ad sui cogniong deinceps denegaret, grutumus gravissi-
ma peccata committerent; illa em peccata poeng eterng n me-
rent, neqs demererent glig eterng: d hoc dum videt gº Di-
gio mars, segr salvandos ee post debitg satisfacts sdo marem;
ante debitg, no mars: Et quids ids tenent adversarij rere, si
ponamus Dm dystis suy deursy denegare ad cognoscendy dein-
ceps peccati gravitatg, et so illis sdere deursy ad cognoscen-
dy illa gravia peccata ee Levia; tunc em hoes iusti illa
gravia peccata committentes Levit peccarent, et coont post de-
bitg in purgatorio satisfacts salvarent.

Sectº 5ª.

Destruit funta cuiusdq particularis sne.

Pr Alderete to 1º de Incarnate disp 1ª sec 2ª et 3ª. 105
medig vig meditatus e, ut utriusq relats sne se Patronum
exhibeat: d dum utrqq sng conat defendere, offendit utram
q; quapt overeptig duxi, q huius disp'tis splementa rere
illius sne funtis qua pte nos pungit. Igit defendit, ex
pole in aliqua hypothesi peccaty mortale absq Dei cognib-
ne; at in illa hypothesi n ee mortale peccaty oe peccaty, qd
de facto sub cogniione offense Dl e mortale. Priorem
ptem que sª nos e, ut pbet et fundet, multiplies hypo-
thesim effingit.

1ª e: da Prum here Oisog sam obligatam ad 106
anihilanda p suo Libito creaturas: da insup, Prum velle ani-
hilare P Anlos: tunc sic; illa Pri volitio eet eterno supplicio di-
gna, et coont mortaly; d n eet fraly Dei offensa: gº Mar
pbat; illa Pri volitio Pri anihilats mereret; ga homici-
diy iniusty meret mortem homicids; d eo ipso meret eter
num suppliciy slt privats visiony Beatifice in eterny: gº Mir
pbat; gª si anihilat Prus, Dm videre n poterit...

...Ret, data hypothesi, 107
nando mars ad pbats omiia mari, que adeo certa n e, ut mari

n posset, nanda e mir. Verum enim e qd Prus p sui annihilatione redderet prus incapax visionis Beatificę in ęternum: at flum e, Prum ppt sua volits mereri privats visionis Beatificę ex eo qd sui annihilat[em] mereat. Pt ex° qui ppt homicidiu capite plectit n dr in poenę homicidii privari dignitate Pontificia eo qd occisus nequeat initiari in Pontifice; tunc g° poena peccati Pri n eet privatio visionis beatificę, d tantu sui annihilatio, et ro e, qa tantu ille punit alicuius boni private qui l tale bonu possidebat, l abso illo ad qd ius hebat, pmanet existens quorum neutru Prus in illa hypothesi heret.

108 2a hypothesis e: da Prus Dm invincibilit ignorare: da insuper, Prum iudicare homicidiu mereri poenę ęternę: tunc sic, Prus homicidiu committens mortalit peccaret, et poenę ęternę mereret: g° pole e peccatu mortale sub ignorantia Dei invincibili comissum. Pbat ans: sicut peccatu leve committeret iudicans ee mortale, mortalit peccaret: g° Prus mortalit peccaret si homicidiu committeret iudicans, illud poenę ęternę mereri. Pt cra, qa iudicium attingens peccatum mortale, et iudicium attingens dignitatę ad poenę ęternę idem attingunt; d rone prioris peccat mortalit: g° peccat mortalit rone 2i.

109 Rct, admissa hypothesi, nando ans: ad pbats concesso anti nat cons: ad cuius pbats distinguo mars: idem attingunt, et sub eade rone, no mars; idem et sub diversa rone, cdo mars. Peccat mortalit, qui ponit peccatu cognitu ut mortale, sive, sub rone mortalis; g° sic peccans fr amat mortalis malitię, quę illum denoat mortalit peccantę; at n peccat mortalit qui ponit peccatu cognitu ut ęterna poena dignu, qa sic tantu amat fr poenam ęternę; ex eo a qd amet perire poena ęterna n peccat: ideo iusti amarent meritorie poenę ęternę potius qm peccare: cu g° ponit l auget peccati malitio ppt errore cco poenę. Qd pt in peccato veniali, qd siquis ponat iudicans

ee mortale mortalit peccabit; n ã peccabit mortalit si
ponat illud sciens ee veniale, tn iudicans p errore poeng eter-
ng mereri.

3ª hypothesis e: da hoẽ iudicare invincibilit Dm 110
n offendi in homicidio, d in furto: da rursus, illum stiu-
dicare ee equalis malitie peccatu utrumq: tunc sic, ho ille c-
mittens homicidiu peccaret mortalit, sicut peccaret si furtu
cmitteret; iudicat em utrumq peccatu ee equalis malitie; d tunc
homicidiu n eet fralis Dei offensa: go.

Rct, nando ee poss hypothesim: 111
qª si cognoscit Dm in uno peccato offendi, et n in altero, nessa-
rio cognoscit n ee utrumq equalis malitie: et si cognoscit, ee utru-
mq equalis malitie, nessario cognoscit Dm offendi in utroq.
Roe qª malitia que e offensa Dei multo mar e qm ma-
litia, que Dei offensa n e. Et go implicatoria hypothesis ex qua
segr, hoem illu iudicare, et n iudicare utrumq peccatu ee equalis
malitie: iudicaret, ut supponit; n iudicaret, qª iudicaret unu ee
Dei offensa, et n alteru.

4ª hypothesis e: fingo Prum iudicare invin- 112
cibilit homicidiu qu e cª rone poene omnia requisita peccati morta-
lis here; tunc sic. homicidiu illud a Pro cmissu qu e poene
cª rone ee peccatu mortale; d n eet fralis Dei offensa; ro em
oppositionis ad rone n e ro oppositionis ad Dm: go. Rco ee im-
plicatoria hypothesim; explicat em utrumq cradictoriu, sit, cogno-
scit homicidiu qu poene e cª rone, n cognoscit qu poene
e cª rone: Ium supponit; 2m pbat: qª ee ipso qd cognosce-
t qu het oia requisita peccati mortalis cognoscit qu e cª Dm.
go n cognoscit qu poene e cª rone; n qo dari pot pecca-
tu mortale absq cognione offense Dei.

Ad finem rogabis, in quem lo-
cu post morte iret ille infidelis adultus, qui moreret sine pecca- 113
to mortali, d tantu cu peccato gravit cª rone cmisso? Pr
Sugo ret ad Dam providentie ptinere, ut nullus infidelis adultus

sine Dei cognitione illum dubia moriat, qua cum posset mortalit peccare. P. Arriaga dura videt hec responsio, qm durum videt dicere Dm infideles illum detinere ex proposito, donec incidat in lethale peccatum. Sed etiam responsio P. Lugo n placet ex eo principue, qd dubitationi n satisfaciat; supponit enim illum hom mori absq aliqua prius Dei notitia qd cum et in hac providencia n sit impole iudicio alit esse rendum. Coerent qe ad fidei pria reo cum P. Arriaga infideles illum torquendum esse gravi aliqua poena temporali et postea ad limbum cum n baptizatis mittaturum.

Disp. 3.

Utrum esse Theologicum peccatum sit iniustitia stricta Dm

Sect. 1a

Difficultate proposita, res referunt.

114 Ex disp. precedenti constat, dari duplex genus peccati: alius Philosophicum et Theologicum aliud; talia dicunt, prout considerat varias qqq peccatum ideo considerat a Theologis et Phil. Peccatum Theologicum pot definiri qd omittit sub cognitione alicuius relationis illius ad Dm. Philosophicum, qd omittit sub cognitione nullius relationis illius ad Dm sed tantum ad rong. Unde constat discrimen int peccatum ut sic, et peccatum philosophicum: hoc enim Dei notitiam excludit, illud vero abstrahit ab illa.

115 Ex quo infert, esse Theologicum peccatum esse fr fralis Dei offensio; et est. Ro est qa peccatum eatenus Theologicum e quod exercet sub cognitione oppositionis cum Deo; sed quod exercet sub cognitione oppositionis cum Deo, exercet sub cognitione offensionis D. go quod Theologicum e fralis Dei offensio. Rursus, eatenus peccatum e fralis Dei offensa, qua e actio iure Deo displicens; sed omnis actio iure Deo displicens fr e Theologicum peccatum: go omnis fralis Dei offensa e Theologicum peccatum.

116 Dices cum quodq Rc: Ra Theologici peccati salvat in frali transgressione legis D; sed fralis trans-

gressio Legis Dei non est, neque formaliter includit offensionem Dei; ergo theologicum peccatum non est formaliter offensa Dei. Minor probatur: ratio transgressionis legis Dei non est, neque formaliter includit oppositionem ad voluntatem Dei displicentem; sed ratio offensionis Dei in tali oppositione consistit: ergo probatur minor: ferre legem non est formaliter velle legem observari; ergo a contrario legem transgredi non est formaliter opponi legislatoris voluntati. Antecedens probari potest exemplo superioris, qui aliquando complacet in legis transgressione, quando ille vult ex odio in subditis ab illo legem violari, ut subditus poenas luat; sed tunc fert legem, et non vult legem observari: ergo.

Respondetur negando minorem; ad probationem negandum est minor: quia formalis transgressor legis debet cognoscere se agere contra legislatoris voluntatem, adeo ut si cognosceret, se non agere contra legislatoris voluntatem legem non transgrederetur formaliter, nec peccaret; sed agere contra superioris voluntatem est opponi illius voluntati, et illum formaliter offendere: ergo. Ratio a priori est, quia lex in esse talis constituitur per voluntatem superioris praecipientis, qua voluntate ablata lex non est lex. Ad minoris probationem negatur antecedens: quia aliter non obligaret subditus ad legem adimplendam. Ad antecedentis probationem dicimus, tunc operari superiorem quatenus est persona privata, non vero quatenus est persona publica, et legislator; ut sic enim semper debet displicere in legis transgressione; unde si aliquando complacet in legis transgressione irrationabiliter complacet: verum ergo qua legislator vult legis observantiam est complacentia in illo, et displicentia in opposito. 117

Supposito ergo quod respectu peccatis Theologicis, et offensa formalis Dei offensa sint formaliter idem, rogamus impraesentiarum, utrum omne theologicum peccatum, sive offensa formalis Dei sit iniuria sive iniustitia rigorosa contra Deum? gravis certe difficultas, a cuius resolutione dependet illius resolutio in materia de Incarnatione celeberrima, an scilicet, Christus Dominus pro hominum peccatis satisfecerit ex toto rigore iustitiae? Si ergo in difficultate nostra proferamus affirmativam sententiam, sequitur Christum Dominum in antiquo sensu illius quod satisfecisse rigorose: sequitur autem non satisfecisse rigorose, si feramus negativam. Quam ergo feremus? 118

119 Ante ferendā sniā explicandū e discrimen int iniustitiā, et offensā, ut dilucide appareat in quo psens diffās sistat. Igit ad offensā stricte sumptā reqr lesio iuris, q̄cūq; sit illud, sive gratitudinis, sive dominii, sive amicitiæ, ut dictū e n. 69. Ad iniuriā aū, sive iniustitiā pcise reqr lesio iuris dominii, q̄ dominiū e ius stricte sumptū: quapp oīs iniustitia stricte sumpta e fr offensa, n̄ tn e Dᵒ. Solet tn iniustitia usurpari p qualibet offensa; & hoc e in lata usurpatᵉ, in qua quodlibet Theologicū peccatū dr iniustitia, sive, iniuria, ₎ₐ Dᵐ.

120 Est gᵒ iniustitia, sive iniuria stricte sumpta actio opposita iustitiæ quæ e una ex quatuor virtutibus Cardinalibus, et cuius officiū e illæsū, et integrum cuiq; servare ius suū, seu dominiū: unde qdᵒ qᵉ rem alienā usurpat l illâ invito domino utit, iniustitiam cmittit, et ad satisfacts tenet ex iustitia. Iniustitia hæc alia e psonalis, et realis alia: psonalis respicit cdits psonæ offensæ, et offendentis; quæ ppriè dr iniuria, ad cuius cpensats psonarū æqualitas attendit, y illarum em dignitate, et vilitate iniuria crescit, aut decrescit. Realis respicit res cadentes sub alterius dominio, quæ pprie dr iniustitia. Rursus iniustitia, sive, iniuria hæc pot cmitti effective, et affective: effective, qdᵒ re ipsa ponit lesio iuris alieni, affective, qdᵒ lesio talis desiderat, et intendit, & in executᵉ n̄ ponit.

121 In stricta hac usurpatᵉ iniustitiæ, rogamus an oīs offensa fralis Dei sit iniustitia, sive iniuria ₎ₐ Dmᵉ. circa q̄m difficultatē quinq; legi snas. 1ᵃ affrat, oē peccatū Theologicū ee iniustitiā rigorosā ₎ₐ Dm. Ita Dᵒʳ Eximius pluribus in locis, pcipue tomo de poenit dispᵉ. 1ᵃ. sect. 3. et in opusculis dispᵉ de iustitia Dei sect. 2. â nᵒ 9 quem plurimi RR sequunt, int quos e Pʳ Arriaga tomo 1ᵒ in 1ᵃ 2ᵃ ptem disp. 31. sect. 6. 2ᵃ sna affrat, nullū peccatū ee iniustitiā rigorosā ₎ₐ Dm. Ita Pʳ Vasquez in 1ᵃ 2ᵃ ptem dispᵉ. 85. n. 24, et alijs in locis, quem alij sequunt. 3ᵃ sna docet, aliqua peccata posse ee strictā iniuriā ₎ₐ Dm, & n̄ oīa ee. Ita Pʳ.

Cardinalis de Lugo de Incarnat. disp., et sect 3. P. Rip. de ente supnali dispe 84. nº 35. 4a sna admittit iniustitiam propriam in omni peccato mortali, et in veniali nat. Sic P. Aldrete de Incarnate dispe 19 sect. 3. 5a deniq sna e cuiusq Dris asserentis peccatis omissionis, et n commissionis ee iniurias rigorosas contra Dm.

Sect. 2a.

Priorem snam sequit, et pbat.

Dclo nra sit. Cum priori sna. Oe peccatu Theologicu e iniuria, et iniustitia rigorosa contra Dm. Dclo haec perspue quoad peccatu mortale a magno Suarez defendit et Lib 1 de Gra cap 14 a n 18: ubi postqm docuit ee int Theologos ex qqs plurimos refert, coit receptu: Lorca refert asseruisse ee Dclone de fide, eo qd nihil in tota Scriptura, et in ore oius fidelis, oiuq Ecclesiae Doctoris frequentius, qm peccatu ee iniuria, et iniustitia contra Dm. qd sub generalibus verbis iniuriae, et offensae dicit Dr Eximius fortasse ee veru; at in modo explicandi tanta certitudine n ee. Sed qq sit, an sit de fide, illa iudico verissimam qm ut pbem. 122

Suppono, hoes oes ee veros Dei servos, et mancipia. Dmq hoes ee n so gubernatore, et legislatorem; sed et veru dominu: qd dictat lumine nre, et innumeris Scripturae testimoniis apud Dm Suarez loco proxime citato videndis: e em Ds hoes creator, et titulo creationis het Ds supra hoes ius proprietatis, et dominii; ita ut possit de hoe, illiusq rebus absq iniustitia put voluerit disponere, multo magis qm pot figulus fingere de Luto put voluerit, ut docet D. Paulus ad Rom. 9. Ex quo fit; qd sicut actiones oes, et obsequia servi, et mancipii st propria Domini creati, isteq het ius proprietatis ad illas exigendas; ita oes hoes actes, et opera st propria Dei, Dsq het ius proprietatis ad illas, ut voluerit exigendas titulo dominii. Hoc supposito. 123

124

Probat 1º Octio.

Dᵉ e verus hos Dᵉ, et hoes illius servi, ꝯ vero Domino praecipienti, aut vetanti n obediens servus ꝯmittit rigorosam iniustitiam: gᵒ Deo praecipienti, aut vetanti he n obediens rigorosam iniustitiam ꝯmittit. Mar et coa liquent. Mir liquet ꝯ ꝯminus, qᵃ n reddere qᵈ ex iustitia debet e iniustitia rigorosa: ꝯ servus, xᵃ oes, domino debet obedientiam ex iustitia: gᵒ servus n obediens vero Domino rigorosam ꝯmittit iniustitiam. Os gᵒ faciens q, Dᵉ fieri vetat, et omittens qᵈ Dᵉ fieri praecipit strictissimam iniuriam, et iniustitiam ꝯmittit ꝯᵃ Dm, qᵒ rone servitutis oiā sibi a Deo imperata facere tenet ex iustitia, et n faciens e iniustus rigorose, qᵒ dominius Dᵘᵐ illesum n servat.

125

Probat 2º Octio: usus rei alienae invito rationabilit domino e iniustitia rigorosa: ꝯ oe peccatum theologicum e usus rei, quae e Dei, invito rationabilit Deo: gᵒ oe peccatum theologicum e iniustitia rigorosa ꝯ Dm. Mar e principium int theos et iuristas certissimum. Mir probat, qᵃ p oem theologicum peccatum ho utit et abutit creaturis, et slm liberte, et voluntate sua utit, et abutit, quae oiā sunt ppria Dei bona: insup, his oibus utit ho invito rationabilit illorum domino Deo; usum em illorum iustissime interdicit et vetat.

126

Probat 3º Octio: ablatio rei alienae ꝯᵒ Domini voluntatem e stricta iniustitia; ꝯ oe peccatum theologicum e ablatio rei, quae e Dei ꝯᵃ Dei voluntatem: qᵒ oe theologicum peccatum e iniustitia stricta ꝯᵃ Dm. Probat mir; qᵃ p peccatum aufert peccator a Deo 1º, ronem ultimi finis, quem pr peccans in creatura ꝯstituit: 2º actus et obsequium: cum actus oes servi et mancipii cadant sub domini potestate et dominio, illas denegans domino illas exigenti aufert a Domino qᵈ suum e: 3º honorem: Deo em debet honor ex iustitia qui ꝯsistit in observantia illorum, quae praecipit Dᵉ; quas si transgrediat peccator aufert a Deo honorem, quem illi debet ex iustitia: qᵒ oe theologicum peccatum e ablatio

rei, quis e Dei contra illius voluntatem.

Probat 4º Dico: peccatum omne theologicum est inhonoratio et irreverentia contra Deum; sed omnis inhonoratio et irreverentia est iniustitia rigorosa, ut apud omnes est certum; inhonoratio enim est iniusta diminutio alieni honoris: ergo omne theologicum peccatum est iniustitia rigorosa contra Deum. Maior probatur, quia omne theologicum peccatum fit coram Deo Principe et superiore illud vetante, et prohibente; sed qui transgreditur Principis legem coram Principe committit inhonorationem contra illum, ut P. ipse Vasquez fatetur disp. 1ª 3ª partis n. 21: ergo. 127

Itaque et si Deus dominium supra homines non haberet, sed tantum esset illorum princeps, et supremus legislator, adhuc homines iniuriam contra Deum committerent, dum peccant, ex eo precise quod in eius conspectu precepta illius transgrediantur; quia legem violare coram Principe est contemnere, et vilipendere dignitatem illius: cum ergo princeps ius habeat, ut nihil maiestate sua indignum coram ipso fiat, violatio talis iuris ut pote honori debito opposita est iniuria contra Principem commissa. 128

Ex dictis colligitur, esse iniustitiam et iniuriam rigorosam contra Deum non solum peccatum mortale, sed et veniale; non solum peccatum commissionis; sed et omissionis, dummodo sint theologica peccata: quia de omnibus idem probant rationes allatae; cum hoc tamen discrimine, quod peccatum mortale est iniuria gravis, et veniale est levis iniuria, ut pote usus, et acceptio rei alienae contra Dei voluntatem in re modica. Rursus peccatum commissionis est iniuria positiva; et peccatum omissionis est iniuria negativa, ut ita dicam, quia est negatio debiti honoris quem homo tenetur illum exhibere; utraque tamen est iniuria rigorosa; tam enim iniuriosum est Deo auferre ab illo quod suum est, quam illi quod suum est denegare; per peccatum omissionis non dat Deo quod suum est, et per commissionem aufert. 129

Sect. 3ª

Offeratur dictae responsionis ad nostra argumenta impugnatione.

130 P.º Lugo disp.e citata sect. 7. conat argtu. pro nra. ratione vere: et ut solo nra. firmet, duxi, illius responsiones ee nobis impugnandas. Ad hos nros argtus pot. resp. ex illius doctra, quam tradit sect 3 n 57. Asserit enim Dm n. pcipere hoibus ut Dominus sive titulo dominii, sed tantu pcipere ut superior, sive titulo iurisdicts: unde qui pcepts Dis n. obtemperat tantu inobedientia committit, et n iniustitia rigorosa: quia ut iniustitia committeret, deberet Ds intimare ut Ds suorum pceptorum observantia. Doctria confirmat ex.º pctoris, cuius edicts generale de ornanda via in solemnitate publica, mancipiis pctoris n obligat ex iustitia sed ex obedientia tantu, sicut obligat alios subditos n servos: et ro e quia tunc pctor n pcipit ut Ds mancipio, sed tantu ut superior.

131 Responsio hec impugnat ex eo qd sit fundam assumptus: Ds em pcepta sua hoibus imponit n solo ut superior, sed et ut Ds. Pt pbat 1º, quia Ds pmulgaturus decalogum in plogo legis pmittit hec verba Ego sum Ds Ds tuus; qd repetit quoties repetit legem; ut videre e in Exodo cº 20 Deuteronomio 5, Levitico 19, ubi despue quorum singula pcepta, que explicat, subiungit, ego Dominus, et quia ego sum Dominus: qua locutione satis explicat potestate, qua utit in pceptis imponendis sit potests pprietatis, et dominii: quo Ds pcipit ut Ds.

132 Pbat 2º: hoes tenent ut servi oibus Dei pceptis obedire: ergo Ds hoibus pcipit ut dominus. Pt cons. quia hoes nequeunt ut servi obedire, quin illis pcipiat ut servis; si a illis pcipit ut servis, qui pcipit, precipit ut Ds. Ans pbat pluribus Scripture testimoniis: Inprimis apud Lucam cº 12 docet Xus, servus qui cognovit volunte Domini sui, et n fecit 2a volunte eius, vapulabit multis. Per servum autem pbat Xus intelligit oes peccatores: quo si ois peccator vapulabit ut servus tenet ut servus obedire. Deinde c 17 instruens Apostolos dixit, cum feceritis oia que pcepta s vobis, dicite servi inutiles sumus, qd debuimus facere fecimus. Supra que verba dic. D. Cyril-

ius apud Deus Hq in catena D' petit a nobis famulatus iure servitutis: ergo homines tenent Deo servire non solo ut subditi, sed et ut servi.

Probat 3º: ubi certus e ius, et non constat de iuris cessione; standus e pro iure; sed certus e Dei ius ad praecipiendus titulo dominii, et non constat, Dnum iuri suo cessisse; non enim constat dixisse Dnum, non praecipio titulo dominii: ergo standus e pro iure Dei et dm Dm titulo dominii hominibus praecipere. itaque vis argumenti huius stat in eo quod cum D' habeat illos suos titulos iurisdictionis et dominii aeque principales, non e ratio cur dm sit Dm sua imponere praecepta ratione unius, et non alterius; unde ut dicat Dnum ratione unius non praecipere, requiritur certitudo cessionis iuris illius, alioquin standus e pro iuris certitudine. 133

Ad priorum exemplum pot 1º resp., assignando disparitatem int Dnum et Pastores; Pastor enim habet alios subditos tantum, et alios subditos, et servos: unde pro illud suum edictum generale censet obligare servos, et non servos titulo subiectionis tantum, in quo tantum conveniunt; et ideo servus non obtemperans tantum inobedientiam committeret: at cum D' nullus subditus habeat, qui et servus non sit, ideo pro sua praecepta censet velle, omnes et obligari titulo servitutis in quo omnes illius subditi conveniunt, nisi constet de talis iuris cessione: quapropter hic peccans non solo inobedientiam, sed et iniustitiam committit. 134

Pot 1º resp., negando edictum illud non obligare ex iustitia pastores mancipium; si enim subditos, qui servi non sunt, ex obedientia tantum obligat, ideo e quia titulus servitutis ex quo obligent non habent; quem cum habeat mancipium, tenet et ex iustitia ad obediendum; nisi certo constet Pastorem titulo dominii non praecipere. 135

Ad 2º et 3º argumentum resp. Pr. Lugo dicta sect. 7ª nº 113 peccatorem non uti re aliena, neque illa accipere invito Deo, fruit Dº sed invito ut superiore prohibente talem acceptionem, et usum. Sed impugnat responsio eorum Dominus non pot esse invitus in usu rei suae; quando sit invitus ut Dº. Probat 1º Dnum esse invitus in usu rei suae e respicere rem illam ut suam 136

ideo enim non vult alios uti re sua quae est sua: sed nequit re spicere rem illam ut suam, quin sit invitus ut Dominus; solo enim ut Dominus potest rem ut suam respicere: ergo nequit Deus esse invitus in usu rei suae, quin sit invitus ut Dominus

137 1° probatur: si per impossibile Deus non esset creaturarum Dominus, sed tantum superior non esset invitus in usu rei suae; sed modo in omni peccato est invitus in usu rei suae: ergo modo in omni peccato est invitus ut Dominus. Patet consequentia ergo in illa hypotesi non esset invitus in usu rei suae propter defectum Dominii. Maior probatur quia si tunc Deus prohiberet pravum usum libertatis, et nihilominus illum homo poneret non intelligeret Deus invitus in usu rei suae; tunc enim Deus Dominus non esset talis usus, seu actionis: sicut si Princeps creatus prohiberet usum pecuniae subditorum, et subditi uterentur non esset invitus Princeps in usu rei suae, quia sua non esset subditorum pecunia: ergo similiter Deus in illa hypotesi.

138 Ad 4um nostrum argumentum respondet idem Lugo n° 119, peccatum commune non esse irreverentiam contra Dominum, quia peccatores non peccant regulariter intendendo Dei irreverentiam, sed alios fines, ut delectationes, aut vindictam. Responsio haec impugnat ad hominem: nam ipse Lugo de Incarnatione disputatione et sectione 5 n. 10 docet, dari formalem Dei offensionem, quamvis non ponat animo Deum offendendi, sed satis est quod provideat, Dominum offendendum ut et nos diximus n. 66: ergo illi dicendum idem est de irreverentia.

139 Deinde, disputatione 14 de iustitia n. 191: idem docet de iniustitia contra alienum honorem, quae potest committi. Et non intendat directe detrimentum honoris. Et quidem id recte docet, ut patet in humanis: si enim propter solam vindictam inimicum occidas coram Principe iubente, ne occidas, irreverentia contra Principem committis, et illam non intendas. Et qui committit adulterium, iniuriam committit, quamvis non intendat alienam infamiam, sed solam suam voluptatem; ut ergo committat iniuriam, satis est quod cognoscat per actionem esse ius alterius laedendum.

Sect. 4a.

Roborat ᵃᶜˡᵒ argt^rum. solut^e.

Arguit 1° ꝓ sna P.^s Vasquez: nemini fit iniuria, et iniustitia nisi nolenti, et invito, Xª em Coe Iuristary ploquiu sciente, et volenti, aut ꝯsentienti n fit iniuria: ꝺ nulluꝫ peccatuꝫ fit ꝯª Dm nolentꝫ et invituꝫ: g° nulluꝫ peccatuꝫ e iniuria ꝯª Dm. Pbat mi^r: qui sciens n impedit id q^d pot facile impedire n e invitus et nolens, ꝺ potius videt^r velle, et ꝯsentire; atqui Ds sciens n impedit peccatuꝫ, q^d pot facile impedire: g° c.ª peccatuꝫ n e invitus et nolens, ꝺ potius videt^r velle et ꝯsentire. Pbat inprimis argtuꝫ, nos ꝑ peccatuꝫ n ee Deo inobedientes, et ingratos, et illius vocati n resistere: quomodo em hec oīa vera eent, si Ds n eet cª peccatuꝫ invitus, et nolens? deinde 1A1

Rñt ꝯcessa mai^{ri} nando mi^{rem}: ad ꝓbat^{em} dd° emas n e invitus, et nolens, si tenebat impedire, ꝯdo ma^{rem}; si n tenebat impedire, no mi^{rem}. Ille qui n impedit actiones, qm pot, et tenet, impedire, vult abse et ꝯsentit in actione, atq adeo n censet invitus: at invitus censet qui n tenet impedire, ut n impediat cu posit. Ro e, qª n impediens uti^r iure suo, q^d het ad n impediendū; ex eo a q^d utat^r hoc iure n censet velle positive actꝫ iniuriosq; ex eo a q^d n censeat^r velle positive iniuriosq actꝫ, censet illa n velle positive, q° semꝑ standuꝫ e iuri suo, q^d het ad sibi n inferendꝫ iniuriꝫ: si a illam n impediat cu posit ideo e. g° ꝑmittere vult illam ꝑpt fines rationabiles quos het.

Cum g°. Ds n teneat impedire imo rone ꝯo teneat n impedire peccatuꝫ, ideo ut illud n impediat cu posit facilime, adhuc censet cª illud invitus et nolens, qª ex eo q^d utat iure suo n impediendi, sive ꝑmittendi peccata n censet cessisse alio iuri, q^d het, ne patiat iniuriꝫ; cu a n ꝯstat de ipsius iuris cessione, semꝑ censenduꝫ e, Dm iniuriari ꝑ peccatuꝫ, q^d a iniuriꝫ, et iniustitiꝫ ꝯmino n auferat iniustitiꝫ seu iniuriꝫ ꝑt et int^r hoīes, creditor a debitore suo exigens pecuniam 1A2

a quo novit se eo iniuriis afficiendum, iniurias positive non vult, tamen illas potest facillime impedire non exigendo pecuniam: unde sit permittat, patitur iniuriam, et iniuriam tenetur damnum resarcire. Item patitur iniustitiam, qui tribuit Latroni exigenti violenter pecunias, sit potest largitionem illam facile impedire Latronem occidendo. Et sic similiter de caeteris.

143 Arguitur 2. Ille patitur rigorosam iniustitiam, sive iniuriam, qui patitur damnum in bonis sibi utilibus; sed Deus pati damnum non potest in bonis sibi utilibus: ergo per nullum peccatum pati potest iniustitiam, sive iniuriam rigorosam. Maior constat lumine naturali; Deus enim se solo summe felix est nullius indigens, et a nemine potens damnum aliquod recipere ut legitur in Job c. 35. Si peccaveris, quid ei nocebis? Maior autem Aristoteles docet Ethicorum lib et c. 5 ubi docet materiam iustitiae et consequenter iniustitiae esse res utiles, quae ad tria reducit pecuniam, sit, honorem, et salutem. Argumento huic plurimum fidit P. Vasquez

144 Respondetur dupliciter et facile. 1º negando maiorem. Non enim necesse est, ut damnum patiatur qui patitur iniustitiam, et iniuriam; quod ut ex doctrina communiter inter DD recepta docente non dari obligationem restituendi per iniustitiam quae bonis alienis damnum non infert; qualis est usus rei alienae invito rationabiliter domino absque rei, qua utitur, iniusto nocumento: Patet et in in hypothesi qua det tibi Deus centum aureos in eodem instanti alios centum a te furatus est Petrus; certe Petrus contra te iniustitiam commisit, sit tu ex tali iniustitia nullum nocumentum acceperis, sed maneas aeque dives. Falsa igitur est maior argumenti. Probatur a priori est, quia ratio iniustitiae rigorose ut sic consistit in laesione alieni dominii, quod sit an Deus per se laedet in bonis sibi utilibus; laeditur a dominiis, quoties fit aliquid invito rationabiliter Domino ut tali.

145 Respondetur 2º dato claritatis gratia maiorem; qui patitur damnum in bonis intrinsecis, et extrinsecis, concedo maiorem, in bonis intrinsecis tantum, nego maiorem. Similiter distinguo minorem pati damnum non potest in bonis intrinsecis, concedo minorem, in bonis extrinsecis, nego minorem, et consequentiam. Igitur alia sunt bona intrinseca Deo, et alia

extrinsea; intrinsea sunt illa sine quibus esse non potest summe felix; tales sunt illius Dei perfectiones, quibus nulla creatura potest damnum inferre: extrinseca sunt sine quibus Deus est summe Beatus; tales sunt creaturae, fama, honor, et cultus apud illas, sine his enim fuit ab aeterno felicissimus: in his potest Deus a creatura laedi, et laedit de facto quoties inhonorat, et reverenter non colit. Ut ergo committat iniustitiam contra Deum satis est quod Deus laedat in bonis utilibus extrinsecis, sicut satis est ad iniustitiam contra hominem, quod homo laedat in extrinseco honore. Hoc modo intelligenda sunt testimonia Scripturae, et Patrum; Scriptura enim loquitur de bonis intrinsecis, Patres autem de intrinsecis, vel extrinsecis.

Arguitur 3º: si peccatum esset iniuria, aut iniustitia rigorosa contra Deum homo ad satisfactionem 146
teneretur statim post peccatum; sed non tenetur; non enim tenetur statim conteri, aut poenitere, ut fert communis sententia: ergo peccatum non est iniuria Dei rigorosa. Maior probatur: quia ex iniustitia oritur obligatio satisfaciendi; sed qui habet satisfaciendi obligationem ad satisfactionem tenetur: ergo qui committit iniustitiam tenetur ad satisfactionem statim post peccatum. Probatur consequentia, quia statim post peccatum est obligatus ad tollendam per satisfactionem iniustitiam. Confirmatur: quia sicut homo tenetur ad non ponendum iniustitiam, ita tenetur ad illam non conservandam, sive tollendam; sed iniustitiam per solam satisfactionem tollit, sive non conservat: ergo statim post peccatum ad satisfactionem tenetur.

Ad argumentum respondetur dato maiore, teneri statim post peccatum, 147
si nulla causa daret rationabiliter excusans, concedo maiorem; si aliqua daret, nego maiorem. Similiter distinguendae sunt omnes probationes illius propositiones. Verum est, dari satisfaciendi obligationem statim ac committitur iniuria; caeterum obligatio haec aliquando suspenditur, et differtur propter aliquam causam rationabiliter excusantem a satisfactione statim facienda. Causae istae possunt esse plures: 1ª est voluntas iniuriatae personae, quae sicut potest iniuriam condonare, ita potest usque ad tempus determinatum suspendere obligationem statim satisfaciendi; Deus autem ita cum peccatore procedere, satis constat ex eo quod praeceptum satisfaciendi pro peccato per poenitentiam et dolorem sit mere affirmativum, quod per se non obligat statim, nec pro semper

d certis quibusdam temporibus.

148 2a ca rationabilit excusari e, qdo ex iniuria nullu damnu infert iniuriato psone in bonis sibi necessarijs: cu g° Deo nullu damnu inferat p iniuriã, pot ho satisfacti differre usq ad tempus statutu a Deo. Ad 2fraone nanda e maior abre. Ho em tenet ad nunqm ponendã iniustitiã, qa tenet ad nunqm peccadum: at supposito peccato n tenet ad nunqm illud deserandu, et coent nec tenet ad statim p illo satisfaciendu; alioqui ho qui semel peccavit 2tinuo peccaret novo et speciali peccato differendo poenitentiã, qd e aperte flum. Ro a priori discriminis e, qa pceptu n peccandi e nativu, qd obligat p oi tempore; at pceptu poenitendi, seu satisfaciendi p peccato, e mere affrativu, qd obligat p aliquibus temporibus, et p aliquo.

149 Instu: iustitia obligat ad restituendu statim hoi iniuriato, qd illi sublatu e p iniuriã: g° et obligat ad n pmanendu in iniuria Dei. Ncesse anti, nat cca. Ro e qa quoties damnu infert iniuriato p iniuriã dat obligatio statim restituendi, qa obligatio restituendi orit pcertim ex pcepto nativo n detinendi apud se rem alienã, qd obligat p semp: unde n restituere e p se peccatu actuale distu ab illo, p qd p° res aliena fuit ablata, qa privat dominu re sua, et carentia rei ppriè 2tinuata e noviu proximi nocumentu, qd moralit e gravius, quo privatio e diuturnior.

150 Cu g° Deo nullu damnu coit inferat p iniuriã, bene tn hoi; ideo hoi restituendu e statim, et n Deo. Dixi coit; qa aliqdo Deo damnu infert in bonis extrinsecis p aliqua peccata, ut si p blasphemiã dicat Dm ee iniustum; tunc em tenet dominu ad damnu illud statim reparandu, qdo dat pncipu qd alij n bene sentiant de Deo.

Sect. 4.

Insistit aliorum argtrum solutioni.

Arguit 4°:

151 si peccatu theologicu eet iniustitia rigorosa 2° Dm, peccata

oia 9a religionis et Obedientiæ eent 9a virtutis iustitiæ; s. hoc dici n pot: go. Mar. pbat: go n redderet Deo debitus cultus p nos e 9a iustitiæ, cu revera sit opus 9o religionis virtutis; sicut dici mus opponi iustitiæ n obedire præceptis Dei cu revera opponat obedi entiæ: Min pbat: go si peccata oia 9a virtutes Obedientiæ et religionis eent 9a iustitiæ, confunderemus virtutes, et vitia: cu em virtutes istæ apud os eent diversæ, nos ad unum iustitiæ oes illas reducimus: si- -lit cu peccata 9a virtutes illas ad triplex genus peccati reducant, oia nos cu iniustitia confundimus: go id dici n pot.

152 Rit facile dd marem; pecca- toria specificative sumpta, 9cdo marem, reduplicative sumpta, nego marem; et min, et illius pbatem ans: peccata reduplicative, et qus si 9a religionis et Obedientiæ n si 9a iustitiæ: peccata vero specifica- tive, sive, quæ opponunt obedientiæ et religioni, et iustitiæ opponu- t: solutio hæc duplicit e vera: 1 em possumus considerare rones illas Obedientiæ et iustitiæ abstractas ab humana et Do.; 2 possumus illas considerare ad Dm contractas.

153 Si 1o modo considerent, certus e, qd libet peccatus dicere oppositu ad oes; opponit religioni go neat Deo re- verentiam, et cultus; opponat obedientiæ ut sic, go transgredit legem Superioris; opponit iustitiæ ut sic, go e læsio iuris alieni. At vero si peccatus reduplicative sumat, qua opponit uni n opponit alteri, qa læsio iuris alieni n e fx legis transgressio; nec Divini cul- tus negatio: at pt in iniustitia 9a Drum vg omissa; quæ neqe 9o religionis e, neqe 9a Obedientiæ: cu Drus neqe Superior sit neqe D.

154 [illegible] 2o mo- do considerent, certus e et, peccatus illud qd opponit religioni, et Obedientiæ Dei opponi Dei iustitiæ; et ideo oe peccatus theologi- cus e irreligio, inobedientia, et iniustitia 9a Dm: adhuc tn si separa- biles fr rones istæ in quolibet peccato, qd qus e irreligio re- spicit Dm ut dignus reverentia, qus inobedientia e 9a Dm, ut superiore Dm respicit; et qus iniustitia 9a Dm respicit Dm ut Dnum: go peccata 9a religionis et obedientiæ Dum, si specificative

sumant, si 3a Dam iustitiae; non vero si reduplicative sumati.

155 Liquet ergo peccata non confundi; non ergo confundunt ex eo quod omnia conveniant in malitia iniustitiae, aut in aliqua alia ratione: neque confundiat ex eo quod in uno peccato plures malitiae reperiant ratione oppositus ad virtutes diversas: adulterium enim verbi gratia opponit iustitiae et temperantiae est intemperantia, et iniustitia. Liquet et non confundi virtutes, non enim confundunt ex eo quod in uno actu concurrant pluries virtutes rationes, cum possint fr distingui: gratis ergo ido actus religionis sit et actus Obedientiae et iustitiae ergo Dm, adhuc tamen actus ille pot in tot formalitates distingui; quam enim Deo ratione suae maiestatis, et excellentiae debet reverentiam est religio, qua Deo ratione suae superioritatis obtemperat, est obedientia; et qua debet Deo cultus, et obedientiam illi debitus titulo Dominii quod habet, supra Obedientiam, et cultus est iustitia ergo Dm.

156 Arguit 3o

3a sna. Ideo peccatum omissionis est iniustitia commuta, et rigorosa 3o Dm, quia est ablatio carentiae, sive omissionis, quae a Deo creatur Do exigit; d ius iustitiae rigorosum laedi non pot per puram ablationem carentiae, aliciuius perfectionis negativae: ergo peccatum omissionis non est iniustitia rigorosa 3a Dm. Mar supponit ut certa. Probat min: quia ius iustitiae non dat supra perfectionem negativam aut carentiam: ergo per ablationem carentiae ius iustitiae laedi non pot. Ans probat, quia ius iustitiae est ius in re ad rem: d mera negatio non res: ergo.

157 Respondet inprimis negando maiorem: quia peccatum omissionis est iniustitia 3a Dm, quia est usus et acceptio Dei bonorum 3a ipsius voluntatem: est insuper iniuria et, quia est inhonoratio, et contemptus Dei positivus: omittit enim ante conspectum maiestatis infinitae peccatum illud prohibentis. Respondet deinde omissa maiori, negando minorem, quae non vera est, quomodo est Principis iniuria rigorosa cedere subditus Principem? siquidem peccatum est mera ablatio carentiae sit non perfectionis. Ideo negat minoris probationem; ad cuius probationem omissa maiori distinguenda est

mir, mera negatio n e res phica omitto mirs, n e res moralis. ~~at~~ nego mirs, sicut omissio recipit a Deo, et eillius obsequij; insuy dr peccaty et merity, ita dr res moralis, n re quae in ordine ad estimabilitatem prudentis ita se het acsi esset phica eet.

158 Ex dictis cstat 1°. peccaty ee theologicy ceiniuriam 9a Dm n so personale, d et reale: qa n so respicit personam offensae odits, d et res sub Dei dominio cadentes. 2° cstat ee et iniuria n so in affectu, d et in effu: qa n so e affecty Dei dominiy ledendi, d et illud ledit de facto e em usus rei alienae invito rationabilitr D. illius Domino.

159 Advertendy tn e qd in humana iniustitia qdo e tanty in affectu n dat obligatio satisfaciendi, neq ius suis reparandi: at in iniustitia 9a Dm lt n det obligatio restituendi, dat semp satisfaciendi obligatio: qa lt attendendo ad actus, dsp sit tanty iniuria in affectu, qus e affecty inferendi Deo damny aliqd si eet pole; tn attendendo ad ipsy acty semp e iniuria in effu, e em acty oppositus honori debito Deo a creaturis: cy go Deo nullus nocumentum intulerit iniuria, nulla manet obligatio restituendi, manet tn satisfaciendi obligatio; Q. em satisfact. exigit rone iuris qd p peccatum acquirit: aliqdo a dabit obligatio et restituendi, ut diximus n. 190, qa tunc revera Deo damny infert.

160 3° hinc cstat ex peccato et iniuria 9a Dm resultare satisfaciendi obligat. Notandy tn e, ex pte iustitiae requiri satisfact. equale ex pte vero creaturae requiri conditionatam satisfact. illa, slt, qm pot creatura prestare; equale, si equale, et inequale si inequale pot exhibere: qd a n possit creatura ad equalitatem Deo satisfacere, orit ex impota creaturae; n vero ex exigentia iustitiae, hec em ad satisfact. equale tendit, et inclinat. Neq ex eo qd creatura n possit Deo satisfacere ad equalitatem, tollit a peccato ro iniustitiae rigorosae; ut pt in humanis; qui em restituere n pot mille aureos, quos furatus e l qa oes illos, l aliqd illorum consumpsit, adhuc

161 omnino rigorosa iustitia.

Constat 4°, non obstare ad hoc ut opera nostra satisfactoria sint et meritoria, quod Deo debeant titulo dominii; quia in illis datur condignitas, seu equalitas ad premium, et ex pacto, aut promissione Dei de premio conferendo, tenetur Deus ad illud conferendum ex iustitia. Ex quo solvi possunt aliqua argumenta contra illas rationes quas diximus, Deum nostra opera exigere titulo dominii.

Disp. 4°

De religionis peccati theologici malitiis.

Sect. 1a

Certa traditur doctrina.

162 Dico 1°: in omni theologico peccato reperiuntur istae malitiae irreligio, ingratitudo, violatio Dei, et proprie charitatis. Irreligionem reperiri probatur: quia omne theologicum peccatum est irreverentia contra Deum committitur coram ante Dei ipsius conspectum: omnis irreverentia contra Deum est irreligio: ergo. Cum igitur ex virtute religionis teneamur summam Dei maiestatem revereri, hanc non revereri maiestatem est contra religionem malitia sive malitia irreligionis. Ingratitudinem reperiri probatur: quia summa est ingratitudo inter ipsa actualia beneficia benefactorem offendere: peccator autem Deum benefactorem summum non offendit inter ipsa ipsius beneficia.

163 Dari violationem charitatis probatur: quia lege charitatis, et amicitiae cum Deo tenemur non ledere amicitiam illius. Sed omne theologicum peccatum aliquomodo ledit amicitiam Dei: ergo omne theologicum peccatum violat charitatem et amicitiam cum Deo. Quod tamen negat Pater Oviedo, sed facile probatur: quia in possibile seu impossibile nullo alio precepto obligaremur, adhuc virtute adhuc ratione charitatis quia Deum teneremur non dare Deo iustam offensionis occasionem: sicut sine occasione ratione charitatis quia proximum tenemur proximo non dare, etsi ad id nullo alio precepto obligaremur. Et certe quis non dicat, leges amicitiae violari amicum iniuria gravissima afficiendo: ergo ex lege amicitiae ad id tenemur.

164 Reperiri violationem proprie charitatis probatur: quia ex lege proprie charitatis quilibet tenetur

ad n inferendu aiae suae damnu aliqd nullo modo honestabile: d y oe theologicu peccatu ho infert aiae suae damnu aliqd nullo modo honestabile: go y oe theologicu peccatu vera charitas violat. ... go peccatu mortale e mors aiae et aiae gratitudo veniale, ut a Stis Patribus appellat est. Insuper damnu istud nullo titulo pot honestari, go nec totius mundi salute pot admitti peccatu quantumvis veniale. Mar a paritate probat go ex lege ppriae charitatis quilibet tenet corpori suo n inferre damnu aliqd nullo modo honestabile ut apud oes e certu: go idem dn e de aiae damno; n enim minus estimandus e aia qm corpus. 30

Dico 2o: in oi peccato theologico intelligit malitia aversionis a Deo, et conversionis ad creaturam sive ad bonu commutabile. Pbat: qa theologicu peccatu e tendentia in obu inhonestu sub cognitione displicentiae Dei; d tendere in obu Deo displicens e converti, et accedere ad obu, et si a Deo recedere, et averti; p illa em tendentia contemnit Di lex quasi odio hetur: go in oi theologico peccato dat aversio a Deo et conversio ad bonu commutabile; hoc em nihil aliud e qm obu inhonestu. Hoc certu e apud oes; d apud oes n e certu, an aversio, et conversio sint malitiae fr distae: alij em abre negant; et alij affirmant abre: alij vero distinguunt dicentes, distingui fr in peccato, quo peccator amplectit obu intrince malu, n vero distingui in peccato, quo amplectit obum malu extrince sive tantu lege Dei phibitu. 165

Impugnat in hac distinctio: ideo malitiae istae possunt fr distingui in peccato tendente cca obu ex se inhonestu, qa peccatu illud pot concipi ut e tendentia ad obu inhonestu, qm concipiat ut e recessus a Deo; d hoc pot contingere in peccato tendente in obu phibitu a Deo: go in hoc peccato possunt malitiae illae fr distingui, l si n possunt in isto, in altero n possunt. Mar e contra adversarios. Pbat mir: qa peccatu illud pot concipi ut tendentia in obu phibitu prius qm concipiat ut tendentia in obu phibitu a Deo; qa n oes phibitio e immte Dei; d eo ipso pot concipi ut tendentia ad obu inho- 166

nestus, an sciviat ut e recessus a Deo ut pt; gº.

167 Dices: Comestio carnis in die Veneris ya n pot sciri cognosci ut phibita, gdo cognoscit ut phibita a Deo: amplexus a tali comestione cognita ut a Deo phibita e fr aversio a Deo. Fateor; d impugno: turpitudo intrinseca obti cognosci n pot ut e turpitudo scire, gdo cognoscitur ut turpitudo Deo displicens; d hoc p te n obstat quominus malitie istr distinguant in peccato Theologico tendente in obtm intrinsece inhonestum: gº nec obstat quominus distinguant et in peccato Theologico tendente in obtum inhonestum extrinsece.

168 Fateor igit Carnis comestio cognosci n posse ut phibita scire, gdo cognoscit ut a Deo phibita: adhuc tn negari n pot p unam cognitionem posse cognosci ut phibitam scire abstrahendo a phibite Dª humana naturali, et p aliam posse cognosci ut phibitam phibite Dª. Ideo dixi nobis in quolibet Theologico peccato posse Gravitates istas distingui, gª aversio ad obtum illicitum intrinsece l extrinsece fr a e aversio l recessus a Deo.

169 Dico 3º: in oi Theologico peccato reperit malitia inobedientie gª Dm. Pbat: gª oe Theologicus peccatus committit sub cognitione phibitus Di, et obligatus n transgrediendi preceptum Dum; d qui sub ista cognitione Dum preceptum transgreditur committit gª Dm inobedientie malitia: gº. Pbat mr: qui sub illa cognitione transgredit preceptum peccat gª obedientia; d tamen em peccat, qui peccat gª preceptum: d peccare gª obedientiam e inobedientia: gº.

170 Malitia superbie n in oi peccato reperiri e cos, ma gª appetitus ppriae excellentie inordinatus in quo superbia consistit, sepissime a peccatore n intendit ut pt in adultero, et latrone qui potius peccant infamia sua pvidentes, et dolentes, ut docet Dus Aug lib de na et gra c 29 n oia peccata sup be funt, d plerague a flentibus et gementibus. Pr qui oppositum docere videntur intelligendi ss de subiectionis defu, et inobedientia, que scismatorie, et improprie pot superbia nuncupari.

Sect. II.

Doctrinae dubiis resolutio, et illationes.

Statutis sclonis abiq. strov.a defendunt coit. Disidiis tn in DD 171
e, ubi malitiae istae sint speciales malitiae, an potius generales?
seique verhit in dubiis malitia inobedientiae. ee generalis affirmant
PP. Suarez, Vasquez, Oviedo et alij: specialis ee affirmant PP. Co
nin. Lugo, Arriaga, et alij videndi apud Oviedo strov.e 1.a puncto
3. d dirind. ho. meo vide i e dc voce. Dico igit. nsly.e 1.o: ma
litia inobedientiae e generalis, quis e oi peccato theologico coi. Dico 2.o:
hec malitia e specialis quis e vera et ppria malitia vere et pprie
opposita virtuti obedientiae. Utraq. sclo satis ostat ex rone. 3.a sclo
oris: qui em n obedit sub cognione obligatis obediendi e pprie et
sr inobediens: rursus ois theologice peccans e hoc modo inobediens: q.e
in oi theologico peccato dat inobedientia specialis. Idem dm ede
alijs malitijs.

Dices 1.o: n strahit specialis inobedientiae malitia nisi q.o he- 172
t p motivo inobedientia: d non ois peccans theologice het p mo-
tivo inobedientiae; coit em delectabilitatis, aut utilitatis het p motivo:
q.o Ostrat: n ois strahit gralis et specialis obedientiae nisi he-
at ipsa obedientiae bonitas p motivo: q.o a strario idem dm e de
inobedientia. Ad argtum nanda e mar: sufficit em n obedire sub
cognione obligatis obediendi. Ostat mille exemplis; ut em diximus
n. 139 vera iniustitia smittit q.vis n directe intendat iniusti
tia: rursus ad strahendas gras, et speciales malitias impietatis suffi-
cit q.d Opm secas cognoscens ee Patris, lt p motivo lucionis n he-
as impietatis. Ad ostraons sceiio anti nat eoa: q.a x.a cop theolo-
gonis sna id reqr ad strahendas species virtutis et id ad strahendam
species malitiae reqr: cuius ro pot ee q.a bonitas e et ppont, tu a-
mabilis pot se n vere malitia.

Dices 2.o cu P. Oviedo: io inobedientia 173
smittit, q.o violat pceptis impositis intuitu obedientiae; d aliarum ~~virtutum~~
non e pceptis, imo nullis e impositis intuitu obedientiae, d
aliarum virtutis intuitu, pceptis em ieiunandi v.g. n het obedientiae, d

temperantiæ p motivo: g° nulla violatio pcepti e inobedientia specialis et formalis. Probat maior: tota vis pcepti obligatio oritur ex voluntate superioris; d quando superior pcipit ieiunium seu intuitu temperantiæ, et n intuitu obedientiæ n vult obligare ad obedientiam, o tantum ad virtutem temperantiæ: g° violans ieiunium, obedientiam n violat, d tantum temperantiam: g° non violat obedientia nisi violando pceptum impositum intuitu obedientiæ.

174 Confirmat: Obedientia n obligat ad oes actus sub pcepto contentos: g° violatio cuiuslibet pcepti n e obedientiæ violatio. Probat ans: obedientia n obligat ad oes actus qui sub illa possunt exerceri; o actus qui possunt sub obedientia exerceri n tantum qui continentur sub pcepto: g°. Clar patet a paritate aliarum virtutum, quarum nulla obligat ad actus oes, qui sub illa possunt exerceri: g°.

175 Ad argumentum ubi ipse negando minorem quæ tradit imprbata: deberes em pbare, nullum ee in Ecclesia pceptum impositum intuitu obedientiæ. Probat 2° negando maiorem: g° ex quocumq motivo pceptum imponatur, semper e peccare contra verum pceptum; d peccare contra pceptum e peccare contra obligatonem obediendi; ablata em obligatione obediendi nulla e pcepti violatio: g° quodcumq peccatum contra pceptum e inobedientia: e em inobedientia peccare contra obligatonem obediendi. Ad maiorem probationes concessa minori, nat mir: g° e impole quod superior imponat pceptum quodcumque sit illud, et quod iubentium nolit obligare ad obediendum: pceptum em e ipsa subditi obligatio, qua ablata obligatione tota vim sua amittit pceptum: unde cum pcepto n pot imponere superior verum, et simul n obligandi ad obediendum: violans g° pceptum ieiunandi violat obedientiam et temperantiam; g° quia pceptum obligat ad obediendum et quia impositum e sub virtute temperantiæ ad temperantiam.

176 Ad confirmationem nat ans; ad cuius pbationem nancia e maior, illius omnia pbatur. Obedientia obligat ad id oe, quod sub ipsa pot exerceri: g° quod pot sub obedientia exerceri e quod sub pcepto continetur; pceptum â obligat ad id oe quod pcepit. Et in hoc differt ab aliis virtutibus obedientia: g° oes actus obedientiæ continentur sub pcepto et ideo obligat ad oes,

quæ sub illa poss exerceri: at nulla alia virtus obligat ad oes actus qui sub illa poss exerceri; qa n oes actus aliarum virtutum continent sub præcepto.

Ex dictis colligit 1°, has oes malitias in peccato Theologico repertas posse fr distingui int se accedente cognitione perspectiva. Ro e qa quælibet pot comparari cum tro diverso; offensa em comparat cum Deo ut rationabilit displicente, iniustitia cum Deo ut Domino: irreligio cum Deo ut indigne irreverentia, ingratitudo cum Deo ut benefactore; violatio Charitatis Dei cum Deo ut digno amore nro; violatio propriæ Charitatis nobiscum ut odio nro indignus; aversio cum Deo ut bono immutabili; et inobedientia cum Deo ut superiore: quæ oia sunt tri diversi. 177

Colligit 2°, has oes malitias ee speciales sive specificas. Ro e, qa continent qus et drias: inobedientia em vg et continet malitiam cois peccati scilt dissonantiam cum rone; et continet oppositionem cum præcepto, quæ e drialis malitia; idem dm e de reliquis malitiis qo quælibet n solo e peccatum, sed et tale peccatum. Sed notandum e, unam malitiam ab altera differre in infima specie, qa quælibet het suam proprias driam specificam, qd altera n het. Cum quo stat optime qo nullum peccatum in quo reperiunt oes istæ speciales malitiæ, differat specie infima ab alio, in quo eædem malitiæ reperiant; qa per nullam ex his malitiis differt unum peccatum ab alio, vg homicidium a furto, qo quælibet e utrique peccato cois: tunc qo quælibet malitia constituit speciem subalternam n infimam. 178

Dixi, in quo eædem malitiæ reperiunt; qa si in uno peccato reperit una spalis malitia, quæ n reperit in altero, tunc unum peccatum ab altero differet in infima specie. Ro e, qa cum nulla malitia possit in actum refundi nisi prius cognoscatur, pot contingere qd peccator per inadvertentiam invincibilem n advertat, dum peccat, ad malitiam: et tunc homicidium ob hanc eam malitiam inobedientiæ vg n contrahens differet a furto spalem inobedientiam contrahente. Colligit tandem, coit loquendo, neque penitentem explicare, neque interrogare confessarium teneri aliqm ex his malitiis, qa oes istæ 179

malitiæ coës ei Theologico peccato, et Catholicis peccant coït sub diÿ illarum cognione atq adeo illas satis explicat, dum explicant peccatum. Huc facit exemplum a nobis positum n. 97. Nec in hoc oportet amplius immorari.

Controv. II.

De divisionibus peccati.

180 Peccatum in coi dividit in actuale et habituale. Peccatum actuale dividit 1° in peccatum commissionis, et omissionis: 2° in mortale, et veniale: 3° in personale et originale. De alia divisione peccati in Philosophicum et Theologicum satis diximus n. 114. De habituali, et Originali dicemus 4ª Controv. De aliis divisionibus in sequenti dicemus ea quæ sunt cognitu digniora. De peccato actuali nihil occurrit speciatim dicendum praeter dicta de peccato in coi, et praeter dicenda in quolibet ex illius speciebus.

Disp. I.

In quo consistat formalis malitia omissionis.

Sect. I.

Explicatio commissionis, et omissionis peccaminosæ omittit.

181 Fert coïs Theologorum sna peccatum ce de facto ecl aliquam lege prohibitum: unde apud eos distinguit duplex actuale peccatum aliud commissionis et omissionis aliud. Duplicit enim pot quis actualiter peccare ponendo actionem prohibitam, & non ponendo actus præceptum: 1° modo commissione peccat, et 2° peccat omissione. Ex quo peccaminosa omissionis definies, e positio libera actus prohibite:

Et omissionis peccaminosæ definitio; e libera n justitio actus præcepti 182

Divisionem hanc ee adæquatam satis constat; quia medium n dat int facere et n facere; int facere, inquam, quod tenemur n facere, et sic omittimus, et n facere quod facere tenemur et sic omittimus. Dices, quando quis conatur ad aliquid volendum contra præceptum Dei, omissione n peccat, ut patet: inquo nec peccat omissione: n enim habet actum, sed solo conatur ad actum habendum, ergo dat medium. Ret ee impossibile dari in voluntate conatum, qui n sit voluntatis exercitium; voluntas enim exercet vel faciendo, vel n faciendo; si facit, omittit; et omittit si n facit: ideo ad unum ex his necessario e reducendus quicumque conatus voluntatis.

Licet tamen utriusque peccati [illegible] satis constat; quia una e positio et altera n positio, unde differunt sicut actio et n actio: sicut quod actio physica habet pro tro rem positivam, et physica n actio habet pro tro rei positivæ negationem; ita peccaminosa commissio et omissio. Declaratur exemplo: volitio furandi e commissio, quia habet pro tro formali rem sive actum positivum, illa alienæ rei ablationem, et volitio n audiendi sacrum e omissio; habet enim pro tro formali rem sive actum negativum, scilicet negationem auditionis sacri, sive sacri auditorum negationem. Et hoc intelligendum et e quando e pura omissio; nec enim est voluntatis exercitium tendens circa rei præceptæ negationem. 183

Ex quo patet, se peccatum omissionis ee contra præceptum negativum, et ee omissionis peccatum ee contra affirmativum præceptum: ergo qui furatur, et Dominica otio habet peccaminose omittit, quia furtum et Dei cultus opponunt præceptum negativum n furandi, et n [illegible] Dominica otio: et qui sacrum n audit, nec parentes honorat, omittit peccaminose, quia parentibus n dare debitum honorem, et sacrum n audire pugnant cum affirmativis præceptis sacrum audiendi, et honorandi Parentes. 184

Notandum tamen e præceptum ee affirmativum, aut negativum n ee dimensurandum ex verbis affirmantibus aut negantibus, sed ex obiecto ad quod obligat præceptum: si enim obiectum ad quod obligat sit aliquid positivum, præceptum e affirmativum quantumvis ferat verbum negativum: si obligatum obiectum e aliquia negatio, negativum e præceptum, quantumvis 185

verbum affirmativum ferat: et si objectum sit res positiva, et negatio, praeceptum est partim affirmativum, et partim negativum; quomodocumque explicetur. Ergo ieiuna, et restitue sunt praecepta negativa. Quia prioris objectum est negatio duplicis comestionis, et carnium comestionis negatio, et objectum posterioris est non retentio, sive, negatio actus conservativi rei alienae. Item non occides est praeceptum partim negativum, et partim affirmativum; qua negativum est, habet pro objecto vulneris negationem, aut veneni, et qua est affirmativum pro objecto habet ministratis alimenti ad vitam necessarii pauperi in extrema necessitate constituto.

186 Rogabis, an 1° in genere entis, et in genere moris possint specifice differre commissio et omissio? resp. affirmative cum communi sententia: quia odium Dei et Dei amoris omissio urgente praecepto sunt longe diversa peccata: sicut infidelitas quae est positivum dissensus rebus fidei, et desperatio, quae est actus contra spem positivus sunt longe diversa ab omissione actus fidei et spei tempore debito. Ratio a priori huius diversitatis desumitur ex diversitate difformitatis ad rationem praecepti, et virtutis, quae difformitas diversissima est in omissione, et commissione.

187 Ratio hoc est aperte D. Thomae 1. 2. quaestione 79. art. 4. Nec sibi contrariatur idem Doctor in praesenti quaestione 72. art. 6 ubi docet peccata haec duo specie morali non differre: in praesenti enim loquitur de peccato omissionis penes voces, ut exempla, quae ibi, demonstrant. Utitur enim avari exemplo, qui ex eodem motivo furatur et non restituit, et gulosi, qui non ieiunat, et comedit superflua: non restituere enim, et non ieiunare sunt peccata omissionis: ex quo probat non separari a D. Thoma omissionem veram cum vera omissione. Haec cum certa sint apud omnes, restant difficultates circa utriusque peccati enodandae; quae ad omissionem expectant, in diebus sequentibus reservamus, autem in praesenti potissimum, et celebris circa peccatum omissionis, an sit in positivo, an in privativo, vel compositum in utroque formaliter consistat?

Sect. 2a.

Referuntur sententiae, et explicantur.

188 1a sententia, eaque celebris generaliter affirmat, peccatum omissionis consiste

re adequate in privatione sive in privatione debitæ rectitudinis. Et hæc solent ex antiquioribus citari D. Thomas, Scotus, Durandus, aliique plures, et ex nostris PP. Molina, Valentia, Belarminus et alii; est communis inter Thomistas celeberrima. Sed huius sententiæ Patroni, et in statuta ratione veniant, dividuntur in assignando huius privationis termino, et subiecto. Pro termino privationis alii designant rectitudinem, quæ est conformitas cum natura rationali, seu cum ratione, seu cum lege Dei; alii vero per rectitudinem intelligunt specialem quandam honestatem, quæ est, seu carentia ipsius peccati, seu illa virtus specialis, quæ formaliter opponitur peccato; cuiusvis ergo ex his rectitudinibus, quæ forma est quasi forma peccati omissionis, est privatio.

Pro subiecto privationis aliqui designant actum ipsum peccati, aiuntque malitiam omissionis consistere in privatione rectitudinis debitæ actui. Sed ut effugiant validissimum illud argumentum desumptum ex eo quod privatio formaliter exigit dicat in subiecto capacitatem ad formam, odio autem Dei repugnat esse rectitudinis capacitatem; ut ergo argumentum hoc satis efficax effugiant, distinguunt in odio Dei duo prædicata, genericum et speciale; genericum est actus humanus, et speciale aversio a Deo affectiva; docent que odium Dei esse incapax rectitudinis ratione prædicati specifici, quia tale prædicatum repugnat esse bonum moraliter; at odium Dei est rectitudinis capax ratione prædicati generici; actus enim humanus potest habere rectitudinem moralem. Sic communiter Thomistæ. 189

Alii vero pro subiecto privationis designant voluntatem, seu personam; aiunt quod malitia omissionis consistere in privatione rectitudinis debitæ voluntati, seu personæ actus peccaminosi productivæ. Ita P. Molina 1.a parte q. 5 disputatione unica, et communiter qui ex nostris sententiam istam amplectuntur. Sed hi iterum variant et in assignanda rectitudine, quæ voluntati debetur: alii dicunt rectitudinem esse carentiam peccati omissionis; voluntas enim dum peccaminose non omittit est recta, quia conformatur cum præcepto negativo, quam formaliter peccatum omissionis privat voluntatem. Alii vero asserunt rectitudinem, quæ voluntati debetur esse alium actum virtutis 190

quem vocis here deberet, ex supposito qd ic debret ad operandum cca aliqd obtum. Ita dicunt Pr Suarez disp 11 Metaphe sect 1a.

191 2o sna extreme huic opposita generalit defendit malitiam omissionis adequate in positivo insistere. Ita expresse Caietanus pluribus in locis pcertim in psenti q 71 art 6, quem sequunt ex Thomistis Bañez, Alvarez, Medina: et ex nris Pr Vasquez, Lessius, Herice, Con. Rainaudus, Oviedo, et Arriaga apud Pm Conton disp 100 sec 3, quos sequitur ipse. Dissentiant et huius sne DD: alij enim cum Pr Vasquez docent, hoc positivum ee rum quemdam rationis disconvenientie ad naturam ratis: alij vero ee rum reale transiens ab ipso actu omissionis realit indistinctum: unde illius malitia nihil aliud e, qm ipsa entitas actus intrinsca. Et modus iste defendendi hanc sna e communior. Sna hec e his temporibus plausibilis, et precipue int nostrates communissima.

192 3o sna int pcedentes e media, docetq malitiam omissionis constare ex positivo, et negativo; ita ut positivum n sit male nec privatum; sed et ro sitivus partiale malitie. Ita Ferrariensis 3o ca Gentes c 9. Solent et citari Capreolus, et Greg. aliiq videndi apud Pm Rainaudum in sua morali disciplina dist 4 n 267. Pro hac sna stat aparte Doctor Eximius in Metapha disp 11 sect 1 n 16, ubi hoc modo concordare videt utramq pcedentem snam.

193 Omitto Scotistas, et aliquorum Thomistarum snam docentem malitiam omissionis insistere in quadam relate positiva actui peccaminoso superaddita: omitto, inquam, qa Thomistae siles difficultates pro superadditis accidentibus resolventes, coit a nris refellunt variis Phie locis, pcertim in Dialectica, dum agit de veritate frali. Inquam omitto qa quoad presens institutum convenit cum 1a sna sistente in positivo malitiam omissionis. Sic noto, qd siqs vestus authoritatis sit avidus adeat Pem Salas in psenti disp 2a sect 3, ubi catalogum authorum pcertim pro duplici priori sna plenum satis inveniet.

Malitia omissionis privativa generaliter refellitur.

Pro seqq. 194

Iam est disp. 99 totus in malitia omissionis privativa refellenda: ex quo illam nos et refellemus 1° generaliter, 2° modos quos specialiter defendit impugnando. Refellitur ergo 1° ab absurdo, quia sequeretur esse eiusdem speciei duo extrema peccata, ut avaritiae et prodigalitatis, audaciae, et timoris: sed hoc est falsissimum: ergo. Maior probatur, quia ubi datur eadem specifica ratio formalis non datur specifica diversitas; sed in quolibet extremo peccato datur eadem in specie privatio rectitudinis: ergo. Probatur minor; quia in prodigalitate et avaritia datur privatio rectitudinis liberalitatis; sed liberalitatis rectitudo est eadem specifice; est enim indivisibilis: ergo talis privatio est specifice eadem. Patet consequentia, quia privationes distinguuntur penes formas, quas privant.

Minor prioris syllogismi 195

manifesta non potest: quia extrema peccata quatenus peccata pugnant inter se; unus enim est defectus, et alterus excessus; sed inter se non pugnarent, si essent eiusdem speciei: ergo. Sequeretur grave quoque: si essent eiusdem speciei, sequeretur poenitentes integritati confessionis satisfacere numerum privationis dicentes, et omittentes actus per excessum, et defectum omissos, et privationibus suppositos. Patet, quia eadem specifica malitia datur in illo duplici peccato; sed poenitens confiteri non tenetur nisi species et numerum: ergo per illam confessionem satisfaceret, quod nemo dicet.

Dicent aliqui in liberalitate esse dari dupli- 196

cem rectitudinem specie diversam, alteram qua a defectu recedit, et alteram qua recedit ab excessu: unde privatio opposita avaritiae est specie diversa a prodigalitatis privatione. Sed contra est 1°, quia liberalitatis rectitudo est formaliter indivisibilis, indivisibiliter importans recessum ab utroque extremo; est enim medium, cuius tota perfectio destruitur per quamlibet in quodlibet extremum deviationem; unde illius privatio quicumque sit illa semper est eadem. Quod sicut in vita animalis, quae in medio consistit, quae nec nimium frigus postulat, nec nimium calorem: unde in tali vita dari non potest duplex perfectio altera, cui nimium frigus, et altera cui calor nimius oppugnat: insuper nemo dicet, vitam privatam nimio frigore causatam esse specie diversam

ab eiusd. vite private nimio inducta calore, q^a vitia, que privant e eads fra que p qmlibet illarum causarum eque tollit.

197 Q^a et 2° q^a lt deimus liberalitatis perfectionis ee duplicem adhuc privatio unius perfectionis n e privatio debite rectitudinis: probat q^a rectitudo cuius eet privatio prodigalitas n eet moralit honesta: d debita rectitudo, cuius privatio debet ee prodigalitas ee debet moralit honesta; peccatus em opponit virtuti, q^s hec e honestas moralis: q^o privatio unius perfectionis liberalitatis n eet debite rectitudinis privatio; probat maior q^a rectitudo, cuius p te eet privatio prodigalitas eet recessus a prodigalitate: d recessus a prodigalitate per se n e moralit honestus; q^a et in avaritia que e oppositus extremus vitiosus reperit: q^o Et q^o virtutis perfectio sit moralit honesta, et rectitudo here debet medii rons que e ab utroq extremo vitioso indivisibilis recessus.

198 Refellit 1° malitia omissionis privativa q^a duo extreme opposita peccata nequeunt ee s^t nativa, q^s ss fr peccata iuxta adversarios eent s^t nativa, q^s ss fr peccata: q^o Maior certa ee debet apud oes, q^a nulla e oppositio, que ostet extremis nativis. Nec pot reri oppositio penes actus positivos, qui privationibus subiacent: q^a tales actus iuxta ceptus positivus iuxta adversarios n ostituunt fr peccatus; d dicit illa peccata opponunt q^s ss fr peccata: q^o opponi n poss penes optus positivos. Et qmqd sumptio nimis cibi, et sumptio cibi nimis modici ss omissiones in genere moris opposite, et extreme, et in genere ne ss eiusde speciei; quomodo q^o opponi poss rone ne positive q^m hent: ut q^o salvet moralis oppositio necse e alteram illarum omissionum ee slm positivam; et cu nulla sit potior ro unius q^m alterius fatendus e neutram ee privativam.

199 Refellit 3°: eade privatio rectitudinis moralis dat in actu peccaminoso, ac in actu indifferenti; d privatio rectitudinis moralis actus indifferentis n ostituit in ee mali moralit;

g° neq actus peccaminosus in ee mali moralit constituit. Pt cons. g° ubi e eadem fra debet ee idem effectus fralis. Mir e certa, ga actus indifferens neq e bonus moralit, nec malus. Mar a minus certa ne, ga actus indifferens tg capax e rectitudinis moralis, quipeya sit illa, gm actus peccaminosus: insuper, tg n het rectitudinem moralis actus indifferens, gm vitiosus.

Sect.° 4.ª

Eadem malitia rone tri refellitur.

Placet in examine sng admodum cois aliquantulum diutius insistere 200
ut p illius impugnats appareat, quantus sna hec gravet incommodis. Illa in generali refutavimus; modo ad modos speciales, gg defendit descendendum e, et refellenda argta, que ex rectitudine, sive tro privatus desumunt. Igit rectitudo cuius privatio constituit peccaminosa omissione, triplex pot ee: 1° e rectitudo pcepti negativi, que consistit in carentia ipsius peccati omissionis: 2° e rectitudo honestatis seu virtutis peccato g° omittit oppositae: 3° e rectitudo convenientie cum naturali, itaut actus sit malus, ga tali convenientia e privatus.

Refellitg° 1°. Ma- 201
litia omissionis privativa ostendendo sistore n pone omissionis malitiam in privatae prioris rectitudinis: g° sic ostendo: p nos rectitudo huius pcepti negativi n furaberis e furti natio; d ita rectitudo tollit p furti malitiam: g° furti malitia consistere n pot in privatae talis rectitudinis. Pt cons. g° n dat natio nationis; natio em veræ nationis e affrao vera et rigorosa.

Sed ga nul- 202
la e sine Patrono falsitas, Pr dalas ubi supra n° suo 31 admittit nations nationis n so in moralibus, d in nalibus et; ga videns vere caret cecitate, et cecitas p carentia cecitatis excludit. Sed 2° e, g° natio fre e n fra; et natio n fre fr e ipsa fra, ga nihil nisi fra opponit n fre; n em pot intelligi quomodo n fre opponat n frai ga, sic opponeret nationi natio eiusdem, aut eiusdem. Nec video gd Patris dalas iuvet cecitatis exemplum; ga carere cecitate fr loquendo natio n e, d e inexistentia visus: sic em cecitas e carentia visus in subto apto, carentia cecitatis erit visus ipse eidem subto inexistens.

203 Refellit 2º ostendendo malitiã omissionis consistere in privatione rectitudinis, q.d sic ostendo 1º, q.a confundunt omissionis, et omissionis peccata eãdẽ em rectitudine virtutis privant commissio illi opposita, et illi opposita omissio: ut eiusdẽ amoris e privatio omissio amoris Dei, et odii Dei positivus: g.o eadẽ e utriusq peccati malitia: g.o equalit peccant. 2.a eamdẽ virtutẽ omittens, et committens duplex a hoc ieiunii ee fles. Constat Lumine nẽ, g.a constat evenit ee peius odisse q.m n amare virtutẽ; et peior e blasphemia q.a D., q.m omissio mera laudandi D.m tempore statuto: g.o malitia omissionis n consistit in privatione sibi oppositẽ honestatis. Confirmat ex physicis: q.a si malũ physicũ animantis consisteret in sola privatione voluptatis, p quale malũ hoĩs, eet dolor acerbissimus, et mera negatio sibi convenientis voluptatis: g.d sicut dm n c, ita nec dm in moralibus.

204 Ostendo 2º. q.a n apparet, cuius honestatis sit privatio homicidii aut furti: qui em occidit n ideo peccat q.a caret aliqua rectitudine iustitiẽ; et q.a occisionẽ n omittit: q.a em rectitudine ex iustitia pot furtũ privare? l em eet defensio rei alienẽ, l ex.a eiusdẽ acceptio: at ad hoc nihil fur tenet slm ex iustitia: n ad 1.m, q.a nulla psona privata ut plurimũ tenet ad rẽ alienã defendendã slm ex iustitia, s d ad summum ex Charitate; ideoq n defendens rem proximi, cũ possit, ad restitutiõ n tenet.

205 Neq tenet ad 2.m, q.a eatenus acceptio rei alienẽ eet ex.o, q.a res illa furanti deberet; at acceptio rei propriẽ, l rei quẽ sibi debet, n e actus iustitiẽ, nec aliq.s tenet ad rẽ suã accipiendã; alioquin omittens rẽ suã accipere furaret, et c.a iustitiã peccaret: fur g.o n peccat q.a rẽ suã n accipit, d q.a rem accipit alienam: g.o omissio n e mala q.a e privatio alicuius sibi oppositẽ honestatis. Ro a priori e, q.a pcepta negativa n pcipiunt aliqm positivã honestatẽ, cuius privatio possit ee c.ra peccaminosa omissio.

206 Refellit 3º ostendendo eamdẽ malitiã in consistere in vera privatione 3.ẽ rectitudinis, q.d sic ostendit 1º: q.a confundit peccatũ omissionis cũ commissionis peccato: Omissio em peccaminosa quẽ privat

rectitudine conformitas cum natura rationali, vel cum lege, ut est certum. Ostendit 2º
quia etsi privatio talis conformitatis esset debitus speciale omissionis, adhuc
non sequeretur, talem privationem esse negativam simpliciter, et verum: privatio enim conformitatis solo
dicit essentialiter conformitatis exclusionem: ista tamen exclusio potest esse aliquando vere
negativa, et aliquando vere positiva: disconvenientia, et difformitas peccati omis-
sionis est aliquando negativis tenus vocibus, id est, vocibus negativis explicatur, at reve-
ra non est aliqua pura negatio, sed est exclusio positiva conformitatis cum ratione:
sicut calor intensus est difformis, et aquae disconveniens: quia per suam entita-
tem positivam excludit ab aqua frigiditatem intensam, cum aqua convenientem.
Ostendit 3º: 207
quia sequitur totam malitiam omissionis sitam esse in non bonitate morali;
bonum enim morale idem est quod esse conveniens cum natura rationali, vel ratione:
ergo si omissio est moraliter mala quia est negative non conveniens, erit mala
per quod est moraliter non bona. Hoc autem dici non potest quia ipsiusmet actio-
nis peccaminosae malitia non consistit in eo quod sit non bona, sive rationi
non conveniens, sed in eo quod sit disconveniens rationi.
Confirmat exemplis: caloris mali- 208
tia non consistit in sola carentia perfecti frigoris, sed in disconvenientia
cum aqua; alioquin aqua aeque male afficeret calore, ac humiditate,
quia calor et humiditas carent frigoris perfectione. Item malitia do-
loris non consistit pure in carentia convenientiae debitae animalis negative, sed
in cruciatu, quo animal torquet vel dolore: alioquin mera carentia
voluptatis cui adiungitur carentia convenientiae cum animali aequaliter animal
torqueret ac dolor; quod est contra palpabilem experientiam: ergo peccatum omi-
ssionis in tali privatione non consistit: ergo talis privatio ratione terminis repugnat.

Sect. 9.ª

Privatio rectitudinis actui debitae refellitur.

Venio ad 209
malitiam omissionis privativam refellendam argumentis ex privationis subiecto petitis:
si enim constet nullum esse subiectum idoneum privationis, constabit et malitiam omi-
ssionis in tali privatione perperam constitui. Imprimis refellemus designan-
tes actus ipsius pro subiecto privationis: quod ut facile potest, relege, ne re-
petam, doctrinam illorum a nobis repetitam n. 189.

210 Refellit 9º 1º à posteriori, et ab absurdo: illa
enim doctrina nullo distinct implicaty, et Chymeras: q^a seqr 1º: hos he-
re privat. perfecty Angelice et D..; et actu intellu. here pri-
vat. rectitudini moraly, et lapide here visu privat: q^d ab adver-
sarijs nat, et optime. d sequi probat: ideo p vos odiu Dei het
privat. rectitudini; q^a licet illius sit incapax rone prati specifici,
tn e capax illius rone prati generici: d sed distingit in hoc
ru perfecty Angelice et D.., et in actibus intellu ru rectitudi-
ni moraly; et ru visu in lapide: q^o. Mir dicat, q^a ro enty
aut substie quae e praty hou genericy, capax Angelice et D.. perfectio-
nis est ... praty e capax visu, et ru lapidi genericy: rursus a-
ctu vitaly creature rali e praty genericy actu intellui, et capax
rectitudini moraly: q^o.

211 Seqr 2º: odiu Dei ut tale, et sedm dnale pra-
ty: n ee maly moralit. Probat: odium Dei e moralit maly
sedm praty illud, sedm q^d het privat. rectitudini; d odiu Dei ut ta-
le, et sedm rone specifica n het p vos privat. rectitudini: q^o
ut tale n e moralit maly. Q^d coeny l nas, l admitty:
si negas, infero; q^o odiu Dei qua tale, e maly moralit quin
heat qua tale privatione rectitudini: q^o in privat^e rectitudi-
ni moraly malitia n cosistit. Q^d si illud admittas, porten-
ty admitty inauditu, q^a opiny specificy odijs Dei dicit ... malitia:

212 Seqr 3º; Odium Dei ee maly qua parte n e maly. Pro-
bat: odiu Dei e maly precise sedm illud praty, sedm q^d het pri-
vatione rectitudini: q^o maly n e sedm praty illud, sedm q^d talem
privatem n het: d sedm praty genericy n het privatione recti-
tudini: q^o e maly qua p^te n e maly. Probat subsumptum;
praty indiferens ad bony et maly n het privatione rectitudi-
ni; d praty genericy odij Dei, sit actu humanu qua taly
e indiferens ad bony et maly: q^o. Probat: odium Dei cove-
nit cu amore Dei in praty genericy; d qu covenit cu amore
Dei n e maly; alioquin in Dei amore daret ... maly malitia.

ac in odio: g° [illegible] praty genericy n e maly: a° eet ma- 28
ly qua p^te n e maly.

213 Seqr 4, peccaty q^dlibet here malitias alio- ry oiy peccatory. Pbat: Ideo Dei odiy eo het malitia, q^a het privationē rectitudiny [illegible] praty genericy: ℈ [illegible] praty genericum het privationē oiy rectitudiny: g° het oiy peccatory malitia. Min pbat odiy Dei het p vos privat^s rectitudiny illiy cuiy e ca- pax; ℈ [illegible] prat^s genericy e capax oiy rectitudiny; actuy em hu- maniy capax e rectitudiny oiy virtuty: g°.

214 Dicent adversarij, praty gene- ricy odij Dei n so here capacitatē ad rectitudinē, ℈ et here exigentia ad illā; q^mvys illam excludat specificy odij praty. ℈ [illegible] ex Phre 5 Metphory c. 22 ubi docet, talpam ccy ee rone generis [illegible] hoc e, talpam rone aialy potentia visiva exigere, et taly pera roni talpe specifice rugnat. Sed respon sio adstruit Chimera: rugnat em in entitate poli, et reali duo prata, quoy uny exigat realit id, q^d altery realit excludit; n alia de ca ho equus rugnat nisi q^a ut ho exigit [illegible] raciotinij, q^m ut equus realit excludit: nullus [illegible] genericy pot exigere q^d specifico rugnat: q^a specificy detrat [illegible] gene- rici, nec impedit, q^d exigit genericy.

215 Ex quo pt, [illegible] adversarijs n favere: [illegible] docet, planta ee [illegible] privat^s [illegible] privat^s, cy revera [illegible] oculory in planta, et carentia [illegible] ad videndy [illegible] in [illegible] privatio vera n sit, ℈ [illegible] ry a° Phi e n apparere, cur talpa [illegible] attendat [illegible] exigat visiva pot, ℈ q^a sit capax illiy e ad illā indifferens, ut pt in alijs aialibus: vocat g° [illegible] privat^s in plenis [illegible] carentia.

216 [illegible] adversarijs [illegible] q^m dicit ad rectitudinē praty genericy [illegible] n ec [illegible] unde e [illegible] indifferens ad rectitudinē [illegible] moralit; q^a [illegible] actui humano debet rectitudo; [illegible]

aaere rale teneri ad abstrahendum prati genericum a actus rectitudinis. Sed 3a. e 1o, qa aliud e qd vol debeat actus humanum elicere, et aliud qd actui humano debeat rectitudo: hoc e ..., et illud modo n disputo, probat em rectitudinem voluntati deberi, et coent voluntatem ee subtum privationis, de quo infra.

217 Qa e 2o,

qa entitas moralis e vera et realis entitas; peccatum em existit ante oem fictionem et considerationem intellus; qo astare n pot pratis Chimeram facientibus: qo astare n pot pratis, quorum unum id exigat, qd alterum excludit: a qo prati genericum actus humani here n pot moralem exigentiam rectitudinis, qm prati odij Dei specificum excludit: qo actui humano nequit moraliter debere rectitudo. Praeterea qa n uni ro generica et moralis abstrahit a suis drijs, quomodo pot aliquam drijs exigere?

218 Refellit 1o

a priori ut det in subto privatio n sufficit qd aliqd illius prati sit re capax, d ulterius reqr qd sit capacio ... illius prati: qo n actus Dei capax n e rectitudinis, rone prati specifici capax n e rectitudinis, nec e rectitudinis prati. Constat ans apertissime, qa alioquin deberet ens here por et privatum cuiuscumque prati quibusvis infiti, qa rone alicuius nulli illi rugnat.

219 Refellit 2o: qa id prati, qd subto rugnat rone prati specifici, illi simpliciter rugnat; d odio Dei rugnat rectitudo rone prati specifici: qo Dei odio simpliciter rugnat rectitudo. Mai constat mille exemplis; qa abre et simpliciter hoi rugnat hinnire, bruto ratiocinari, lapidi ascendere, aquae calefacere, et frigefacere igni, n alia de causa nisi qa talia prata illis rone differentiarum rugnant, quamvis illis n rugnent rone prati generici substie corporis, animalis, aut viventis.

220 Refellit 4o: qa ..., et ante oem operationem intellus ro generica peccati e idem cum rone illius specifica; d ro specifica peccati

e vltr incapax rectitudinis: g° et vltr e incapax rectitudinis ro generica peccati: g° odiu Dei vg n e capax rectitudinis vltr, et ante oem osideratis intellus: g° vlr n het privatis rectitudinis. Modo sic argtor: atqui fra ositiva peccati omissionis dari debet vltr et ante oem osideratis intellus: g° privatio rectitudinis debite n e fra ositiva peccati omissioni. Mir subiugta ostat satis event, qa ro peccati n e aliqd fictitiu nec ullo modo ab intellu dependet; qmvis em redderet impossib. oi intellus peccatu iq patratu cognoscens adhuc peccatu eet peccatu, et sic eet vlr Ds Legis transgressor.

Sect. 6a.

Refellit privatio rectitudinis debite poe.

Tandem refellenda e malitia omissionis privativa privando subtu privationis, in qua malitia osistit ee n posse voatis, seu poe. Pbat 1°: ubi e malitia ibi e privatio rectitudinis; malitia em, et privatio sunt idq; formalissime d malitia omissionis e in ipsa omissione; g° in ipsa omissione e privatio rectitudinis: g° subtu privationis voas n e, d ipsa omissio. Qd si hoc cens admissurus, recurrunt argta oia sectis pcedentis. Minor a syllogismi debet ee indubitata, g° ipsa peccaminosa omissio e fr mala; g° in se here debet frq, qua reddit mala: g° malitia, que e fra, qua reddit mala debet ee tanqm in subto in ipsa [redacted] omissione. — 221

Pbat 2°: oppositissime Dei odiu elicit nullo pcepto ad Dei amore, l ad alium actum virtutis urgente; pcepta em positiva n obligant p semp: d tunc nulla rectitudo debet voati; voas em tunc n tenet ad amore, nec ad alium actu virtutis: g° malitia odii Dei n osistit in private rectitudinis debite voati. Qd si dicas rectitudine, que tunc voati debet ee carentia ipsius peccaminose omissionis, impugnaberis argtis a nobis positis n 201. — 222

Si vero dicas, tunc deberi voati aliquem actu virtutis, qa ad aliquem actu virtutis tenet voas ex — 223

ex suppositione q̄d se exerceat circa Deum. Dicitur 1°, quia ipso intra quam honestatis speciem tenet tunc operari voluntas certe intra nullius determinate, quia amicitiae vocat, quod vos obligationi suae satisfaciet: 2° privatio, in qua malitia odii Dei consistit est indeterminata et intra incertum et indeterminatum speciei: 3° malitia odii Dei non est in specie determinata. Probatur conseq. est illum: quia quoniam peccatum omissionis pertinet ad certum et determinatum speciem.

224 Dicitur 1°, quia et ex suppositione quod velit voluntas versari circa Deum, non tenet ad amorem Dei, nec ad alium actum virtutis. Probatur: quia posset voluntas versari circa Deum, illum non amando, nec odio habendo, dum sicuti omittendo amorem et odium, et quemlibet actum honestatis; ergo tunc non tenet voluntas ad Dei amorem, nec ad alium actum virtutis eliciendum. Probatur ant., quia tunc voluntas non tenet nisi ad odium Dei omittendum; supponimus enim praeceptum Deum amandi non urgere nec urgere praeceptum aliam virtutem eliciendi.

229 Dicitur 3°: ponamus Deum cum sola libertate contradictionis ad odium Dei, et illius nationem, ita ut Deus nolit cum Pro concurrere ad actum alium virtutis, (quod aliqui cum P. Molina iudicant daemonibus de facto obtingere) in quo casu odium Dei libere elicitum a Pro esset moraliter malum; et tunc nulla rectitudo debet voluntati; omnis enim actus virtutis est voluntati impossibilis, et ad nullum tenet: ergo malitia odii Dei non consistit in privatione alicuius rectitudinis debitae voluntati.

226 Dicebis cum P. Granado, odium Dei adhuc in illa hypothesi esse privatum rectitudine charitatis quae natura sua est debita. Et tunc fieri non posset per accidens defectu Dei concursus: sicut ignis natura esset calore privata et si Deus concursum denegaret ad producendum calorem. Sed responsio haec facile reiicitur: quia nequit cadere sub obligationem voluntatis, est impossibile, ex quocumque capite impossibilitas procedat; nemo enim obligari potest ad id cuius positio absolute non stat in potestate voluntatis; sed in data hypothesi actus charitatis non stat in potestate voluntatis, deficit enim concursus Dei: ergo actus charitatis tunc non obligat voluntatem; ergo tunc illi actus charitatis non debet.

227 Prat: si D. hic et nunc suum concursum negaret ad omnes alios actus decentes, omissio talis operis nullam malitiam haberet, ut nemo non dicet; ergo impossibilitas quae oritur ex defectu concursus Dei aufert rationem debiti moralis: ergo in nostra hypotesi actus charitatis defectu concursus Dei non deberet voluntati: ergo tunc odium Dei privatum non esset honestate charitatis. Exemplis de materia 1a non suadet, quia privatio mere utpote physica respicit subiectum tantum physice capax; at privatio rectitudinis est moralis; et ideo debet respicere subiectum non solo physice capax, sed et moraliter; capacitas autem moralis consistit in libertate activa et potentia indifferenti ad contraria utram.

2a e 4°, quia peccaminosa commissio non ideo est mala quia caret rectitudine debita voluntati, sed ideo caret tali rectitudine, quia positive dedecet voluntatem rationalem: quod patet exemplo caloris et doloris; calor enim non ideo est malus aquae, quia caret perfectione frigoris aquae debiti, sed quia frigoris carentiam inducit in aqua; sed est aquae malus quia sua entitate positiva disconvenit aquae: item dolor non ideo est malus animali quia caret perfectione forme animali debitae et convenienti, sed quia illud affligit, et torquet, ex qua afflictione illa sequitur carentia. Repete numerum 208: ergo similiter commissio ideo caret rectitudine debita voluntati quia est mala, et non est e contra mala quia dedecet positive voluntatem rationalem: unde pravitas primarium non est privatio rectitudinis huiusmodi. 228

Confirmatur ex 2a, quia si malitia commissionis consisteret in privatione rectitudinis quae deberet inesse voluntati, et non inest, consisteret in carentia actus, quem tunc elicere deberet voluntas, et non elicit: hoc autem esse falsum probatur quia sic peccata commissionis, et omissionis confunderentur; peccaminosa enim omissio consistit in carentia actus quem deberet voluntas elicere, et non elicit, ut diximus num. 203. 229

Probatur 3°: quia privatio rectitudinis debitae voluntati vel est realiter identificata cum actu positivo, vel non: si primum, ergo non est vera privatio, sed tantum nomine vocis; nulla enim vera carentia est idem realiter cum entitate positiva. Si secundum infero 1°: ergo actus positivus fieri 230

vg 2^s se ɔsideratus, et ab illa privatᵉ vtr dͣistus : n e malus. Pt. Coa. Coens ā ee flum. pbat; qa vᵒas affecta illo actu positivo furti 2^s se ɔsiderato, et cu libertate elicito n e difformis precepto nativo n furandi, d potius illi difformis : gᵒ actus ipse positivus e malus, et difformis. Pt coa, qᵃ si ipse difformis n eet, reddere n posset vᵒate difformem.

231 Infero 2ᵒ. gᵒ fralis malitia peccati ɔmissionis n e immte, et fr mala. Coentis ā absurditus satis ɔstat ex eo qᵈ malitia peccati debeat ee mala fr, immte, et p se ipsa; qᵈ eo ipsius ipsa malitia : gᵒ debet e mala rone sui, et n alterius. Pbat modo cn : malitia ɔmissionis n e libera immte; d n pot ee immte mala si n sit libera immte; ea em rone quae libera e mala : gᵒ. Aliter pbat : qa int pᵒam, et privatᵉ, in qua p se ɔsistit malitia mediat actus ipse positivus distus vtr ab ipsa privatᵉ : gᵒ privatio et coens malitia n e libera immte, d tantus mediate, et denotative : sicut actus malus externus imperatus e liber tantus denotative, et mediate, qa int ipsum, et liberos pos mediat actus internus liber immte.

232 Infero 3ᵒ : qᵒ privatio rectitudinis debitᵉ vᵒati, et ab actu positivo vtr dista, 2 sus sumit ad malitiam, 2 malitia abᵗᵉ n e. Pbat : qᵃ actus positivus 2^s se ɔsideratus 2 e malus moralit, 2 n, si e malus, adqᵒ qᵒ privatio illa subsequuta, si p ipsus actus positivus reddit vᵒas difformis precepto nativo : privatio gᵒ superfluit. Si malus n e, qᵃ privatio subsequuta abᵗᵉ n e mala. Pt, qᵃ n e mala immte, n em e immte libera ut pbatus e. Deinde n e mala mediate, qᵃ in tantus eet mala mediate, in quantus qᵈ mediate eet malus; d actus positivus, qui mediat n e malus : gᵒ n e mala mediate : gᵒ abᵗᵉ n e mala. n em actus externus e malus dᵒre qᵈ actus internus n e malus, nisi qᵃ iste, qui mediat n e malus.

Sect. 7.

Approbat 1ᵃ sna, et authoritᵉ pbat.

233 Impugnavimus hucusque priores sententias constituentes adequate in privatione malitiam omissionis: ex huius impugnatione satis manet impugnata 3a sententia: quamvis enim non omnia argumenta quae contra priores sententias impetunt, impetunt tamen fere omnia: potest enim rogari, cuius rectitudinis sit privatio malitiae omissionis? in quo subiecto recipiatur? an in actu, an in potentia? quidquid autem respondeas, semper eadem recurrunt argumenta. Insuper, quamvis actus positivus aliquas privationes committent, tamen illae non spectant ad primariam malitiae privationem, sed ad malitiam actus adequate constitutam subsequuntur; sicut intenso calori sequitur coniugata frigoris privatio haec tamen non est de ratione constitutiva caloris, et quia malitia; quia in illo priori in quo intelligitur calor in aqua ante privationem frigoris, calor est aquae adversarius, et malus: ergo nec malitia non talem privationem neque inadequate constituit. Quapropter iudico probabiliorem, et veriorem 4am sententiam Scoti quam,

234 Sit nostra conclusio: malitia peccati omissionis consistit adequate in ipso actu peccaminoso positivo elicito sub libertate sufficienti ad peccandum. Conclusio haec inprimis est authoritate probanda. Probatur 1o authoritate Philosophi qui 7o Ethicorum cap. 14, et cap. de qualitate, et cap. de oppositis, et alibi docet bonum, et malum morale esse proprie contraria; sed vera contrarietas est inter duo positiva; ergo iuxta Philosophum actus malus qua talis est positivus non minus quam bonus sibi contrarius. Divus Thomas 1a parte q. 48 art. 1o tradit ibi loqui Aristotelem ex mente Pythagoricorum, qui iudicabant bonum, et malum esse quasdam naturas. Sed interpretatio haec non placet, quia Pythagorici, authore ipso Divo Thoma, 1o Metaphysicorum cap. 5o lect. 9 agebant de bono, et malo Physico, sive de propriis conditionibus naturalibus; Aristoteles autem loquitur aperte de bono et malo morali, et nominatim de iustitia, et iniustitia.

235 Nec placet dicere, Philosophum loqui de opposite privative, quia illo duplici cap. de qualitate, et oppositis agit diserte de opposite contrarietatis proprie dictis, illaque ab opposite privativa secernit. Insuper non placet quod vult Pater Vasquez disputatione 95 no 63 sit loqui Aristotelem de contrarietate

actus, qui sunt subiecta bonitatis, et malitiæ, non vero de contrarie tate boni, et mali quæ sunt forma boni, et mali moralis. Non inquam placet, quia si hoc vellet Philosophus male philosopharet; actus enim bonus, et malus non semper opponuntur contrarie quoad illorum entitatem, sed plerumque sunt eiusdem speciei, ut dixi n. 198. quomodo erunt diversæ speciei sumptio cibi temperata, et intemperata; acceptio rei alienæ in extrema necessitate, et eiusdem rei acceptio extra necessitatem extremam; quarum 1a est licita, et illicita 2a. Verum ergo Philosophi est malum morale qua tale opponi bono contrarie, et consistere in positivo constitui.

236 Probatur 2o authoritate scolasticorum, et sunt relatos nº 191, et alios quos omitto, iudicio pro nostra parte Scotus stare, qui quolibeto 18 art 1o. duplicem malitiam distinguit 2. quam malum opponit bono; alia est privativa, et altera contraria: privativa est, qua actus fit, non cum circumstantia debita; contraria est qua actus fit cum indebita circumstantia, et non minus positive disvenit cum natura rationali quam cum illa convenit actus honestus: dicet ergo malitiam actus qui fit non cum circumstantia debita esse aliquid privativum, et malitiam actus qui fit cum indebita circumstantia esse formam positivam actui bono contrariam; et ex hac parte nobis suffragatur.

237 Deinde Divus Thomas esse pro nostra sententia patet Caietanus dicens; se non audere sententiam contrariam affirmare, nisi pro ea mens Doctoris Angelici non esset certissima. Igitur sanctus Doctor 1a parte quaestione 48 art 1o. ad 2um dicit, malum morale esse differentia positiva speciei, quia malum in moralibus positive aliquid dicitur. Deinde in 2a 2æ q. 18 art 5o ad 2um et q. 72 art 1o. et alibi dicet species peccatorum commissionis quæ peccata sunt non desumi ex privationibus, ut potentes per accidens se habentibus ad actus pravos, sed desumi ex obiectis positivis, quæ ad illos se habent per se; ac proinde bonum, et malum in moralibus esse differentias positivas.

238 Insuper, lib. 3o contra Gentes c. 9 ad 3. ita habet est igitur malum morale et quid, et differentia, non tamen quod est pri-

ratio boni rons, q ex na actionis ordinate ad aliquem finē, qui
regrat rons sicut irrationale e dña malis, et n̄ sūt privatī
rons q sūt tale nq ad qm segr remotio rons. Tandem
in 2. dist. 34 q. unica art 2º ad 2ᵘ clare docet malū,
qd e in actionibꝰ, opponi bono ut ctrariū, afferēsq in exem-
plū huiꝰ oppositionis ctrarie, et utrinq positive opposite, prodigali-
tatē et liberalitatē, timiditatē, et fortitudinē. Dicet qº 2ᵘ ad
Ang. ee qd positivū peccaminora omissio. 2do à Cmaelicus Pre-
ceptor privatis adiungit rons positive, intelligendꝰ e de privat. ad ma-
litiā subsequuta, n̄ à de privat. et inadequate distribuente mali-
tiā actus pravi, ut clare se explicat 1a pte q. 49 art 1
ad 2ᵘ.

Pbat 3º sanctorū Patrum authoritate, et in primis stus Da- 239
mascenus lib 4 de fide c. 27 dixit, vitiū n̄ e substa, nec p-
prietas substie, q accidens. Privatio à n̄ e accidens, hoc em est
qd positivū. In quo sensu capiendus e Dus Dionisius c. 4 de Divi-
nis nominibꝰ dum ait, malū neq existere, neq inee iis, quae
existunt. Iliꝰ em verbis signat, malū n̄ ee in rebus existentibꝰ
secundū partē, aut sicut nalē proprietatē illarū, ut eum explicat D.
Thom. 1 pte qe 48 art 6 ad 2ᵘ, q sicut accidens oriuns
ex na creature.

Deinde Dus Augus varijs in locis hanc sniā videtur 240
declarare. Id satis declarat illa sua deffinitione peccati omis-
sionis, dicens, factū vel ... à lege Dei. Ubi manife-
ste malitiā omissionis, q positivē definit, ipsa em positiva actio
intellecta elicita, ctradicente lege, intelligit peccaminosa omis-
sio. Quam doctrinā sepissime repetit 1º lib 1º retractationum c 15,
peccatū e factū qd fieri n̄ debuit. 2º repetit lib de Genesi
ad litteram c. 8 n̄ 3 peccatū n̄ ee nisi superbum libere
voluntatis assensum; qo inclinamur ad ea, quae iustitia vetat, unde li-
berū e abstinere. Quibus verbis satis ostendit pravā commissionem ni-
hil aliud ee qm assensum ipsum, ipsiq actus voluntatis elicitus ctra-
dicente lege, & rone. Et haec ab authoritate sufficiant.

Eadē sña ꝓbat a ratione.

241 Ostendi a rone ɔmissionẽ malitiam ɔsistere n posse in privativo; unde rones illæ evert ꝓbant, tale malitiā in positivo ɔsistere, q.a mediū int utrūq n dat; nihilominus tn aliquas ꝓponemus rones, et aliquam variis modis expositā; ut sĉlo nrā directe et immte ꝓbet. Pbat igit 1.o intellecta pcise actione ipsa positiva libera furti gravis vg posita sub dictamine illā ꝓhibente, et oĩ alio secluso intelligit grave peccatum ɔmissionis; ḡ peccatum ɔmissionis intelligi n pot absq malitia: q.o malitia furti ɔsistit in ipsa furti actu positiva elicita sub libertate ad peccandum sufficienti. Mior, et coa liquent, Maior ꝓbat ex eo q.d actio illa ita pcise intellecta het qq ad malitiā fralē requir, ut discurrenti patebit.

242 Pbat 1.o, et explicat ro ꝑcedens; eo pcise q.d peccator furti entitatē eliciat sub libertate sufficienti ad peccandum, reddit fralit difformis tre, cui debebat in actibus suæ vtatis positivis ɔformari; ḡ malitia fralis ɔmissionis e id, quo peccator reddit fr difformis tre, cui debebat in actibus suæ vtatis positivis ɔformari: q.o eo pcise q.d peccator talit furti entitatē eliciat het malitiā fralē ɔmissionis: q.o malitia pec. fralis in ipsa actu positiva libere elicita ɔsistit. Liquent coā. Mior e certa, cum enim peccatum sit ens relativum, ɔsistere debet in ɔparatione, et difformitate cum aliquo tro, cum quo peccator ɔformari deberet, quicq sit tns sive lex, sive dictamen, sive ratio nra.

243 Maior ꝓbat. Eo ipso q.d heat peccator actū furti pcise libere elicitū het fram in se, quæ reddit difformis fr ne, et dictamini, et pcepto de n furando; ḡ peccatoris ee fr difforme tro, cui ɔformari debebat, e fr fram here, quæ reddit tro difformis; sicut ee fr album e fam here, quæ subtus reddit album: q.o Maior mihi certa e, q.a actio, illa furti vtatē peccatoris informat: q.o ꝑ illā reddit vtas ꝑ

cepto de n furando difformi. Pb. cqa, qa e actio opposita 43
pcepto, et eius elicita sub cognitione obligatis n furandi.
Pbat 3º in 244
eo consistit malitia omissionis, in qd directe cadit phibitio; si-
cut enim illud e bonu qua tale qd praecipit, ita illud erit ma-
lu qd phibet: d qd directe phibet pcepto nativo e actus ipse
positivus: gº in ipso actu positivo consistit malitia omissionis. Pbat
1º: ho peccaminose omittens pr vertere e malus, qa het, qd he-
re n debebat; d qd here n debebat, et het, e actus ipse po-
sitivus; hic enim e qd pcipe vetat pcepto nativo; gº e malus p-
cise qa het detus positivus: gº actus ipse positivus e malitia
omissionis. 245
Pbat 2º: Omissio qua talis sub libertate elicita fr e mala
p se ipsa, qa p se ipsa e violatio pcepti affirmativi; d actus po-
sitivus peccaminosus p se ipsa e violatio pcepti negativi: gº fre
malus p se ipsa. Mar e certa, qa specialis omissionis malitia stat
in eo qd sit violatio pcepti affirmativi. Mir et e certa, qa
n e cur omissio sit violatio pcepti affirmativi, nulla alia pri-
vate intellecta, et omissio n sit n violatio pcepti negativi, nul-
la alia intellecta privat. Pbat 3º: Lex phibens fur-
tu n alit violat qm ponendo voluts furandi; haec enim lex
nihil aliud exigit, qm furti carentia; gº transgressio, aut viola-
tio huius legis formalissime consistit in positiva furti pductione: gº fur-
ti malitia in eade pductione consistit, cu transgressio fralis, et fra-
lis malitia sint ide.
Pbat 4: actio furandi libera e mala eaco- 246
ne qua e actio furandi libera; d actio furandi qu posita sub
libertate sufficienti ad peccandu e actio furandi libera: gº eade
actio qu posita sub libertte sufficienti ad peccandu e fr mala:
gº in tali actu positiva talit elicita illius malitia omissionis con-
sistit. Mars no negat, qui trs ignorat. Mir et nari n pot. gº
actio qu sub libertte posita e fralit libera.
Pbat 5º: disforma 247

n cu dictamine, seu lege e fr facere oppositu illi, qd lex, seu dictamen pscribit; e facere oppositu illi, qd dictamen pscribit e fr facere actu: go facere actu e fr disformari cu dictamine: go disformatio, seu malitia omissionis in ipso actu pducte positiva consistit. Maior ex terminis constat, qa conformari cu dictamine e facere qd dictamen pscribit: go disformari e n facere qd pscribit; n facere a qd pscribit e facere oppositu illi qd pscribit. Minor vero pbat: dictamen pscribit furandi ncee, sive ponendu ee furti negatiu; d ponere negationis oppositu fr e pmere actu, ut e evidens.

248 Pbat 6: augmentu malitie peccati omissionis consistit in entitate ipsius positiva: go in entitate ipsius positiva consistit malitia omissionis. Pt coa, qa malitia auget p malitia, et p malitia constituit augmentu malitie sic go maior malitia, sive augmentu malitie e qd positivu, et entitas qd positivu malitia pbo init ans: odiu Dei maius peccatu e qmomissio amoris pcepti ut dixi no 203; d augmentu malitie odii Dei fr consistit in ipsa odii entitate positiva: go. Minor pt, qa illud augmentu n consistit in privatione amoris pcepti, l alicuius alterius rectitudinis; hanc em privatione het omissio amoris pcepti: go augmentu illud consistit in ipsa odii Dei entitate positiva. Confirmat: qa dolor maius disveniens e quali, qm carentia letitie; que maior disvenientia consistit in ipsa entitate doloris: go in eadem entitate ipsius malitia consistit; a idem dm e de malitia morali, et illius augmento. Hinc,

249 Tandem pbat a paritate mali physici, qd in positivo consistit: go sicut malu morale. Liquet coa ex eo qd nulla sit assignabilis solida disparitas. Ans pbat, qa error e malus intellus p sua entitatem et si illum scia n privet: sicut dolor e malus hois p se, et n qa gaudio hoiem privaret, ut pt in hypotesi possi, qua Ds conservaret in eadem aia dolorem, et gaudium, ut de facto Xpto Dno contigit, tunc em dolor et eet aie disveniens et malus. Idem dm e de calore in aqua conservato ac frigoris pientia.

250 Hec sufficiant q aliquali nre sne pbate; ex his em alie qones non excitan in idq intenty residentes. So noto malitia peccati ee actu positivo, et essalit peccaminoso partim intrinca, et partim extrinca: semq a ee positiva. Prior pt ostat; qa malitia e difformitas eq aliquo tro; difformitas a q utrumq extremu Ostituit, et uny extremy e alter extrinecy. Insuy malitia hec involvit Liberts: Libertas dicit et Liberq, et cognions malitie sufficients, que oia actus positivo si extrinca. Ps posterior ostat et; qa huius oformitatis extrema si positiva unde evadit positiva malitia in peccaty omdiciomy.

Dices: malitia furti vg displicet Deo, et reddit hoe peccante; d collectio ex furto, et tro, cui furty dissonat, slt, na rali, l lege, illas denoaones n pbet; he em cuilibet parti collecty n oveniunt: qo furti malitia in illa collecte n osistit, et event ventitati, ut n e partim extrinca malitia. Pret parvdo mire; ad pbats dme nessary n ee, qd collectio pbeat denoaones, quas pbet, rone cuiuslibet parti seorsim: eq em maly ex quoryo defe, collectio erit mala rone party unius: tota qo illa collectio Deo displicet, qa illi displicet pt una collectis illiuy; Lt pt altera Deo n displiceat: sicut Deo displicet falsitas huius qonis Ds n e Trinuy, Lt Trinitas, ex qua falsitas coalescit, Deo minime displiceat. 251

Sect. 9a

Argta oria ex Authoritate diluunt.

Ly et poipuy argly, cui valde fidit sna oria, ostat ex multiplici Sanctory Patruy testimonio frequentissime docentiy, peccaty ee nc corruptis, privats, et indigentia boni, et nihil: unde verba illa Joan. ce 1o, et sine ipso facty e nihil aliqui de peccato intplant, ponentes peccaty loco nihil; supra que verba dicit Dy Aug; mani esty qd peccaty nihil e, et nihili fiunt hoes, dy peccant. Patruy testimonia videri poss apud Dem Vasquez hic disp c 95: nobis a sufficiat aliquas dare soluts aut interptationes, 252

quamquam, ut non sit satis verbum Patrum testimonium: nullum hic est testimonium. Cum saltem non fiat ad aliquem.

293 Prima solutio sit: Patres, qui dicunt, malitiam non esse aliquid, esse, nullam naturam habere, esse nihil, intelliguntur de nihilo substantiae, ac si dicerent esse nihil substantiale, seu ens substantiale non esse. Ratio est, quia ita bene notat Patres sequentes loco citato. Cap. 11 n° 11 plures Patres, qui nobis opponunt, sic dicunt, ut expresse Manichaeos impugnabant asserentes dari quandam naturam substantialem per seipsam mordicus malam: quos docent Patres nihil substantiale esse peccatum, seu peccatum esse nihil substantiale, sumentes ens, seu naturam pro substantia quae desponit nomine mihi monstrum comprehendit. Solutio haec sit, quia ut Pelagius apud Augustinum lib. de na. et gratia Cap. 64 dum Christianos retulisset asserentes peccatum non esse substantiam, sed actum malum, subiicit ipse Augustinus: quis hoc negat?

294 2a sit: Patres peccatum universe appellantes nationem, seu carentiam intelligendi sunt in sensu causali, et ab effectu, non vero entitative et formaliter. Ratio est quia Patres non tam metum peccati indagarunt, quam in tangendum eum eradicatis intenderunt, quapropter per terminos notiores nobis ut peccata horreremus, explicaverunt illud per carentiam gratiae, et aliorum donorum supernaturalium, quae illa in hac providentia sequitur peccatum. Ac nempe est causa tribuere in effectum; ita dicimus tenebras tristes ex tristitia quam causant, et ex pallore, quem mors cat, mortem pallidam dicimus. Veritas huius solutionis patet ex eo quod Augustinus Cap. 11 Enquiridion declarat quomodo peccatum sit privatio boni exemplo morbi, qui dicitur sanitatis privatio: et Augustinus Fulgentius lib. de fide ad Petrum Cap. 21 id ipsum exponit ex° veneno sensus: et qui non videat morbum appellari non posse non sanitatem nisi causalit, et venenum sensus nisi causalit posse appellari non voluptatem, sive boni carentiam.

295 3a sit: Quando peccatum omissionis dicitur privatio, natio, seu carentia, intelligendum est de carentia Logica non Physica; hoc est, positivum peccati per voces naturae explicat; ita Theologi positivos per voces explicantes nativas: sic explicamus Dei infinitatem, et immensitatem: insuper quamquam

identitate, unitate et individualis, qui sunt ipsius positivi. Sic modo stricte explicant quod natura positiva peccati quod ipse ipsius privat arg. deformitate rei naturali; privat ipsum ordine nati, quem debebat habere; privat statu illo, quem habet naturalis munda, et libera peccato quae privatio loga sufficit ut res alteri disconveniens dicat ... privatus, ut recte notat P. Suarez to 4 in 3 p. disp. 46 sect 2 n. 22 ubi dicit, ut aliqua res disconveniens sit alteri et habeat rationem mali, non est necessarium, ut aliquid ab illa excludat, sed tantum ut illi sit naliter improportionata. Quod sane maxime confirmat.

4. sit 256

peccatum dicitur nihil, et privatio non physica, sed moralis, et in estimatione prudenti, hoc est, non est vera et physica natio alicuius physicae entitatis, sed est natio in prudenti estimatione, quia ex estimatione prudentis est recessus a Deo virtute et bono rationis, ratione cuius recessus reddit peccator despicabilis, laude, meritoque indignus. Ita P. Suarez de perfectionibus Dei c. 21 n. 179. Et ita intelligenda est Scriptura sacra, ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus Ps. 14, quem locum D. Hieronymus sic interpretat: qui malus est in conspectu sancti, pro nihilo reputatur. Hoc est moraliter, et in estimatione prudenti quasi nihil habet.

Unde ut D. Thomas supra locum Joannis n. 152 citatum loquitur et hoc in sensu, docet enim peccatores ipsos fieri nihil cum peccant; cum ergo ... manifeste peccatores, quod peccatum non redigi in nihilum entitatis, seque Doctorem loqui de nihilo estimationis. Praeterea quod nos Aug. lib. de natura boni, contra Manichaeos c. 24 tradit verum sensum Evangelistae verborum, et sine ipso factum est nihil, idest, subiungit, nihil non est factum sine ipso aliquid, qui est sensus verborum vulgatae editionis, quem sane ita ... et sine ipso factum est nihil quod factum est. Patet ergo manifeste ex D. Augustino verba Joannis non intelligi rigorose loquendo de peccato.

258

Jo restat solutio ad quoddam D. Thomae ... docet peccatum eo quod nihil sit, causa efficientis non necere, sed deficientis. Solutio illius est, causa peccati esse deficientis, sive, exorbitantis a regula; ergo causa positive deficiens, et praeterea omissione exercens, aliquid non efficiat;

44 q.a actus, qui efficit entitative sumptus absque exorbitate et defectu a regula efficere potuerit. Alio modo solvi possunt Aug. testimonia dicendo eum qui male se gessit, et non ad destinatum ins non producit dici cont defecisse, et non effecisse eo quod nihil fecerit; idest non fecit quae facere debebat, quamvis revera aliquid effecerit: qui loquendi modus familiaris Sacrae Scripturae, ut notat Mr Legion, Sanchez in ce 1o Osee n 39 Dm quae e Comm Aug imitatus ee modus loquendi Scripturarum.

Sect. 10.

Reliqua diluunt argumenta.

259 24 argtum
et a rone petitum contra nostram sententiam desumitur ex eo quod sequitur ex nostra sententia Deum ee causam peccati; quod sic probant: causa malitiae omissionis est abre causa peccati omissionis. Deus est causa malitiae omissionis: quae est abre causa peccati omissionis. Maior constat, quia hoc ex eo est abre causa peccati, quod malitiae sit causa. Minor probatur; Deus est causa cuiuscumque entitatis positivae, sed malitia omissionis per nos est entitas positiva: quare Deus est causa malitiae omissionis.

260 Argumenti huius solutio adversariis difficillima facilis est. Licet igitur ex nostra sententia sequi Deum ee causam peccati, sive illius malitiae, physicam, non vero moralem; et consequenter non ee abre causam peccati; causa enim peccati abre tantum est causa moralis. Unde patet quomodo diluendum sit nostrum oppositum argumentum. Pro quo notandum est physicum influxum non sufficere ad causam moralem: quod patet in Deo vel causis physice producentibus, qui non ee, et possunt non ee causa moralis illius: si enim illum producat cum deliberatione est causa moralis; non vero est causa moralis si actum indeliberate producat: quare ex eo quod Deus physice producat omnes entitates positivas non sequitur ee causam moralem illius.

261 Ratio huius doctrinae est, quia ee causam moralem involvit, praeter physicum influxum, specialem modum operandi; sicut ee causam vitalem aliquid aliud involvit praeter physicum influxum: quapropter licet Deus physice influat in actus vitales, non est causa vitalis illius. Igitur causa moralis peccati illa dicitur, quae ad necessarios actus ... libere detrahat; vel ad illum alius detrahat, et inducit, et illum non impedit quo impedire tenetur, quoniam

nihil reperit in Deo, ut vobis notum est, et certus ... vestra doctrina de concursu Dei ad peccatum. 46

Insuper notandum est argumentum hoc posse in adversarios retorqueri; ideo homo est causa privationis, in qua malitia ... consistit, quia est causa actus positivi ex quo privatio resultat; sed Deus etiam est causa actionis positivae ex qua privatio resultat; Deus enim omne positivum producit: ergo Deus est causa privationis, et consequenter malitiae. ... est certa, quia non datur actio ad privationem, unde privatio dicitur causare qui ponit fundamentum privationis. 262

Dices: privatio illa resultat ex actu positiva, quatenus haec est opus creaturae, non vero quatenus est opus Dei; unde Deus non est causa privationis, bene vero creatura. Sed contra est 1°, quia reduplicationes illae non dant ... rei, sed solum modum nostri concipiendi: aliter a loquendo privatio illa resultat ex illa actione positiva a Deo et homine indivisibiliter producta: cur ergo peccabit creatura et non Deus? Contra 2°; quia Deus et creatura sunt eodem modo causa actus positivi, vel diverso? Si eodem modo: ergo repugnat quod privatio resultet ex illo positivo prout hoc est opus creaturae, et non prout est opus Dei; supponimus enim idem opus, et eodem modo esse opus utriusque. Si vero sit diverso modo: ergo per diversitatem causarum, et non si malitia in positivo consistat potest explicari quomodo creatura et non Deus sit causa malitiae, quamvis uterque sit causa positivi. 263

3um argumentum: quodcumque positivum est in se bonum; sed nullum peccatum est in se bonum; ergo nullum peccatum potest in positivo consistere. Confirmatur 1°: quod positivum est alicui est bonum; sed malitia omissionis nulli est bona: ergo malitia omissionis positivum non est. 2° Deus Deus non amat peccati malitiam; sed Deus amat quodcumque positivum est: ergo malitia peccati positivum non est. Probatur minor: Deus amat quodcumque habet bonitatem; sed quodcumque positivum est aliquam habet bonitatem: ergo. 264

Ad argumentum respondeo ... ... bonum ... ... malum ... ... bonitas duplex ... ... moralis: talis habet ... ... cui nihil deficit ad suae ... entitatis seu esse ... ... convenientia ... Lege 265

quam non habet nisi positivum illud, quod rationem donat. [illegible] mali est, ut in dolore [illegible] et tristitia, quae bono alterius non [illegible] sunt enim carentia [illegible] vera mali: quia carentia doloris, sive dolor qui est positivus, est illi malum. [illegible] concessa maior [illegible] amatur [illegible] bonitatis quam habet omissio minoris; [illegible] malitia quam habet in minori. Unde [illegible] quod positivum sit ad [illegible] minus: positivum peccati. Et amatur a Deo [illegible] bonitatis [illegible] quam habet, non tamen amatur a Deo [illegible] moralis malitiae quam habet, et [illegible] quod [illegible] mali, et [illegible]

266 [illegible] argumentum: malum quia malum est carentia boni, non enim bonum carentia intelligatur, non intelligitur malum: [illegible] peccatum omissionis est malum est bonum carentia [illegible] maior: malum simpliciter est carentia boni [illegible] maior malum respective est carentia boni [illegible] et carentia boni, vel positivi vel negativi, omitto maiorem [illegible] carentia boni debite positivi nego maiorem. [illegible] malum [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible] ad sui subiecti [illegible] [illegible] integritatis; [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] hoc malum semper [illegible] perfectionis carentia.

267 [illegible] Sit malum respectivum, sive alterius disconveniens, non dicitur debite carentia boni positivi; cum enim bonum non semper sit positivum, sed aliquando negativum, ut carentia doloris est bona [illegible], ideo malum respectivum aliquando est carentia boni negativi, quae carentia revera est positivum. Peccatum quo cum sit malum respectivum, aliquando est carentia boni positivi, ut operis praecepti, et aliquando est carentia boni negativi, qualis est omissio praecepti; prior carentia est peccatum omissionis, et peccatum omissionis carentia posterior, quia carentia negativa est positivum.

268 Sed ut [illegible] [illegible] loquamur, carentia ista, quam dicitur malum respectivum, [illegible] dicit, appellanda est [illegible] boni [illegible] quam [illegible], quia [illegible] negativi, quam dicitur malum positivum [illegible] [illegible] non est, [illegible] tantum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad plura alia argumenta ex eo quod peccatum omissionis sit [illegible] cum ratione, lege, et aversio a Deo, quae videntur involvere carentiam: [illegible] ista carentia est positiva, sive [illegible]

sio spectatus relative cum rone et exclusio native tendentis ... 47
... 69

... desumptus ex universitate omissionis et commissionis peccaminosae, ad quam universitatem requiri videtur ... utraque sit privativa, solvitur dicendo utrumque peccatum universe convenire in hoc ... differme, ... conforme cum rone, positivum, et nativum esse illorum differentiam. ... illud ... desumptum a ... peccati originalis et habitualis quorum ... consistere in privatione iustitiae originalis et ... nihil esse aliud, quam ... ; resolvendum erit ex illorum ... suo loco tradenda.

Disp. 2.a

De pecc. peccaminosae omissione

Sect. 1.

An pura omissio possit esse peccatum?

(1) Peccatum omissionis consistere in privatione actus praecepti, sive debiti, apud fere omnes constans est adeo ut ... ipsa voce constet. Unde solo restat aliquas difficultates enodare et in primis enodari solet possibilitas peccaminosae omissionis. Circa quam duo possunt disputari: 1.o an sit possibilis pura omissio libera, 2.o an haec omissio possibilis possit esse peccatum? Quaestio prior utpote philosophica tractat in libris de anima, et ... repetenda non est. Quapropter in 1.o sensu quaestionem 2.a Theologicam instituimus in quo ... brevit... decidenda. 270

Dicendum igitur est: pura omissio libera potest esse peccatum. Ita Pater Suarez de actibus humanis sect 6, et ... sequuti Divum Thomam 1.a 2.ae q. 6 art 3 ubi docet, dari posse voluntarium culpabile absque omni actu voluntatis. Constat et Scriptura huius veritatis. Christus enim Luc. c. 1 dicit, servus sciens voluntatem Domini, et non faciens vapulabit multis. Et D. Jacobus c. 4 scienti bonum, et non facienti peccatum est illi. Sed re a omittens non facit quod facere tenetur. Ex ... 271

probatur à rone 1.o 272

peccat ille, qui libere non satisfacit obligationi suae; sed qui pure omittit liberè actus praecepti, liberè non satisfacit obligationi suae ut est certum: ergo peccat qui actus praecepti pure et liberè omittit. Probat 1º: libera violatio sive non adimpletio libera praecepti, urgente praecepto est peccatum; sed pura omissio libera, urgente praecepto est libera violatio praecepti; ergo tunc est peccatum. Confirmat: quia ex contraria opinione sequitur, nullum esse nullum praecepta affirmativa; poterit enim homo pura omissione se exercere ab affirmativo praecepto: Item sic facile persuadere unusquisque se pure suum praeceptum omisisse; unde liberè et facile excusaret a peccato. Est iniquum, quia pure et liberè omittens talis omittit ut sit in sua potestate non omittere ut supponimus: ergo omissio illius est illi imputabilis ad culpam.

273 Veritatem hanc negavit Caietanus [illegible]
dicens pure et liberè omittentem praeceptum positivum non peccare, dummodo non habeat actum positivum quo velit non adimplere praeceptum, ita ut sine hoc actu positivo non est imputabilis omissio voluntati. Contra [illegible] minores omissionis dicit admittit omissionem liberam et puram: sed [illegible] ma periculosa; et improbabilis iudicatur a Patre Zumalda de ente supernat. disp. 70 et Patre Salas [illegible] 13 disp. 2º: et merito ut potè sacrae scripturae numerus et eius [illegible] contra veritatem demonstrant.

274 Patre Vasquez 1. 2. disp. 12 nº [illegible] admittit esse puram omissionem liberam: sed docet illam esse non posse peccatum. Ratio est, quia pura haec omissio durare non potest nisi per tempore brevissimo, per quo nullum affirmativum praeceptum obligat; hoc enim obligat cum aliquo temporis latitudine. Sed nos iste discurrendo impugnat 1º: nulla est ratio quae suadeat puram omissionem in hoc instanti durante durare et posse in pluribus instantibus: sic ergo a quo tempore durare potest, poterit durare per tempore quo obligat affirmativum praeceptum.

275 Impugnat 2º: quia potest Deus suis intellectis obligare ad

instanti unius horae [illegible] omnino dilectionis Dei e contra, aliquo instanti huius horae, ut hi ipse fatentur: ergo tunc omissio dilectionis esset peccatum. Maior probatur: quia potest homo a Deo obligari ad actum honestum sibi possibilem; sed actus dilectionis Dei est in instanti unius horae e hoc posito; [illegible] contradictio: ergo. [illegible] 3°: quia et non affirmativum praeceptum semper obligat cum aliqua temporis latitudine, et pura omissio durare potest minimo tempore brevissimo adhuc brevissimum hoc tempus potest esse ultimum illius totius latitudinis, intra quam obligat praeceptum positivum ergo tunc pura omissio potest esse peccatum.

Dices 1°: Tridentinum sess 6 Can 4 voluntas peccans non se habet mere passive; sed voluntas pure omittens mere passive se habet quia nihil agit: ergo pure omittens non peccat. 2°: pura omissio non est meritoria: ergo nec peccaminosa. 3°: si pura omissio esset peccatum voluntas fieret peccans [illegible] absque aliqua intrinseca mutatione: quod hoc est absurdum: ergo. 4°: peccata repetita generant habitus vitiosos; sed purae omissiones habitus vitiosos non generant; nihil enim producunt negationes: ergo. 5°: peccatum est a voluntate dependens; sed pura omissio a voluntate independens; daretur enim omissio actus e destructa voluntate: ergo. 276

Ad 1um negatur minor: quia mere passive se habere est nihil agere, et solum aliquid ab alio recipere: voluntas ergo peccans pure omittendo [illegible] nihil physice agit, tamen nihil physice recipit. Dixi physice; quia moraliter agit quem sensum Tridentinum esse iudico, agit enim de dissensu voluntatis; voluntas autem per puram omissionem dissentit omissive Deo vocanti, unde per talem dissensum agit moraliter omissive. Ad 2um nam potest [illegible], cuius falsitatem satis ostendit P. Rigaldo, ubi supra. Sed omissio [illegible] negatur [illegible]: quia Christus D. Th. 1a 2ae q. 71 art 5° ad 1um plura requirunt ad [illegible] ad malum; et ideo meritum non potest esse sine actu; [illegible] 277

Ad 3um [illegible] 278

omnes fieri de non peccante peccantem absque mutatione ph. non absque mutatione morali: quod sponte ipsis adversarijs fatendum est, si qui antequam praeceptum amoris Dei obliget, habeat positivam nolitionem non amandi certe non peccabit; peccabit tamen, si eamdem nolitionem servet usque ad tempus in quo obligat praeceptum, ideo facta temporis mutatione, absque mutatione physica voluntatis, sed non absque morali illius mutatione. Ceterum doctrina dicta magis intelligenda est de peccatis commissionis, non vero de omissionibus: Cum enim istius vitium sit positiva malitia requirit actus positivus, qui a naturalibus non n. ...

279 Dices tamen: omissio est peccatum a voluntate dependens, quia est actus naturalis non vero quia liberum est. sic enim a voluntate dependeret, qua destructa libertas non maneret omissio. Sed hoc respondetur omissio exercitiis et actus libertatis omissionis. quae libertas exercetur per liberam actus suspensionem. Ergo et voluntaria quia quis libere ponit et est a voluntate omittere. Et dici potest non tantum per positivas libere vitalis non quia est actus naturalis, sed quia naturaliter libera: et sic enim est tantum libere per. Cetera ex motivo ad omissionem desumpta, et potest mere philosophica omitto.

Sect. 2a.

Utrum sit peccatum omissio prius volita, et postea inevitabilis.

280 Casus est: mane die festo intendisti sacrum omittere illo die et sacri omissionem intendens te somno tradidisti. Postea omissio sacri externa in statu somni ratione cuius fuit tibi inevitabilis omissio, quia illam evitare tunc non est in tua potestate. Quo modo est: an externa haec omissio sit in ratione peccatum? an solum sit effectus peccati cum sit ipso sit peccatum in sua causa libere posita? alijs tamen quo haec solet quaestio sit secundo imputetur ad culpam haec externa omissio? an quod libere voluisti sacrum omittere? an quod de facto sacrum omisisti? si quod omisisti imputatur omissio erit actualiter peccatum quod malitia est

inevitabilis: si vero imputat q^do contrahere voluntate omissio non erit peccatum in se, sed tantum in sua causa; si q^e tantum in sua causa est peccatum, non erit peccatum in se, q^d actus peccati q^do actualiter est inevitabilis.

Sumimus eadem q^o resolvit de peccato Omissionis, q^do illius causa libere posita illud vitare non est in potestate voluntatis: ut si q^s post venenum propinet mortem ex veneno sequendam, dicendus, autem tendens. Deinde certum est apud nos omnino quod hanc aut omissionem non esse peccatum, si antequam actualiter existat, retractatus sit actus, si q^s voluntas sedere; tum enim est actus peccati non [illegible] causa; [illegible] si post datum post venenum et antequam [illegible] moriatur dolens de voluntate qua voluit Primum per venenum occidere: tunc enim [illegible] ex veneno sequitur tibi peccatum non propter illius causam liberam voluntatis ponendam, utpote per poenitentiam moraliter extinctam non potest in mortem influere malitiam: unde solum est dubium q^do causa commissionis aut omissionis retractata non [illegible], [illegible] est certum hanc externam omissionem non esse formaliter et intrinsece peccatum, quia non est intrinsece libera: solum quaerimus an sit mala denominative, seu extrinsece ab actu malo libero interno voluntatis, admodum quo actus externus denominat peccatum ab interno. 281

In hac difficultate Theologi discordant: negat esse peccatum P. Vasquez 1^a 2^a disp. 94 [illegible] quem sequuntur PP. [illegible] Azor, Granado, Oviedo, [illegible], et alii [illegible] est satis probabilis sententia. Affirmant esse peccatum P. Suarez de peccatis disp. [illegible] sect. 4 P. Thomas Sanchez de Matrimonio lib. [illegible] disp. 45 n° 28: et insuper PP. Valentia, Enriquez, Salas, Beccanus, et PP. Coll. [illegible], et est inter Thomistas communis cum D. Thoma pluribus in locis, vide illum 1^a 2^a q^e 77 art. ad [illegible] ubi hanc [illegible] docet expresse: quam judico probabiliorem et veriorem et nobis amplectendam. 282

Probatur 1° [illegible] ut [illegible] omissio sit actualiter [illegible] actus non requiritur q^d sit actualiter evitabilis et libera; sufficit enim q^d sit libera et evitabilis ante [illegible] in causa; omissio 283

te...ua sequuntur: ita se het, ut in ante sony ovia; et somore intenta: 1° e actualit peccat, 2° actualit ... inevitabily. Imar ... mile exemplu. 1° ebrietas e peccatu, et tn dy ... e inevitabily. 2° somny ipse libere intentus, si phibeat, e peccatu, et e inevitabily. Dum ... si hoc lethalit vulnerey, mors illius e tibi peccatu; qm mors tibi inevitabily vulnere supposito. Idem dme si q[ui]s ignis apponas ad domy cbucerendy, domy incendiy supposita igny applicate e tibi inevitabile et peccatu.

784 2° si dicas mors nihil ee peccatu; d. tanty ... illor ... 1; 9ª ... ... semp et adversariorum, ut patet ... Arriaga hic disp. 48 n. 14: 9ª c 1°, q[ui]a aliogum n daret peccatu actione exteriori ... et ... nec ... actio et externa phibentia abse et simpliciter ... Et 9ª homicidiy vg. abse et simpliciter n ... nisi morte hois sequuta; n em e homicidiy ... occidendi, neq. libera ... nisi mors sequat percutz; 9° si mors peccaty n e ... daret homicidiy ... 9ª c 3°: 9 ... fuit, nec ee peccata ... oi. Et 19ª ideo ebrietas, somny, mors, et combustio n si actualit peccata; q° n poss actualit vitari; o immoderata vini potatio vg. que e ca ebrietatis, n poi actualit vitari: 9°.

785 Pbat 1° 2clo: 9ª ex 2ria sna segr illicity n ee intendere sacri omissione put in somno ponendy. Pbat: illicity non e effcax intentio obti n peccaminosi; d intentio illa e intentio obti n peccaminosi: 9°. Pbat 2r ... illy sacri omissione sit n sint mala ... et peccaty ... libertaty, tn ee mala obtive; et ex hac obtiva malitia in quam tendit libere vol. refundi in intentiony malitia ... d ... e, ... omissio sacri in somno ponenda nullo modo e mala n ... ex mala ex se, neq. phibita, q[ui]a phibitio ... cadere n ... ... id qd e inevitabile; d intendere, et amare ... quo modo e mala illicity n e: 9° illicita n ... illius omissiony intentio, neq. in hac pot refundi ...

Litia qui in ...ne.. 90

Pbat 3° a priori: qa voluntarium definit esse, qd 286
procedit ab intrinseco princ° cum cognitione: omissio autem in somno
contingens procedit ab intrinseco princ° cum cognitione: q° e vi voluntaria, et
consequenter peccaminosa. Aliter pbat; q supponimus illa omissione
ee ab hoc princ°, et intentione, et ex voluntate faciendi omittendi pro
cedere; qd ipsi fatentur adversarii, dicunt enim ee effectum a
ctus peccaminosi liberi interioris qd procedit ab intrinseco princ°.

Dices: omissio 287
illa n e libera actualiter ... n, nq libera libertate a alio actu
actuali derivata: ... ad peccatum actuale requiritur actualis libertas a
liquo ex his modis: q° omissio illa n e libera actualiter. Pbat
maior quoad 1am pem: qdo existit illa omissio, nullus actus liberi
existit, tunc ... sit vere actualiter libera; 2am qdo nullus actus li
ber talis existit, n pot omissio ee libera libertate ab alio actu
derivata: q°. Pbat ... quoad 1am ptem: ad probandum di
... e maior, nullus actus liber existit physice, ... maior mo
...

Aliud e peccatum actuale, et aliud peccatum actualiter 288
existens; peccatum enim habituale actualiter existit, et actua
le n e; hoc enim dicit physice ex ..., et actualiter existere sal
vari pot in ex° morali. Actus ... peccaminosus interior
... existat physice qdo existit omissio, existit tn moraliter
qa retractatus n e, et hoc morali exa sufficit ad o
missionem ... peccaminosa voluntaria et libera. Nec ob
stat qd in somno ... det ... usus rationis, hic enim ab omis
sione n tollit voluntarium: ut pt in eo qui volebat baptismum
... dolens peccata sua ... et antequam baptizaret, et absol
veret, incidit in frenesim: tunc enim ... careat usu rationis,
... Theologia pot baptizari, et absolvi, et ...
qa ... alii moraliter perseverant, e ex hac perseverantia
morali ... liberae, et voluntaria ...

Notari hic solet 1°. 89

ce aliquas ad e, quae in sua specifica ratione petunt actualem libertatem: tales sunt contumelia, heresis, blasphemia, periurium, votum, et sacramentorum administratio, quae etiam si in somnis vel ebrietate dicantur et fiant, peccata fuerint, et ideo non sunt talia desu libertati actuali quam eorum ratio requirit. Sed doctrina haec non est adeo de eorum ... Et imprimis certum est sacramentorum administratio requirere intentionem, et liber[tatem] actualem ex Christi institutione quae constat ex usu Ecclesiae ... reddendo ...

190 Deinde Pater Suarez de 2º de religione lib. 1 c. e, et nº 10 docet votum factum ab ebrio et ante ebrietatem intentum validum esse et obligare. Praeterea Pater Thomas Sanchez in decalogum lib. 1 c. 16 n. 44 docet contumelias in hoc statu ab ebrio ... intentas peccata esse, quia in aestimatione hominum non reputantur iniuriae, quae potius ad offensionem provocant ad risum. at vero blasphemiae, et alia peccata in Deum ad culpam imputantur, quia illa Deus non acceptat ut minimas, si ante intendantur. Non ergo adeo certa est quae supponit doctrina. Nobis autem placet haec prima, quod sit ex intentione peccandi est peccatum in quocumque statu fiat.

191 Ratio est quia 1º ratione huius solet ebrius, vel somno lapsus variis poenas incurrere, et teneri ad damni reparationem, quod non intendit peccato et signum hoc fuerit quasi secundum retractatum sit poenitentiam, ut si ebrius alienus vir ... vulneret, et si antequam moriatur poeniteat, incurrit poenam homicidii. Dico est quia poenam non puniunt ea culpabilitate ... sub ... ponat effectus quod sit an culpabilit[as] ponat. Nobis placet ipsa doctrina. Aliqui excommunicationem ... qui incurreret etiam in foro interno, dicunt, qui poenitens agit ante sequutum effectum quia excommunicatio est poena lata ob contumaciam, et contumax non est. Haec satis probabilit[er] dicuntur, et satis extra proprium institutum.

Sect. ...

Utrum peccatum sit in actu ex omissione al- ... parvi jejunii?

Va decrevit q. sine justa ... sacrum n. audire die festo; 292
postea tempore omissionis studet, dormit, recitat, quaeritur an recitatio, studium, somnus, qui ex se actus mali n. s. s. tm. ex omissione jejunii, et ... rabiles ex adimplere ... sint peccata eo q. vitiens omissionis malitia. ... docent nullum actum omissioni ... esse peccatum, si aliunde peccata n. ... Durandus. Affirmant esse peccatum actus omissioni junctos, et si aliunde peccata n. sint, ita PP. Valentia, et Granado.

Alii dicunt asserentes 293
esse peccatum actum illum qui in omissionem influit ut ea, seu est medium, actum vero qui in omissionem n. influit, d. mere concomitanter se het peccatum n. ee. Ita PP. Vasquez, Salas, Suarez, Lugo, ... Oviedo de bonitate et malitia, ... puncto ... inter PP. ... diuidij e in designandis actibus qui influunt in externam omissionem. Aliqui enim cum P. Vasquez docent, in omissionem influere n. ... intensionem ... omittendi, et opus ... q. ... elicit post hanc intensionem. Alii vero cum P. Suarez dicunt ... intensionem ee ... omissionis, et ... post intensionem elicit tantum concomitanter se habere.

Dico 1o: tantum ... in omissionem influit esse peccatum. ... 294
hanc nemo nisi Durandus negat. ... qui influit e peccatum ... peccatum ... non influit. Influxus iste ... esse affectu et finalis ... e medium ad omissionem, et ille e medium ad illam. Vg. si omittas sacrum ut studeas, et si studeas ut omittas: in utroque casu studium e peccatum: in priori q.a e ca finalis et motivum omissionis: e in posteriori ... medium ad illa.

295 Probat ... ca moralis peccati ... peccatum, ideo est peccatum ... in ... ad ... sequendum: studium in utroque casu est causa moralis omissionis culpabilis, ut supponimus. Confirmatur probatur 2° ... qua causa malitia actionis alicuius non est ... ex influxu morali in peccatum: quod si studium ... ambiguum ... cum dissimulatione ... nullo modo sit causa omissionis ... peccatum non erit ... videndum est ... de malo art. 1. ad 7. ... peccatum esse ... laudare tempore indebito ... laudare est causa omissionis alicuius ... non ... hinc ... lectionis ... si enim peccatum est causa omissionis ... in ... cum omissio ... peccatum a fortiori non erit ... vitiat ex effectu.

296 Dico 2°: nullus actus ad intentionem efficacem omittendi subsequuta influit in omissionem, ut sit ... cum ... ita ultimi ... 3 ... decernit ... efficaciter ... sine ... omittere et postea tempore auditionis ... studet, vel dormit, vel deambulat, ... nullus ex ... ad intentionem efficacem et firmam omittendi sequutus, in omissionem influere et ... nullum esse peccatum.

297 Probatur ... studium ... nullo modo est causa moralis omissionis ... 1° in omissionem moraliter non influit. Probatur ... studium non est causa ... omissionis ... ad illud. 1°. ... ... dormit ... omittendi ... medium ... probatur ... est medium morale ad omissionem ... ut ... minus ... honestum ... studium ... otium evitandum: quapropter ... est causa ... ideo ... omissionis ...

298 Probatur

3 [illegible]

[illegible]

323

Iccesso enim nat ... ma ... ali ...
het ad ... malitia ... ver ...
... semu et actu ... het in se ...
... tendent actus ... in ... omissi ... cum
omissio; sicu ... omissio ... desistens ... tene ...
... omissio ... omissio
utiq omissio ... omissio ... omissio ... inc ...
cere habent ... in ... ri ... on ... omissi
onis ... in se malitia omissionis.

326

... rationem
pot nam ... malitia a ... ab ...
ab ipso ... elementi ... ... o
missio ... ... vero ...
... negativo ... vo ... em ... iranen
... at ad ... inten ... missio
... ...
... vo ... omi ...
... omissio habet ... et
... vero ... omitteneu.

327

... moral ... Ideo ... metaphe,
... ... veri ...
... ... extremati prudent
... ... aponere ... egres ...
mo ... malis ... mortale peccatu ... q ...
... ... metaphe ... peccata ... sta
omissionem ... ... omissione ... ...
... ... omissiones ... ee ...
... ... moral ... in estimat ... prudenti ...
... ad ... omissionis ... conj ... pr ... peccatu ...
omissionis ... qui ... hominis ... divini

[illegible] e [illegible] reccati [illegible]

[illegible]

[illegible] rre [illegible]

[illegible] am [illegible]

uni [illegible] re

[illegible]

ta [illegible] emissione [illegible]

[illegible] irre [illegible]

itentia parch [illegible]

[illegible]

reccaori [illegible]

[illegible] te pa [illegible]

[illegible]

[illegible] ca [illegible] io [illegible] vol [illegible]

[illegible]

[illegible] Iudizi [illegible]

[illegible] itate e tum stare e [illegible]

[illegible] del elemosina [illegible]

[illegible]

[illegible] ing no ming [illegible] caru [illegible] vedrt [illegible]

[illegible] emosina [illegible]

[illegible] ex [illegible]

[illegible] inevitabilis [illegible]

[illegible] hoc peccasse [illegible]

[illegible] sicut [illegible] omissiones [illegible]

[illegible] omissiones [illegible]

Disp.

De divisione peccati in mortale et veniale.

Sect.

Utrumque peccati [illegible] esse et [illegible] stabilit.

[illegible]

[illegible] aliqua peccata [illegible] aliqua [illegible] sua [illegible] venialia. [illegible] Catholici [illegible] Pelagius [illegible] mortale [illegible] Lutherus et Calvinus [illegible] peccatum [illegible] sua mortalia [illegible] aliqua [illegible] sua [illegible] Deo [illegible]

... cata ... ...
... ... unidelia ce ...

...

... nevese ... ...
... canone ... et ... ...

... simpliciter ... ...
... in ... ... in ... peccat ... ...
... ... quem novisit ne segr ...
... ...

... ... nevere

... ...
... ...
... ... et ... ... aliqua ... ...
... et ... ...
... ...

... ...

... aliquas ce ... ... et ...
... ... levissime ...
... ...

... ...
...

abra vincere

peccata ... gravia ut ...

... de seq... peccatu e na sua morta

... ordinate ...

...

... homi ... meg. o ... grave ... alra

... in altra ...

... eet ... na ... mortale, et n ex

... distribueret ... grant ...

... mortal ... e ...

... sub ... e obligationi

... me ...

[illegible]

[illegible] mendacio [illegible]

[illegible] iniquitat[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] rone [illegible] mitem [illegible] [illegible] aeterna. [illegible] 1°

[illegible] peccato [illegible] poena [illegible] talis [illegible] poena vere [illegible] culpae [illegible] 2° [illegible] accipiendum illud [illegible] in multis offendimus [illegible] de venialibus [illegible] in [illegible]

[illegible] aliquando [illegible] antonomastice sumat peccatum [illegible] morta[le] [illegible] Ezechielis [illegible] quae peccaverit ipsa morietur [illegible] veniale [illegible] peccatum sicut [illegible] Augusti[nus] [illegible] intelligit [illegible] antonomasia et excellentia [illegible] et [illegible] infert reliquum [illegible] simpliciter [illegible].

[illegible] Thomistae [illegible] docent [illegible] mortale et veniale differre [illegible] mortale tollit [illegible] Deo [illegible] ultimi finis, et illa in creatura constituit veniale [illegible]. Sed [illegible] loquendi allegoricus est et insufficiens [illegible] in [illegible] labatur [illegible] finis ultimus et aeterna [illegible] beatitudo sit creatura, et [illegible] imo si certo sciret se [illegible] in aeternum [illegible] fere nullus mortalium peccaret. Peccat [illegible] contrarium [illegible] merito ne [illegible]

[illegible]

obj. [illegible] ubile [illegible] frequenter [illegible]

obj. [illegible] e medis [illegible] ultimus [illegible]

ultimu obti [illegible] peccator [illegible] tollens a Deo tanq. ultimi

finis.

2° si dicas [illegible] peccatis mortale [illegible] Deo tanq. ultimo 339

fini [illegible] est expire [illegible] terpretative [illegible] mortalit pe

cans censet moralit [illegible] amare creaturs [illegible]

[illegible] voluit antepon [illegible] Deo [illegible] in intel

[illegible] ordinatio creature [illegible] peccator [illegible]

ordinet [illegible] ordinatio [illegible]

[illegible] et in acu indifferenti [illegible] peccati [illegible]

[illegible] se [illegible] interpretative [illegible]

[illegible] dicendo [illegible]

[illegible] suo [illegible]

[illegible]

[illegible] differunt moralit. [illegible] differunt [illegible]

[illegible] plures species oppositas mortale [illegible]

[illegible] homicidij [illegible] leve, et le

[illegible] continent oppositas species [illegible] genere

differunt ut [illegible] et irrationale. [illegible] Differunt specie, [illegible]

nent sub genere [illegible] et int se [illegible] diffe-

runt [illegible] offensa em dissolvens Dei amicitiam, et offensa

Dei amicitiam n dissolvens [illegible] et [illegible]

Alij [illegible] docen

ita peccata accidentalit differe [illegible] magis et minus

sicut [illegible] et magna [illegible] differe [illegible]

[illegible] magni et parvi se[illegible] contra[illegible] in genere mor[illegible] e[illegible], [illegible] comit[illegible] ee [illegible]. Moralit[illegible] erunt [illegible] specie magni, et n[on] magni, grave, et n[on] grave: quorum libet dicit malitia specialis que [illegible] in offensione [illegible] prudentis mensurabili.

Sect. 2.

De advertentia requisita ad mortalit. et venialit. peccandi.

338 Peccati [illegible] ex genere suo [illegible] ventia. 1°. [illegible] indeliber[illegible] [illegible] mortale [illegible] imperfectio[illegible] advertentia. 2°. ex [illegible] ut [illegible] animi [illegible]. [illegible] pecca[illegible] ex se [illegible] veniali [illegible] [illegible] inquirimus, [illegible] deliberatio, et [illegible] ad [illegible] mortale et veniale requi[illegible] sufficiat.

339 [illegible] supponi[illegible] [illegible] venim [illegible] [illegible] malitie [illegible] debitu[illegible] [illegible] ma[illegible] adv[illegible] [illegible] advertentia [illegible] culpabile [illegible] [illegible] advertentia [illegible] peccati sufficit [illegible] [illegible] ad obi[illegible] circumstantiis [illegible] in actu malitiam; [illegible] adv[illegible], et [illegible] [illegible] omitte[illegible]. Suppono de [illegible] deliberati, et advertentia n[on] requiri, nec sufficere ad mortale [illegible] veniale; [illegible] requi[illegible] ad mortale ad veniale [illegible] et que sufficit ad veniale ad mortale n[on] sufficit. [illegible] argumentum n[on] daret peccati veniale ex [illegible] liberat[illegible], [illegible] veniali ex genere [illegible] ex [illegible] defe[illegible] [illegible] et in n[on] [illegible] [illegible].

340 [illegible] quoad [illegible] attinet Theologi duplicem advertentiam [illegible]: aliam perfectam, et plenam, et aliam imperfectam, et semiplenam. Plena advertentia [illegible] cognitio, qua malitia cognoscitur clare, et distincte, qualis e[st] illa qua [illegible] cognoscit vigilans [illegible] [illegible] et ad [illegible] n[on] distractus. Semiplena d[icitu]r co[illegible], qua malitia cognoscitur indistincte et confuse, qualis e[st] illa qua [illegible] [illegible] [illegible] semisopitus, et n[on] bene excitatus a somno.

[illegible]

[illegible] [illegible] solo [illegible] mortale peccamus [illegible] deliberatione, et advertentia plena et perfecta, ita enim [illegible] Ratio est quia [illegible] prudentium judicium actio gravis [illegible] [illegible] sufficit; sed peccatum mortale est actio graviter offensiva quod [illegible] ex ipsis [illegible] dicta; nemo autem censetur graviter offendere [illegible] actu imperfecto [illegible] [illegible] [illegible] offensa adeo gravis, ut Dei amicitiam dissolvat, et creaturam [illegible] aeternis cruciatibus [illegible] quod [illegible] sententiam [illegible] [illegible] tam gravem [illegible] [illegible] [illegible] actio [illegible] gravis [illegible] [illegible] advertentiam [illegible] [illegible] [illegible] requirit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extensive, [illegible] est [illegible] clare cognoscere [illegible] gravitatem, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] cognoscere malitia in [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] 2

[illegible] peccatum sufficit advertentia semiplena et imperfecta [illegible] [illegible] [illegible] peccatum [illegible] sufficit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberum [illegible] [illegible] sufficit semiplena advertentia quod semiplena advertentia [illegible] sufficit ad leve peccatum. Maior est certa. Minor [illegible] quia semiplena advertentia non tollit libertatem [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] gravis [illegible] imperfecta [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ponere [illegible] quod ad liberum [illegible] sufficit [illegible] semiplena [illegible] [illegible] venialem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plena advertentia, et ex advertentia semiplena [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] solo peccatum aliquin mortale potest esse veniale [illegible] advertentia semiplena et imperfecta [illegible] [illegible] est [illegible], et ex [illegible] [illegible] [illegible] quod actio [illegible] gravis, posita [illegible] advertentia imperfecta [illegible] peccatum, sed non est mortale: quod veniale. [illegible] [illegible] ex 1a [illegible] est enim actio libere posita [illegible] mala. [illegible] est [illegible] [illegible] solo. Liquet [illegible] [illegible] quod [illegible] ex [illegible], et [illegible] offensae cognitione [illegible] offensam [illegible] ex [illegible] et [illegible] [illegible]: [illegible] offensae cognitio potest esse adeo diminuta

et imperfecta ut non sufficiat ad opus grave ponendum et ad veniale sufficiat nota, has advertentias esse debere actuales, unde nec veniale peccat si actualiter non cognoscat, seu dubitative, malitiam. Neque notatio haec opponitur doctrinae dictae disp. an. 280 supponimus quod in praesenti neque in se neque in causa malitia esse cognitam.

344 Aliqui contendunt peccatum mortale ex se positum tamen cum semiplena advertentia peccatum non esse, sed esse mortale. 1° quia homo cum advertentia semiplena est semihomo, idest, non est intra rationem dominus actionis suarum; sed Deus nulli praeceptum imponit semihomini; ergo homo cum advertentia semiplena non illo praecepto tenetur; ergo nec venialiter peccat. 2° semiplena advertentia est levis materia; ad veniale non excusat; ergo est gravis, nunquam non excusat a mortali. 3° qui cum semiplena advertentia omnino potuit libere acquirere perfectam cognitionem malitiae gravioris; ergo graviter peccat non acquirendo talem perfectam cognitionem. Probatur antecedens: quia semiplena advertentia videtur sufficiens ad deliberandum de gravitate malitiae. Probatur: quia ignorantia vincibilis a mortali non excusat; ergo nec excusat a mortali plenae advertentiae defectus.

345 Ad 1um non mirum: quia Deus praecepta sua attemperat huius advertentiae, et libertati; ideo hominem cum plena advertentia, et libertate graviter obligat, et leviter obligat hominem cum libertate semiplena. Ad 2um nego consequentiam. Ratio est quia semiplena advertentia licet minuat peccatum a peccato tamen non eam excusat; quia libertas se exercet sub aliqua cognitione malitiae: a mortali tamen excusat in re gravi; quia ad mortale requiritur plena advertentia; a veniali non excusat in re levi; quia infra veniale non est aliud peccatum.

346 Ad 3um distinguo antecedens: potuit libere libertate imperfecta, et semiplena, concedo antecedens; libertate plena nego antecedens; et consequentiam, et antecedentis probationem. Qui habet advertentiam imperfectam sicut non potest contrahere gravitatem peccati

ibi. operare non potest ... p. eta notitia ... tantum levit. peccat. Ad operationem omnino antici pat ceta. ignorantia vincibili laborans potest advertere perfecte se teneri ad illam vincendam ignorantiam; at pro advertentia imperfecta adver tere perfecte non potest se teneri ad assensum ... et ad ple niorem acquirendam notitiam.

In praxi dijquere, quae advertentia sit plena et quae semiplena difficile ...; praeterea ... aliquot, et quasi regulas designant a Doctoribus. 1° si dubitas an vigi lans aut ... fueris amplexatus ... 2° ... advertentiae semiplenae, quam plenae ... certi ... de suis actibus. ... an ante ... plenam advertentiam habueris quod hoc vel illud fecisti. 2° si quo peccati appetibilis aspectu illum respuisti ... facile ... antea non plene consensisti. 3° si ... firmiter ... nunquam peccare mortaliter et dubitas an tunc et nunc plene consenseris non plene consensisti: stat enim pro te ... ... sive ... si amet bene inducit notabile ... mutatio, quae potest facillime ... Haec regula ... locum habet in bene timorata conscientia; si enim sciat homo ... ... prae sumptio stat pro plene consensu.

Sect. 4

De parvitate materiae.

Diximus, dari aliquia peccata venialia ex parte materiae. Distat enim summine ... dari non posse grave peccatum ... materia ... levis.

... ... tet; ... dari ... ... Casamassi ... haec regula inventa ... ... et regularis

Igitur ... ... parvitate materiae ... ... et a legis a

tore intentus [illegible] pr[a]epto [illegible] [illegible] it, nempe si [illegible] circumsta[ntia]

[illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] in ma[teria] [illegible] [illegible]

gravit[er] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

si [illegible] [illegible] ma[teria] ut [illegible] [illegible] [illegible] et

iudicio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in ipsa [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] religiosam [illegible]

[illegible]

iudicio [illegible] [illegible] gravem [illegible] [illegible] [illegible] hoc

[illegible] [illegible] illam [illegible]

[illegible]

levitas [illegible].

[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in veritat[e] offi-

cii [illegible] in audi[endo] [illegible] [illegible] ieiunio [illegible] [illegible]

[illegible] in die ieiunii [illegible] et [illegible]. Ita [illegible]

in [illegible] [illegible] [illegible] parvitatis [illegible] [illegible] duas horas [illegible]

[illegible] servilibus docent [illegible] Diana [illegible] 2 [illegible] 25

resolut[ione] 36 [illegible] docet [illegible] [illegible] docet et [illegible]

[illegible] offici[illegible] [illegible] [illegible] parva [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] breviarij [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] opinere.

Dr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenet

parvam [illegible] [illegible] [illegible] ad 14 Evangelij inclusive

[illegible] ultima audiat [illegible] erit parva ma[teri]a [illegible] illo

[illegible] [illegible] que commun[iter] requirit [illegible] parvitas [illegible] in ieiunio

Ecclesiastico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]

Diana [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] parvitas [illegible] 4.a [illegible] [illegible] ut docet Diana ibidem resolu-

tione 51. De parvit[at]e in ma[teri]a [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

latius disputant Theologi passim videndi; que [illegible] diximus [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] et tute [illegible] admitti.

Dr. [illegible] 1.o: [illegible] dat [illegible]

[illegible] in illis [illegible] immte et directe [illegible]

noxs veniant [illegible] aly simplex [illegible] vias [illegible]
fraeli [illegible] temeratio pium [illegible] quo [illegible]
particeps efficit [illegible] simonia [illegible] juxnali [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] cont [illegible]

[illegible]

decepti: constituto en [illegible] vitii omni [illegible]
grant sedenti [illegible] act [illegible]

[illegible] 3 p

[illegible] dat in sacramentorum irritat [illegible] ibilate [illegible] sein [illegible] et
in ieiunio nat ad Euch requisito ut doce [illegible] cor [illegible]
Tamburinus in Decalogo [illegible] et [illegible]
[illegible] delinquit [illegible] gravissime sacramentum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] er [illegible]
[illegible] id [illegible] sanos [illegible]
[illegible] mansuare [illegible]
[illegible] homicidio [illegible] caritas [illegible] 2 p
[illegible] dispo [illegible]
tare [illegible]
de homicidii [illegible] damna sit maxima, quamq
[illegible] sine [illegible] maximo injmodo exercens [illegible]
[illegible] velat [illegible] intra [illegible]
[illegible]
[illegible] liceret [illegible]
[illegible] versa [illegible] ab [illegible] ersaria [illegible]
[illegible] usura. 2 77

[illegible]

[illegible] ... mento [illegible]

[illegible] ex [illegible] ... atroquin [illegible]

Homo [illegible] maritus [illegible] delectate libidinosa [illegible] venerea [illegible] delectatio deliberata [illegible] admissa secundum [illegible] turpe [illegible]

[illegible] Pronto [illegible] Saltem [illegible]

[illegible]

Dubium [illegible] an [illegible] Quae sequuntur [illegible] intelligi [illegible] an idem numero actus [illegible] de veniali [illegible] mortale. 2°, an idem actus [illegible] veniali fiat mortale ex [illegible] circumstantia [illegible] an veniale propter multitudinem [illegible] 14.

Dico 1°: idem numero actus [illegible] invariatus fiat [illegible] de veniali in mortale: invariatus [illegible] moraliter

n̄ [illegible]. [illegible] cogit[illegible] [illegible]. Stat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aravit dicto [illegible] [illegible] venialis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] assentire [illegible] adver[illegible] [illegible] fiant [illegible] [illegible]
[illegible] invariat[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] peccatum veniale, [illegible] dicto [illegible]
scientia [illegible] dictante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
variatur [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ne
[illegible] n. e [illegible] cognitione [illegible] variari [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] notitia [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible]. 117

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] e alia [illegible] moralitate [illegible]
[illegible] [illegible] actus transire [illegible] [illegible] de veniali in mor
[illegible] [illegible] mutet [illegible] alias mutat[illegible] morali [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] malitia peccandi mortalis peccatum:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] veras peccatum. [illegible] [illegible]
cante [illegible] morali illius mutatio [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible]
in circumstantiis [illegible], et ide [illegible] n. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] actus [illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] sub
[illegible] [illegible] [illegible] actus moralis [illegible], [illegible] peccatum
veniale n. [illegible] in mortale transire [illegible] morali mu
tet. [illegible] [illegible];

Dico 1°: peccatum ex genere suo veniale contra
here [illegible] malitia mortalem ex accidenti et circumstantia: E
[illegible]. Hoc [illegible] multipliciter contingere. 1° ratione [illegible], ut si a[illegible]
levis mentiret [illegible] occidendi aut [illegible] mortaliter pecca
ret, [illegible] medium ad peccatum mortale e mortale. 1° ratione pe
riculi proximi mortaliter peccandi ut [illegible] affectus [illegible] [illegible]
[illegible] se exponeret periculo [illegible] [illegible] omittendi, [illegible] [illegible]
[illegible] mortale peccatum. [illegible] e: [illegible] amor periculi proximi morta
lis peccandi e virtualis [illegible] peccati mortalis. Periculum [illegible]
[illegible] occasio proxima peccandi ([illegible] [illegible] [illegible] e illa, in quo solet ho

frequenter peccat, qm frequenter, q ? alij explicant cum Navarro dicentes nos frequenter cadere in peccatum ex proxima occasione, qdo pluries cadit, qm resistit: unde [illegible] si in occasione positus pluries [illegible] multis resistens qm cecidit, occasio [illegible] proxima non erit.

3° ex contemptu formali praecepti; circumstantia. Quis quaesivit tria peccata ex genere suo venialia fortasse ex formali contemptu praecepti Dei [illegible] Dei praecipientis, semper mortale. Ro e, q? hec adiunctus Dei [illegible] in contemptu Dei non dat parvitas materiae; idem dico de formali contemptu huius personae praecipientis qui e formaliter superior; ut sic enim contemnit [illegible] superior etiam Dei, ut qm qd dicitur superior, sua tabis [illegible] vices Dei: a° secundum illud Xti qd [illegible] vos spernit me spernit. At [illegible] si ponatur peccatum veniale ex formali contemptu [illegible] creati, [illegible] persona privata, et hoc [illegible] non e mortale; [illegible] dicit [illegible] et alioquin non omnis contemptus formalis personae privatae e mortalis, sicut mortalis [illegible] e [illegible] iniuria aut detractio personae particularis, et privatae.

36 4° ex unione morali plurium levium materiarum; moralis haec unio debet esse formalis, materialis enim non sufficit: quae unio [illegible] e advertentia ipsa, et intensio peccatoris qui peccator advertens et intendens, vult plures leves materias [illegible] componentes materiam moraliter gravem: sicut enim plures [illegible] [illegible] minimas [illegible] unione corporali lignum magnum efficiunt; ita efficiunt materiam moraliter magnam plures materiae moraliter leves, moraliter unitae. [illegible] qui intendit gravem quantitatem furari furando plures leves quantitates, statim lethaliter peccat affective et peccat effective lethaliter, qdo [illegible] leve quantitatem complet materiam moraliter gravem. Haec certa [illegible] apud [illegible]; resolutiones e ex hoc principio deductae, et satis controversiae [illegible] [illegible] Cc° B.

203 Dico 2: nulla multitudo venialium simul iuncta attingere pot unius mortalis malitiam. Stat Theolog.
Ro e a priori [illegible] mal[illegible] [illegible]
[illegible]jectio [illegible]

[illegible]

[illegible] venialia [illegible]

[illegible]

[illegible] oia [illegible] 204
Aliqui [illegible] in peccat[illegible]
[illegible] int[illegible] [illegible] in
[illegible]
[illegible]
[illegible] oia venialia [illegible] mortali [illegible] [illegible]tat [illegible]
[illegible] mortale [illegible] velle [illegible] [illegible]mittere [illegible]
[illegible] obto [illegible]
[illegible] [illegible]itiq [illegible]
[illegible] in[illegible] [illegible]

[illegible] se exponere periculo 207
[illegible] venialia committere [illegible]
[illegible] mortali[illegible] peccat[illegible] religiosi[illegible]
[illegible] transgrediendi [illegible] sub mortali [illegible] obligan[illegible]
[illegible] ide[illegible] [illegible] religiosi [illegible] oia venialia committendi [illegible]
[illegible] committere oia venialia [illegible] periculo [illegible]
[illegible] incidendi in mortale, alioquin tali periculo se exponeret, qui illa
[illegible] decreto [illegible] oia committeret, et [illegible] regulat,

[illegible] ee veniale. et e contra, [illegible] habere in morali [illegible]; hoc enim est [illegible] semper esse mortale.

Ad 1[um] [illegible] nat. [illegible] vere [illegible] cum [illegible] religiosus transgre-
diens [illegible] sub veniali [illegible] obligante, sibi [illegible] ad [illegible], ad [illegible] suum statum tenere graviter [illegible] scandalum, et [illegible] grave [illegible] inducere: unde [illegible] illa [illegible] semper [illegible] gravi [illegible]: [illegible] religioso [illegible] statui [illegible] venialia [illegible] esse mortale; [illegible] veniale [illegible] gravia [illegible] non est mortalis [illegible].

Disp. 4.

[illegible] mortalis [illegible]

Sect. 1.

[illegible] et sententia [illegible]

367 Noto 1o. disput-
tionem [illegible] malitia peccati theologici illius [illegible] peccatum enim [illegible] infinita, ut [illegible] compensabile satisfactione [illegible] divinus [illegible]
67. Noto 2o. disp. instituti de malitia peccati theologici [illegible] sive de peccato mortali, non vero de malitia peccati theolo-
gici levis, sive de veniali peccato: implicat enim in [illegible] sive [illegible] in quo e leve [illegible] infinitate: [illegible] malitia infinita esse levis, ideo [illegible] esse infinita levis malitia, sive malitia venialis.

368 Noto 3. disp. institui non debere de-
[illegible] et entitativa infinitate. [illegible] hec e [illegible] Ber-
nabeu [illegible] disp. 7 de Incarnatione sect. 3o. peccato mortali [illegible] entitatis [illegible] Deo illius e [illegible] offensa Dei [illegible] dignitate personae offendentis, [illegible] [illegible] offensi, sequitur Dei offensa [illegible] illa [illegible] infinita. [illegible]

constituit per distantiam physice infinitam; haec enim distantia constituitur utroque termino offendentis, et offensi: quod sit offensa Dei constituerentur per infinitatem personae illius; ad hoc constituit per aliquid physice infinitum in esse.

Dico 2o quod sit mortalis malitia constituere per aliquid physice infinitum, qualis est offensa personae Dei, adhuc non esset physice infinita. Probo e[st], quia non quibet partis morali a parte totius; alioquin mortalis malitia esset simpliciter infinita bilis, et sanctitas, quia constitueret per aliquid infinite sanctus, et amabile [...], quia eadem persona offensum, neque Dei, neque distantia inter utrumque constituit peccati malitiam in physice, quia inter omnia haec dari deberet physica summe non moraliter, quia persona offendens est prius Deus se habet [...], et termini extrinseci peccati, prius a[utem], et ideo peccati malitiam non constituunt, insuper neque illa moraliter constituunt distantiam physice infinitam, alioquin per istam distantiam peccaminosa redderet quaecumque creatura, quaecumque enim distat a Deo physice infinite; ergo malitia mortalis non est physica infinita. 269

Non quod quaerimus malitiae infinitatem entitatis, et physicam, sed moralem. Probo e[st], quia quaerimus infinitatem malitiae in eo genere in quo est malitia, sed malitia peccati est in genere morali, et non physico: quod infinitas malitiae si quae est, in genere physico non est sed morali. Et certe quis non videat omnem differentiam et malitiae in peccato esse moralem, et non physicam? peccatum enim malum physice est [...], et malum. Inquirimus quod an actus peccaminosus mortaliter sit simpliciter physice [...], sed tantum infinitus simpliciter moraliter? hoc est an in ratione offensae quae Deum adeo crescat supra offensam cuiuscumque alterius [...], ut in aestimatione iudicii prudentis censeatur esse infinita offensa, sed offensa valoris infiniti? 270

An difficultate [...] referunt [...]: 1a docet mortalis malitia esse infinitam simpliciter moraliter. Sequuntur hanc [...] [...] Theologi [...] 3 [...] 271

q.e 1.a art. 2: 79 ex ... Rs. Truj. ... Berriat. 1.a ... simpliciter moralit. ...
Ita Scotus in 3.o dist. ... unica, quem sequunt ...
... in 3.o ... Vasquez ibi
de dist ... et ... qui ... suam ma
citant ... art ... dicentes,
... 1.a ... quamdo imitatur ... ex infinitate
... Maiestatis: ubi ... quamdo ... infinitatis sim
... limitat ... infinitatis ...
q.d.

... Mediat, et distinguit in peccato mortali malitiam ab
offensa, docet ... simpliciter ... et offensam ... sumit ... infinito, ce infinita sim
pliciter. Ita aliqui quos ... de
actibus humanis ... 4, puncto 2. ... sine
hoc quoad malitiam nihil docet ... quoad offensam,
... versat ... sentit.

Art. 2.

... nostra probat ...

Sit nostra ...
... 1.a sine peccatum mortale e simpliciter moralit
... in ratione offense, et malitie. Probat 1.o ... infinitas
debet sumi ex ... peccati ... et proportionatis
ad ... ex ... peccati mortalis ... sunt ...
... et proportionatus ad infinitatem moralem in ratione offense, et ma
litiae, ergo moralitas ipsius e simpliciter infinitas. ...
... moralitas ... ex ... actionis sive ex
... ad ... morales requirunt proportionatis
... ex quo resultet in prudentis iudicio ... mor
moralitas et ... malitias ...

Probat ... syllogismi ...
... ad moralitatem offense in peccato mortali ...
... entitas actus et ... offens,

quod non minus est tantum condignum infinitatis moralis: consequentia probatur quia ipse omnia non ita eo modo sunt ad moralitatem concurrunt; nulla enim actio creaturae est infinite perfecta, quae non tantum concurrunt non sunt tantum ...
ergo minor probatur: quia ex ... aut imperfecte cognoscunt ... creatio crescit aut decrescit ... ideo ...
peccatum, quod alias esset grave sit ... leve tantum propter cognitionem imperfectam: ergo si cognitio propter peccatum ... maxime
... neque imperfectus sit in ... sito modo proveniente non potest
in peccatum refundere offensam simpliciter infinitam. Probatur 2° eadem 378
ratione quod hic ... talis offensa simpliciter infinita ... talis simpliciter infinita ... quod nullum peccatum mortale creaturae est ... talis simpliciter infinita ... Dei: ergo. Maior constat ... talis offensa ... talis ... offensa simpliciter infinita est ... talis simpliciter infinita iuris alicuius. Probatur minor ut peccatum creaturae sit ... talis simpliciter infinita iuris Dei duo requiruntur. 1° ... malitiae iuris Dei simpliciter infinita; 2° cognitio infinite perfecta ... creaturae debita ... dignitatis Dei infinita et ipsius iuris ... materiae: nulla creatura ... nec cognitionem infinite perfectam nec laedit ... Dei ... aliquid simpliciter infinitum: ergo.

Minor ... certa, quia neque cognitio creaturae est infinite perfecta, neque ... talis Dei est simpliciter infinita in quantitate aut qualitate ... in nullo enim prudenti iudicio laedit ius Dei infinite ... immo nullatenus laedit. Probatur maior quia 2°, quia si ... creatura haberet cognitionem infinite perfectam ... inde ... malitiam non esse ... infinitam iuris Dei et actus illa ... libere poneret ... talis actio non esset ... talis iuris ... simpliciter infinita ... sit simpliciter infinita ... 376

[illegible] mali [illegible] ista [illegible]
[illegible] ratione [illegible] actus mali [illegible] contra [illegible]
[illegible] tamquam [illegible] dicit [illegible] ex [illegible]

[illegible]

[illegible] tanta mali [illegible]
[illegible] actus [illegible] creatus [illegible]

[illegible]

Dices [illegible]

tali morali [illegible] ab unione morali quae datur inter Deum et [illegible] cum ergo dicat [illegible]

[illegible]

[illegible] ex Deo [illegible] morale. [illegible] actus amoris [illegible] ratione identitatis moralis cum Deo [illegible] moralis nec identitas [illegible] ut talis [illegible] nec [illegible] moraliter in [illegible] neque unio moralis [illegible] cum Deo [illegible] ut [illegible] participatione [illegible] materialiter [illegible] identitas in unio. Probat maior [illegible] quod [illegible] ita [illegible] amante [illegible] sicut ex [illegible] ita ex [illegible] moralis identitas inter Deum amoris

Probat [illegible] ideo peccatum mortale est simpliciter infinitum [illegible] materia aversionis [illegible] quae est [illegible] infinitam [illegible] infinitatis simpliciter [illegible] Haec doctrina

9

[illegible]

Dices peccatum veniale [illegible] vitate [illegible] caritati [illegible] 20
[illegible] malitie [illegible] caius [illegible]
[illegible]

9º [illegible] supra veniale addit mortale [illegible]
infinita [illegible]
[illegible]

[illegible] moraliter [illegible]

[illegible]

malum alio; [illegible] nullis peccatis mortalis [illegible] infinitum [illegible] dicit. [illegible] negari quis [illegible] deleniva [illegible]
dimus [illegible] clari [illegible] infinita malum alio
vel [illegible] card. [illegible] sect. [illegible] n. 26
hoc verum [illegible] in infinito quantitatis aut [illegible] n. vero in infinita
perfectionis, aut imperfectionis [illegible] infinite quantitatis [illegible]
[illegible] tractatum [illegible]

aut imperfecte adhuc, excludens liberi amplius perfectionis aut imperfectionis. Sicut [illegible] est simpliciter infinita perfectio, quia habet omnem perfectionem possibilem et excludit maiorem perfectionem; ita malitia simpliciter infinita erit quae obtineat omnem malitiam possibilem ita ut excludat aliam possibilem malitiam maiorem: atqui nullum peccatum erit mali [illegible] obtineat omnem [illegible] omne peccatum aliud alio gravius; ergo nullum [illegible] infinitae simpliciter malitiae.

[illegible] Sed [illegible] [illegible] intra infin. 1° quia malitia venialis [illegible] non est mixta et non [illegible] esse alia peccata impossibilia [illegible] maior alia malitia non constituit [illegible] simpliciter. 2° quia summum et infinitum [illegible] [illegible] summum cum est quo maius non datur; infinitum vero [illegible] maioris non [illegible]. 3° quia non est possibilis maior malitia quam malitia [illegible] illa malitia est infinita qua maior [illegible] non est ut intendit [illegible]; ergo [illegible] infert malitiam peccati esse infinitam simpliciter. Sed haec non obstantibus [illegible] recte [illegible] [illegible] [illegible] Patrum

[illegible] sequo doctrina.

Ad 1. [illegible] nulla est sicut est nulla [illegible] perfectio non est infinita et si [illegible] maior [illegible] perfectio [illegible] infinita Dei [illegible] [illegible] tia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidens [illegible] [illegible] alia maior perfectio [illegible] [illegible] [illegible] implicat [illegible] habet [illegible] maiorem perfectionem [illegible] contineat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse infinitas [illegible] excludere [illegible] extra se [illegible] dat idem [illegible] de entitate [illegible] imperfectis.

[illegible] Confirm. 2a [illegible] [illegible] summum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] summum et [illegible] [illegible] aut imperfectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] enim est quod malitia [illegible] dicit [illegible]

... n hei ... mar et ... 1

simpliciter ... quae ... n hei ...

... Ergo ... in unoni ... infinitate simpli

citer ... et ... carentia mar ... in ...

... ex carentia mar ... ale ...

... sicut si ... bene ... n ...

diceret illud ...

...

Fundo adversariorum ... 26

Offensa eo ... gravior quo ... offensa ... dignior offendens ...

... offensa e infinite dignior creatura offendente ... offen

sa Dei facta a creatura ... gravitatis infinitae ... mar;

offensa ... gravitas geometrice et proportionaliter ... mar

arithmetice ... qualitatem ... mar. Quo mar e ... offensa

... proportionaliter, hoc ... dignitatis ...

...

... in tem

... quo ... offensa ... mar ...

quasi offensa ... n ... numero gradus

gravitatis quot si gradus ... in ... offensa

reperiuntur ... offensa ... simpliciter infinita ...

... in ordine summo gravitatis ... in ...

... quot si gradus excellentiae quos ... hei ...

... offensa ... Ergo e ... offensa ... ex

... carentia;

Et quidem solutis ... absurdis; 387

quae ex argumento ... infert ... peccatum ... hé

re infinitam simpliciter malitiam, de illo ... idem argumentum

offensa ... 1o obsequia creaturae ... infinita ee mere

... nihil et ... n ee meritoria ... sicut e

mar offensa ... offensa e mar, ita e minus obsequium

quo persona offerens maior est; et creatura est minor infinite Deo, sive ratio Dei decrescit infinite: quod obsequia creaturae Deo exhibita sunt Deo minora infinite, sive ratio Dei infinite decrescunt: ergo sunt moraliter nihil. Et haec consequentia: quia sicut ex augmento infinito Christi adversarios resultat moraliter summum, ita ex diminutione infinita debet resultare moraliter nihil. Item ex tertio, actus amoris Dei versus bonitatis infinitae, et visionis beatificae esse infinite perfectam; quia eo perfectior est actus quo excellentius attingit obiectum. Cum ergo haec et alia absurda probet argumentum, nihil probat, nisi quod actus attingens immediate obiectum perfectius est in ordine, et specie perfectionis.

5. Quintum est: mortalis offensa quae Deum excedit infinitas offensas sese excedentes in malitia; et entitas excedens infinitas entitates sese excedentes est in illo extremo simpliciter infinita: ergo. Maior constare videtur: quia entitas illa continet in se infinitos excessus, sive finalitates infinitas in illo genere, in quo se excedunt dictae entitates infinitae. Minor probatur quia offensa mortalis quae Deum excedit infinitas offensas possibiles creaturis creaturae in infinitum excedentes: rursus excedit in malitia infinita peccata venialia, et si se in infinitum excedant ergo.

Probatur: quia si mortale peccatum comparetur cum infinitis bonis omnibus naturae creaturae cum poenis infinitis, et cum infinitis felicitatibus et bonis et unione hypostatica et visione Dei, haec omnia excedit; quia nullius creaturae bonis omnibus, vel etiam [illegible] ad aequalitatem, et quod potius poenas infinitas, et bonorum omnium carentia eligenda sit quam malitia mortalis: ergo haec excedit infinitas entitates: ergo est simpliciter infinita. Confirmatur hoc sic probatur, probatur idem de peccato veniali; hoc enim excedit et offensas infinitas [illegible] poenas creatas: deinde si admittis infinita peccata venialia se in malitia excedentia debes admittere in illa collectione unum veniale alia excedens infinita: denique potius eligenda est omnis poena, et omnium bonorum carentia quam levis culpa ergo.

[illegible] 9° operat [illegible] plant [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] infiti[illegible] [illegible] et infiti[illegible] creatura [illegible]
quae [illegible] lapidis [illegible] excedentis
[illegible] actio [illegible] [illegible] carentia in
perfectionis [illegible] carentia [illegible] entitatis.

Peccatum 2° mortale [illegible]
[illegible] infiti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -icata
et venialis [illegible] [illegible] [illegible] malitiae simpliciter
infinitae; [illegible] [illegible] illi [illegible] tribuit [illegible] malitiae, q[illegible]
tribuere [illegible] [illegible] [illegible] sufficientis [illegible]
[illegible] ultima [illegible] eamdem [illegible] excessus [illegible] ille [illegible]
peccato mortali [illegible] entitatis [illegible] infinita et [illegible] equivalent
hoc [illegible] [illegible] [illegible] in suo [illegible] aequivalere infinitae
entitatis [illegible] equivalent [illegible] [illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible].

[illegible] unus peccati mortale [illegible] ex se [illegible]
[illegible] Deo malum simpliciter infinitum ex se [illegible] destructi-
[illegible] [illegible] Deo quae [illegible] ex se malum simpliciter [illegible]
malitiae simpliciter infinitae: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
peccatis [illegible] destruit [illegible] [illegible] destruere
[illegible] [illegible] alicui venire. Deinde omnia mali [illegible]
[illegible] peccati vim [illegible] [illegible], adhuc peccator dum peccat eo
[illegible] nullum damnum [illegible] ; actio [illegible] damni illa
[illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] malitia, quanta [illegible] sub [illegible] quod damni [illegible]
[illegible] [illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] [illegible] potest fieri. [illegible] affectus [illegible] [illegible]

nesmeny q̃ venit a [illegible] vily [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ec a net [illegible] vory [illegible] [illegible] imitatio

ony damny et quomodj inferendy ponenty.

393 [illegible] [illegible] ita

n impedit nominy malitia mortaly sit infi [illegible]

tiy maly prat. 1.º q. ruiio Xti Dei [illegible] infinit

fuit em [illegible] deicidy: q. missa fuit a judey sub co

gnione ita Dei offens. q.º 2.º q. peccaty venily sub

cognime ponente e in peccato malitia infi e infinite

j. maliat mal [illegible] adq em [illegible] in [illegible] malitia a

[illegible] ne peccare poneret sub cognione ita. q.º

[illegible] [illegible] infinitate [illegible] opera Xti [illegible] participant

infinity [illegible] media unione hypostatica, o unió hypo

[illegible] [illegible] ftity. q.º mediam [illegible] [illegible] participant

sub infinitas simpliciter. q.º [illegible] in peccaty respondi media

cognione ita.

394 [illegible] nañoo [illegible]: n [illegible] prat; nat. [illegible] sicut [illegible]

[illegible] [illegible] cu ignorantia invincibili Deitaty malitia Deicidii [illegible] [illegible]

[illegible] cu deliberatione [illegible] n [illegible] mortal malitia ita [illegible]

[illegible] sub cognione ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita. [illegible]

2.º prat. et mañoo e mai [illegible] platio [illegible] ia cognione

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] no. q. co

gnio sit mens [illegible] malitie eu malitia regr mensura et [illegible] co

gnionj, sicut q.º n [illegible] cognió [illegible] [illegible] ad malitia

mortali ita [illegible] [illegible] infinita e proportionata [illegible]

ita 3.º omiss [illegible] nai ultima [illegible] q. ad [illegible]

[illegible] infinitaty potentior e unica unió cognione [illegible]

sequenty [illegible].

395 q. funty omy a [illegible] infinita e infiniti valory;

[illegible] in operibus Xti [illegible] [illegible] offensa [illegible] persona infinita e [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ca, q. a minj dignit persona [illegible] offen

[illegible] [illegible] offensa, [illegible] am [illegible] [illegible] ad merity: [illegible] merity

[illegible] 9

[illegible]

[illegible] et norme [illegible] diversis [illegible]
variis [illegible] 96

[illegible] nebro [illegible]

[illegible] 97

[illegible]

[illegible] exemplo [illegible] habet [illegible] universaliter [illegible]
insufficientes [illegible] ad repraesentanda [illegible] divina [illegible]
[illegible] 31 [illegible] adde [illegible] naturaliter [illegible] repraesentans
[illegible] et [illegible] infinitate [illegible] ex [illegible] volunte
in omnes [illegible] memoriis derivari valeret infinitum.
[illegible] nis
[illegible] malitia mortalis [illegible] [illegible]
[illegible] simpliciter infinitam [illegible] quod [illegible]
infinitam simpliciter moralis [illegible]
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] creatura [illegible]
[illegible] simpliciter infinita [illegible] satisfacit
creatura [illegible] in [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] inaequalis [illegible] malitia mortalis [illegible]

i[illegible] corro[illegible] divinij [illegible] [illegible] offensi [illegible] [illegible] et atten
tit [illegible] poena [illegible] et poena reata [illegible] [illegible] illa
quae [illegible] [illegible] diversis constituunt.

[illegible]

99 [illegible] [illegible]

Ex dictis inferes
[illegible] mortale malit[illegible] n[on] ee in[finit]a simpliciter in rone deme
riti [illegible] puniblis [illegible] malitia mortalis [illegible] simpliciter in
fini[illegible] in rone [illegible] et offensi [illegible] neo [illegible] in[fini]ta simpliciter
[illegible] demeriti et puniblis [illegible] [illegible] [illegible] peccatis eet
[illegible] [illegible] in [illegible] demeriti et [illegible] [illegible] eet sim
[illegible] [illegible] in rone malitie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] demeriti et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible]

100 Probat [illegible] qdlibet peccatu mor
tale [illegible] [illegible] simpliciter infinita demerendi n[on] eet mai
us in uno [illegible] Xti [illegible] merere [illegible] am in uno mor[illegible]
li ad demerendu [illegible] merit [illegible] mortalis adaequaret et ex
hauriret totu meritu unius [illegible] Xti [illegible] [illegible] debuisset
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Probat [illegible] sicut meritu sim
pliciter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] excogitabile [illegible]
[illegible] [illegible] ita demeriti et punibile simpli
cit[er] [illegible] [illegible] excogitabile poena sive poena
simpliciter infinita [illegible] peccatu mortale eet demeritu et pu
nibile simpliciter infinitu [illegible] [illegible] n[on] eet in uno opere Xti
ad meri[illegible] [illegible] uno mo[illegible] ad demer[illegible] siquidem
et mereret [illegible] [illegible] et Xti [illegible] satisfactio [illegible] [illegible] accep
tet [illegible] sicut qdlibet Xti opus meret [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mortali gravius [illegible] malitie simpliciter infinite

101 Obiicies [illegible] peccat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viribus demeret [illegible] infinitu et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infinitatis simpliciter [illegible]

rone de meritis et [illegible]

merет termis [illegible]

c omi inftis [illegible]

omiu et supicin [illegible] 4 a [illegible]

am [illegible] probatis [illegible] omis [illegible]

[illegible] dolo omis e infitis simpliciter non mig.

[illegible]

in intensione [illegible] supplicii [illegible]

demeret infitis simpliciter [illegible] 16

[illegible]

10 [illegible]

[illegible] duas horas [illegible] gravior et [illegible]

[illegible] una [illegible]

horas [illegible] gravior [illegible]

[illegible] intite intense. 17

[illegible]

duas horas durat, e gravior eadem durante .. hora. Dico quo ad ... e mag extensive dolor ... intensive non ...

... qg ...

na ... tantis in intensione ... poena ...
quatuor ...
... aeternitas ...
... poena ... intensione
... equivalent ...
te ... aeternitas ... intendat ... infinita in intensione : ... brevitas.

409 2° ... omnino ... quando ... poena ... infinita simpliciter e ... infinita in durat.
et inten ... poena aeterna ... equivalent poena infinite intense ... poena ... infinita in intensione et duratione ... infinita in durat. et equivalent infinita in durat. et in intensione infinita. Ubi noto 1°, instantiis ... poena aeterna ... equivalere poena intense infinite, ex eo ... gravior; quomodo enim gravius equivalere ... minus gravi ... durat. poena infinitis intensa simpliciter infinita; ... poena aeterna ... gravior ... poena infinite intensa quomodo ... infinita simpliciter ... poena simpliciter ... magis ... Nota 2°, ex instantia ... poena punitur ... poena cuiuslibet ... aeterna, et equivalet ... simpliciter ... Nota ... modo ... meritum ... de Deo (unde ...) ... simpliciter infinita ... infiniti simpliciter ... enim ... aeterna, ... equivalet ... infinite inten

400. ... simpliciter infinita

... 1° pec
catum mortale ... infinitum ...
... adversarios, ... gravius ... Dei ...

liti quo respicit venit ad ordinem altiorem quolibet excogitabi li offensæ, quod et ee [illegible] et obiective infinitum. Dices si impossibile Deum offenderet aliqua persona, ect hæc major offensa quam alia a creatura [illegible] ... 83

... in altiori ordine ...

Resp. ... cum actus ille est

quolibet creato præstantior, tn eet offensa mi quamvis cre ata tum in [illegible] offenderet, [illegible] cuius offensa ... 107

... offensa facta ab inferiori ... [illegible] et peccatum veniale ee infinitum [illegible] et obiective, quia vere offenderit personam infinitam. ... veniali, com parata cum omnibus offensis creaturis ponas e in ordine ... [illegible] ... Nullis illius generis offensis ... infinitum, et comparata cum mortali, in ordine inferiori; infinitum, cum collectio venialium ad sphæram mortalis ascendere n pot.

Cap. 3.

De peccatorum inæqualitate et distinctione.

De inæqualit 428

inæquali et d. mortali ... variis. Primum n de inæqualitate et distinctione, quæ dat int veniale, et mortale; de his em satis dictum e a n 322 ... quæ dat int duo peccata mortalia aut duo venialia. Quærit ...
... omnia peccata ...
... inæqualia ...
...
unde cognosci debeat distinctio specifica et numerica int duo morta lia, aut duo venialia.

Disp.

D. Inæqualitate

109 Stoicum fuit [illegible] Cicerone in suis paradoxis [illegible] esse æqualia, ita ut unum ea alio majus non possit. [illegible] erat, peccatum consistere in recessu a virtute; recessus autem cum indivisibilis consistat, in quolibet peccato erit æqualis malitia. Sed contra [illegible] catholica, quam veritas Incarnata tradidit ad Pilatum dicens [illegible] qui tradidit me tibi majus peccatum habet. Sed ut veritas [illegible] explicetur,

110 Dico [illegible] peccata non esse æqualia, et alia aliis graviora in ratione malitiæ desumptæ ex objecto creato et [illegible]. Probatur [illegible] in objectis inhonestis, et inhonestis circumstantiis, quæ dissonat rationi; ex eis enim [illegible] majus [illegible] complecti, quam aliud: quo [illegible] ad rem prohibitam est majus: [illegible] in uno peccato datur major affectus ad rem prohibitam quam in alio: [illegible] quia unum peccatum est affectus ad [illegible] prohibita et aliud est affectus [illegible] graviora: affectus autem ad graviora [illegible] quam affectus [illegible] affectus ad rem graviorem [illegible] hominibus [illegible] tandem in uno peccato datur plus de affectu [illegible] prohibito quam in alio, ubi autem datur plus de affectu [illegible] major affectus [illegible] datur malitia major, quia datur plus de malitia

111 Dices: malitia consistit in privatione rectitudinis debitæ: quo [illegible] in [illegible] constituente malitiæ in privatione omnia peccata [illegible] æqualis malitiæ. Patet consequentia, quia omnes privationes [illegible] quales. [illegible] et probatur [illegible] quia una rectitudo est major alia: [illegible] rectitudo justitiæ major quam temperantiæ rectitudo: quo privatio majoris rectitudinis est major. [illegible] quia [illegible] rectitudines [illegible] æquales, adhuc una est magis debita quam alia: [illegible] quo debitum magis et minus recipiat, ideo privatio rectitudinis magis debitæ erit majoris malitiæ.

112 Dices iterum: [illegible] majoris malitiæ [illegible] [illegible]

q° et [illegible] malitia: q° una malitia ee n pot mar alia [illegible] bat min a [illegible] q° a dformitas [illegible] in indbili: q° et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Q a difformitas [illegible] dformitate [illegible] recessus pot ee mar et min ut [illegible] even in [illegible]. Ad [illegible] omisso antr nat eoa ut [illegible] in [illegible] trate q a [illegible] veritas [illegible], que e dformitas in in [illegible] [illegible], tn in indbili n [illegible] falsitas, que [illegible] difformitas: [illegible] magis et minus recedere ab [illegible] [illegible] [illegible] omiss [illegible] probatis, q a [illegible] in moralibus [illegible] obligatio [illegible] pot ee mora [illegible] mar [illegible] min [illegible] et min nobilitas virtutis [illegible]; unde dformitas moralis nequit n accipere mar aut min moralis [illegible]: n so q a difformitas moralis, [illegible] moralis [illegible] dubii

Dico e [illegible] n oia peccata [illegible] qualia, [illegible] alia aliis graviora in [illegible] offensae [illegible], sive in [illegible] malitiae desumptae ex obiecto [illegible] displicent [illegible] [illegible] [illegible] 413

[illegible] n [illegible] peccatis dat Deo [illegible] occasio displicendi: q° n oia [illegible] equalia in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo mar e malitia moralis, sive quo malitia magis [illegible] dat Deo mar occasio displicendi [illegible] malitia [illegible] magis [illegible] alia ut [illegible] e [illegible] [illegible] Deo magis displicent peccata, [illegible] immediatius [illegible] D[illegible], [illegible] oia si immediatius [illegible] [illegible] immediate ut odium Dei et blasphemia, et alia mediate, sive minus [illegible] ut furtum et calumnia: q°. [illegible] recta [illegible] dictat sub [illegible] gravoire fugienda ee peccata, quae [illegible] immediatius [illegible].

Dices opera 414

Xpti D[illegible] [illegible] equalis bonitatis moralis; [illegible] equalis valoris [illegible] [illegible], cum [illegible] persona Verbi oia opera equaliter dignificat: q° similiter peccata [illegible] ee inequalis [illegible] moralis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] persona [illegible] [illegible]. Omissis [illegible]; nat

13. [illegible] Dispariras [illegible]
intrinsece [illegible]

[illegible]

[illegible]

merity et [illegible]

[illegible]

et [illegible] [illegible] [illegible] nomine.

dissicabilia et [illegible] [illegible]

et mir.

14. Et hinc [illegible] solutio ad [illegible]

[illegible] peccata [illegible] in receptu [illegible]

[illegible]

[illegible] albedine [illegible]

[illegible]

15. [illegible]

[illegible] [illegible] ipsius in [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] merito [illegible]

[illegible] in [illegible]

[illegible] semper [illegible]

[illegible]

[illegible] inveni [illegible]

[illegible] peccatis [illegible]

[illegible] maxime [illegible]

[illegible]

[illegible]

... virtute peccati ... [illegible]
... peccatorum ... [illegible] ... sicut ... [illegible]
[illegible]

... quod ... peccato ... [illegible]
... virtute ... ad ... [illegible]
... diversis ab aliis ... diversum ... [illegible]

[illegible]

... conversionis ... [illegible]
... eamque virtutem dant peccata specie di... [illegible]
... et ... diversis moralis speciei ... [illegible]
... virtuti iustitiae. Hoc ... [illegible]
... non tamen ... [illegible] ... varia ... [illegible]
... in ca. 1° et 2°.

1ª ... solo ... specifica ... [illegible]
diversitate ... specificatur peccatum ... [illegible]
... modo ... peccata ... [illegible]
motiva ... moralis diversae ... in diversum ... [illegible]
... ex motiva ... specie diversa ... [illegible]
... ex motivis ... specie
diversos ... specie diversi ... [illegible]
... respicit ... specie diversum ... peccata specifi-
cantur sufficienter ... [illegible] ... 2° ... [illegible]
... necessario ... [illegible] ... non ... ide
... motiva et ... species moralis diversas ... ut in pe-
... [illegible] ... bestialitate, et sodomia ... [illegible]
... [illegible] ... specificant ...
... specificari ... [illegible]
... [illegible]

409 [illegible] in [illegible]

[illegible] [illegible]

modus [illegible] tendente [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] quod idem est [illegible] nota-

[illegible] diversus capiendi [illegible] illorum [illegible]

extr[illegible] [illegible] cum [illegible] do et [illegible]

[illegible] [illegible] respicit [illegible] ubi [illegible] con-

set [illegible] [illegible] aliquorum [illegible] quod e

[illegible] [illegible] dicen [illegible] peccata [illegible] ee in

eadem infima specie, et quilibet ex illis omittentibus sibi

secure [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible] sed [illegible]

410 [illegible] [illegible] debiet [illegible]

[illegible] :

diversis [illegible] [illegible] inducit in peccata diver-

sitatis specificae [illegible] homicidium prohibitum et solo [illegible]

inobedientia [illegible] moraliter [illegible] ab homicidio prohibito

[illegible]

[illegible] quod [illegible] [illegible] et ex parte [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] respicit [illegible] superiori [illegible]

[illegible] ad obligandum in conscientia; [illegible]

qui ad obligandum [illegible] [illegible] superiori

[illegible] hic inobedientia [illegible] respicit [illegible] inobedientia

[illegible] [illegible] diversam [illegible] diversitate superiorum

[illegible] [illegible]

[illegible]

411 [illegible]

[illegible]

[illegible] vicarius Dei, [illegible] [illegible] adver-

sarij [illegible] [illegible] het ille [illegible] vicarij

et inobedientia [illegible] diversam speciei [illegible] inobedientia [illegible]

creaty superior. 3^u. a: q^d inobedientia 9^a sup. mor. increaty, et realy respiciunt, .. tm eumds, n. om. eamds potestatz q. que respiciunt tm eumdz, n.... ... ... reverentia.

41. ... y P^o Oviedo, qui gtra ... n ... favet ... tr. me: irreverentia 9^a Dm ... diversi speciei a irreverentia 9^a hoe: q^a ... utraq. inobedientia. Itra ... mentiri Deo, ... mentiri differunt specie ... n. mentiri Deo neq. hi... Ret ... dicens antibus, nando ... Disparitas ... 9^a irreverentia sicut offensa, respicit singularit. pson. y huius em qualite pr reverentia exigit, aut deceret: ... mendacium D^i ... falsy respicit Dm ut e. inte...; p. illud en D^s summe ... intendit falli tanqm veritaty ignarus. g^o ... moral... ... diversi ... mendacio, quo falli intendit ho. At inobedientia psona singularitz n respicit ... tanty illius potestatz obligandi; unde inobedientia 9^a Dm n. ledit aliqm specialz pfer..., qm n. ledat inobedientia 9^a hoe: ... em quy ad obligandy suffiiens nulla dicit specialz ... ptc. et q.

42. 3^a ... sit: Precepta diversa imposita ex diverso motivo proximo et immto inducunt in peccato diversa ... malitia; n. tn ex eodz imposita motivo. Ita ... ... ne precedenti ... pte, g^o peccata 9^a precepta imposita ex diversi m...vy n. 9^a virtutes diversas; precepta em ex diversi motivy imposita respiciunt ... ut mediy necessarium ad diversas virtutes requerendas; peccato e 9^a mediy necessarij ad ... n. ... 9^a finy; o peccata 9^a virtutes diversas n. diversa morali speciei, ut diximus 1^a ... 9°.

43. Ro ptis ... c, g^o peccata 9^a eamdz in specie obligatz moralz n. eiusdz moraly speciei, & peccata 9^a precepta diversa imposita tn ex eodz ... motivo, n. 9^a eamdz in speciei obligatz moralz. g^o. Mas ... q^a diversa in specie

[illegible] transgressiones [illegible] in specie [illegible] morali[illegible]
[illegible] specia [illegible] respiciunt [illegible] motivu[illegible]
morali[illegible] in [illegible] differunt moralit[er] in
[illegible] sumunt eam[illegible] in specie obligat[ionis] moral[is].

[illegible] [illegible] violat[io] ieiunii obligantis [illegible]
[illegible] ma[illegible] divina [illegible]
[illegible]
[illegible] intra [illegible]
[illegible] Quadragesimae et ieiunandi
in [illegible] carnis [illegible]
[illegible] violans [illegible] ieiunio [illegible]
[illegible] comedit [illegible]
speciei moral[is] [illegible] satisfacit [illegible]
[illegible]

[illegible] rem sacram [illegible] duplex in speci[e]
[illegible] duo [illegible]
[illegible] motiva [illegible] iuramenti [illegible] ex
motivo [illegible] rem sacram [illegible]
[illegible] debet [illegible]
[illegible] illat[illegible] non deduci.

[illegible]

[illegible] numero [illegible]

[illegible] [illegible] plures vol[un]-
tiones [illegible] interne circa idem obiectum [illegible] plura n[umer]o mora-
l[ite]r [illegible] retractio [illegible]
[illegible] tractio [illegible] moraliter [illegible]
[illegible] iudicium [illegible] moraliter [illegible] volu[n]-
tas [illegible] idem existeret et non existeret [illegible]
[illegible] volitio et non existeret,
[illegible] retractata volitio [illegible]
[illegible]

[illegible] plures volitiones circa idem [illegible]

[illegible]

moralit[illegible] [illegible] identit[illegible] obti et [illegible] [illegible]
[illegible] identificant moralit[illegible] [illegible] moralit[illegible] [illegible] Quamvis [illegible] multi
[illegible] obty [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedant [illegible]
eade dat [illegible] et influxu satisfacy [illegible] [illegible] [illegible] sem[illegible]
[illegible]

Dico [illegible] [illegible] ejusdem obti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 429
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moralica [illegible] tempo
[illegible] intermissio; [illegible] [illegible] intermissio [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] intermiss[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cujus
obti [illegible] tempore intermissi [illegible] identi[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

rali [illegible]

4. [illegible] eiusmod actiones externas imperanti, et [illegible] illas moraliter identificat: [illegible] morali [illegible]. [illegible] imperans [illegible] intentionem et medium executio [illegible] tamen explicet [illegible] illas ordinant, ut dixi[illegible] [illegible] vero esse [illegible] actio ex[illegible] [illegible] ordinat [illegible] [illegible] malitiam [illegible]

5. [illegible] aliquorum, quos omitto, [illegible] hac regula generali sit actus omnes qui ordinant [illegible] alicujus [illegible] in exec[illegible] [illegible] unicum morale peccatum morale inclusum ab opere [illegible] oscula, verba et tactus [illegible] qui antecedunt [illegible] subsequunt [illegible] illicita [illegible] unum peccatum [illegible] qui [illegible] ordinant [illegible] et [illegible] subsequunt [illegible] forte qui subsequunt [illegible] ad opus [illegible] tunc [illegible] [illegible] peccatum [illegible] illos qui tactus impudicos [illegible] intentione in illis [illegible] et postea [illegible] mutatio [illegible] addidit unicum peccatum [illegible] intentio [illegible] tactus illos [illegible] ordinaverit [illegible] illi [illegible] ordinati [illegible]

434 Rogabis. An idem unicus actus attingens plura numero obiecta habeat totidem malitias numero morali distinctas? v.g. an desiderium occidendi tres homines habeat tres numero distinctas malitias? [illegible] sine refert [illegible] Suarez ubi supra sect. 3 [illegible] affirmativam [illegible] quorum quamlibet plures theologi sequuntur. Utraque est probabilis [illegible] probabiliorem [illegible] explicet [illegible]

Theo[illegible] actus attingens plura numero moraliter [illegible] habent totidem malitias numero morali distinctas. [illegible] actus attingens plura obiecta specie morali [illegible] totidem malitias specie distinctas, ut [illegible] fatentur: ergo actus attingens plura obiecta numero morali distincta totidem malitias [illegible] habent [illegible] unus actus totidem malitias habet, quot obiecta quae attingit [illegible] [illegible] moraliter [illegible] quae attingit actus [illegible] [illegible] moraliter [illegible] superior [illegible] numero morali [illegible] desiderium intendens duas copulas [illegible] habet duas [illegible] malitias numero morali distinctas. [illegible] si desiderium illud duplicem malitiam non haberet, duplex copula in executione posita [illegible] non esset duplex [illegible] [illegible] consequens [illegible] [illegible] quia si desiderium copulae [illegible] [illegible] sub illo desiderio [illegible] malitiam non haberet, quia desiderium duplicem malitiam non haberet, ipsa duplex copula non haberet duplicem malitiam.

Dices [illegible] hoc [illegible] Suarez, huic rationi [illegible] illum [illegible] attente [illegible] [illegible] actus non ideo habere plures numero malitias, quia plura obiecta [illegible] sed plura [illegible] obiecta [illegible] unius ad unum eandemque numero malitiam concurrere [illegible] [illegible] sunt ut unum, et non [illegible] concurrunt ut [illegible] [illegible] malitiam in [illegible] [illegible] verum est, et [illegible] plura componunt [illegible] attingerent [illegible] plura malitia [illegible] [illegible] vero plura et plura [illegible] [illegible] [illegible]

malitias, ad uri ut sua moralit.

De delectatione morosa.

437 Hucusque diximus de specificativo peccati, qd consistit in vol[unta]te efficaci, modo dicendum est de specificativo peccati, qd consistit in vol[unta]te, sive affectu inefficaci, qui dr gaudium, seu simplex complacentia de obiecto seu cognitione repraesentato. Dicit et delectatio morosa, non quia petat per tempus aliquod durare in vol[unta]te, potest enim perfici in instanti, sed quia vol[unta]s in hac delectatione morat[ur], detinet, et sistit, quin progat ulterius ad obiectum proposit[um] in execution[em] ponendum: in quo differt inefficax hic affectus ab affectu efficaci. De hac igitur delectatione morosa rogamus, an quando est de obiecto morali malo sit peccatum, et qua peccati malitia?

438 Certum est 1°, non esse malum in se delectationem de cognitione rei malae, seu de modo artificioso rei malae faciendae. Ratio est, quia huius delectationis obiectum est mera cognitio, et merus modus rem malam efficiendi, quae omnia nullam continent malitiam. Unde eiusmodi delectatio potest compati cum detestatione peccati: ita Deus peccatum detestatur, et simul gaudet in sua cognitione, quam habet, de peccatis: ita et homines iusti delectari solent, et ridere enarratione furti per ingeniose, et artificiose perpetrati, cum furtum ipsum prout peccatum detestentur.

439 Certum est 2°, delectari de obiecto malo prout malo semper esse peccatum in ea specie malitiae in qua est obiectum. Probatur quia talis delectatio amplectitur malitiam, et illam amplectitur eo modo quo est in obiecto; sed actus voluntatis, qui amplectitur malitiam, et eo modo quo illam amplectitur est malus, ergo. Ratio a priori est, quia natura rationalis detestatur delectationem in malo sui, quia malum est ipsi; sicut ego detestor alterius delectationem in meis malis quia mala sunt mihi; sed natura rationalis detestatur, ergo moraliter est malum et peccatum, ergo.

440 Certum est 3°, delectationem de obiecto malo et prout malo posse non esse peccatum saltem mortale, seu defectu libertatis, seu defectu plenae advertentiae, harum enim ad mortale requiri diximus n° 341. Certum est 4°, delectationem plene deliberatam, quaecumque sit illa, semper esse

peccatu, quod secum afferunt annexum periculum consensus in objectum moraliter malum; proximum enim periculum peccandi est peccatum, ut dicta no 360. 441

Praeterea noto, objecta mala circa quae dari potest morosa delectatio esse venerea, et non venerea: deinde noto posse malitiam objectorum separari a objectis, saltem ab aliquibus, et praecipue ab illis quae sunt mala quia prohibita; haec enim hoc tempore habent malitiam, et in alio possunt illam non habere et econtra. Unde fit, quod objectum malum potest concipi reduplicative, et specificative. Delectationem sceptam de objecto malo reduplicative quatenus malo, et quatenus conceptum malitiam involvente esse malam certum est apud omnes. Dicens quod difficultas est, an morosa delectatio de objecto malo specificative concepto, hoc est quin delectando in malitia, sed tantum in objecto, quod malitiam secum affert, sit peccatum? in qua difficultate

Sit 1a conclusio. Non est peccatum saltem mortale delectari in objecto non venereo specificative scepto, a quo est separabilis malitia. Probatur est, quia non est mala delectatio de objecto moraliter non malo; sed objectum non venereum, a quo malitia est separabilis si specificative concipiatur non est moraliter malum: quia Minor probatur, quia subjectum a quo forma distinguitur, ut si consideretur, talem formam non involvit; sed subjectum formae malitiae moralis non involvens non est moraliter malum: quia probatur: quia peccatum non est tristitia, et displicentia de re scepta specificative considerata, ut patet in Christo Domino capiente tristitiam ex morte ad quam Christus communionis suae tenebatur ex praecepto: quia peccatum non erit gaudere, et complacere in re prohibita specificative scepta. 442

Ex hac conclusione colligitur 1o, non esse mortale peccatum delectationem de esu carnis in die ieiunii non quatenus est contra prohibitionem ponendum, sed quatenus praecise esus carnis. Idem dicendum est de aliis objectis malis quia prohibitis; ab his enim potest malitia separari. Colligitur 2o, in materia non venerea numquam esse mortalem delectationem conditionatam, hoc est limitatam sub conditione omnem propriam malitiam ab objecto auferente: ut si diceret furari furaris, et in furto gauderes. Ratio est, quia objectum sub illa conditione non est malum. Malum hoc admittitur ab omnibus in objectis malis quia prohibitis; negatur tamen ab aliquibus circa 443

obta phibita, qa mala, ð in hij et tenenda nobis e ppt eamdē rone cū Patribus Vasquez, Salas, et alijs.

444 Nota tn, me dixisse oem prius malitia auferentem; qa si oditio malitia os n auferet ab obto, in illo delectari, aut desiderare illud, e mortale: ut si diceres, si n essem sacerdos foeminam alienā cognoscere, natio em sacerdotis sit aliqm, n tn oem malitia aufert ab illo obto phibito. Colligit 3º ee mortale delectatiōs absq, et n oditionata de obto a quo e inseparabilis malitia: obta hec si vg infidelitas, desperatio, odiu Dei, idolatria, et pjuriu. Ro e, qa delectatio in hijs obtis et malitia ab illis inseparabilis amplectitr

445 Sit 2a Oclo: morosa delectatio venerea plene deliberata semp e mortalis. Hec adeo e omn fere Theologoru sna, ut sim ppt authoritate tenenda. Pterea pbat a rone; qa eiusmodi delectationes sūt periculū pximū peccandi mortalit; ostat em ipsa coi apprehensione, et humanę fragilitatis experientia, delectatiōs has vitutes mirabilis here, ad riurpit omovendos spiritus generati inservientes, et ad eliciendū absolutū voalis ōsensus in libidinis morose cogitatę ut exercendę de psenti: quoties à e illicita libido exercenda de psenti e illicita morosa in illa delectatio.

446 Oclo hec intelligenda e et si ab obto venereo auferat malitia, l ocomitante statu, l apposita odite hac, si liceret. Ro e qa qmlibet malitia venerea avidat ab obto, delectatio semp affert periculū ōsensus in illā ut exercendā de psenti. Ppt hanc rone in viduis e lethalis delectatio de copula oiugali pterita, in sponsis de futuro delectatio de copula oiugali futura et delectatio de copula in oiugibus impeditis ad debitū oiugale licite petendū, l reddendum. Ro e, qa hijs oibus e illicita copula ut hic et nunc exercenda. Et insup delectatio affert periculū in illam ōsentiendi. Hinc colligit delectatiōs morosā ee in illa specie malitię, in qua eet obtū in re positū. Ro e, qa actio periculosa het illā in specie malitię, qm het peccatū, cuius e periculū: go delectatio morosa het illā specificā malitiā, qm het

conservus absolutus in libidine.

Da pp. selong doctrinas 1°; affectus effax, sive desiderium semper contrahit malitiam delicti, et intellectus illam percipiendo procuret: ergo similiter affectus ineffax, sive delectatio morosa. 2°, quia eodem praecepto prohibet opus malum, et affectus effax illius: ergo eodem praecepto prohibet complacentialem, et affectus ineffax. 3°, quia delectatio in opere malo habet affectum propensum ad illud; sed affectus propensus ad opus malum est malus: ergo. 447

Ad 1um no. conseq. 448

Disparitas est, quia effax affectus per se tendit ad ponendum delictum in re; unde non solo amplectitur delictum, sed etiam omnes illius circunstantias, et malitias sine quibus existere non potest: at affectus ineffax, cum non tendat ad opus in executione ponendum, potest voluntas, intellectu percipiente, delectari in delicto, et non in malitia, sicut potest in una illius circunstantia, et non in alia delectari. Ad 2um no conseq. Affectus enim effax prohibet semper, quia est causa per se executionis prohibitae, cuius quia non est causa per se delectatio non semper prohibet. Ad disquo minorem, ad opus malum praecise qua opus, no minorem: ad opus malum qua malum, concedo minorem. Solutio constat ex dictis.

Controv.ª 4.ª

De causis peccatorum

Ex causis peccatorum aliae dicuntur intrinsecae, et extrinsecae aliae: inter intrinsecas numerant causam formalem, et malum, aut subiectivam; inter extrinsecas numerant efficientem, et moralem. Circa extrinsecas dubitatur an Deus, Diabolus, homo, et peccatum ipsum sit causa peccati? causa formalis est ipsa moralis malitia de qua egimus tota priori controversia. Insuper, causa formalis peccati est quod malitiam constituit; et quia non omnia quae constituunt malitiam, si peccatis insistunt, ideo in peccatis solum agit de ignorantia, errore, passione, et ipsa malitia, quae dicuntur malitiam constituere. De causis ergo his omnibus aliquid breviter dicemus. Annectemus et dissertationem de peccato originali, eo quod Divus Thomas peccatum originale inter causas peccatorum annumerat. Docet enim quod potest hominem posse esse causam peccati alterius hominis non solum suasione, et exemplo, sed et per modum quemdam specialem, quem habet causandi peccatum in alterum per originem. 449

Disp.° 1.ª

De causa subiectiva peccatorum.

Sect. 1.ª

Quæ potentia sit peccati subiectum.

490 Causa peccatorum subiectiva est subiectum recipiens actus peccaminosos a se vitaliter productos. Cum ergo plura sint peccata, quæ in voluntate non recipiuntur, non enim vitaliter producuntur a voluntate, sed ab alijs animæ potentijs, ut ab intellectu infidelitas et hæresis; ab appetitu sensitivo motus iræ, et libidinis, et ab externis potentijs omnes actiones externæ. Oritur difficultas præsens, an in alijs a voluntate potentijs subiectentur peccata? vel an potius in sola voluntate subiectentur.

491 Suppono 1.° quod cum non procedere videtur loquendo in nostra et meliori sententia videtur identificante potentias cum anima, et inter se: quia Christus habere unius gratia in una potentia recepta recipit videtur in omnibus; omnes enim sunt una entitas omnimoda identitate reali. Unde non procedit difficultas in illorum sententia distinguente videtur potentias inter se, et ab anima. Procedit et Christus nostra sententia in sensu formali, quatenus potentias formaliter distinguimus; loquendo enim formaliter cognitio non recipitur nisi in intellectu, et volitio non nisi in voluntate recipitur.

492 Suppono 2.°, peccatum pure omissionis unius subiectum non habere. sic est quia non est proprie subiectum, cum quo forma physice unitur; omissio autem vera, et privatio cum nullo subiecto potest physice uniri: sicut enim repugnat, quod ab ente producatur per actionem positivam non ens, ita repugnat quod cum ente uniatur non ens unione positiva. Unde quando dicitur, veras omissiones, et privationes recipi, uniri, et subiectari intelligendum est suo modo, sicut suo modo dicuntur existere scilicet metaphorice et impropriæ. Rursus potest distingui duplex genus subiecti, physicum aliud, et aliud morale; physicum est in quo forma est per physicam unionem; morale, in quo forma est per unionem moralem, sive in quo Christus prudentis æstimationis iudicat existere. Insuper notandum in quolibet peccato posse considerari, et ipsius actus, vel quasi actus entitatem; et rationem voluntarij: actus enim nisi esset voluntarius rationem peccati non haberet.

493 Dico 1.° Peccatum si consideretur quoad actus entitatem, recipitur in illa potentia cuius est exercitus, et actus. Probatio est manifesta, quia peccatum est

actus positivus, l. omissivus pot vitalis; actus a pot vitalis in eadem pot, cuius e actus, recipit. Unde in intellu recipiunt peccata, quae si actus intellus; in voate quae si voatis; in appetitu sensitivo delectationes sensibiles, et in sensibus externis quae si externa peccata.

Dico 2°: peccatum attenta rone voluntarii, et Liberi, in sola voate recipit. Pbat: peccatum e fr actus voluntarius, et liber, ut e manifestum; d actus voluntarius, et liber e tantum tanqm in subto in voate: g° peccatum qus voluntarius, et liberum tantum e in voate. Mir sstat, qa tantum a voate pducit vitalit; si autem a poa a qua pducit, recipit. Itaqs actus pot ee liber dupliciter, fr, et denominative; fr e liber ipse actus voatis; denominative liber e actus et aliarum poarum ab actu voatis imperatus. Unde peccatum oe, qua peccatum, semper involvit actum voatis, cuius subtum e so voas. 494

Hinc sstat, quilibet poa ee phicum subtum sui actus, qua actus e; quilibet enim in sua poa p phicam unionem recipit at sola voate ee subtum morale omnium actuum, qui peccata si, et voluntaria: g° subtum peccati debeat ee morale, pt, qa fra peccati, qua talis, e moralis: g° n nisi p unionem moralem pot uniri cum subto. Deinde g° voas sit subtum morale oium peccatorum qua talium, pt, q° oia peccata in aestimatione morali a voate pcedunt, oia enim libera si et voluntaria. Sandem, g° nulla alia poa sit subtum morale peccatorum, pt, q° a nullo alia poa in aestimatione morali pcedit peccatum qua tale, nisi enim accedat sensus voatis peccatum n e: g° tota ro peccati soli voati tribuit, qm so denominat peccantem. Neqs sa hoc aliqd momenti pot obiici. 495

Notari hic solet 1° an motus concupiscentiae inordinati vg libidinis, et irae in appetitu sensitivo residentes sint peccata? reo cum coi sna, hos motus sese n ee peccata; ee a pecca ta accedente sensu voatis. Prior pt sstat ex Trid° sess et n°. 5°. ubi definit concupiscentiam n ee peccatum, Lt ad peccatum inclinet; d concupiscentia p motus suos inclinat ad peccatum: g° concupiscentiae motus peccata n si. Posterior pt sstat, q° supponimus motus illos cca rem prohibitam versari: g° in illis sentire erit peccatum. Erit g° peccatum leve si motus sit cca rem levit phibitam, et grave si sit cca rem gravit 496

ꝓhibitꝗ, Lisit periculũ in re gravi ɔsentiendi.

497 Unde refellit sua Caietani q.e 74 art 4 docentis, post motus primos ee peccata venialia, et si voas n ɔsentiat. Illius fundus e, appetitus sensitivus independent a voate here suã Libertatẽ sufficientẽ ad veniale, et n ad mortale. Pbat qa appetitus sensitivus hois excedit brutorum appetitus: g.o excedere ineo ꝗ heat Libertatẽ ad veniale.

498 Refellit, inquã, hec sua 1.o qa motus, qui insurgũt ante ɔsensum voatis, vol.untarij n s., unde Tr.ᵐ Tridentinũ cinitus n ɔsentientibus nocere n posse. 2.o qa seqr, hoĩes justos mereri n posse ɔcupiscentijs resistendo, nisi et venialit peccando: nunqm em ɔcupiscentijs resistit, nisi q.do illarum motus insurgunt; ɔ tales motus p.e se st peccatũ veniale: g.o. Ad Caietani fundũ nat assumptũ, ad pbatũ nat ɔ̃ia, ille em excessus debet ee in sua Linea, ita ut appetitus hois eliciat actus nobiliores, qm brutorum appetitus; alioq. dato g.o excessus ille in Libertate ɔsistit. Praeterqm g.o ans e fłs; plura em bruta in sensibus ꝗq visus et auditus hoĩes excedunt.

499 Rogari solet 2.o An det obligatio positive resistendi hijs motibus, ita ut peccet voas illos ꝓmittens, et mere native se hens? Reo affirmative. Resolutio hec e pbabilior, et in praxi oĩno tenenda; Lt oppoña sit pbabilis, ut docet P.r Thomas Sanchez Lib 1.o in Decalogũ c.e 2.o n.o 13. Ro resolutionis e, qa eode p̃cepto native, quo ꝓhibet actus malus, n so ɔsensus positivus in illũ ꝓhibet, ɔ. et ꝓmissio illius voluntaria; hec em e interpretativus ɔsensus: ideo mulier cui vis infert, si positive n resistit, censent ɔsentire.

460 Pbat: qa p̃ceptũ nativũ obligat ad auferendũ p̃iculũ, et cã impellentẽ ad illius transgressionẽ: g.o ad id obligat p̃ceptũ hoc nativũ n ɔcupisces: cum g.o ɔcupiscentie motus maxime impellat in ɔsensum ppt magnã simpathiã, quã dat int appetitus sensitivus, et voas: hic em maxime inclinat in obiectũ in qd fert appetitus sensitivus, inde seqr, tales motus ꝓmittere ee admittere cã, et periculũ ɔsensus; voas g.o ut n peccet, debet ɔ.a hos motus slm aliqm displicentiã here, que Lt ineffax sit ad illos reprimendos, ad Libũ a voate ɔsensum reprimendũ e effax.

Quaestiones aliquae de poti discutiunt.

Quaerit 1o. an crea- 461
tura intellectiva, et n. volitiva (q. m. poss. supponimus) posset ee peccati subiectum seu peccans? Ista resolutio stat in determinado an poti mere intellectivae possit ee Libera: aliqui Scti affirmant cum P. Arriaga in Libro de aia, et de actibus humanis disp. 9a n. 12. Neo tn. native cum coi. sna., q. m. tenet P. Suarez in Metaph. disp. 19 sect. 7. Cbr. St. illius resolutio sit ea. validius q.d de facto datur, ro tn. illius probat et de oi intellectivo pollu probat em rugnare intellectivo qua tali Libertas.

Probat 2o nra resolutio: n. poa libera e, quae positis oibus requisitis manet indifferens ad operandum, et n. operandum; sed poa intellectiva quatenus talis positis oibus requisitis n. e talis indifferens, d. e necessitata ad unum: 2o. Probat min. q.a intellectus na sua e determinatus ad cognoscendum, l. iudicandum obiectum eo modo quo proponitur, ita ut in sua potestate n. sit illud aliter cognoscere: unde si obiectum proponitur ut verum, nequit illi n. assentiri; si proponitur ut falsum, n. dissentire n. pot; et si ex duobus extremis unum ut probabilius proponit, illi necessario assentit; si vero utrumque proponit ut aeque probabile suspendit necessario iudicium; in q.o dicat dominium supra suos actus, d. q.a obiectum n. e sufficienter propositum: q.o repugnat poti mere intellectivae, q.o indifferens sit ad assensum, et dissensum; et ad utrumque suspensionem eo obiecto sufficienter applicato. Et d. sicut est de poa visiva et cuiuscumque potentiis, cui repugnat indria ad videndum et n. videndum obiecto sufficienter applicato. 462

Dicens 1o, sicut voas fert necessario ad bonum in coi, ita intellectus ad verum in coi fert necessario, d. hoc n. obstante, voas libere fert in quodlibet bonum in particulari; q.o hoc n. obstante intellectus sltm. ut Libere ferri pot ad aliquod verum in particulari. 2o. de facto datur iudicium indifferens, illud, sc., quo voas libere operatur, q.o e. a poa intellectiva indifferenti: q.o indria n. repugnat poti intellectivae. 3o. voas e libera q.a pot hoc vl. illud velle, d. intellectus pot hoc vl. illud cognoscere: q.o intellectiva pot ee libera. 463

Rndi. 1.1 neg. min. nat coa. Poa enim intellectiva, qua— 464

taliȝ et ad q'libet veri in particulari fert nessario, dummodo sit sufficienter ppositum. Rō a priori e, q'a obiectum n. pot ee et verum, et falsum. veritas enim indivisibiliter consistit: unde obiectum hoc in particulari semper intellectui detrat ad unum cognoscendum ita ut sub eadem ppone n. possit intellectus illud cognoscere ut verum et ut falsum, neq3 illud cognoscere, et n. cognoscere: obiectum vero in particulari voluntati pot ee bonum et malum sub diversa rone; pot enim ee disconveniens nature, et alteri conveniens: unde pot voluntas sub eadem obiecti ppone illud amare et n. amare, illud amare, et odisse.

465 Ad 1m. dd ans, indifferens indria obiectiva, cdo ans; indrial. fnali nego ans, et utraq3 cons. Iudicium n. dr indifferens, q'a orit a pōa potente cognoscere obiectum alit ac apparet; d q'a ppont in obiecto varias rones convenientie, et disconvenientie ad quarum nullam amplectendam voluntas necessitat. Ad 3m dist. maius, pot hoc, et illud cognoscere sub diversis requisitis, cdo maius, sub eisdem, nego maius. Nulla pōa intellectiva pot dissentire obiecto pponito ut vero, neq3 pponito ut falso pot assentiri: unde nunquam sub eadem ppone, et cventis sub eisdem requisitis e indifferens ad duo: q'd fit in voluntate, que ut libera, e indifferens ad amandum et n. amandum obiectum sub eadem obiecti ppone omnibus pfectissima, ut Dm clare visum. Ex dictis cstat nullum principium mere intellectivum posse peccare, pceptum enim q'd illi imponeret, adimplere n. posset defectu libertatis.

466 Quaeritur 2o, an sit pōle subiectum na sua capax peccati venialis, et mortalis incapax? Reo affirmative. Rō e, q'a nulla apparet rugnantia. Dices, rugnantiam ce, talis creaturae cnexio cum gratia sanctificante; d creatura cnexa cum gratia rugnat: ergo rugnat creatura capax venialis, et incapax mortalis. Sed cōa e, et Rō relonq. 1o, 2o cnexio creaturae cum gratia n. rugnat, ut ostendit copiose, et erudite P. r Ruiz. de ente rugnati disp. 23 sect. 3.

467 Rō e 2o, q'a absq3 tali cnexione pot admitti pōlis ista creatura; n. enim rugnat creatura nalit cnexa cum amore nali Dei super omnia; sicut de facto xa plurimos, Antiq cnexit cum amore nali suis ipsius: creatura a cnexa cum amore nali Dei n. posset mortalit pecca

re venialiter in venialibus: utrumque neque est repugnans: creatura, quae non supponit habere limitatam, et imperfectam advertentiam qualem nos in statu viae habemus: certe talis creatura non posset venialiter peccare contra dicta n.° 371. Deinde; quia ostenditur non esse repugnantia creaturae, quae habens plenam, et perfectam advertentiam malitiae venialis, et mortalis ex natura sua sit impotens mortale libere amplecti, non tamen veniale, ut de facto per accidens contingit specialis providentiae obligat confortatis, et aliis confirmatis in gratia. Ergo non evidenter, nec mirum arguit.

Quaeritur 3°. An est possibilis, ut possibile subsistens natura sua capax peccati mortalis, et non venialis? Negat communis. Fundatur est, quia plus requiritur ad peccandum mortaliter, quam ad venialiter peccandum: ergo creatura quae plus habet, non poterit non habere minus. Affirmative tamen teneo cum aliquibus RR. Probat, quia non repugnat creatura adeo perspicacis ingenii, ut natura sua sit incapax advertentiae semiplenae; imo Divus Thomas 1.a 2.ae q.ae 89 art. 3°, et 4° et plurimi alii interpretes, id de facto Angelis concedunt: ergo talis creatura committere non poterit peccatum veniale ex indeliberatione, sive, ut aiunt, ex surreptione. 468

Rursus, non repugnat creatura libera adeo limitatae virtutis intellectivae, ut non nisi materiam graviter obligantem cognoscat, quomodo quo hoc vitio laborantes obiecta minora non vident. Tandem nec video repugnare creaturam quae licet cognoscat perfecte materiam levem, et gravem, sit adeo pertinacis naturae, ut non possit nisi materiam graviter obligantem libere amplecti: ergo non repugnat creatura, quae committere non possit peccatum veniale ex parvitate materiae, potens mortale committere. Et hinc ad communis fundamentum negatur consequentia; quia quaecumque plus habet, non ideo potest minus habere; Deus enim habet plus omnibus, nec ideo potest habere minus quam habet: ergo creatura quae plura principia habet ut peccet mortaliter, non ideo habere debet minora, et pauciora, ut possit venialiter peccare. 469

Sect. 3a

Utrum cum solo peccato originali coniungi possit veniale?

Dubium procedit contra praesentis providentiae quaerit ergo utrum homo habens solum peccatum originale possit venialiter peccare antequam aliquod mortale committat? Negat communis tota Thomistarum schola; 470

et e expssa ma D. Thę in psenti q. 89 art. 6. Duplex e Thomysticę me Junty: 1a, qa si ho hery peccaty veniale cy solo Originali iunctu moreret, ut posset, nullus eet locus in alia vita p tali hoe puniendo. Pbat, qo talis ho n iret in infernu; huc em so adeunt decedentes in peccato mortali psonali; neq iret in purgatoriu; huc em so adeunt decedentes in gria, ut solvant aliqm poenā temporale: tandē n iret in Limbu; locus em iste deputat p decedentibus cy solo Originali, nec ibi e aliqua poena sensus, qua veniale puniat: qo.

471 2a et pcipua Junty e, quęda doctra satis intellu difficilis a D. Thą semel, et itery tradita, ut hoem in 1o instanti usus rons teneri sub pcepto se ad Dm, ut fine, convertere, illusq sup oia diligere. Ex quo pro ita D. Thas discurrit: ante usum rons n pot ho peccaty aliqd mortale, aut veniale cmittere, ut pt; tuc e manet cy solo originali (supponit qo Originale deletu n ee p Baptysmum) deinde in 1o instanti usus rons, l adimplet ho illud pceptu, l n. Si 1a, p actu amoris Dei sup oia iustificat ille ho, et ab originali mundat: si 2a, mortalit peccat; transgredit em pceptu graviter obligans cy qo 1a hoc peccaty nequeat ee veniale, nunqm veniale pot cy solo Originali iungi.

472 Qd a dat obligatio seu pceptu convertendi se ad Dm statim ac ad usum rons pvenit, pbari pot 1o, qo pceptu diligendi Dm obligat p aliquo tempore; d nullu e tempus magis accommodatu qm illud, qd e initiu oiu operationu moraliu: qo. 2o, qd tunc hoi occurrit cogitandu e deliberatio sui, suarumq actionu, quas tenet ad finem debitu dirigere; d qdo talis deliberatio occurrit, ha illa exequi tenet: n em teneret n exequi: qo. 3o, Legi sufficient ppositę tenett ho statim se subiicere; d in illo instanti usus rons hoi ppont sufficient lex naturalis dictans bonu honestu ee amplectendu, et fugiendu ee malu: qo tunc tenet se huic Legi subiicere: qo tenet tunc se ad Dm convertere s'ltm implicite: sed hus n obstantibus,

473 2a sna communior defendit cy solo Originali posse iungi in eodē subto veniale. Ita fere oes extra Schola D. Thę, et ex Thomystis aliqui videndi apud Pm Oviedo Controva 3a de peccatis n. 168.

Hanc, qm iudico probabiliorem, et verissimam probo 1° ex n repugnantia; cum enim nullus sit ordo, aut dependentia int mortale, et veniale, ut fatent adversarii n apparet cur adultus cum solo Originali existens n possit venialit peccare, prius qm mortalit; sicut pot ea.

Probo 2°: imperfectus usus ronis sufficit ad peccatum veniale, et ad mortale n sufficit, ut constat ex n° 341; d ante 1m instans perfecti usus ronis dat onalius in adulto, l slm dari pot nalit imperfectus usus ronis: g° ante illud instans pot adultus venialit peccare, et n mortalit: g° pot in adulto iungi veniale peccatum cum solo Originali. Liquent con, probat mi: qa usus roni n fit repente perfectus, neq totus uno, velut impetu affulget; eventis me experientia favente, Pueri ad perfectum usum ronis veniunt sucesive, et paulatim iob successivas organi dispositiones: unde malitia hent prius imperfecta, qm perfecta dolorum notitia: cum g° pueri heant nalit imperfectum usum ronis ante perfectum, segr, g° ante qm moralit peccent, possint venialit peccare; si ut possi, amplectant malitia imperfecte pronta. 474

Probo 3° refutando, et solvendo opposite sne funta. Ad 1m dm e 1° cum aliquibus satis probabilit, ad Dii providentia ptinere n permittere, g° ille ho in statu illo moriat, donec l gratia obtineat, l mortalit peccet, sicut pdestinatus dum in peccato mortali existit, et reprobus dum existit in gratia, servant a Deo, ne tunc moreant ppt altissimos sue providentie fines. 475

Dm e 2° cum aliis, Pueros morientes cum Originali, et veniali tantum ee puniendos in Limbo. Levi aliqua poena sensus: v.g. tristitia: sive poena hec levis duret in eternum admodum g° ipsi docent The, poena peccati venialis iuncti cum mortali ee eterna in inferno; sive in eternum n duret, d tantum ad tempus pro qualitate peccati, ut de poena veniali iunctim cum mortali docent alii: Limbus enim n so e locus pro decedentibus cum solo Originali, d et pro decedentibus Originali sl, et veniali: sicut infernus e locus, in quo punit n so mortale, d et veniale cum mortali iunctum. Et in hanc 2a solutione inclinat Dr Eximius de poenita disp 11 sect 2a n 18. 476

Ad 2m pot resp duplicit; l tale pceptum admittendo, l nando. Ad ne- 477

randy hec ro sufficiat: pcepty n obligat, q^do illiy adimpletio e moralit impoty; & adimpletio pcepti dilligendi Dm sup oia in 1° rony instanti e moralit impoty. 3°. Pbat mir 1^a, q^a ut docet Eximiy Doctor immte antea citaty n^o suo 1t e incredibile, ℓ tunc ocurrant causæ oes ad iustificats necariæ, ut em iustificet q^t nessaria e fides de Trinite, Incarnat^e, aliisq articuly nessario credendy; quæ oia abiq Longa instruct^e dari moralit n poss in puero, pcertim infideli ad usy rony pveniente. 2°, q^a puerory fere nullys cognovit, q^do nq sibi 14 illud rony instans illuxerit. neq cognovit gravis pcepti huiy obligats, l dicat aliq^s ex bot, tantyq Thomystiy an ex hii aliq^d cognoverent? q^o tabj pcepti adimpletio e moralit impoty. Pt cons, q^a si eet moralit poty, aliq^s, imo plurimi instans illud, et obligats cognosceret.

178 R^d si admittat pcepty adhuc stat nra sclo 1°. q^a ante 1^m instans pfecti usy rony het puer impfectq advertentiq, ut constat ex pbat^e nra solony, et coent het sufficientiq pprias ad veniallt peccandy priusq^m mortalit. 2°, q^a pot Puer invincibilt ignorare pcepty illud l instans, in quo obligat: in qua hypotheri poti pot puer circa aliq materiq peccare veniallt priusq^m mortalit. 3° q^a pot puer ~~deberet~~ iudicare invincibilt pcepty illud tanty sub culpa veniali obligare p 1° rony instanti; & stante hoc errore invincibili peccaret puer tanty veniallt omittendo tunc amorq Dei sup oia: q^o adhuc admisso hoc pcepto pot cy originali piungi veniale.

179 Alioq funto a recurrit ad miraculosq Dei pvidentiq, qua D^s teneat ad puery in illo 1° instanti instruendy, et illuminandy, ne tunc errore tam pnicioso laboret: cy em ho iq in adulta ætate constituty, et gaudeny usu rony pfectiore here possit illud iudiciy erroney, nec D^s tunc ad illud n pmittendy teneat, n e cur ho illud here n possit in 1° rony instanti, cy gaudet usu rony impfectiore; nec e cur D^s aliqua obligate teneat ad illud tunc impediendy. Hinc Q^a tuyc 2y discurrendi mody ostat q^d argty in fra rendy e, iustificabit em ho ille si Dm dilligat sup oia amore supnali; si a amorem

hum tunc omittat, adhuc poterit n peccare mortaliter, pot tradita rones. Xª 1ª discurrendi modus. 480

Ret nando prius illud Dri the.

Ad 1ª pbat^s nat min: tempus enim accommodatus ee n pot, in quo adimpleri n pot moraliter pceptum: erit vero accommodatus, qdo Puer de Deo, fideiqz mysterijs sit sufficienter instructus. Ad 2ª ret 1º ~~nando~~ nando maiorem. Cum enim hominis cognitio a sensibus, et specie, bus sensibilibus dependeat, n e cur puero 1ª occurrat in 1º rone instanti cognitio sui, l Dei, potiusquam alterius obti; certe naturaliter cuiqz e 1ª cogitare de salute, et vita Parentis, de pugna cum socijs, de furto, mendacio, et luxuria, quorum enim obtorum species magis obvie si: unde circa hec obta poterit prius deliberare, qm de se, actio nibusqz suis in Dm ordinandis.

2º ret omissa mai, nando min. Illius 481

em deliberationis executio, utpote res maximi momenti, pot in tempus commodius differri, scilicet usqz ad pleniorem instructem in rebus Xª fidei credendis, et ad iustificationem necessarijs. Ad 3ª no min. Cª ipsi sime id tunc puero n occurrit, ut diximus. Deinde no maiorem Lege enim promulgata, satis e illi n contradicere, et illam suo tempore servare; nec tenetur qs legi sufficienter proposite statim actu aliquo positivo se subijcere, aut illam acceptare: unde siqs duos, l tres dies conversionem ad mam fidei, et post sufficienter propositam differret, mortaliter n peccaret, scandalo, aut speciali mortis periculo secluso.

Disp. 2ª

De alijs cum intrinsecus peccati.

Sect. 1ª

De ignorantia, et errore.

Cum peccans e ignorans fuit 482

veterum Theologorum, et Phorum axioma ex Pho 3º Ethicorum c. 1º. Cuius veritatem ut venemur, difficultates aliquae si instituendae: Prius a n ignorare oportet ignorantias. Igitur ignorantia alia dr pure priva tionis, et alia prave dispositionis. 1ª e carentia scie debite subiecto: 2ª e falsa obti cognitio, que dr, et e error positivus. Omissis alijs

divisionibus,

483 Celebris utriusque huius ignorantiae divisio e in antes, concomitantes, et subsequentes: quae voces cum respectivae sint, debent in ordine ad aliquas tres intelligi, d n e tres unus, et ide. Cys ô intelligentia hoc e: Ans ignorantia dr, quae antecedit usu libertatis, sive libera ignorandi voats: subsequens dr, quae orit ex ista voate: Comitans dr quae si e, concurrit cy effu, l opere exteriori, et ignoran. di voatis antecedit. Ex quo fit ignorantiae, quae ru unius tri e ans rq, ee posse ru alterius subsequentis: unde ignorantia quae e ans ru voatis et e ans ru effus; et nec qa e ans utroque ru a Dña Sha dr simpliciter ans. Ignorantia subsequens ru voatis pot ee ans, l comitans ru effus: d talis ignorantia dr abres, et simplicit subsequens p ru principaliors quem het ad voats ignorandi. Rursus ignorantia quae effum comitat n pot ee subsequens ru voatis eius roe, qa ignorantia comitans in coi usurpate n so dicit effum comitari, sed et voatem antecedere, ut dicis e.

484 Modo igit ignorantias istas explicemus: ignorantia ans e, quae n e in potestate voatis, et si e ca operis; qa illud si sciret, n fieret: ut sig existimans invincibilit ee feras occideret amicus, quem si agnosceret n occideret. Comitans dr, quae n e in potestate voatis, nec e ca operis; adhuc em fieret, quamvis sciret; ut sig invincibilit existimans ee feras occideret inimicus, quem et si agnosceret occideret. Subsequens e, quae e in potestate voatis; tunc em dr q si ignorare qa vult: ut sig dubitans, an urgeat pceps ieiunandi, n inquirat: qd si directe velit ignorare dr ignorantia affectata, et si indirecte ppt negligentiam, aut pigritiam, dr crassa et supina.

485 Coi nota 1°, n effus, sive operis externi dari n posse ignorantiae subsequentis: qa sicut antecedere e ee cq, ita subsequi e ee effus; nullus à opus ee pot ca ignorantiae de isto. 2°, qdo dr ignorantias ee cq operis, intelligendus n ee positive; ignorantia em pcertin pure privationis e qd nativu; dr q causa native, sive removens prohibens, quia removet scia, quae si adeet, opus prohiberet. 3° antes, et comitantes ignorantias ee ignorantias, hoc e, quae nulla hua dilligentia pot moralit vinci; et ignorantias subsequentes ee vincibiles ignorantias, hoc e, quae hua dilligentia pot vinci moralit loquendo. Hae ignorantiae

explicatae supposita,

Dubitas 1°, quae ex his ignorantiis sit ca peccati. Inprimis e certum 486
ignorantiq subsequentq ee cq peccati qua talis. Ro e, qa talis ignorantia e volitio qua posita, exponit qs periculo peccatq ommittendi; ut pt in eo qui dubitans an hic, et nunc urgeat pceptq inquirere n vult cq facile possit: quapropt dr ignorantia haec culpabilis voluntaria, et vincibilis.

Deinde certq e, ignorantiq antq n ee 487
cq peccati qua talis. Ro e, qa effus, ut ab ista ignorantia pcedens n e liber: q° nec peccatq: q° talis ignorantia nequit ee ca peccati. Pbat ans, ut effus qui ab ignorantia pcedens sit liber debet ignorantia ee libera; d ans ignorantia n e libera, cq sit inculpabilis, et invincibilis: q°. Dixi, qua talis, q° ans ignorantia e causa operis ex se peccaminosi: removet em scia, quae si adesset opus n fieret: e q° ca peccati materialit, n vero fr accepti.

Apt istq rone. Certq 488
e et, n ee cq peccati qua talis ocomitantq ignorantiq; ut em supposuimus illq here, aut n here n e in potestate volis. Et certe nullq opus ignoratq, aut n cognitq pot ee liberq in se, et consequent nec in se peccatq; ignorantia em removet scia de obto, quae ad libertatq reqr: unde so pot ee liberq in ca, sive in ignorantia, sit q° haec e libera: cq q° ignorantia comitans libera n sit, qa removet scia independent ab oi usu libertatis, seqr ee cam n posse peccati qua talis. Nec obstat volq ita ee affectq ad obtq, ut et si adeet scia, illud amaret; qa hoc tantq pbat obtq illud, scia psente, fore voluntariq, n a ee voluntariq hic, et nunc q° scia n e psens.

489 Dubitas 2°, An ignorantia vincibilis, et subsequens sit peccatq in se, et rone sui, an potius in alio, et rone negligentiae in sciam adquirendo? resp cq coi, ee peccatq et rone sui. Ro e, qa omissio actq pcepti rone sui e peccatq; opponit em pcepto: q° omissio sciae pceptae e peccatq et rone sui, et n tantq rone negligentiae. Verum e ignorantiq, et negligentiq n ee duo moralit peccata, d tantq unq, q° negligentia ordinat ad ponendq in re peccatq ignorantiae. Resolutio nra intelligenda e de ignorantia actuali, n vo de habituali, q° haec peccatq n e; cq em scia actualis, et n habitualis pcipiat, so ignorantia 489

illa erit peccatū, quæ sciæ opponit actuali.

490 Dubitas 3°, an ignorantia peccati sit peccatū speciale? distinguo duplicem ignorantiā culpabilem; aliam oppositā sciæ, quæ propter se ipsā præcipit, qualis est ignorantia mysteriorū fidei, quorum cognitio est ad salutem necessaria necessitate præcepti, et aliam oppositā sciæ, quæ propter se non præcipit, sed propter opus aliquod exercendū; talis est ignorantia de hoc vg. quod occidisti invincibiliter iudicans esse feram; tunc enim cognitio de hoc præcipit non propter se, sed propter non omittendū homicidiū.

491 Dubitationi 3° reo cum P. Suarez disp. 4 de peccatis, et cōi sñia priorem ignorantiā esse speciale peccatū, posteriorem vero non esse peccatū distinctū ab eo cuius est causa. Ro 1æ partis, quia illa ignorantia opponit speciali virtuti, scilicet studiositati, cuius est obligare ad sciendū, quod cuiusque statui est conformē. Ro 2æ partis est, quia scia de debito exercendo non præcipit nisi quia necessaria est ad non transgrediendū præceptū: ergo illi opposita ignorantia peccatum non est, nisi quando est causa transgressionis præcepti; sed causa transgressionis distinguit cum ipsa transgressione idque moraliter peccatū: ergo.

492. Dubitas 4°, an ad omne peccatū necessario, et positive concurrat error aliquis ex parte intellectus, seu aliqua erronea cognitio, inconsideratio, aut ignorantia? reo negative cum P. Suarez disp. 19 metaph. sect. 7 n. 10. Ro est, quia nullus actus intellectus voluntatem necessitat; solo enim apponit debiti bonitatis; nulla autem nisi bonitas Dei clare visi ad sui amorem detrahit: ergo peccans potest habere notitiam plenam et perfectam omnium oium, quæ illum possunt a peccato retrahere, et adhuc illud amplecti. Confirmat: quia aliter non potest dari peccatū ex malitia, scilicet ex certa scia et mera libertate: ergo peccatum non necessario supponit, aut requirit aliquem in intellectu defectum.

493. Dices 1°. In omni peccato interveni-re debet hoc iudicium peccatū est ut bonum amplectendū; sed hoc iudicium est erroneum, et falsum, peccatum enim non est bonum: ergo. 2°, in omni peccante datur ignorantia aut inconsideratio motivorum, et rationum, quæ illum possunt retrahere a peccato: ergo ad omne peccatum aliquis in intellectu defectus requiritur. Ad 1m distinguo maiorem ut bonum utile, aut delectabile, concedo maiorem; ut bonum honestum, et moraliter conveniens, nego maiorem. Iudicium proponens furtum vg ut bonum utile damus in commissione furti

intervenire; ꝺ illud iudiciy n e erroney, ꝺ very: at iudiciy pponẽy furty ut honesty n ꝫo e erroney, ꝺ hereticy; namq tn id in furto intervenire debere; alioquin peccaty oe eet heresy peccaty. Ad 2y omisso antecedte, nat coa: gº lt regularit, et moralit loquendo ea ignorantia in oi peccante ꝺtingat, ut ꝺtingere fatemur: id tn nessariy n e, nec reqr ex indigentia peccati; hoc em dari pot et data notitia pfecta motivory pdentiy a peccato retrahere ut dicty e.

Nully gº errore agnosco ꝺstivy peccati, nisi ipsiy voltatis errore, qui dr practicy error imprudentie. Ro e, qª oy peccany nessario seqr dictamen pponẽy utilits, aut delectabilits phibity ꝫª dictamen inhonestats pponẽy; ꝺ qui talit operat, errat ꝫª prudentiã: gº. Pbat mir, qui seqr dictamen pponẽy utilits ꝺti phibiti ꝫª dictamen illiy inhonestats pponẽy antepont honestati utilitats inhonestã; anteponere ai honestati inhonestats e error imprudentie. gº. Et in hoc sensu intelligenda ꝫt plurima Scripturẽ testimonia dicentia oes peccantes errare; et illud axioma commune nº 482 posity, qª sicut errat artifices se n ꝺformando cy regulis artis; ita voltas errat cy regulis mory difformis: et sicut dr error cognio difformis obto, ita operatio voni difformis dr error, et defecy. 494

Sect. 2ª.

De peccato ex passione, et malitia.

Receptissima e int Stos 495

peccati divisio in peccaty ex ignorantia, passione, et malitia. Peccaty ex ignorantia n ita dr, quasi penity ignoret peccati malitia; sic em peccaty n eet: ita gº dr qdo ignorantia e culpabily, idest qdo qs volens omisit veritats inquirere, cy potuit, et debuit; tunc em penitus n ignorat malitia dy de illa dubitet, et de hac ignorantia dicty e sect.e anti ee cq peccati, et peccaty.

Peccaty ex passione e, qd fit motu aliquo, seu affectu appetity sensitivi alliciente, et stingante voltats ad peccandy. Et qº motus isti, et passiones ꝫt aie egritudines, illius em operatõs impedunt incitando ad operatõs voni ꝫtrarias, ideo peccaty ex passione dr peccaty ex infirmitate. Cuius explicats ut intelligas, nota mody, quo moveri solet voly a passione, seu appetitu sensitivo. Igit ab isto moveri n pot voly directe, et p se; 496

dy em corpus directe et p se agere n ponit in spirity, et appetitus sensitivus sit mali, et corporeus agere n pot directe, et p se in voats, que spiritualis e ret coent nec illg efficient movere, et veluti trahere ad ssensy. Qua rone Dy Thas 1a 2e qe 9 art 9 pbat et a Codly medio illory influxu moveri n posse directe voats.

497 Voats 9o movet appetitus indirecte; et hoc dupliciter xa Dy Thg in psenti qe 77 art 1o. Uno modo p abtracts, seu dytracts, alio modo ex pte obti. Movet abtrahendo 9o ppt vehementes affecty, quo p imaginations apprehendunt sensibilia, abtrahit, et dytrahit intellus a ssideratae spiritualis, que posset a peccato voats retrahere; dum em pluribus intentus mir sit ad singula sensus; anime virtus sensibilibus intenta nequit nec spiritualibus remissa; et hoc verum e et si aia p virtutes diversas scurrat ad operaa voats, et appetitus sensitivi; videmus em unu aie operats aliam ipedire, qdo ccaobra diversa versant, et si sint operats pote diversae: et ita stat experientia, Nos quo attentius audimus, aut videmus, remitius tangere, et gustare.

498 Movet et appetitus voats alliciendo ex pte obti, qu id ipsu in qd fert appetitus facilime ab intellu iudicat ut bonu, et sveniens voati: ut em docet Dy Thas passionem appetitus sensitivi segr imaginationis apprehensio, adeo ut hoes in aliqua passione existentes difficile imaginats avertant ab illis cca que versat appetitus imaginats a segr iudiciu roni, et iudiciu voas. Ro cur appareat voati ut sveniens obty appetitus e qa p passions ho interius, exteriusq immutat; passio em vehemens media imaginationis inordinatae mutat iudiciu, et corpus immutat, aut qs disponit. Unde xa hanc dispositis apparet hoi sveniens, qd absq illa sveniens n appareret: sicut palato cholera pfusa, cibus alioquin dulcis videt amarus.

499 Cu quo stat, qd appetitus ita moveat voats, ut n semp illius libertats evertat: aliqdo em passio est adeo vehemens, ut aiam veluti absorveat, ita ut illa n pmittat attendere ad obty oppositu appetitus obio, ut accidit vehement iratis, et tunc rone penitus oppressa sola q passione dominante, ho n liber existit, s veluti captivus a sensualitate tenet: aliqdo vero p passions n adeo iudiciu roni opprimit, ut n maneat advertentia

sufficiens ad hoc ut voas se libere exerceat cc^a obty appetitus, quoties em manet iudiciu indifferent proponens obty oppositu passioni obto, n obstante passione manet libertas voas ad illud.

Hoc dixerim q^a Lasquerq. in 1^a 2^e disp 900
37. n 6. docet passiones ob nimiq sui vehementiq posse ad suu obtu detrahere voats et existente iudicio recto, et sufficienti ad amplectendu obtu oppositu: Unde fit q^d rugnante voate, in ea motus illius indeliberati permaneant. Ro illius e, q^a rectu illud iudiciu tunc impedire n pot apprehensione contrariq, quae orit ex quadq simpathia int appetitu et intellu, rone cuius nessario cogitat intellu de obto in q^d fert appetitus.

Sed 1^a e. q^a n alio 901
modo movet voats appetitus nisi indirecte, acuendo ilt cogitats cc^a suu obtu, et illq cc^a oppositu minuendo, et perturbando: g^o si actus intellu et piente passione talis e, ut ex se illeq servet libertats, hanc servabit abie voas et piente passione; nec em in actus voats immedte n influit, neq p mu imperii, neq p mu prius actionis, ut cstat ex n° 196. Nec pot dici int appetitus, et voats dari simpathiq, rone cuius voas ferat in obtu eo ipso q^d in illud ferat appetitus: sic em nunq^m ponet voas q^a actus appetitus operand, cuius oppositu cstat fide, et experientia.

Ro 2^a Lasquez ineffax e, q^a ut voas posit libere operari nessariu n e, q^d 902
illud rectu iudiciu posit impedire apprehensione crriq tendents in obtu appetitus; imo si illq omo impediret, voas n libere, s^d nessario operaret cc^a obtu a recto iudicio oppositu; cu em voas n^l ad bonu ex se detraria, et p rectu iudiciu illi bonu pponat, et insuq nulla sit cognio voats ad oppositu inclinans, nessario in bonu sibi ppositu tenderet voas.

Nec insuq agnosc aliq^m int appetitu, et intellu 903
simpatiq: n em recurrendu e ad simpathias ignotas, quas nec experientia, nec rao possunt ostendere. Ro igt cur intellus semp cogitat de obto in q^d fert appetitus, adeo ut quo vehementior e actus appetitus eo vehementior sit intellectus cogitatio, e q^a actus appetitus supponit actu sensus interni cc^a suu obtu; actus a^o sensus interni concurrit active ad cognions p immte, p media speciei impressa, unde quia vehementior e actus sensus interni, ut pote agens vehementius eo vehementiores effus sive cogitats in intellu producit,

904 Ex dictis certum est, appetitum, et passionem aliqdo non esse causam peccati qua talis, et esse aliqdo. Ro est, quia stante passione, vel manet, ut pot, deliberatio sufficiens ad peccandum, vel non. Si non manet, voas non pot moveri libere a passione et consequenter nec peccare: et tunc motus appetitus dicunt primo primi, quia preveniunt omnem liberum consensum voatis. Si vero manet deliberatio sufficiens, tunc datur peccatum ex passione, tanquam ex causa; quia licet voas tunc libere consentiat passio tamen illam ad peccandum inclinat, et allicit. Erit autem peccatum mortale, aut veniale pro qualitate deliberationis, et advertentiae, quam passio contingunt: si advertentia est plena motus appetitus possunt esse peccatum mortale contra dicta n 496 et si est semiplena, erunt venialae; et tunc dicuntur a Theologis primo primi, quia tamen aliquam tenuem advertentiam subsequuntur.

905 Peccatum ex malitia consistit Scotus ut probabile 2o dist 43 q 2a dari, quando appetitur peccatum ut peccatum, sive sub ratione mali moralis. Sed ab omnibus rejicitur ex eo, quod voas nequeat appetere sibi malum ut malum. Praetermisso et si demus, appetere malum ut malum, tamen si id fieret instigante passione, non diceretur peccatum ex malitia. Hoc ergo contra cos ing est quod fit absque ignorantia et passione, et cum certa scientia, ex industria, et ex mera libidine peccandi tali peccarunt illi apud Job c. 34. Hi quasi de industria recesserunt ab eo. Qui ergo peccat absque passione, et ignorantia malitiae fertur in malum ex se ipso, et quia vult, et ex mera malitia.

906 Peccat et ex malitia, qui peccat ex habitu vitioso, quem repetitione peccatorum acquisivit, ut docet Dus Thos q 78 art 2. Ro est, quia habitus fuit libere acquisitus; et cum sit altera voas, consuetudo enim est altera natura, fit quod habitus hos inclinet ad peccandum contra modum ipsi voati connaturalem, quando se ex se ipsa determinat, sed quia voas ex se ipsa determinat peccat ex malitia: ergo et peccat ex malitia, qui peccat ex habitu. Cum quo stat, quod habens habitum vitiosum possit peccare ex passione, aut ignorantia; et tunc non operatur ex habitu, sicut non operatur ex habitu vitioso, quando actum virtutis operatur.

907 Hinc est, quod malitia, quae est causa malitiae, sive, peccati qua talis nihil aliud sit, quam ipse habitus vitiosus, vel mera vis voatis pro libito in malum propendentis: sicut enim peccatum ex ignorantia oritur ex defectu aliquo intellectus, et peccatum ex passione ex defectu appetitus sen

sitivi, ita peccatū ex malitia orit ex defu voatis appetitus, qui e inordinatio, et malitia voatis. Peccatū ex malitia cæteris paribus e gravius peccatū ex passione, et ignorantia; qa qui peccat ex malitia magis voluntarie peccat; peccat em eo qa vult: unde dicit aliquem affectū qa peccatū, et aliquem pcepti, et Legislatoris 9temptus: passio a et ignorantia peccatū extenuant; hec ppt defus cognionis, et illa, qa veluti trahit voats ad peccandū. Deinde peccatū ex passione gravius e peccato ex ignorantia; qa e magis voluntarius ppt mare malitiæ cognionem.

Disp. 3.

De causis extrinsecis peccati.

Sect. 1a.

De Deo.

1o. utrū Ds, et cur n sit ca moralis peccati? Dm n ee moralē cā peccati tenet veritas catholica tum rone, tum authoritate Scripturæ, Sanctorum Patrum, et Cliorū, pcertim Tridentini sect, et canone 6 stabilita 9a Hereticos antiquos, et modernos docentes Dm lt n peccet, eē tn cā moralē morū peccatorū; oia em fiunt n eo Deo pmittente, d et volente et pdefiniente ab æterno, et in tempore hos ad illa incitante, et impellente. Sed heresim istā usqs ad eventū impugnat nr Card Belar. to 3 9troversiarū Lib 2. Cla Dm pot rogari 908

Et certe intelligi n pot, Dm n peccare si sit author, et ca moralis peccati ad illud impellendo, et incitando. Deinde, quomodo pot Ds velle peccata, quæ phibet, et punit? voas em ut fiant peccata pugnat cū voate ne eadē peccata fiant: unde e illud Di Fulgentij Lib 1o ad Monimū ce 19 n e Ds author cuius e ultor. Pt qm 909

qd si Ds vellet peccatū, iā peccatū n eet peccatū; nemo em peccat 9formando se voati Di faciens qd Ds vult, qa eo ipso qd Ds vult aliqd e bonū, ut 9stat Lumine nē. Cur Ds n sit ca moralis peccati diximus no 260, et ideo repetendū n e.

2o pot rogari, an, et quomodo Ds sit ca excæcationis, et obdurationis? Excæcatio, et obduratio ss pravi aii affectus malo 910

inhærentis: 1º ptinet ad intelly, et e affectus, quo q' D's illustratio nibus resistit: 2º ad voalt spectat, et e affectus, quo q' Divinis admonitionibus, et inspirationibus magis, ac magis resistit donec ad illum deveniat staty, ut eas quids n sentiat. Unde pt his vocibus excæcatio, et induratio duo signari, 1º qmdo veluti ptinatio in malo; 2º subtractiones, sive, negationes auxilij effacis, rone cuius ho Deo n resisteret.

911 Reo igit Dm n ee cq morals excæcationis, et obduratis in priori sensu; gº ut sic excæcatio, et obduratio ss peccata; ee tn illays cq in 2º, gª ut sic n ss malis culpæ, d iusta poena peccatoris. Pro quo observatt audis, sive grã, qua nos D' ad bona opera excitat effacit varios effus here; illuminat em intelly ut videat, cor; et voalt emollit, ut D(n resistat voalti: unde privatio huius grã, qus luce privat intelly dr excæcatio, et dr obduratio, q's privat emollitem voalt: cy gº D' sit ca privat's huius grã, ideo di hoes excæcare, et indurare. Tno Vro, D' n e ca resist.b aut in malo ptinatiæ; e vºca pmiss ptinatiæ, que pmiss induxit grã effacis substract.

912 2º rogari pot, an D' eet ca peccati moralis, et peccaret, si actiones si acts peccaminosos pduceret in subto indenobili p illq; vg odiy Dei in lapide qui denoari n pot odio heris Dm: reo negative ey Pºs Urredo Strov 1º puncto 2º, quem aliqui Rh sequunt Dª Pm Mortoia disp 41 de voabe sect 1º Pbat: gª tota moralis inhonestas et malia actus odij Dei Ssistit in eo q D' odio hēat, et creatura heat odio Dm; d in pdicta hypotesi nil horu daret: gº nulla e ro cur actus ille eet tunc imputabilis a Deo.

913 Dices, si daret creatura, que odiy Dei extra subtys pduceret, peccaret; huius em qualitatis pductio 2s se e dissona roni: gº illq D' pducere n pot, qmvis in subto indenoabili. Nº ans et pbats: nulla em eit dissonantia in illius qualits pducte, a quocyq pducat, nisi D' odio heat: sicut veneni elaboratio nulla Stinet malitia nisi applicet subto, cui mors posset inferri: cy gº actus odij Dei nulli creature applicet, que denoari posset odio heris Dm, neq p illq D' se odio heret, seqr tales creaturq n peccare neq Dm in illa alli ius qualitatis pducte. Ubi nota discrimen int has pponis, subty het odiy Dei: subty het odio Deus: 1ª em eet vera, et 2ª falsa pdo qualitas illa reciperet in lapide

914 4°. Rogari pot. An D' sit ca poe ad peccandum? dis-
sentiunt theoli, alij negantibus, et affirmantibus alij cum Scoto in 1um dist. 44. D.
Thos ibidem qo et art. 1°. distinguit, et dicit, D.m ee cam poe ad peccandum: qd e ca
positive perfectionis voatis, que e ad peccandum vis, et poa: non vo ee cam talis
poe q defectum quem importat; posse enim peccare supponit defectum creaturae, qui
e ee ex nihilo, sive ee nihil ex se: cum go vois heat ex se, et n a Deo qd
sit ex nihilo ita posse peccare n het a Deo, d ex se.

Ego tn cum P.e Suarez disp. 915
6. de peccatis n.o 28, qom hanc ee de nne: imprimis enim certum e, D.m cum voatis
n producere ex intensione peccati; qa nullo mo. D' pot peccatum intendere: unde
in isto sensu D' n e ca poe ad peccandum. Deinde, nam n pot, D.m ee
cam voatis; et quo infert ee cam poe ad peccandum malit sumptae pt, qa
vois e poa ad peccandum; d D' e ca voatis: go.

Insuper affirmo, D.m ee cam poe ad pec- 916
candum et fr sumptae, sive reduplicative put poa ad peccandum. Probat: qa poa
ad peccandum qua talis e poa libera, et indifferens ad peccatum, et n pecca-
tum; d D' e ca poe indifferentis ad peccatum, et n peccatum: go. Pbat: qa nulla
actio phica pot scindere a formalitatibus effectus; oes enim formalitates identificatas
cum effectu producit; d D' producit voatem: go formalitatem poe ad peccandum identificatam
cum voate producit. Pbat deinde, qa peccabilitas qua talis n e malum mora-
le; hoc enim consistit in actione, seu exercitio libertatis, et illa e ipsa substantia
creaturae put indifferens: d D' e ca illius qd malum morale n e: go e ca pec-
cabilitatis, seu poe ad peccandum qua talis.

Dices, qd e ca cae, e ca causati: go si D' 917
e ca poe ad peccandum erit ca peccati a poa causati. Ro cons: qa axioma
intelligendum e de ca cae necessariae, n vo de ca cae liberae: alioquin artifex
gladium efficiens e ca necis oium, quas illo gladio flagitiosus ho pt artificis
intensionem committeret: D' go e ca poe liberae, imo illius indirecte, qua tale pot
bonum opus intendit; absque eo qd intendat ipsius poe detraore ad peccatum.

Sna D. Thae de 918
defectu adhuc eget distinctione: qa l loqr de defectu, quem supponit poa ad pecca-
ndum, l de defectu, quem dicit fr: defectus quem supponit e ipsum nihil ex
quo fit, et producit poa: in quo sensu verum e, D.m n ee cam poe ad peccatum

q^us supponit hunc defectum; D^s em ca nihili n e, q^a antequam intelligat D^m in creatura causalitatem exercere intelligit ratio creaturæ: sed iudico in hoc sensu n recte dici abse et simplicit D^m n ee cam poe ad peccandum. Ro e, q^a hoc nihilum n e activum poe et q^us creaturæ; n em pot dici, q^d e aliqd pr ipsius rationem: e q^o tantum terminus a quo illius productionis: q^o lt D^s ca nihili poe n sit n propterea e dm. D^m cam poe n ee.

919 Defectus, quem dicit relative, et fr poa ad peccandum, e ipsa Limitatio creaturæ: ex eo em q^d creaturæ sit finita, et Limitatæ perfectionis X^a cog^s sequi e defectibilis, et peccabilis. In hoc sensu affro, D^m abse, et simplicit ee cam poe ad peccandum; q^a D^s e ca istiusmodi defectus. Ro e: q^a defectus iste e ipsa perfectio Limitata creaturæ, quæ pr se ipsam fr excludit maiores perfectiones; s D^s e ca Limitatæ perfectionis. q^o e ca istiusmodi defectus: q^o abse et simplicit e ca poe ad peccandum.

sect. 2^a.

De Dæmone, hoe, et peccato.

920 Certum e, Diabolum n ee cam mri peccati directe, et immte, idest, voatem mram phice immte n movet, nec inclinat: in voatem em hum, et actum illius influere directe nullus alius ab hoc pot nisi D^s, qui ut D^us voatem hum illam pot, prout voluerit, flectere, et movere X^a illud Prov. C^e 21. Cor Regis in manu Dei e, et quocumq^ue voluerit flecte illud. Quapropt D^s agit directe, et immte in intellum, et voatem creatam pr illustrationes, et inspirationes, quas in illis excitat, et efficit. Deinde ut ca universalis et 1^a phice immte concurrit ad oes voatis motus, et actus. Tandem ad istos pot abse, et simplicit D^s necessitare phice voatem: n q^o aliquo ex his modis pot Dæmon voatem movere, et cont nec ee cam immtam, et directam peccatorum.

921 Certum e deinde, Dæmonem ee cam mri peccati mediate, et indirecte; et hoc dupliciter posse contingere 1° visibilit, et exterius actus peccaminosos persuadendo, quali-ter in deserto Xptum D^m tentavit: 2° invisibilit, et interius; et hoc adhuc dupliciter, 1° proponendo inhonestum obtum, cuius imaginatio, et cognitio voatem ad illud amplectendum alliciat, et inclinet. 2° varias malarum actionum species obiiciendo imaginationi, et phantasiæ pr motio-

nem. et alterats aïalis spiritus, et humoris in qq recipiunt; et sic excitando in appetitu sensitivo pravos affectus, et passiones ad peccatu allicientes. Lr posse a Diabolo fieri pt, qa het virtutes locomotivas, et eminentes scia nals, quarum rone, et cas nales excellenter cognoscit, et applicat, quas cognoscit ad peccatu omittendum conducere.

Insuper e certu, Demones n ita hoes movere, et tentare, ut illos cogat, et necessitet ad peccatu fr ut tale. Pbo e, qa Demon, l relinquit hos liberos in actu ex se peccaminoso, l n. si 1us, ig ho libere peccat, et n coactus a Demone: si 2us, ig actus ille formalis malitia n het, et consequent n e formalit peccatu. pt qmqd id qd tantu ex pte obti movet, voats necessitare n pot, Demon a tantu ex pte obti voats movet, l obtu malu ostendendo, l illius species excitando: n go pot hoes libertas destruere. Dixi ad peccatu fr ut tale, qa aliqdo ad peccata malia necessitat, ut pt in Energumenis, et arreptis a Demone, quos Deo permittente, cogit ad blasphemias vg proferendas, quae defectu libertatis peccata fr n sunt, sed hoc n fit, qa Demon imprimat illorum voati aliquem veluti impulsu, hoc em nullus nisi Ds pstare pot, ut dictu e, d qa externa membra violent movet ad exercendas actiones illas males, l qa usum ronis impedit, imaginats et appetitu sensitivu movendo. Eqq statutu,

Dubiu e, an Demon sua sugestione, et tentate sit ca omniu oius peccatorum? Rco native ex communiori Teologicorum sna cu Do Tha qe 80 art 4. Colligit ex Epla Di Jacobi 1o, unusqsq tentat a sua concupicentia abstractus et illectus, ex quo rone ...? solone Spirit: unusqsq het in se peccati fomite, et propria carnis concupicentia, unde motus ad peccatu allicientes insurgunt; imo voas absq sensualitate, et aliena persuasione pot peccare: go necessaria n e Diaboli tentatio et sugestio: go absq dubio dr oia et singula peccata fieri Demone tentante et sugerente. Pbat qa sepe ho accipit occasione peccati ex cogitationibus pure spiritualibus, quas Demon vix pot excitare. Deinde, peccat et ex occasione, qm Demon futurus praevidere n poterat, et consequent qn cogitet de hoe tentando.

Obiicies Dum Augm sermone 68 ad FF in 924

eremo dicente, cu malū aliqd cogitamus aut facimus sive magnus, sive parvus, nulli dubiū est, qn malignus Anglus hortator extiterit. 2º offrat ex D. Pro 1º c 5 dicente, adversarius vester Diabolus circuit quaerens quem devoret. Ptet his, et aliis testimoniis signari, Demones adeo ee de nro damno sollicitos, ut quoties in nra concupiscentia, aut voluntate motus aliqui contra rationem insurgunt, ipso adsistente, ut illos pmoveat, et ut occasiones nobis afferat peccandi. Demon et dr a D. Tha ca remota, et indirecta oium nrorum peccatorum, qua fuit ca Adae peccati ex quo fluxit ota nrae corruptio et proclivitas nra ad actualia peccata. Qd melius posset defendi, si admitteret nra doctrina, Adamo non peccante, posteros fore in bono confirmandos: si em non fuisset Adae peccatum cuius Demon fuit ca, nullum eet peccatum in nobis.

929 De hoc nullus e dubius ee posse cam moralem alterius hominis peccati; et hoc dupliciter, uno suadendo, et suggerendo peccatum, ut experientia testatur, utinq id non testaret experientia. 2º per modum exempli, qui modus dr scandalum, de quo agit 2ª 2ae. Cum em homines oes sint eiusdem naturae, et conditionis, et eodem hoc utantur victu, frequenter ex iis quae vident et hauriunt peccandi occasionem accipiunt.

926 De peccato dubitat, an unum peccatum possit ee ca alterius peccati? Reo affirmative cu D. Tha qe 75 art 4. Et hoc quadrupliciter intra quatuor genera causarum; uno em potest aliud peccatum causare per modum causae efficientis, vel moventis per accidens, et per se: per accidens, sicut removens prohibens, qa peccatum tollit, et removet gratiam, et Charitatem, vel quidvis aliud prohibens, et retrahens a peccato, et ideo homo in aliud peccatum incidit: per se et, qa per unum peccatum homo disponit ad aliud, et facilius committendum, ex actibus em generantur dispositiones, et habitus ad similes actus inclinantes. 2º solent ee ca finalis, quando alt unus propter aliud committit, ut furtum propter adulterium. 3º ca materialis; qa unus praeparat alteri materiam, sicut avaritia praeparat materiam litigio de divitiis congregatis. 4º ca formalis, ut patet in furto propter adulterium commisso, ubi furtum se habet ut materiale, et ut formale adulterium.

De peccato Originali.

Sect. 1^a

Catholica veritas statuitur.

Peccatum Originale tale 927

dr n 1^a sit alius origo; d q^a a 1° Parente humani generis origine tan q^m ex vitiata radice derivat, et q^a origine, seu nali generatione in illius posteros transfundit. Peccatum hoc negavit Pelagius dicens Adamus peccato suo nobis n nocuisse nisi q^s ... exs ... D^a transgrediendi. Ro illi potuit ee, q^a peccatum ex suo ... debet ee liberum peccanti; d Adami peccatum n fuit illius posteris liberum; n em tunc existebant; g^o illud peccare n potuerunt, et ... nec illud strahere.

Sed 1^a hunc errorem stat 928

veritas catholica docens dari peccatum Originale, ex Adamo derivatum in posteros, qui nali generatione mares, et foeminae ex illo descendunt, rone cuius fiunt Dei inimici, dignique poena eterna. Ab ista generali regula Libent, et ex aio excipimus Virginem Deiparam q^m in decreto de peccato Originali includere n ee suae intensionis declarat expsse Tridentinus sect. et canone 5° et D^s Aug^s de na, et gra c^e 36 merito docet Virginem Mariam semper ee in questionibus de peccatis excipiendam.

Catholica hec veritas e in pluribus ... 929

Liis definita, et novissime in Tridentino sect 5 statuta, Plurimae in Scriptura sacra authoritates, qqq veritas hec revelat: sufficiat illud D^i Pli ad Rom. 5° sicut p unum hominem peccatum intravit in hunc mundum, et p peccatum mors, et ita in oes homines mors ptransiit, in quo oes peccaverunt. Huic testimonio ... Pelagiani reant, Apostolus loqui de introdu p imitatis, et n ... ppagationis, tn oes locus Apostoli de Adami peccato n imitate, d ppagate in posteros transfuso catholica Ecclesia semp intellexisse definit Tridentinus, sit q^m q^d si de imitate eet sermo, potius diceret Apostolus, peccatum in mundum intransse p Evam, aut Demonem, qui prius peccavit, et quem imitant peccatores. Deinde docet D^s Plus peccatum ee cam mortis, sicut Adamus peccati; d peccatum n e ca mortis p imitationem, g^o neq Adamus fuit ca peccati imitate, d ppagatione, et Origine.

930 Ostat hęc veritas tradit.e Apostolica in Baptismo parvulorum firmanda, fuit enim semper in Ecclesia summa cura, ne parvuli e vita absque Baptismo decederent, ut quiq, et quiq obtinerent. Res hęc adeo firma est, ut merito Card Bellarminus lib 4 de statu peccati c.e 7 illam merito vocet invictam, et indubitabilem rationem. Hinc in ret Pelagius baptizari pueros non ut peccati alicuius remissionem consequantur, sed ut Coelos ingredi possint, qui sine baptismo nemini patebant.

931 Sed hoc Pelagii figmentum reiicit 1°. quia baptismus confert ut puer renascatur ex aqua, et Spiritu Sancto; renasci autem, per quiq nullus indiget, cuius generatio corrupta non fuerit per peccatum. Praeter quam quod in Actibus 2°. clare dicitur per baptismum peccata remitti, baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum. 2° quia ut recte infert Tridentinus ubi supra, falsa esset forma baptismi si hic non conferret in peccatorum remissionem. 3° quia sicut nihil nisi peccatum coelum claudit, ita nihil a Coelo nisi peccatum excludit: ergo baptismus non aliter coelum aperit, nisi tollendo peccatum, quod erat unicum obstaculum ad Coelum. 4°. quia iustificari in utero materno fuit speciale privilegium aliquorum: ergo nullus nascitur iustus, sed omnis peccator: ad hos ergo extra uterum maternum iustificandos baptismus adhibetur.

932 Ex his infert peccatum Originale esse proprie, et rigorose peccatum. quod adeo inter DD certum est, ut plurimi iudicent esse de fide: quia illum indirecte definitum est a Tridentino, docet enim per baptismum tolli totum id, quod verum et proprium peccati rationem habet: sed per baptismum tollit Originale: ergo supponit illum Originale habere veram et propriam peccati rationem, et consequenter esse proprissime peccatum.

933 Probatur a posteriori; quia per peccatum Originale reddit homo Deo inimicus, dignusque poena aeterna: ergo est proprie peccatum. Probatur consequentia quia sola culpa reddit creaturam Deo inimicam, et invisam: deinde, perpetua exclusio a regno Coelorum in ista providentia, nisi per verum peccatum non contingit; ergo si per Originale fit homo Deo inimicus, et punitur perpetua a regno Coelorum exclusione, Originale erit proprie peccatum: alioquin Deus erat iniustus in tali punitione. Probatur deinde a priori: quia peccato Originali proprie convenit ratio peccati, in quo usque illius complexus stat: quomodo autem Originale peccatum sit voluntarium, et liberum ut requiritur ad peccati rationem

dicet infra a nº 968: ex quo et fiet satis Pelagianorum argtº posito n 927.

Non parum aliqui laborant in determinando, an peccatum Originale conveniat univoce cum peccatis actualibus, an potius analogice, vel equivoce? 934

ab hac difficultate nos facile expedimus, quia Xª nra pria de univocatione infert ex mente dictis convenientiæ Originalis cum actuali ex univocatione: ratio e, quia cum in utroque peccato reperiatur vera et propria ro peccati, ut dictum e, illa pot abstrahi a differentiis quibus differt utrumque: ergo illorum convenientia e univoca. Pt coa, quia ro in qua conveniunt e eadem oino; e enim eadem ro peccati in cuius opte nulla ex differentiis apparet. Neque etiam in hac difficultate aliquid superest addendum.

So n. praeterea Doctoris Pii Vasquez disp 132 n 49 docentis hec duo peccata Originale, et actuale melius posse dici equivoce convenire, ut docuerunt Durandus, et Capreolus, quam analogice, ut Ricardus. Ro illi e, quia equivoca possunt dici talia simpliciter, non tamen analoga: inter hec enim so unum dicitur simpliciter tale, reliqua vero impropriè. 935

Sed miror, hec non so a tanto Doctore, sed ab ignobili doceri: constat enim ex terminis equivoca minus inter se convenire, quam analoga; imo nullo modo nisi per vocem conveniunt, ut constat ex illorum defone: ergo melius, et magis Xª fide hec duo peccata dicuntur Analoga, quam equivoca. Pt coa, quia melius Xª fide procedit, qui ponit in Originali maiorem similitudinem, et convenientiam cum actuali, in re significata per vocem peccatis; sed per analogiam ponit talis convenientia, et per equivocationem non ponitur: ergo. Mod ro Pii Vasquez urget aliquid, quia inter equivoca nullum pot dici simpliciter tale in eadem oino ratione, sed tantum in oino diversa: unde si Originale cum actuali conveniret equivoce, dici non posset simpliciter peccatum; siquidem ro quae peccatum actuale constituit nullo modo Originali conveniret. 936

Sect. 2ª.

Aliquas sntas circa essentiam Originalis refellit.

Precipua in hac materia difficultas e in essentia peccati Originalis indaganda, quod e unum ex nris fidei mysteriis explicatu difficilimum, adeo ut foelicissimum ingenium Augi se in illius ignorantiæ tene 937

bus dubium fateat. Quapropt. Epist.a 28 ad Hieron.um sua fassus ignorantia petit instant a D.re Maximo edoceri; et variis in locis fatet ingenue. Itaq D.r se difficultates oes que occurrunt in huius peccati explicat.e, solvere n posse, ut sibi ipsi fiat satis. Sed Deo auspice p veritate pugnantes, q.d verius appareat tradere conabimur. In statim noto, nra pugna n ee cu errantibus Hereticis; hoc em deliramentis omnis, et in nro Belarmino superius citato videndis tota nra Ctrov.a erit cu catholice sentientibus. Ex quo aliquorum

938 1.a sna sit, peccatu Originale consistere in quada morbida qualit.e, seu languore ex Adamo in posteros traducto, ad peccatum inclinante, et que Ccupiscentia, et fomes pot appellari. Ita Greg. de Arimino in 2um dist.e 30, et alii quos refert P.r Vasquez disp. 132, et tribuit Magistro. Docent q.o hi DD. p peccatu Adami ee in ipsius voate pductu pmo qmda qualitate vitiosa, ex qua in corpus Adami redundavit illa qualitas, q.m dicunt morbida: ex quo fit ut oes, qui ex Adami semine nascunt, quasi ex Ctagio Ctrahant easdem qualitates in carne, et ex carnis qualitate silis alia in aia derivet; id qd in puncto Cceptionis, q.do aia corpori Ciungit, et hanc, que in aia pducit, dicunt ee Originale peccatu.

939 Sna hec ita explicata ab oibus pt citatos reiicit, 1.o q.a peccat in Phia multipliciter, 1.o q.a qualitas ista ponit insensibilis, et emortua; nihil a. emortuu, et insensibile pot ee fomes, et Ccupiscentia, que e aliqd sensitivu, et vitale. 2.o, q.a absq fundto distinguit Ccupiscentia ab appetitu sensitivo; hic em na sua fert in obiecta delectabilia, et coincidit c Ccupiscentia et inclinatio ad peccatu. 3.o q.a nihil male, et corporeu pot ee prius sbtr adequatu rei spiritualis; quomodo q.o qualitas corporea in carne pducta pot spirituales qualitates in aia producere, ut vult Ariminensis?

940 2.o reiicit, q.a peccatu e operatio libera voatis; illa a. qualitas n e libera operatio voatis pueri Cceptu, cu sit qd emortuu, et a sua voate independens. 3.o, q.a qualitas illa, que Ccupiscentia vocat, tollit p baptismu, l n? si n tollit, q.o manet post Baptismu Originale peccatu, qd e hereticu. si tollit, q.o n manet Ccupiscentia in renatis, qd e Ctra. q.o si manet, absq fundto ponit qualitas que sit Ccupiscentia ab appetitu distincta. 4.o, q.a nulla e ca huius positive qualitatis productiva; n D.s neq

peccatum Adami, neque pomum vetitum, neque serpentis halitus ut vult Ariminensis: non Deus, quia Deus nequit se solo producere qualitates in subiecto, quod peccatum denominet per illas Xa dicta num. 913.

Neque fuit illius causa peccatum Adami, quia si Adamus constitutus non fuisset Caput morale hominum, peccatum illius illas qualitates non produceret: ergo illas de facto non produxit. Patet consequentia, quia sive Adamus esset, sive non esset caput hominum, semper peccatum illius esset idem physice peccatum: ergo semper esset eadem physice causa; mutatio enim moralis physicam virtutem non mutat; ergo si in uno casu qualitatem non produceret, non produxit in altero. Probat modo prius antecedens, quia nulla peccata aliorum hominum sunt talis qualitatis productiva, alioquin etiam si Adamus non peccaret, omnes nos in Originali nasceremur ex peccatis Parentum nostrorum: quo igitur fundamento ponit in solo Adami peccato specialem hanc virtutem productivam? cum certum sit eiusdem physice speciei cum multis ex nostris. 941

Insuper, Neque fuit illius causa vetitum 942
pomum hoc enim Xa Divus Augustinus Lib 14 de Civitate Dei c. 12 natura sua erat bonum; et prohibitio extrinseca illi tribueret non potuit virtutem physice productivam. ergo. Tandem causa qualitatis non fuit halitus serpentis; serpens enim non egit cum Adamo sed cum Eva; si ergo halitus serpentis non attigit Adamum, quomodo potuit in Adamo qualitates imprimere? Et quamquam, tantus serpentis conatus esset irritus, si Adamus libera sua voluntate non consentiret comestioni. Quod si Divus Augustinus dixit aliquando Originale esse productum ex afflatu serpentis intelligendum est de productione morali, quia productum fuit ex serpentis suggestione, et persuasione. Similiter; quando dixit, concupiscentiam esse affectum malae qualitatis, intelligendum est de qualitate morali non physica; seu de appetitu sensitivo, qui vitiatus est ex iustitiae Originalis carentia.

2a sententia vult 943
peccatum Originale dicere pro materiali concupiscentiam, et pro formali reatum poenae. Hanc sententiam refert Pr. Salas, cui illa omnino non displicet Autissiodorensem et Durandus in 2d dist. 30 q. 3. Refellitur 1 quia inclinatio ad peccandum non est malum peccati; alioquin habitus vitiosi dicerent malum peccatorum: ergo neque concupiscentia, quae tantum est ad obiectum delectabile et peccaminosum inclinatio. Refellitur 2o quia reatus poenae peccatum formaliter non est. Probat: quia saepissime fit, quod ablata culpa maneat reatus poenae saltem temporalis ut docet expresse Tridentinum sess. 6 Canone 30: ergo reatus poenae non

culpa.

944 Prat 1°: qa reatus est obligatio ad poenam, vel dignitas poenae: sed neutro modo est peccatum: ergo. Probat minor quoad 1um 1°, quia obligatio ad poenam supponit aliquid quod sit dignum tali poena; Deus enim nullum obligat ad poenam, qui dignus illa non supponit: ergo in parvulis aliquid supponit, ratione cuius ad poenam obligant: ergo non in obligatione ad poenam, sed in illo quod supponit consistit Originale peccatum. 2°, quia tota obligatio ad poenam provenit a Deo Legem suo pro culpa poenam statuente, et taxante; sed fomale peccati Originalis non provenit a Deo: ergo Originale non est reatus poenae, sive ad poenam obligatio.

949 Probat eadem minor quoad 2um 1°, nullus est formaliter malus et peccator, quia est dignus poena; alioquin ratione huius dignitatis esset dignus alia poena, et sic in infinitum; sed peccatum enim sit quod poena dignus: est quod dignus poena, quia est malus, et peccator: ergo peccatum est causa dignitatis ad poenam, et consequenter dignitas haec a peccato distinguitur. 2° quia dignitas poenae est proprietas peccati, quae peccatum sequitur; sicut dignitas praemii est meriti proprietas: ergo essentia culpae consistere non potest in dignitate ad poenam. Dignitas ergo actualis supponit culpam actualem, et habitualis dignitas habitualem culpam supponit. Ergo si quando dicit, Originale esse reatum intelligendum est de reatu culpae; nam quia enim dixit consistere in reatu poenae, sed in reatu abre: reatus autem in scriptura multoties ponit pro culpa, ut patet in Exodo 32. percussit Deus populum pro reatu vituli, hoc est pro peccato adorationis vituli.

946 3a sententia sit, peccatum Originale nihil aliud esse, quam ipsum Adami peccatum imputatae quadam, et denominatione extrinseca in illius posteros derivatum. Ita Albertus Pighius controversia de peccato Originali, et Ambr. Catherinus de casu hominis c. 9. et ab aliquibus tribuit doctissimo Patri Nostro Salmeron in caput 9 ad Rom. disp. 46. Immerito tamen sed notante Pe Oviedo, quia sententia haec modo dicto relata post Tridentinum sustineri non potest; et Salmeronis sententiam quam recte intellectam nemo iudico, Viri Doctissimi qui post Tridentinum scripsere, defendunt. Et quidem si praedicti DD dicant peccatum Originale esse nobis physice, et per modum actus extrinseci, non ergo physice extrinsice denominari peccatores, verum dicunt, quia actus Adae peccati est nobis physice extrinsecus; si vero dicant Originale peccatum nullo modo et moraliter, et per mo-

dy filiy ee nobis intrinsecus,

Refellunt 1° ex Conc° Trid° sess 5 canone 3°: 947
ubi docet peccatum Originale in ee unicuique proprium: ergo 24 Tridentinum originale peccatum debet ee quod nobis intrinsecus, ut denotat particula in ee. Deinde canone 5° docet remitti Originalem baptismo non ee non imputari, sed vere tolli; ergo Originale in posteris Adami non est aliquid per imputationem, et denominationem extrinsecam, sed aliquid ipsis intrinsecus, alioquin remitti Originale esset non amplius imputari. Refellunt 2°, quia nemo est vere et proprie peccator per formam sibi omnino extrinsecam, hoc est per peccatum alienum omnino; sicut nemo potest ee merens, per meritum alterius: sed posteri Adami sunt ratione Originalis vere, proprieque peccatores, ut est certum: ergo Originale illis debet ee aliquid aliquomodo intrinsecus.

Sect. 3°

Cons sententia — — — explicat.

4° sententia Communissima 948
et valde plausibilis defendit, peccati Originalis essentiam consistere in privatione iustitiae Originalis. Ad propter hac sententia tam exteros, tum proprios instituos est recensere; sunt enim quamplurimi qui illam suam penes vocem faciunt. Quorum dux fuisse videtur Divus Anselmus de conceptu Virginis cap. 26 dicens, hoc peccatum, quod Originale dico aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus, nisi ipsam quam supra posui factam per inobedientiam Adae iustitiae debitae nuditatem. Sed quia iustitia Originalis varie a Doctoribus accipitur, ideo videbis sententiam eorum in alias innumeras dividi, adeo ut de inde de illius veritate possit dubitari. Dicendum ergo est quid sit iustitia originalis.

Igitur omnes video convenire in eo quod iustitia Originalis sit supernaturale donum quoddam ratione cuius in illo statu felicissimo innocentiae appetitus sensitivus, et reliquae potentiae ita erant rationi subiectae, ut nullus pravus motus contra rationem insurgeret: hac enim potentiarum subiectione fuisse ornatos primos Parentes certum est. Discordant tamen, quia aliqui cum Scoto in 24 dist. 19 q.ª 1° iudicant, donum istud fuisse huius dictum a gratia: hic coniungebat hominem cum Deo ut fine supernali; illa autem in quo iustitia Originalis consistit, coniungebat hominem cum Deo ut fine naturali, ita ut potentias inferiores rationi et voluntati subiiceret. 949

990 Alij cum D. Tho 1a p.te q.e 100 art 1o ad 2um existimant habitum iustitiae Originalis ita distingui ab habitu gratiae, ut hic coniungeret hominem cum Deo, et sic esset radix originalis iustitiae, quae reliquas potentias cum voluntate coniungeret. Alij vero per iustitiam Originalem intelligunt multiplex donum, sive plures habitus, scilicet, alium habitum gratiae gratum facientis, alios hos rectificantes in ordine ad Deum tum ut finem supernalem, tum ut naturalem; ita ut alius sit in intellectu, alius in voluntate, et alij in potentijs inferioribus, ut sint rationi subiectae. Ita Lorca disp 43. Alij tandem e contra per iustitiam Originalem nihil aliud intelligunt quam ipsam gratiam iustificantem, cui hos omnes effectus attribuunt; asserunt hanc gratiam Adamo collatam fuisse Ordinis altioris, et maioris efficacitatis, quam nostram, illa enim sicuti nostra reddebat hominem iustum, et sanctum, et insuper potentias voluntati subijciebat, quo nostra caret. Ita Scotus Libro 1o de natura, et gratia c.e 9 apud P.m Vasquez in praesenti.

991 Nobis per nunc placet sententia P.is Vasquez. hic disp 132 c.e 7 n 30 docet, mirabilem illum effectum subiectionis potentiarum non ab aliquo habitu provenire, sed a speciali Dei protectione, et providentia, qua erat decretum, ut dum homo perseveraret in caritate erga Deum, Deus nullum motum in potentijs inferioribus permitteret contra rationem insurgere. Ratio est, quia in Philosophia nullus est habitus, qui possit impedire operationes naturales potentiarum: nam vel destruat aliquid ex parte potentiarum, sive phisice incompatibilis cum illis, quorum neutrum haberet ille habitus a quo potentiarum subiectio proveniret: non 1um, quia potentiae manebant in Adamo ad suas operationes naturales expeditae: non 2um, quia etsi incompatibilitas aliqua fingeretur, non est cur habitus ille expelli non posset per operationes cum ipso incompatibiles. Melius ergo dicemus, Deum saepius esse solum denegare potentijs, ne contra rationem operarent. Unde sequitur iustitiam Originalem esse eundem habitum gratiae gratum facientis Adami, eiusdem ordinis cum nostra. Dicebatur iustitia, quia vere illum iustum efficiebat; et Originalis, quia illam acceperat Origine transfundendam in posteros.

992 Hoc praemisso, promitto deinde, subiectionem illam hominis ad Deum, et potentiarum ad rationem, in qua iustitia Originalis posita consistere, considerari posse dupliciter, in actu 1o, et in actu 2o: iustitia Originalis in actu 1o erant habitus illi gratiae, et aliorum donorum, sive, plures essent, sive tantum habitus gratiae, et externa Dei protectio, et providentia. Iustitia Originalis in actu 2o consistebat in ipsis actibus honestis, quorum ratione homo se Deo subijciebat actua-

lit, et poe subiiciebant actuali rationi, et qui propterea dicebant iu- 993
stitiam et rectitudinem here.

Ex Doctoribus 3°, qui hanc opinionem de peccato Originali de-
fendunt, alij dicunt Originale consistere in privatione rectitudinis, sive iustitiae O-
riginalis actualis, et subiectionis in actu 2°. Quam sententiam plures refert
P. Granado ~~tt~~ 8 disp. 3. sect. 2. inter quos 11 D. Thom., Scotus, Bo-
nav. Alexander, et Ferrara, quos ipse sequitur, et in hoc sensu interpretatur
saltem clare D. Anselmus supra positus: et revera sententia haec a nostra
non differt ut infra n° 982 declarabimus.

Ceteri qui Originale constituunt in pri- 994
vatione iustitiae Originalis habitualis, sive in actu 1°. Sed isti adhuc in triplici-
cem classem dividuntur: quidam enim asserunt, Originale non consistere in pri-
vatione habitus gratiae, sed in privatione iustitiae Originalis, habitus scilicet subiicien-
tis Deo rationem, et rationi potentias. Tribuit Scoto. Alij dicunt Originale con-
sistere in privatione omnium habituum, quos iustitia Originalis includit, scilicet habitus
gratiae, et subiectionis hominis ad Deum, et potentiarum ad rationem. Ita Lorca ubi su-
pra. Quidam tandem defendunt Originale, tantum consistere in privatione habitus
gratiae iustificantis, sive haec distinguantur, sive non, a iustitia Originali. Ita P.
Vasquez, et hic est modus communior hanc opinionem defendendi.

Sect. 4.

Haec sententia communis refellitur.

Inprimis communem hanc sententiam 995
reddit valde probabilem tantum authoritatis pondus. Sed ne videamur a communi se-
mita absque patrocinio deviare, noto plures esse DD. qui ab illa recedunt;
ex nostris PP. Granado, Oviedo, et Arriaga: ex Thomistis plures refert, et
sequitur illustris. Godoi in praesenti disp. 36 § 6. Ex quo sequitur non bene
nostrum Bellarm. dixisse, omnes qui a statu naturali Originalis excludunt gratiam
privatam, Concilio Trid. adversari; cum quod de Originali peccato dixerit Trid.
melius in nostra, quam in hac explicetur sententia, ut infra videbimus. Praeter-
quam quod de statu naturali Originalis nihil per privationem gratiae definierit.

Communis 3° sententia quae 996
parte defendit Originale esse privationem iustitiae Originalis, et non gratiae (omitto illos habitus dis-
guentes) refellitur, 3° non solum iustitia Originalis, sed et gratia erat transfundenda in posteros

Adami, si Adamus n peccasset; ut constat ex coi Theolog, et Tridentino asserente Adamum iustitiam, et sanctitatem nobis amisisse; sanctitatem p gratia sanctificante intelligente; atqui p vos privatio gratiae n e originale peccatum: go neque privatio iustitiae. Pt coa; qa n minus fuit debita posteris Adami gratia, qm iustitia; d ro cur privatio iustitiae e Originale e qa iustitiam, qm hoc habere debuerunt, n habuere: go. Pbrat, qa si gratia n conferret p Baptismum, d tantum iustitia Originalis n tolleret totum originale peccatum: go hoc l n consistit in privatione habitus iustitiae, l et in privatione habitus gratiae consistit. Pbat ans: qa hoc p Originalis ablatio facta p Baptismum manent pueri Deo dilecti, et heredes Dei, ut docet Tridentinus; d hoc dari n pot cum gratiae privatione: go si gratia n daret p baptismum, n daret totius Originalis ablatio.

957 Deinde qua pte docent Originale consistere in privatione habitus roni prorsus inferiores subiicientis, refellit qa in eo Originale n consistit, gd p baptismum n tollit; d p baptismum n tollit habitus privatio roni subiicientis appetitus; constat enim in renatis manere deordinatos, et rebelliones appetitus contra ronem: go in habitus privatione illius neque inadequate consistit Originale peccatum. Pt coa; qa si post Baptismum aliqd maneret in quo inadequate Originale consisteret, n tolleret p baptismum totum id, gd het veram ronem peccati: d definitum e in Trido p baptismum tolli totum id, gd het veram ronem peccati: go.

958 Modo refellenda e com sna, qua pte docet consistere Originale in gratiae privatione. Refellit go 1o, qa gratiae habitualis privatio fuit peccatum in posteris Adami, l qa Adamus tenebat illam in posteros transferre, et n transtulit, ut clare insinuat Pr Suarez, l qa posteri illam habere tenebant, et n habuerunt, ut fert coior modus dicendi: d neutro ex his modis pot ee formalit peccatum: go. Min pbat gad 17, qa nemo constituit peccator, et odibilis Deo p transgressionem obligationis alienae ut p se notum e: go et si Adamus violaverit debitum, gd habuit, transfundendi gratiam in posteros, posteri n propterea vere constituunt peccatores.

959 Pbrat hec ro, et explicat; et demus creaturam aliqm habere potestatem tollendi gratiam habitualem ab aia Pri, et nunc Deum illi sub peccato praecepisse, ne gratiam tolleret a Pro: modo sic, in tali casu illa creatura hoc Dei praeceptum

violans poneret in Pro grie privats, qm tenebat n ponere; et tn in tali casu nemo prudens diceret Prum peccasse, et odio Dei dignu ee, potius qm si eet creatus in pura na; tunc em ablatio grie in Pri culpabilis n eet, cum fieret absq Pri vote, et in Pri eods modo se heret in ordine ad peccatu, ac si licite fieret: g° et eo pacto gd Adamus teneret grig in posteros transferre, et n transtulit, n segr ee posterorum peccatu illg grie privats.

Pbat mir illa gad 2m: ideo pr vos Posteri Adami fr peccant peccato Originali; qa gria voluntarie se privant, qm here debebant: g° peccant fr, g° debitu suu, sive obligats sug fr, et immte transgrediunt: g° illoru peccatu ssitit in eo supra gd fr, et immte cadit illoru obligatio. Liquent coq. Modo sic: d illoru obligatio fr, et immte n cadit supra hitu grie: g° illoru peccatu n ssistit in private grie qm here debebant. Pbat mir subsumpta: qa hitu grie n e a posteris Adami immte, et effective ponendus, sd tantu meritorie; et coent ergo parvuli n sibi auferunt grig effective, et immte, sd dementorie tantu: atqui grie privatio dementorie causata supponit acts, supra qm fr et immte cadat obligatio: g° hec n cadit immte supra hitu grie. Vis g° huius argti stat in eo gd privatio cuiuscumq doni meritoria supponit obligationes alicuius transgressions in qua peccatu fr ssistit. 960

Refellit 2°: oe peccatu slm de facto e libera transgressio pcepti Di; sd privatio grie n e libera transgressio pcepti Di: g° peccatu n e, et coent nec Originale. Mir pbat: libera transgressio pcepti e fr actio libera creature; sd grie privatio fr n e actio libera creature; g° Mir. Pbat a ssq; qa gria in subto n e actio creature; sd Dei: g° actio creature n e, et coent nec libera gria privatio. Et quids n alio modo pot dici actio libera creature, nisi in sensu quo dicit ee libera damnato poena inferni, sl carentia gria in quocumq actualit peccatu ssistente, qus, slt, poenas illas culpa aliqua presupposita merent. 961

Refellit 3°: qa dari pot privatio grie absq Originali peccato, et ergo g° in ista non ssistit Originale peccatu. Ans varia hypothesi pbat: inprimis, si Ds Adamo dixisset, si hodie me amaveris, ad gd te n obligo sub aliquo peccato, transferes in tuos posteros 962

griæ non ā, si me non amaveris. Certe in hoc decreto nulla appareret repugnantia. Modo sic, si tunc Adamus Deum non amasset, posteri illius haberent voluntarius griæ sibi debitæ privatæ; et tunc nullus contraherent culpam, supponimus enim Adamum in omissione amoris Dei non peccasse; ergo privatio griæ dari potest absque Originali peccato: ergo si posteri Adami modo peccarunt, ideo est quia Adami transgressio est illis peccaminosa, siquidem ex parte privationis nulla esset in utroque casu differentia.

963 Deinde facta hypothesi quod Deus griæ non promitteret Adamo, neque posteris propter observantiam præcepti, & tantum illis mortem minaret, si Adamus præceptum sibi impositum violaret, certe tunc posteri Adami peccatum Originale contraherent; tunc enim Adamus constitueret a Deo caput morale posterorum in ordine ad culpam, posteros obligando in capite ad observantiam præcepti, neque constitutio capitis moralis alligat ad collationem alicuius doni in posteros transfundendi, siquidem fundat in supremo dominio Dei supra nras voluntates: atqui posteri tunc non haberent griæ privatæ; cum gratia illis promissa non fuerit, et esset neque debita: ergo dari potest Originale peccatum absque griæ privatione.

964 Dices, peccatum originale illius hypothesis esset diversæ rationis ac nostrum: sicut pactum esset diversum. Solutio hæc et mihi sufficiens videtur, et mihi videtur satis insufficiens; 1° quia in præsenti quærimus constitutivum peccati Originalis qua talis: cum ergo inveniamus Originale peccatum, quod griæ privatio non sit, sequitur griæ privationem non esse de constitutivo peccati Originalis: ergo nullum Originale qua tale consistere potest in griæ privatione. Hinc infero: quod privatio griæ nullo modo est peccatum. Probo cons., si esset aliquomodo peccatum maxime quis esset Originale: sed sub ista ratione peccatum non est: ergo nullo modo est peccatum: ergo neque Originale est distinctum ab illo illius talis hypothesis. Probatur hæc cons., quia quod peccatum Originale non est, neque est tale Originale: sicut tale mortale non est, quod non est peccatum mortale: ergo.

969 2° est insufficiens, quia sequitur, quod Originale quod de facto datur non consistere adæquate in griæ privatione; si enim privatio griæ est differentia Originalis; ergo datur aliquid præter griæ privationem in quo et consistat. 3°, quia peccatum capitale actuale esset in utroque casu eiusdem rationis; suppono enim Adami peccatum in utroque casu esse transgressionem præcepti non comedendi de ligno:

qº et e eiusdẽ ronis in utroq̃ casu habituale Originale. Pt coa, tum qª habituale peccatũ e ipsius actualis pterity; tum et qº ex actibus eius dẽ speciei generari n poss habitus spe differentes.

966 Tandẽ refellit, qº privatio griẽ e poena peccati Originalis: qº hoc in griẽ private consistere n pot. Pt coa 1º, qº sicut res eadem nequit ee meritũ, et pmiũ, ita nequit ee demeritũ et poena. 2º qº poena supponit in subto dignitẽ, et obligatẽ ad illam; hec a dignitas cũ sit pprietas peccati peccatũ supponit. Ans illud constat 1º, qª Ds decrevit Adamo, et illius posteris griã denegare, si Adamus violaret pceptũ: qº privatio griẽ in illo decreto se habuit ut poena; it se het ut poena in decreto griam denegandi peccantibus actuali peccato. 966

Dices, griẽ privatẽ ee poenã peccati actualis Adami, n vero peccati Originalis in parvulis existentis. 967

Sed 1º, qª Ds griã posteris navit ppt peccatũ Adami ut capitis moralis posterorũ; ẽ peccatũ Adami ut capitis moralis posterorũ e posterorũ peccatũ; Adamus em ut caput morale posterorũ (?) includit posterorũ voatẽ: qº Ds griã posteris navit ppt peccatũ posterorũ; ẽ horũ peccatũ e Originale: qº privatio griẽ fuit poena Originalis. Constat 2º illud ans, qº privatio griẽ n e culpa, ẽ poena peccati pronalis habitualis; qº et e poena peccati habitualis Originalis. Ans docent Ds Vasquez, et plurimi extra nros. Coa tenet tum a paritate, tum qª p utroq̃ peccato eedẽ militant rões: quapp̃t ma hec et pot impugnari eisdẽ argtis, qqq infra peccatũ habituale pronale in griẽ privatẽ consistens impugnabimus.

Sect. 9ª.

Originalis libertas pne nrẽ explicatẽ pmittit.

Difficultas hec certe gravissima e nris oibus coĩ: in quocũq̃ em Originale consistat ee debet voluntarium, et liberũ libertẽ ad vere peccandũ sufficienti; que a sit hec libertas, hoc opus, hic labor. Modus tn illã explicandi facilior, et PP, et alio facilius explicans e p morale transfusionẽ voatis nrãs in Adami voate, qd ita explico: Ds Adamus constituit caput morale posterorũ, hoc e, ex Dei pacto, seu decreto voates posterorũ fuerunt positẽ in Adami voate, ita ut qd vellet Adamus in ordine ad aliqd opus, posteri tn velle censerent. Unde opus illud 968

in ordine ad qd fuit Adamus caput morale constitutus phice elicitus ab Adamo fuit a posteris moralit elicitus, et qd Adamo fuit phice intrinsecus et liberus, posteris fuit liberus et intrinsecus moralit.

969 Restat modo discutiendus in ordine ad qd opus fuit Adamus caput morale constitutus? vero fuisse constitutus caput morale, ceisse in ordine ad observantiam, et transgressionem praecepti n comedendi de ligno prohibito. Ita sentiunt plurimi sacrae scripturae expositores infra ... nra sua referendi. Item PP. Suarez, et Gran. in praesenti, Lugo de Incarnatione disp 1 n 26 Ripalda de ente supnali disp 16 nº 41, et alij quos referunt, et sequunt Oviedo, et Arri in praesenti.

970 Tria nobis probanda sunt: 1m, Dm potuisse ita alligare voluntates nras Adami voluntati: 2um, ita Dm de facto illas alligasse: 3um, hanc alligationem ad vere peccatum sufficere. 1m probat a priori ex supremo Dei supra nras voluntates dominio: cum enim Ds sit nrarum voluntatum et actionum perfectissimus Dominus, pot unius, et plurium voluntates alligare alterius voluntati in ordine ad effectum quemcumque, ita ut qd alter vult, velle censeant illi, quorum voluntates alligant: ergo potuit Ds Adami voluntati voluntates posterorum alligare ita ut posteri velle censeant quidquid voluerit Adamus circa observantiam, aut praecepti illius transgressionem.

971 Explicat id ipsum varijs moralibus exemplis: 1º enim qdo q. vices suas alteri committit, transfundit suam in illius voluntatem, ita ut censeat moralit velle, qd alter phice vult: hoc illis contingit, qui sese alteri tanqm arbitro committunt, ut aliquem ineat contractum: contingit et matrimonium per procuratores contrahentibus, et per legatos negociantibus. Item in supnalibus contingit, qa Xpus Dnus suam transtulit voluntatem in sacramentorum ministros, adeo ut verba haec, ego te absolvo a ministro phice prolata falsa essent, si a Xpto Dno n proferrent moralit.

972. 2º, n solo ego, sed et alius pot meam in alterius voluntatem transfundere: ideo respublica transfert voluntatem pupilli in tutorum voluntatem: ideo capita Reipublicae qdo votum emittunt tali die ieiunandi vel transferunt in suam omnium civium n solum praesentium, sed et futurorum voluntates. Ex quibus omnibus exemplis hoc argumentum conficit: ideo possunt isti omnes suam et alienam in alterius voluntatem transfundere, qa sunt domini voluntatum in ordine ad aliquas actiones: sed Ds n minus est voluntatibus dominus; qm quilibet

alius, imo magis q^m nrarij nos ipsi, in ordine ad oes, et singulas nras actiones, tum externas, tum internas: g^o potuit D^s nras voates in Adami voate transfundere in ordine ad p^cepti illius observantiã.

2um tenent, 973

D.D. oes citati n 969. Et q^a e g^o de facto authoritate pbat 1° testimonio D^i Pli ad Rom. 5 in quo oes peccaverunt, idest, Oes Adami peccato peccaverunt; ut clarius explicat Ap^s ipse vers. 19 p unius inobedientiã peccatores cstituti s multi. Item testimonio Osee lante, et ver 7 ipsi a^t sicut Adã transgressi s pactum meum. Hoc e it imputat Adamo inobedientia illa, seu transgressio ita et nobis imputat. Omitto alia, ex his em satis effacit arguit; ã hoes Adami peccato n peccarunt aut transgressi s p^ceptu impositu Adamo p phicã peccati illius efficientiã, neq^s cstituti s peccatores p illius inobedientiã ab ipsis phice efficitã: g^o s morali efficientiã, et influxu in illud rone transfusionis voatis nrar in Adami voate in ordine ad p^cepti illius transgressionẽ.

Pbat 2° sanctorum Patrum authoritate: p 974

oibus Aug^s sufficiat Lib 1° de peccatorum meritis, et remissione c^e 10 certus e alia ee cuiusq^s ppria peccata, in qq hi tantu peccant, quorum peccata sunt: a^m illud hoc unius in quo oes peccaverunt, quoniã oes illi^c unus ho fuerũt, g^o sm Aug^m hoes in Adami peccato peccarunt, q^a oes in ordine ad peccatum illud erant unus ho cu Adamo; ã n erant unus phice: g^o erant moralit unus: a^o fieri n pot nisi p translatas voates oium in Adami voatem, nec pot dici oes ee unus hoes p ctinentiã phicã, qua illos ut parens Adamus ctinebat; q^a ctinentia hec ad Originale ctrahendum n sufficit; alioqui ex pgenitorum nrorum peccatis ante nrã conceptionẽ commissis, originalia ctraheremus innumera; q^d e hereticum. Eande p uitã voatis transfusionẽ recte explicant alii PP dicentes in Adamo nos comedisse de Ligno; n ieiunasse, exulasse a paradyso, et alia huiusmodi, que aperte demonstrant, fuisse moralit nrã voaté Adami in ordine ad p^ceptum Dei transgrediendum.

3um dt, hanc voatis transfusionẽ ad vere peccatum sufficere, pbat 1° a priori, q^a peccatum oe e in genere morum; 975
g^o libertas in genere morum intrinseca sufficit ad vere peccatum. Pt cõa: g^o ratio vo intrinseci queri pot ad rei cstitutas, q^m intra id q^{us} in quo e. Q^d clare stat in actuali psonali peccato, cuius essentialis libertas e illi s^lm inadequate

phice extrinica, et se intrinica moralit. Et dbi ɔhibitio, q. qm actus malus, pūt oppositus pcepto ɔstituit, e actui ipsi tantū moralit intrinica: si gº peccatum actuale sm oes suas ptes n e qd phice intrinicū, mirū n e, n ee qd phice intrinicū, d tantū moralit Originale peccatū.

976 Pbat 2º a posteriori: qª Le de fide, l fidei pxi-mū peccatū Originale ee vere, et pprie peccatū, ut ɔstat ex nº 932: d vere, et pprie peccatū dari n pot absq vera et ppria libertate: gº aliq hac Originale dari n pot. Illi adeo certa e, ut dixerit Durandus peccatū pprie n ee pprie Originale defectu ppriæ libertatis: gº ppterea a reliquis Theologis reprehendit, et merito. Modo sic: d posteri Adami n influunt in Originale libere phice, gº influunt libere moralit rone transfusionis voluntatis suorum in Adamum: gº moralis libertas roe transfusionis e vera, et ad vere peccatum sufficiens.

977 Pbat 3º exemplis supra positis n 971. Et aliqs obliget ex ɔtractu, l ex voto vere et pprie voluntarius; d pot q ɔbligari ex ɔtractu, l ex voto voluntate voluntate phice aliena, et moralit ppria roe translatus sue voluntatis in aliq, ut ɔstat in pdictis exemplis: gº voluntarius voluntate phice aliena, et moralit ppria, e vere, et pprie voluntarius; et conseqt sufficiens ad vere peccatū.

978 Dices, Dm iniustum videri in ista voluntatis transfusione, gº rigidus videt, me peccasse peccato a me phice n ɔmisso. Inprimis argtum hoc eque pugnat cum sna Catholica de Originalis exª: sive em Adami peccatū fuerit a posteris phice, sive moralit elicitū, certū e si Adamus peccaret, posteros ee ɔtracturos peccatū. Deinde, n videtur ee iniustū in ista transfusione: 1º qª Ds pot uti iustissime dominio suo, qd het supra nras voluntates: sicut r. supra illas aut.. .. potestati succedunt.

979 2º qª transfusio hec fuit in maius bonū posterorū Adami; qq ex hoc mar dabat spes nascendi cū gra et iustitia Originali, qm erat metus peccatū ɔtrahendi: Adamus em poterat facilime pceptū observare, post tantis qs. audiisti in illo statu foelicissimo ɔcursus: gº cū mar eet ɔtingentia nascendi cū gra nemo prudens n eligeret, sua in Adami voluntate transfundi, ut originaret: pcertim cum alioquin eet nasciturus sie gra, qm difficilime poterit acquirere; et si forte peccatū ɔtraheret, facile posset acquirere grā. p remedium

Deo misericordit privy: misericordit q° D's se habuit in ista voaty transfusione in Adami voatem.

Sect. 6°.

Sna verior, et nra pponit, et pbat.

979 Q.a sna qm veriorg iudico, et amplector defendi Originale peccaty ssistere adequate in in ipso Adami peccato a nobis moralit ssmiso, et in nobis habitualit existente. Itaq sicut quilibet ho ex peccato suo psonali pterito vere, et ppriè manet moralit peccator, q.a pteritu peccaty in illo p my hitu moralit pseverat; ita nos oes ex Adami peccato vere, et ppriè manemus moralit peccatores, eo q maneat in nobis p my hitu peccaty Adami, q.d cu illo moralit ssmisimus. Illud a ssmisimus moralit roe transfusionis voaty nrary in Adami voatë in ordine ad illud ssmitendy, ut secte pcedenti dicty e. Quod a p impostet hitualis pmanentio, dicam seq.te stror.e cum demus hituale peccaty: unde hitualis sstiva erunt et coent sstiva peccati Originalis.

Snam istq ee cum pcedenti pbabilitati qualis fatet lt illam impugnet P. Conton sect 4. sed qq.d sit de qualit.e hac, illam sic, exponty defendunt ex nris PP Car. Salmer. Corn. Salm. in caput 5 umq. D. Pli ad Romanos. Deinde PP Didacus Ruiz de voate disp 32 sect 1° n 18 Lugo, Gran. Oviedo, et Arriaga citati supra n 969. Ex externis plures ss ex qqq aliquos refert, et sqr Illust. Godoi d. 36 § 9. 981

Insuper illq iudico defendere PP illos relatos n 953 dicentes Originale ssistere in privat.e iustie, sive rectitudinis actualis, idest actui debite: cum enim ssituant peccaty actuale in privat.e rectitudinis actui debite, coent in ista privat.e re ipsa Originale ssituunt: q.d n alia rone pot intelligi, nisi qes Originale sit ipsy Adami peccaty p my hitus strasty ad posteros, et ipsis intrinsece moralit inhereny. Et lt a nobis dissideant, q.ui peccaty ssmissionis in privat.e ssituunt, nobis tn veniunt q.ui docent, Originale ee ipsy Adami peccaty ssmissionis moralit nry. 982

Et quidq ssum fham n stare piustie seu grë hitualis privat.e et p nra selone stare mihi certo certius e. Iam sic pbo: 1um ssum fham anus peccaty nequit ee poena alterius peccati; ita docet 1° 2E qe 87 art 2°. 2um ssum fham privatio iustie Origi- 983

naly, sive grię e poena peccati Originaly; ita em docet varijs in locis p̄cipue ubi supra qe 85 art 5 hjs verbis, substractio à Originaly iustię, het ros poenę, sicut et substractio grię: gº cum Quum fhs privatio iustitię, n ve grię n e Originale peccaty.

984 Secundy aperte ꝯbat ex qe 81 art 1º ubi docet, et pbat, 19 peccaty primi parentis ee in nobis Originale, et ad nos p originy tradu ci. Idqꝫ late ꝯrat exº peccati membrorum: sicut em manus in homicidio vg n peccat, nec libere operat, nisi qui e aliqd hoīs, cum quo phice unit, et sicut hac roe peccaty aīe ad manus deribatur, e qꝫ manus peccaty; ita posteri Adami n peccant, nisi qus ıı aliqd Adami idest p moralē uni one cu illo, roe cuius peccaty Adami deribat ad posteros, et e illorum peccaty. Doctra hec e Di Thę: et ut exemplū n vincat event, pbat à aliquantu lum interty, et pbat Dy Tham p nra stare solone asserente, cum Ada mi peccaty ee nrum, qº illud moralit ꝯmisimus roe ꝯiunctionis moralis, qm cu Adami voate hemus: qd à Originale se heat in nobis ut satis docet Dy Thas, et oes Theoli cum illo.

985 . Igit sclo nra pbat 1º: pcisse intellecto qd Adami peccaty ut ab illius posteris intrinsece moralit elicity, et in illis hitualit pmanens, intelligit peccaty quo nos oes in Adamo peccavimus; d peccaty quo nos oes in Adamo peccavimus, e Originale: gº hoc sistit in adami peccato a nobis moralit elicito, et in nobis hitualit pmanente. Veritas manus in qua sola e dispas, dependet a veritate transfusionis nrarum voalum in Adamy, qm facile de facto diximus nº 973. Et certe n alit pot ꝯmodius explicari D. Plus dicens, nos in Adamo peccasse, qa peccare in Adamo e peccato Adami peccare; ıı à Adami peccato originalit peccavimus, segr Xa Dy Plu ee Originale illud Adami peccaty, ut a nobis moralit ꝯmisy, et dum a Deo renvemus, e in nobis hitualit p manens: gº hoc pcisse intellecto Originale intelligit.

986 Pbat 2º: oes Originale ꝯtrahentes sr ıı hitualit peccatores, ut oes fatent: gº fuerunt peccatores actualit: d n fuerunt actua lit peccatores peccato actuali phice pprio: gº peccato actuali moralit pprio, et phice alieno: gº ıı hitualit peccatores ex actuali Adami peccato phice alieno, et moralit pprio; et Originale e Adami peccaty in posteris hitua lit pmanens. Ad !9 cog dices Adamy actualit peccasse, et tanty hi-

tualit posteri. Sd 3° qa regnat in aliquo habituale peccatum, in quo n fuerit aliquomo actuale. Ro e, q° habitualis permanentia so e libera denotative ab actuali extra procedenti; actualis a° extra peccati alterius, qua pure alterius e, mihi n e libera: q° intelligi n pot q° aliqs heat habituale peccatum, et q° actuale proprium n habuerit.

Probat 3°. qa hac nra sna veritas catholica perfectissime salvat, et melius loquendi mus thorum intelligit: Tridentinus enim ubi supra docet Adami peccatum fuisse in posteros propagatum, et transfusum; atqui si Adami peccatum n eet peccatum in nobis, sive nus n vere diceret Adami peccatum in nos fuisse transfusum: q° ut veritas catholica subsistat dm e peccatum q° fuit Adamo personale ad nos transfusum nobis fuit sc Originale. Alr n alit probat quam ipsa terminus apprehensione; peccatum enim unius eet alteri transfusum, et stractus fi e ee peccatum illud utrorumqs, et ee proprium utriusqs. At qm q° id expresse docet Tridentinus. docet enim Adae peccatum omnius ince unicuiqs proprium. 987

Probat, et explicat, si id q° ru Adami fuit poena, et n culpa eet Originale peccatum, verius a Trid. diceret, poenas Adami fuisse in posteros transfusas, qm Adami peccatum; ā illus asserit fuisse transfusum peccatum Adami; imo canone 2° distinguit int poenas, et peccatum, docet qd Adamus n solas poenas, d et peccatum in posteros suos transfudisse: q° culpa personalis Adami fuit Originalis in nobis. Hinc infero: q° Originale n consistit in privatione gratiae aut iustitiae originalis habitualis. Pt cons: q° x° adversarios talis privatio fuit pena, et effm Adami pecci, et n peccm Adami: atq x° Originale n fuit pena Adami pecci, s̄d peccm Adami in posteros transfusum. 988

Mitto illustria S. Augi testimonia, quae faciunt pro nra sna et quae illa illustrat nr Cornelius de Vriendo teste n° suo 68: mitto, inquam, q° id probat testimonium n°. 574 relatum: si enim 2um Augm posteri secunditatem moraliter cum Adamo in illo peccaverunt; q° posterorum peccatum fuit illud peccatum Adami ab illis moralit commissum. Qd apertius constat ex lib 16 de Civitate Cap 27, ubi idem Doctor totus in probando, posteros eo ipso q° Originale contrahant, in Adamo peccasse, et Dei praeceptum temporibus Adamo fuisse libere transgressos: q° Adami transgressio fuit et transgressio posterorum, et sm Augm illorum Originale peccatum. 989

Sect. 7.

Funta adversariorum enervantur.

990 Obiicies 1° Tridentinum de peccato Originali canone 2°. Originale vocans mortem aiæ; ergo ee mortem aiæ convenit grie privationi; sicut em aia vivit per gratiam, ita per grie privationem morit: g° in sola grie privatione consistit Originale: g° illud non consistit in Adami peccato. Hoc est præcipuum adversariorum confugium; quod certe satis inefficax, g° alioquin convinceret oe peccatum mortale, et actuale in grie privatione consistere: oe em est aiæ mors. Unde potius retorqueo argumentum in g° nam, et pro nra: Concilium non aliud voluit, nec potuit dicere Originale ee mortem aiæ, quam est peccatum actuale mortale; quod nullum actuale mortale est mors aiæ, sed per grie privationem, ut et oes contra quos agimus, fatentur: g° ex eo quod Originale sit mors aiæ, non sequitur illud in grie privatione consistere.

991 Ad argumentum igitur reo concessa mai, nando min 1°; quia potest dici grie privationem proprie non ee mortem aiæ eo quod gratia proprie non sit aiæ vita: si em Deus probabiliorum sententia gratia, et peccatum in eodem hoc poneret subiectum, tum privatio grie non esset et esset aiæ mors: illa em aia esset Deo exosa, et inimica non minus quam si gratiam non haberet. Rursum si a puero iam baptizato Deus post gratiam auferret, puer grie privationem haberet, et tamen non esset spiritualiter mortuus; Deo em inimicus non esset, potius enim posset cum illo exercere naturalem amicitiam. Est g° gratia aiæ vita improprie solum, quia subiectum reddit dignum Dei amicitia, et amore; qui est proprie vita moralis aiæ, et petit natura sua, ut mors auferat, quæ est proprie inimicitia cum Deo, et peccatum.

992 Secundo, g° et si demus, privationem grie ee aiæ mortem adhuc narinquit et ee aiæ mortem sed, et immediate quodlibet peccatum Lethale; hoc em per se 1°, et immediate constituit aiam Deo inimicam, et odibilem, quod est ee mortuam, ubi nota idem non ee aiam ee mortuam, et non vivere; quia mortuam ee solum illi sit contingit per peccatum; non vivere autem potest et grie privationi convenire, ut si in hoc in pura natura constituto, qui non vivit, habet em grie privationem et tamen mortuus non est, non em habet peccatum Lethale. 3°. quia neque potest nari, quodlibet mortale aiæ mortem ee sed causative quia infert ut secundarium effectum privationem grie quam dicimus ee aiæ vitam: hoc autem duplici modo Originale peccatum est mors aiæ, sicut quodlibet mortale.

593 Obicies 2°: id het ros peccati Originalis, q^d p baptismum aufert; d p baptismum aufert grie privatio: g°. Retorque argtum in peccato psonali mortali, q^d tollit p actus ortitionis, aut p Sacramtu poenitie. Reo igit ddl marg, id oe no marg, id aliq^d solo marg. Id in quo Originale osistit tollit p baptismu; d n qq^d tollit p baptismu e Originale: sicut peccatu psonale mortale n e qq^d tollit p actu ortitu, tollit em grie privatio, que peccatu n e, d effus peccati.

Obicies 3°: defus grie in parvulis e privatio voluntaria iustie debite in ee; grie em accepit Adamus transfundendas in posteros: rursus e dispverieris ne voali tollit em ab illa bonis illi sponieris: g° het qq^d ad ros peccati regr. Ofrat: q^a iste grie defus parvulos ostituit dignos poena damni que osistit in glie carentia: g° e peccatu et n poena. Pt con, q^a nulla poena qua talis facit dignu alia poena; dignitas em ad poena e pprietas culpe: g° grie privatio n e poena, d culpa, n actualis: g° Originalis. Ita discurrit Pr Vasquez disp 132 n 37. 594

Ad inprimis q^a n videat argtu hoc eodg modo in actuali peccato militare. Privatio em grie in psonalit peccante e privatio iustie debite: unusquisq em obligatus ead grie servandas n peccando: insus e voluntaria; imo magis voluntaria, q^m in parvulis: deinde, eade rone e ne voali dispverieris. Jands l facit hoem dignu glie carentia, l n^a: si facit: g° e culpa psonalis, q^d tum minime sdis; si n facit, quo g° fundo defendis grie privati in parvulis tale dignitate here, cu sit eade ro in utraq private. Ret g° ad argtu omittendo ans, et nando coq. Q^a sicut in psonalit peccante nihil illorus sufficit ad sitits peccati, ita nec sufficit in peccante Originalit. Ro e, q^a peccatu qua tale debet ee operatio voatis, qualis n e grie privatio. 595

Ad sfraone nat ans, q^a dignitas poene damni orit in parvulis ex aliquo q^d ant se het ad grie carentia, sit, ex Adami peccato ab illis moralit omisso; sicut ex actuali peccato antecedente grie privats orit in adulto dignitas ad poena. Cum hoc in stat, q^d grie privatio in quomodolibet peccante pot dici dignitas ad poena native; hoc e carentia trp dignificantis ad gliam ut hereditate; cum em hoes p griam fiant digni glia p my hereditatis 596

cent, ꝑ grię privats reddunt n hentes hanc ortꝯ ex gria dignitꝭ, que dignitas peccatꝯ n e, ut pt in hoc in pura na ꝯstituto, ꝺ e effꝯ peccati mortalis cuiuscumqꝫ: glie gᵒ carentia n e poena privatis grię, ꝺ effꝯ ex illa sequutꝯ; sicᵘᵗ em in poenā debiti privaret divitijs, et careret splendidis vestibꝯ, et cibors abundantia, ista tn carentia n eet poena, ꝺ tantꝯ effꝯ privatis divitiarꝯ.

997 Obiicies 4: peccatꝯ Originale x ᵃ Tridentinꝯ debet vere et ꝓprię cuilibet inee, et inherere; ꝺ hoc verificari n pot nisi de grię privatę; hec em se vere inest unicuiqꝫ: gᵒ privatio grię, et n peccatꝯ Adami a nobis moralit ꝯmissꝯ, est originale peccatꝯ. Disting maior, debet vere et ꝓprię phice, nō maior, debet vere, et ꝓprię moralit, ꝯcdo maior. Inhesionꝭ illꝯ requirit Originale, que sufficit ad vere peccandꝯ; ad hoc ān regr phica inhesio, ꝺ sufficit inhesio moralit intrinseca.

998 Hoc pt manifeste in peccato habituali veniali: igit ꝯlium n potuit alit dicere, Originale cuilibet inee, qm cuilibet inest habituale veniale; ꝺ hoc cuilibet inest absqꝫ aliqua phica inhesione; n em salvat in grię privatę, aut in aliqua fra positiva phice intrinseca, ut fere oes fatent: gᵒ ut ꝯlium explicet, recurrendꝯ n e ad inhesionꝭ phice intrinseq. Et qmqᵈ DD uti ꝓ phicꝗ grię privationꝭ inhesionꝭ n explicant ꝯlium: ꝓbo, ꝯlium loqr de vera inhesione peccati Originalꝭ in nobis; ꝺ privatio grię n pot nobis ꝓprię phice inherere: gᵒ n loqr ꝯlium de Phica grię privatis inhesione. Pbat mir, qᵃ privatio vere, et ꝓprię e nihil: gᵒ nequit ee vere, et ꝓprię alicui intrinseca. Unde lt verꝯ sit dicere ho n het grię qm poterat here; tn hec ꝓpᵒ privatio grię e in subiecto semper e tia, et facienꝭ eni ronꝭ, qᵃ supponit privatꝭ verꝯ ce here.

999 Obiicies 5: si Dˢ pactꝯ fecisset cum Adamo de gria in posteros transfundendꝗ sub ꝯditē qᵈ ipse peccato veniali n peccaret vg. qᵈ leve mendaciꝯ n diceret; tunc si peccaret Adamꝯ peccaret venialit; ꝺ posteri tunc nascerent in peccato mortali; in eternꝯ em privarent visione beatifica, cuiꝯ privatio e poena peccati mortalis: gᵒ tunc Originale in Adami peccato n ꝯsisteret: gᵒ neqꝫ in illo de facto ꝯsistit.

600 At argto reas; diguc hypothesim. 1em in hypothesi supponit, voates posterory positas ee in Adami voate in ordine ad mendaciy illud omittendy, 1 n supponit? si n. dm e posteros nully peccaty ex Adamo otrahere tunc em peccaty Adami ra posterory se heret ut mera oditio ad grig illis a Deo denegandq: st em Ds ut sup mus oiy Dnus pot abse, et absq oditne dare griq, et datq auferre; ita dependent ab aliqua mera odite hoc pot pitare. Unde ad urgtum nanda e mir, cuius pbatio n urget, qa tunc n daret grie, aut glie privatio, o danty carentia: posteri em n habuerunt debity griam heri di utpote illi pmiq, et dandq oino independent a sua liberte; griea, aut glie carentia qmiturnvis eterna n semper e poena peccati mortalis, ut pt in hoc in pura na ostituto, cui Ds in eterny daret griq p libito rolet.

si a supponat in hypothesi voates posterory positas fuisse in Adami voate, dm e posteros peccaty Originale otraxisse, qd sisteret in illo Adami mendacio a posteris moralit omisso, ut diximus illis de facto otigisse. Dubiy a pot ee, an illud mendatiy eet peccaty mortale, an potius veniale? reo 1o posse dici veniale ra Adami, et Posterory. Rō e, qa veniale n meret grie privats; unde tunc illud leve mendaciy se heret, ut mera oditio, cui Ds grie privats p suo libito alligaret, sicut pot illq alligare operi, qd mortale n sit, aut veniale, ut diximus n 462. Xo repensio ne usq nanda e mir argti; tanty em in veniali nascerent qa eods peccato peccarent ac Adamus 601

Reo 2o posse dici mortale n so ra posterory, sed et ra Adami, si mendacio illi odamus aliqus influxy in grie privats. Rō e, qa peccaty sm se leve pot ee grave roe damni qd infert: quea ppt rignat actio moralit levy caus damny moralit grave: cumqo Adamus in tot millia posterory causet grie, et glie privats; et quilibet ex posteris illq in se ipso causet p illud mendaciy ab illis moralit omissy, segr illud fore mortale qmtnvis aliogui veniale Et fortasse fuit huiusmodi Originale, qd de facto dat. Nec ppterea no ee, pote peccaty Originale veniale: posset em Ds voates posterory trans ferre in Adami voate in ordine ad aliqd peccaty veniale 602

abiq onere grig, aut gd aliud amittendi; tunc à peccatu illud eet Originale, et proculdubio veniale. Unde Xa hanc 2a responsionis mar argti enanda.

603 Obiicies 6o. D. m. Clum ad Rom: 5 dicentes: sicut p inobedientiam unius hois peccatores stituti s multi, ita p unius obedientiq iusti multi stituuntur: atqui p Xpti Dni obedientiq n sumus moralit fr obedientes, nec Xpti obedientia fuit a nobis moralit elicita: go p Adami inobedientiq n sumus inobedientes fr moralit neq illa fuit aliquomodo nra. Deinde obiicies Di Anselmi authorits ponda n 548. Demiq pott obiici plurima testimonia Di Thae qqq docet Originale sistere in originalis iustiae privatie.

604 Ad argty ex Do Plo desumpty no coq fuit em moralit nra, et p alts qus nos sumus fr inobedientes. Di Pli à stitutio stat in eo qd Xps Dus et Adamus fuerunt stituti caput nri ois morale, a quorum 1o pcesit iustificatio nra, et a secundo peccaty nry pcesit in modo à persons, et capity n stat stitudo: ga Xps Dus fuit caput in ordine ad merendy nobis grig, nulla in tali merito voate nra interveniente: unde iustificatio nra pcessit a Xpto Do ut a ce psse p sny meriti: at Adamus fuit caput morale in ordine ad peccaty nra in eo interveniente voate: unde peccaty nry ab Adamo pcesit p sny capity voates nras stinenty moralit.

605 Hoc pt manifeste ex ipsius Verbis Apostoli: cum em dixisset p Adami peccaty nos ee stitutos peccatores, qd sonat peccaty illud ee et a nobis elicity, n dixit p Xpti obedientiq nos fuisse stitutos obedientes o iustos; cum à obedientia n sit fra subiby stituers fr iustum, o obediens; et eo à jobedientia sit fra stituers n so fr inobediens; o et fr peccans, regi sm Apostoly Xpti obedientiq tanty p sny meriti nobis iustiq impetrasse, et Adami inobedientiq fuisse fr nrq, qa fuit elicita in ce nras stinente voates: go sm Apost. rurmi diversimode se habuit obedientia Xpti, ac Adami inobedientia.

606 Ad Di Anselmi authoritatem dm e 1o 1tum Doctores explicuisse Originale à posteriori et ab effu, qui e nuditas iustiae, gm Originale cat in oibus: sicut Dus Aug. Originale solet

p̄ poene realy definire. 2°, et genuine dme p iustitie nuditatem intel-
ligi a s^to Doctore ipsy Adami peccaty moralit nry, q^d dr positiva aie
nuditas: sicut dr mors aie positiva. Eode sensu accipiendy e D^ts Thas,
Et quide Antiquy pceptor nunqm dixit expsse Originale ssistere in grie pri-
vate, ɔ in privat^e iustic Originaly, que x^a ipsy ssistebat in subiect^e voa-
ty ad D^m; privatio à taly subiecty x^a eumde e aversio voaty a Deo, que fit
p̄ acty ipsius voaty. Ita docet q^e 82 art 3°.

Sect. 8.

Levia aliqua inferunt.

Ex dicty infert 1°. 607
Originale ee peccaty ɔmissiony, et coent q^d positivy moralit. Ro e; q^a
Originale est Adami peccaty; hoc à et put a noby moralit ɔmisy, fuit
peccaty ɔmissiony; fuit em ɔ^a Legem nativā: ad nos g° transfusa fuit
illa cy lege nativa positiva difformitas.

Infert 2°, Originale noby inhereny ee uny, et idē 608
specifice, numerice tn diversy. Ita expsse D^ts Thas q^e 82 art 2, et col-
ligit aperte ex Trid^o. dicente Ade peccaty ee uny Origine, et in oes trans-
fusy inee unicuiq^ ppriy; ɔ q^d e mihi ppriy sub roe qua e ppriy, n e
alteri coe: g° Originale mihi ppriy n e Tri Originale. Ro a priori e
q^a Originale nry n fuit Adami peccaty, qy ab Adamo ɔmisy sic em
fuit peccaty psonale, ɔ qy ɔmisy a noby; atqui qy ɔmisy a noby
e numerice diversy: g°. Mr mihi certa e, q^a qy ɔmisy a noby di-
xit plures acty voaty peccaminosos numerice distos: g°. Distigue tn cla-
ritaty gra. Originale Originans, et Originale Originaty; 1^y fuit Ada-
mi peccaty put ab ipso ɔmisy, qy fuit alteriy ea; et hoc do aliqui-
by Recentioribus qui noby viderit discentire, ee idē n°, et spē. 2^m e,
idem peccaty put ɔmisy a noby; et hoc e idē in spe, q^a moraly
transgressio c p̄cepti temperanti^e; e tn numerice diversy p̄ nrary nume-
rica dist^e voaty.

Cum hoc stat optime 1° in quolibet hoc n dari nisi unicum 609
Originale peccaty ut docet ma coy cy D^o Tha art n ante citato, q^a nrum
hoc n e nisi unica, et adequata transgressio p̄cepti N^i de ligno vetito n gustan-
do. Dices Adami peccaty put ab illo ɔmisō ples hēt malitias: g° easdes habuit

put omnis a nobis; ergo in quolibet nostrum sunt plura Originalia tot sunt quot malitie. Resp. Neg. conseq. Nego majorem, dist. nando consequentiam, omnino existimemate nando secundam. Ratio primae responsionis est, quia tantum malitia intemperantie fuit ad posteros transfusa; tantum enim in ordine ad istas voluntates posterorum fuerunt posite in Adamo. Ratio 2ae est, quia omnes malitie ille unum originale adequate constituunt. Ita et 1o. Originale dari equaliter in omnibus ut docet Divus Thomas art. 4. Ratio est quia Adamus peccatum equaliter transfundit ad omnes eo quod unus non est magis voluntarius quam alter.

610 Infert 3o. ad istam transfusionem requiri solum aliquod decretum, sive ordinationem Dei. Ratio est; quia Originale non transfundit eo quod Adamus sit caput physicum nostri ut diximus n. 574; sed quia est caput morale esse autem caput nostri omnium morale fundat in supremo Dei dominio, ratione cuius potest Deus non solum voluntates unius hominis in alterius voluntate traducere; sed et voluntate suam transfundere in Angelos. Sed certo quod fieri non potest absque aliquo decreto Dei. Dixi requiri solum aliquod decretum, quia in hoc omnes DD conveniunt.

611 Dubitant, an requirat pactum rigorosum expressum, vel implicitum? vel nativum. Ratio est; quia tale pactum cum Adamo necessarium esset, si Adamus transfusioni consentiret: pactum enim est duorum consensus; atqui Adami consensus ad transfusionem non requiritur: ergo neque pactum. Minor probatur, quia Deus ratione sui supremi dominii poterat Adamum et nolentem obligare ad illam transfusionem: respublica enim potest hominem et invitum constituere tutorem pupilli: cum ergo Dei dominium sit omnino independens ab hominis consensu requiritur, hominis consensus non requiritur ad transfusionem. Ex quo et sequitur necessarium non esse, quod decretum ad transfusionem istam requisitum innotesceret Adamo, Ratio est; quia huius decreti notitia ideo necessaria esset, ut transfusio esset Adamo voluntaria; sed id non requiritur; solum enim requiritur, quod illi libera sit operatio ex transfusione sequuta sicut non requiritur quod nobis sit libera nostra physica voluntas, sed tantum operatio ab illa procedens.

611 Dices: ut nobis esset voluntarium peccatum Adami, necessarium erat, quod Adamus peccaret non solum ut particularis persona, sed et ut caput; atqui non peccaret ut caput, si non haberet notitiam dispositionis Dei se esse caput decernentis: ergo. Minor probari potest 1o, quia nemo peccare potest ut persona particularis, nisi sciat se esse, ut personam particulariter obligatum; ergo similiter id requiritur ad peccandum ut caput: 2o. quia Adamus gravius

peccavit ut caput, qm ut particularis psona: go circunstantia capitis debebat ab Adamo cognosci.

613 Ad argtum distinguo mars, qd peccaret ut caput si ut reduplicante supra peccantis cognitionis eo rone capitis, no mars; reduplicante supra capitis rone sdo mars, et no mirs. Ut Adamus peccaret ut caput, necessis erat, qd peccaret, ut hers rone sic stitus capitis, qd e transfusio voatis a Deo facta, cum a transfusio hec n stituat p cognitione Adami, fundat em in dominio Dei, ergo potuisse Adamus ut caput peccare, qn se ee caput stitutus agnoscere.

614 Ad 1m mirs p-bat snat ars. Nullus em ut peccet, reflectere debet supra se, aut, supra psonam qm gerit, sive privata sit, sive publica. Et quide posse hoem voatis sua alligare voati alterius alligatem ignorantis, mihi certus e: si em ego Deo dicerem, eo ipso qd Petrus se voto religionis adstringat, ego eods voto meipsum adstringo. Certe si Petrus mee voatis inscius religionis voveret, ego et eo ipso voverem religionis, et Petrus ut caput mei voti operaret.

615 Ad 2am distinguo ars, gravius peccavit extensive, sdo ars; intensive, no, ars. Ita Dus Thos 3.a pte q. 1.a art 4. Peccavit ut caput gravius extensive, qa plures peccato illo peccarunt; sicut qa plures illi peccarunt absq notitia suarum voatis transfusionis, ita absq tali notitia Adamus peccaret ut caput. Et cro, qa Adamus ut caput peccare e posteros peccare in Adamo. Peccavit gravius intensive ut particularis psona qa Originale e minus voluntarius qm qdlibet psonale et veniale, ut fert cos, ma; voluntarius em pticum marus e, qm int pstativus et morale, go Adami peccatus fuit gravioris malitie ut psonale, qm ut capitale. Qd a posteriori colligit, qa peccatus Adami quis fuit Originale tantus penam damni meret, ut psonale a n so meruit poena damni, d et poena sensus eterna qm Adamus, si n egisset poenitentia incurrisset.

616 Infert 4o. Nos strahituros n ee originale, si Adamus qdlibet alius peccatus smisisset pt comestione phibita. Ro e, qa voates nre posite n fuerunt in Adamo in ordine ad alias actiones. Cuius Ro e, qa D. ita voluit, hec a Dei voas stat ex coi Theologorum sensu: Hac de ca Adamo agente poenitea, et gra recuperante, nos poenitea n egimus, nec recuperavimus gra, qm p peccatus amisimus.

517 Infert 5 qdo Adami posteri peccarunt, et qdo peccatum Originale strahant? peccarunt em oes sl eo instanti, quo peccavit Adamus ut caput; ut pbatur e ex Do Plo, Augo et Do Tha 1499 addo Dum Anselmum de spbus Virginis ce 7 expre dicentis, in Adamo oes peccarunt, qdo ille peccavit. Neqz ad peccandum adueliet in alio, ut in capite requirit exo peccantum in se; sufficit em exo moralis in capite. At peccatum strahere n posst, nisi in 1o sue sceptionis instanti usqz tunc em n st in peccato, nec posst dici peccatores. Ro e, qo ce in peccato supponit verum ex 9 subto.

618 Cum quo stat; qd Pueri in 1o sceptionis instanti n dicant peccaire: tunc em neqz in capite peccant, neqz in se; n in capite, qa tunc Adamus n peccat: n in se, qo ipsi nullum actum liberum possunt elicere: tunc go st peccatores idest st tribuit in peccato, qd sl cum Adamo sunierunt. Peccare a in Adamo, et Adami peccatum strahere ce qd diversum sstat, qo multi qui nant, Virginis Deiparam Originale straxisse, sdunt (qd ego et no pbabilius) illam in Adamo peccasse: sdunt em in Virgine debitum strahendi Originale, qd debitum nihil aliud e, qm voats Deipare ce et in Adami voats transfusum in ordine ad peccatum; vae cuius transfusionis, si daret, Deipara peccaret in Adamo: n go st idem strahere peccatum, et peccare in Adamo.

619 Infert 6 quo sensu Originale dicat peccatum ne? P Vasquez dys 132 n 36 docet ce vitium ne, n psone, qa e defus in ce, qui tribuit ne, et n e defus in operate, qui psone tribuit. Sed certe explicatio hec scdt Ariaga notante, vix Originali solit vocabulum peccati; vera em ro peccati put a Theolis accipit in psenti, debet ce operatum, et n ne defus: quappt nullus defus simius ne pprie dr peccatum, neqz peccatum eet qualitas phica, si daret, grie strana, que hoi infusa illum redderet Deo inimicum, sicut reddit Dei amicum gria hoi infusa: go Originale cum sit pprie peccatum, e et defus operatum, et psone, slt, psone Posteroum in Adamo peccantium. Dr go peccatum ne, qo sl cum humana na qm trahimus ex Adamo, strahit; adeo ut qui n oriret ex Adamo, originale n straheret.

Sect. 9.

Quaestiones reliquae dijcutiunt.

620 1o sit, an potuerit Dus vera

tem nrq in Xpto D°, l cuiusvis alterius voate distribuere in ordine ad merity, sit illam in Adamo in ordine ad peccaty sufficit? Reo 1° probabilr nando. Ro e, qa plus reqr ad merity, qm ad peccaty; ideo libertas in alio sufficit ad peccaty, et ad merity n sufficit, sed reqr libertas ppria, et psonalis. Unde si Adamus pcepty observasset p tale obedientia nos n meruissemus originale iustitia, sive gra; eet em tanty mera donatio, qua posita Ds nobis gratia 9ferret.

621 Reo 2° probabilius affirmative. Ro e, qa nulla apparet repugnantia ex pte Dei, neq ex pte meriti. Ex pte Dei n repugnat, qa Ds het equale dominiy supra voates creatas in ordine ad demerity, et in ordine ad merity: neq ex pte meriti repugnat, qa l. fatemus plura requiri ad merity qm ad demerity, tn qad libertas eu° qm e psens diffas, videt ad merity sufficiens libertas in alio. Pbo: ea libertas sufficit ad merity, que e vera, et ppria libertas; d libertas in alio rone transfusionis voatis e vera et ppria libertas, ut pbatum e; g°. Unde infert qd si Adamus pceptum observasset, nos p talem observantia gram, et iustitia meruissemus, qa observantia illa eet a nobis libere moralr obienta.

622 Neq hinc infert posse puram creaturg alteri mereri de 9digno: qa ut bene notat Pr Lugo disp. 9. de Incarnat. n. 191. in nro casu n daret nobis gra p merity oino alieny, d. p merity moralr pprium, sicut pueri n damnant de facto p peccaty Adami, qui Adami e, d quis e pprium unicuiq: at qdo rogat, utrum pura creatura possit alteri mereri de 9digno? sermo e de merito penitus alieno, sicut meri... Xpti nullo mo e nrq: unde pot poo ad merity oino alieny negari, 9cessa poo ad merity moralr ppriy.

623 Insuper neq infert posse hoem reddi fr iusty et sanctum p sanctitatis alterius moralr ppria. Ro e, qa iustificatio semper e a fra fmce intrinseca; est em qd pprium ce sancty et iustum. Unde supposita sna P.is Vasquez asserentis, actum amoris Dei sup oia ee sanctitatis fralis, adhuc nemo posset ee fr sanctus p amorem Dei sup oia dictis a 2°; qa ad denoaens sancti n sufficit inhesio moralr intrinseca. Fateor qd supposita P.is Vasquez sna sit pbabile fore sancty cuius opas transfunderet in alterius voatem in ordine ad amoris Dei sup oia, ut defendit P.r Arriaga disp. 91 n. 30 sed prior nus nobis defendendus e in psenti.

624 secunda qº est; utrum Ds potuerit, l possit voats adulti in alterius voats transfundere in ordine ad peccatum? Rco affirmative cum Patribus Suarez Vasquez, et Rapaldo apud Pm Oviedo Strov.º 9 n 18 9ª ipsum oviedo et alios. Ro e. qª Ds n minus hbt supremum dominium supra adulti voats, qm supra voats parvuli, sive nati, sive n dum existentis: tota ā voatis transfusio provenit a supremo Dei dominio: et igit ego ipsi satis adultus, qª meae voatis dominus poss voats meas in alterius voats transferre, cur Ds meam eamdes voats ita transferre n poterit, cum sit meae voatis magis dominus, qm ego?

625 Dices: qº si Ds voats meas in Pri voats transfunderet in ordine ad odium Dei, et amorem ejus possem ego in eodem instanti Dm odium here, et il illum amare sup oia; qd hoc repugnat: qº. Pbot sequela; si Pris peccaret peccato odij Dei, ego et eodem peccato peccarem voate capitis; atqui si in illo instanti in quo Pris peccavit, ego resisterem, et positivis vellem amare Dm super oia voate propria personali, Dm amarem sup oia: qº.

626 Rco negando sequelam. Ad probats aliquo mare; eodem peccato peccarem, n ego nullum actum elicerem peccato contrarium, sed mare; si aliquem elicerem, no marem. Igit adultus peccatum capitis contraheret, qdo propria, et personali voate capitis peccato n resisteret, qdo ā resisteret capitis peccato n peccaret. Ro a priori e. qº volitio physice libera potentior e interpretativa tantum, et morali? Qd pat ex contrario; qª si Ds alicui homini concederet auxilium quo in 1º sue conceptionis instanti Dm amore supernali sup oia diligeret, peccatum originale n contraheret, neque peccaret. si Adami peccatum in illo instanti contingeret; n. alia de causa, nisi qº. per suam personalem voatem suam voats in Adamo collocatam; et ibi tantum moraliter propria destrueret: pot qº Ds voats adulti in alterius voats transferre in ordine ad peccatum.

627 3ª est: Utrum si Adamus peccaret, postqm filios in gratia genuisset, isti originale contraherent ex vi presentis decreti? nat cons una cum Dº Aug.º varijs in locis dicente nos originale peccatum contrahere qª eramus in Adamo cum peccavit; filii ā iā geniti in lumbis Adami n erant. Sed certe resolutio dependet a presenti decreto. Supponimus ut constat ex qe precedenti, Ds potuit in Adami voate constituere voats puerorum n solo nondum conceptorum, sed et natorum et adultorum. Deinde decretum presens e de transfundendo originalem in eos qui

ex Adamo nati generate procedunt. Et in dubium an sub isto decreto comprehendant illi posteri tantum, qui non dum erant concepti, quando peccavit Adamus, an et illi qui iam concepti erant, et nati? in quo dubio quoque dixerimus, dubitabimus, cum nihil sileat Scriptura, nec receptus sit ab Ecclesia. Sicque a parte negativa sancti PP. insinuarunt, facile pro parte affirmativa interpretari. Ego sane Augustinum interpretor de morali in Adamo continentia, prout a parte geminus in Adamo continebatur moraliter; et in lumbis ipsius physice non erat. Quapropter

In secundam affirmativam inclinor cum P. Vasquez disp. 628
139. n. 11 quam probabile iudicat P. Granado tract. 8 disp. 4. Et post alios congruentiis probare: 1º quia decretus Dei legis universalis de omnibus Posteris Adami: dicit enim in quocumque die comederis morte morieris, in quibus verbis PP. decretum Dei recognoscunt, quo Deus loquens cum Adamo, et omnibus ex illo descendentibus alloquitur; si filius ex Adamo innocente genitus vere ex Adamo procederet; ergo et originale contraheret quando peccaret Adamus: alioquin frustra quoque excipit a Decreto Generali.

2º quia decretus generis de transfusione voluntatis maris comprehendit omnes 629
qui ex Adamo processerunt; id enim a posteriori colligit ex eo quod omnes in Adamo peccarent: ergo illos comprehendit et si fuissent concepti ante peccatum Adami. Probatur; quia decretus fuit prius quam peccatum: non enim peccarent, si voluntates illorum transfusae non fuissent: ergo transfusio fuit decreta independenter a tempore, quo contingeret peccatum. Probatur: in quocumque die comederet Adamus, peccaret: ergo in quocumque die comederet peccaremus: ergo peccaremus et si post nos conceptos peccaret Adamus, ut potuit. Probatur insuper, quia potuit Adamus peccare die vitae suae ultimo, praeceptum enim in quocumque die pro omni instanti vitae illum obligabat, ut notavit uterque noster Benedictus Pererius, et Fernandes in Genesim: modo et a incredibile non contraxisse Originale tot millia hominum, qui per nongentos, et triginta annos, quos vixit Adam ex Adamo innocente procederent.

Probatur denique vendo alteri quaestioni, an scilicet nepotes Adami peccatoris geniti tamen ex filiis Adam innocentibus, originale contraxissent? verbi gratia si Abel in gratia conceptus filium genuisset post Adami peccatum, an filius Abelis iustus, et nepos Adami peccatoris contraheret Adami peccatum? cui dubitationi plures ex adversariis affirmative sentiunt, et bene; si inde meo procedentis conclusionis confirmo, quia tamen non erat in lumbis Adami nepos illius, quam illius filius 19 geminus, ut ex certis;

9 hoc n obstante nepos ille Adami straheret peccaty illius: g° et straheret filius illius in gria' ig genitus. Cum g° tota ro peccandi in Adamo peciat ex transfusione voaty nrary in Adami voatem g acceny e, ec I n ce in lumbis Adami, gdo ipse peccavit.

631 Dices nepos ille pcederet ab Adamo peccatore; 9 filius pcederet ab Adamo iusto: g° nepos et n filius straheret peccaty Adami. Aliquo mrs ab Adamo semper iusto, no mrs; aligdo iusto, et aligdo peccatore, Ido mirem. Ad originale de facto strahendy io regr, g° hr trahat nam ex Adamo aligdo peccatore, g° cum veritate diceret de filio post peccaty Adami, grnus fuerit genitus in gria: n em meo videri regr, g° tempore filiy generis actualiy filiy sit Adamy peccator, alioquin originale n straheret sptus, Adamo iustificato & grig: tunc em neq actualit, neq habitualit fuisset peccator Adamus. Idtudo igit eo modo, quo verj e dicere, hoem pcedere ab Adamo post peccaty illius, ee verj illy trahere peccaty ex Adamo.

632 4° sit; an aligs ex hua carne miraculose formatus originale straheret? reo native cum coi Gredlory, ma Abat ex Frid° sen. 6. c 3 ubi docet, g° hoes nisi ex semine Adae ppagari nascerent, n nascerent iniusti. Ro a priori e, g° D' stituit Adamy caput morale illory tantus, qui lege coi et nali ex Adamo nascerent. Hac de ca pt alias Xus Dnus originale n straxit; fuit em miraculose pductus: Hac et de ca Eva n straxit peccaty ex Adamo; unde si ipsa ppria sua voate n peccaret, neq iustiq neq griam amitteret: g° pot sfirmari, g° st Eva n habuit originalp iustiq ab Adamo; e em pbabiliy illam a Deo immte habuisse, ita neq heret peccaty ex Adamo transfusy.

633 5° sit; an Adamo n peccante, 9 Eva, nos oes peccaremus? reo native cum coi sma. Ro e; g° solus Adamus fuit stitutus caput mi oiy morale: g° sstat ex sacre scripture testimoniis, docente Po ad Rom 5 in quo oes peccaverunt. Et itterius p inobedientiy uniy hoy peccatores stituti ss multi, et alia huiusmodi. Ro hec pbat et g° a sequitur in 2um dyte 32 g° 1° asserentj, Caino, l aliquo ex filiis Adami peccante, st Adamus n peccaret, nos ee originale stracturos. Hoc a Fhum e pt traditus rone.

634 6° et ultima sit; an si Adamus n peccasset externa comestione, 9 tantus interiori voate comedendi, nos essemus stracturi originale? reo native

cum Pe Arri disp.e 90 n.o 9. Ro ex Dei precepto desumit, in quocumque die comederis: que verba utpote in re odiosa accipi debent rigorose; rigorosa a comestio n. e, nisi externa; nisi velis, te comedere et sustentari sola voate comedendi. Dices actio exterior n addit malitie interiori: g.o ex comestione externa Originale n. trahimus. Omisso actu, no coam. 2.o cum decretis de trahendo originali fuerit Dei liberis omno potuit Deus pro conditione ad traxionem externe comestionis apponere, sive hec addat, sive n, actui interiori malitie. 106

Instas: g.do Adamus peccabit tantis voate comedendi, intelligit nos et peccare, non si hoc 2.um g.a accedente externa comestione peccare n potuimus: probat coa, g.a actio externa n e fr peccatis, p tantis denotative ab interiori voate: g.o si voas interior n fuit nobis peccatis, neque erit peccatis exterior comestio; si vero id dicat, g.o et peccaremus n accedente externa comestione. Pt coa, g.a tota ro peccati stat in interiori voate, ique a nobis supponit omnia. Instat: g.a Ite Dr potuit conditionis apponere ad poenam incurrendam, at ad incurrendum peccatis violet id facere n posset g.a n potest peccati essentiam mutare: cum g.o tota essentia pecca ti consistat in libera volitione Dr facere n potest, g.d per solam actus externam mala reddat libera volitio, que prius mala n erat. Neque potest facere, nos per liberam malam volitis n peccare, quamvis actio externa n sequat: g.o facere n potest, g.d nos dicamus peccare per externam comestionem, si per liberam volitis internam comedendi n peccavimus. 639

Quantum hoc difficile certe, reddit valde probabilem sententiam meam. Adhuc tn reo eidem solutioni insistendo: e enim nostandis peccatis nostrum ex Adamo trahitis duo includere, 1.o transfusionem voatis nostrae in Adami voatis 2.o ipsam Adami transgressionem, que e moraliter nostra. Voatis transfusio cum libera n fuerit nobis, neque Adamo, optime potuit dependere a conditione externe transgressionis, sive hec dicat malitiam, sive n, unde externa comestio fuit conditio sine qua n intelligerent voates nre in Adamus transfusis in ordine ad trahendis ex Adamo eius peccaminosam voatis comedendi. Ex quo 636

Fiet ad instantiam, g.d in illo priori, quo Adamus peccavit interius nos n intelligimus peccare abe, p tantis conditionaliter, g.a tunc tantis conditionaliter eramus in Adamo, hoc e, si sequat externa comestio: unde hac accedente, abe peccavimus, n g.o illa 631

illa sit peccatum, & quo illa posita quasi purificata conditione illa voluntas Adami antea conditionaliter nostra transivit de statu conditionato in absolutum. Quod patet ex eo quod meum contrahere peccatum Adami dependet ab eo quod ego sim de facto producendus, aut productus; mea enim futuritio est post prius Adami peccatum ut est certum: ergo meum in Adamo peccatum potest esse dependens ab aliqua conditione ipso Adami peccato posteriore, quae requirat non ratione peccati, sed ratione transfusionis voluntatis.

638 Ad confirmationem dicendum est, Deum bene posse conditionem apponere ad incurrendum peccatum ratione transfusionis voluntatis. Neque inde infertur Deum peccati essentiam mutare. Unde potest facere, quod posita ut conditione actione externa reddatur absolute mala ratione mei libera volitio, quae ratione mei erat tantum conditionaliter mala ratione conditionalis transfusionis meae voluntatis in alienam, et potest etiam facere, ut nos & homines alterius voluntate non peccare absolute nisi actio externa ponatur: ideo quod nos omnes in Adamo peccavimus, quia voluntates nostrae fuerunt transfusae in Adami voluntatem tali ut contraheremus peccaminosam Adami voluntatem, si Adamus procederet in externam comestionem; non vero illam contraheremus, si in externam comestionem non procederet: in quo decreto et transfusione nulla apparet difficultas. ~~[illegible]~~

Dispntio 9a

De peccatorum effectibus.

De triplici effectu de quo disputari solet, est nobis disputandum. 1º de macula peccati, sive de peccato habituali; 2º de reatu poenae: 3º de poena debita peccato. De quo agit D. Thomas in praesenti quaestionibus 85. 86. et 87. Verum est Divum Thomam de peccato habituali non agere prout talis vere explicat; attamen omnes illius interpretes iudicant peccatum habituale tractari a D. Thoma q. 86 sub titulo, et ratione maculae peccati; quapropter de illo communiter agunt in praesenti illud confundentes cum macula, alii tamen illa duo pro ut duo pluribus disquirentibus. Nos a de peccato habituali diceremus, quod sit, an sit distinctum a macula, an non? et an sit proprie effectus actualis peccati? de quo fortasse aliquid infra breviter dicemus. 639

Disput. 1º

De peccato — — habituali.

Sect. 1º

Diffas, et ins duae proponuntur:

Dari peccatum habituale certum est; quia est certum transacto actuali dari aliquid ratione cuius dicitur, hominem existere in peccato, et esse proprie peccatorem. Quod constat tum ex Scriptura, et Patribus; tum et ex sacramento poenitentiae ubi homo absolvitur a peccatis; sed ab actualibus non absolvitur: ergo ab habitualibus. Clarius constat, quia qui cum actuali peccato, sive physice existenti ad sacramentum accederet, non accederet dispositus, et ut indispositus non obtineret effectum sacramenti. Absolvitur ergo a peccato, quod durat in homine post transactum actum physicum peccati: et quod perseverat in homine absque aliquo actu dicitur per modum habitus durare: unde recte dicitur habituale peccatum. 640

Hinc plures difficultates inquirunt, quid sit illud in quo peccatum in esse habituali consistat? ratio dubitandi est, quia quodcumque peccatum esse debet aliquid peccatori inhaerens, et intrinsecum; si omnes hoc definiunt considerantes de peccato habituali originali, a fortiori id de habituali personali dicendum est: nihil autem apparet homini intrinsecum, quod ex actu physico praeterito habitualiter permaneat: actu enim peccati transacto, non videtur manere nisi denominatio quaedam extrinseca, qua homo dicitur peccasse, in qua sola denominatione non potest habituale consistere: alio 641

quin peccatum maneret in æternum, et et de potentia Dei absoluta est indelebile, siquidem obiectum huius propositionis, homo peccavit Deus non potest auferre. Difficultas hæc DD in varias distraxit sententias.

642 1º docet, peccatum habituale consistere in quadam positiva qualitate, quam vocant habitum vitiosum ex actuali peccato præcedenti productum. Italiæ riminensis in 2um dist. 30 q. et art. 2º. Sed contra 1º quia habitus vitiosus manet in iustificatis, in quibus non manet aliquod peccatum lethale. 2º quia peccatum omissionis nullam qualitatem aut habitum producit, et tamen dat habituale peccatum omissionis. 3º quia et si Deus impediret talis qualitatis productionem adhuc daret habituale peccatum. 4º quia per actus naturales virtutis oppositæ posset iste habitus corrumpi, et deleri: unde sequitur, posse hominem iustificari per actus naturales, et posse absque iustificatione deleri peccatum, quæ absurda sunt. Ad hanc sententiam reduco omnes illos DD, qui ponunt habituale in entitate positiva ex peccato præterito producta, quomodocumque illam explicent, et ideo sunt rationibus eisdem impugnandi.

643 Secunda sententia tenet habituale consistere in reatu, sive obligatione ad poenam. Sententia hæc in duas dividi potest per varia significatione reatus: significat enim obligationem activam, quæ est Divina ordinatio hominem destinans post peccatum ad poenam, et significat obligationem passivam, quæ est ipsa dignitas poenæ, ratione cuius homo dignus poena constituitur. In priori sensu est Scoti sententia, et in 2º est sententia Durandi apud Patrem Salas in præsenti. Aliqui putant, sententiam hanc esse damnatam a Pio 5, et Greg. 13 in Bulla contra Michaelem Baium inter cuius propositiones damnatas, hæc est una, in peccato duo sunt actus, et reatus, transeunte actu, nihil manet nisi reatus. Ex qua Baius hanc aliam inferebat, in sacramento Baptismi, aut sacerdotis absolutione proprie reatus peccati dumtaxat tollitur. Sed quidquid sit de censura, uterque modus dicendi impugnatur rationibus positis n. 944; præterea,
[944]

644 Prior modus dicendi impugnatur 1º, quia destinare hominem ad poenam non est malum morale, sed bonum; ideoque illud a Deo intenditur per se; ergo talis ordinatio non potest hominem peccatorem constituere. 2º quia sicut destinatio ad poenam æternam est habituale mortale, ita erit habituale veniale destinatio ad poenam temporalem; ergo peccatum mortale potest transire in veniale, quod est absurdum. Patet consequentia, quia remisso peccato mortali manet homo destinatus ad poenam temporalem. 3º, quia habituale veniale potest remitti adhuc manente destinatione Divina ad poenam temporalem.

4°. q^a posset D' velle nullum peccatorē punire, tunc à nullum destinaret ad poenā; et tn̄ ho qui peccaret maneret hitualit peccator. Et certe de facto damnati plurima peccata omittunt in inferno absq eo q à Deo ad novam poenā destinent. 5. q^a hec ad poenā destinatio e mera denoao extrinca hoi pveniens a vonte D^o; peccatū à e q^d hoi intrinsē.

Posterior dicendi muq impugnat 1° 3° rone pcedenti, q^a si hituale veniale veniale pōt remitti manente dignitate ad poenā temporalē: g° in poenē dignitate n cōsistit hituale veniale: g° neq hituale mortale: e em eadē utriusq ro ꝑporcione servata. Impugnat 2° rone 2° pcedenti, ponendo ꝑ destinate dignitatē ad poenā. 3° impugnat, q^a si p impossibile peccator dignus poena n eet, adhuc intelligeret peccator, maneret em aversus a Deo, et D' maneret offensus. 4°, q^a peccatū n minus fundat ius ad poenā in 1° instanti, quo phice existit, et q^{do} e actuale, q^m fundat ius in 2° instanti, quo moralit existit, et q^{do} e hituale; d in 1° instanti ius sive dignitas ad poenā pomtus e extra ess peccati: g° et in 2° q^{do} e hituale. Mar et mir eō adversarii et cōtunt. Coa v° liquet, q^a in utroq instanti e idem peccatū variata tantū exo de phica in moralē: norū à peccatū n e moralis perseverantia peccati, ut e certū. Itaq q si eet novū peccatū, n eet hituale ꝑ actuale: unde ides argtū efformarē. 649

Sect. 2°.

Alia sententia impugnat.

3° sna defendit, hituale cōsistere in grie privat^e. E coi, Ex cuius Patronis alii posuerunt ista privatē ut cōstivū adequatū. Tales ii RR Thomystē. Alii vero ut cōstivū inadequatū. Et qua sna ii plures ex Thomystis antiquis, et ex nris aliqui passim videndi. Qd. Sl. Istam privatē, quomodocūq explicet, arguo 1° privatio grie e poena peccati actualis ut et adversarii fatent; d peccatū hituale n e poena actualis peccati, d ipsum actuale preverans: g° privatio grie n e hituale peccatū. Mir cōstat, q^a aliqui ꝑ sacramentū poenitē poena tantū remitteret, et n culpa Xo dicta n 640. 646

Arguo 2° Peccatū actuale Xa adversarios et n cōstitunt aliquomodo ꝑ grie privatē: g° neq hituale. Et coa, tum q^a hituale n e peccatū ab actuali distum, tum q^a rones quae 647

id de habituali probant, probant et de actuali. Dices gratiae privationem esse naturam posteriorem actuali peccato, et ideo illius constitutivum non esse. Sed contra, quia et in 2°, et reliquis instantibus, quibus peccatum morale durat privatio gratiae est natura posterior peccato: sicut enim in 1° instanti privatio gratiae est effectus existentiae peccati, ita in 2° instanti perseverantia privationis est effectus perseverantiae peccati; ideo enim durat privatio, quia peccatum durat, non è contra. Valet ergo.

648 Arguo 3°: peccatum habituale veniale non consistit in aliqua gratiae privatione: ergo neque habituale mortale. Patet consequentia; si gratiae privatio esset constitutiva habitualis peccati, nullum esset habituale absque gratiae privatione constitutum; quod datur, scilicet veniale: ergo mortale non esse habitualis non constituitur per gratiae privationem. Nec dicere valet, habituale veniale consistere in majoris gratiae, seu fervoris habitualis privatione; quia veniale peccatum stare potest cum intensissima gratia, et cum habitu Charitatis intensissimo.

649 Arguo 4°: dari potest habituale peccatum absque gratiae privatione: ergo. Antecedens probatur 1°, quia si existens in peccato lethali, aliud lethale committat, et in illo perseveret habet novum habituale, quod tunc non habet novae gratiae privationem: ergo. Probatur antecedens 2°, quia homo in pura natura constitutus posset peccare, et in peccato permanere; quod tunc non haberet gratiae privationem, sed tantum carentiam, quam haberet et si non peccaret: ergo. Minor constat, quia homo ille ad statum gratiae non esset elevatus, et consequenter gratia illi debita non esset, quod debitum privatio requirit.

650 Dices: licet habituale in pura natura commissum non consistat in gratiae privatione, tamen in illa consistit habituale commissum in hoc statu ne elevatum. Sed contra, quia rerum essentiae sunt et divinitus immutabiles, non enim variantur per hoc, vel illo rerum statu: ergo si semel salvatur habituale peccatum absque gratiae privatione, semper absque illa salvatur. Dices iterum cum Patre Vasquez disputatione 130. et in statu naturae purae habituale in gratiae privatione consisteret, quia eo ipso quod tunc homo peccaret, fieret debitor gratiae; hac enim indigeret ad sui reconciliationem cum Deo, et peccati remissionem. Sed contra et 1° quia tunc posset remitti peccatum per meram condonationem extrinsecam. Contra 2°, quia aliud est indigere gratia, et aliud gratiae debitum habere: damnati enim gratia indigent, et debitum gratiae non habent: damus ergo peccatorem in pura natura indigere gratia, quod namque esse gratiae debitorem sive ad gratiam acquirendam obligatum.

651 Arguo tandem: omnis privatio gratiae est ejusdem speciei: ergo si ejusdem speciei omnia habitualia peccata. Liquet consequentia, et consequens est falsum. Probatur antecedens; quia privationes

eiusde hitus n differunt specie eo q n procedant a prissi specie diversis; privatio em a quovis pcedat se distinguit ex tro, quo privat: go grie privates s eius de speciei, qmtumvis pcedant a peccatis actualibus specifice diversis, prat; go hinc segr, in oibus peccatoribus ee unus peccatus specie, et in singulis unus no; qa quilibet e privatus oi gria.

Dices grie privates ee inequales p inequalitate grie qm q que hebat ant ad peccatus. Sed do e 1o, qa segr gravius peccare, qui semel peccavit postqm p multos annos sanctissime vixerat, qm ille, qui sepissime peccavit, et qui nulla grie aut valde remissa hebat qdo 1o peccavit. Do 2o qa n possent habitualia distingui in illo 1 in illis qui sepissime peccarunt, et nunqm iustificatis griam fuerunt consecuti. Nec pot recurri ad grie, qm Ds conditionate decreverit dare huic 1 illi, si n peccassent, qa forte minor gria daret illi, qui plura comisit, si nullus comisisset; in quo casu ho ille heret minus grie privates, et 1 plura actualia peccata. Pr impugnatoe huius sna facit et hypothesis illa posita n 862. Facit et, q da plurimos ex Doctoribus ctrariis, pot Ds griam infundere 1 cs peccato; in quo casu privatio grie nulla eet.

Sect. 3.

Serior sna explicat, et defendit.

4a sna docet, peccatus habituale sit ee ipsus peccatus actuale phice pteritus, et moralit perseverans in ordine ad reddendus hos Deo rationabilit exosum. Sna hec e int oes pbabilior, et int nostrates comuna, aqqo tn diversimode explicat; alii em ad moralem hanc perseverantia requirunt rationis retractationis peccatoris. Ita Pr Vasquez 1a 2e disp 139 n 21, qui rations retractationis n ponit ut positivus, d ut mera condtions ex pte subti ut peccatus perseveret. Alii illam ponunt in obligatione ad satis faciendus p iniuria Deo illata. Ita Pr Oviedo in pienti tt 6 ctrov 6 n 33. Alii vero illa stituunt in ratione satisfactionis equalis, et condonationis, que sit actus voalis Di. Ita Dr Eximius to 3o de gria lib 7 ce 23 n 19. Lugo de poenitte dispe 7 n 48 et Arriaga in pienti, et e mus dicendi communior. N impugno que displicent in aliquibus ex his dicendi modis: qa cum nra ccclo ne ro stabilienda n pugnant. Oportet tn p equivocatie tollenda prius explicare perseverantia peccati habitualis positiva.

654 Igit in quolibet actu habituali durante dari pot duplex habitualis permanentia alia pure habitualis, et alia habitualis moralis. Permanentia pure habitualis dat, qdo actus fuit phice elicitus, et n. e. fr retractatus: vg volui heri dare hodie eleemosinam, et dus istam n retracto voalt p actus illi 9trarius. dicor in illa habitualit manere, que pmanentia di habitualis, qa p actus pteritus fuit pductus habitus, l habus intrus n dum p actus 9trarius revocati.

655 Qdo qo dr peccatum habitualit manere, n loqr de ista pseverantia et durate, hec em e mera denoo extrinca, et nullam moralitatem intrinceam inducit. Et quidem qd in ista permanentia n sistat habitualitas peccati, 9stat; qo si Petrus heri habuisset volat em occidendi hoem hodie et si hodie illa voalts retractasset ex quocumq motivo nali, adhuc peccam moraliter heri 9missa hodie habitualit maneret et eet peccatus habituale alioquin p retractatis nalis tolleret peccatus; qd e hereticus; et tn voats illa iq Petrus retractavit, qa p actus 9rius, quem habuit, n so n e in voate, et affectu occidendi, sed et odio het, et detestat homicidius: go habituale peccatus tale n dr ex pure habituali pmanentia.

656 Permanentia habitualis moralis dat, qdo actus phice pteritus, nunc equivalet in genere moris eius ex actuali, hoc e nunc ita se het in estimatione prudentis in ordine ad aliquem effectum pstandus ac si phice, et actualit existeret. Moralis hec pmanentia reqr in voto: siqem votus aliqd emittat, et si postea illud p actum 9trarius retractet, et poeniteat illud emisisse adhuc in estimat prudenti, nunc ita se het ut eamdem obligatem inducat, qm induxit in pricipio; idem dm e de 9tractu matrimonii, et de quolibet 9tractu.

657 = Pseverantia hec di est a priori, qa prior ob obivimus tollin pot absq retract; n retractao em ni p retractat n pot transferri; at ad morals pmanentiq p accerus se het retractao: mihiem, qui votus emisi vellim quidem Pontifex pot votus dispensare, aut relaxare, et dum n relaxat, qmvis ego nolis, votus meus, et obligao moralit pseverat. In hac qo pseveo morali sistit habitualis pecci qua talis: peccus em heri 9missus, sive retractet, sive n, dummodo destructus n sit, hodie pseverat, qa hodie ita se het in estimat prudenti, ut hodie reddat hos Deo inimicus eodem mo[do] ac si hodie phice e xisteret. Sic communio tes Theologorum

658 Sit ma solo: peccatus habituale sistit in peccato actuali phice pterito, et in natione cuiuscumque forme moralit illius destructive. Ita aliqui PP ingeniosi. Et quidem hunc dicendi mum alys pfero, ut me a multis questionibus, satis int PP 9troversis, et ad alias mas ptinentibus expediam; n em e huius loci decernere qnam sit destructivus peccati; an actus 9tritionis? an gra sanctificans? an extrinca Dei 9donatio? unde petere an sistat habitualis natis huius, l illius detrate destructive, e incidere in aliq qem a pientis alieng instituto;

et e una qem per aliam decidere; qd vitiy fugi debet dum pot. Ad 9ssoluendum gº hituale peccaty peto nationem oy sup, quecuqz sit illa moralit cum peccato impatibily: in quo 9veniunt oy p 4 ma citati. 110

Dices tn cum quodam Rᵉ, p has 659
voces so tradi morals pmanentia diversy try pporitq n in theologice explicata p prata 9stiva, sive p fram p qm hituale peccaty moralit pseverat. Ro illi effax e, qª ids e dicere qd moraly pmanentia peccati 9sistat in natione moraly destructivi, ac dicere, qd 9sistat in eo qd duret moralit peccaty; d. dicere qd moraly pmanentia peccati 9sistat in eo qd duret moralit peccaty e idem diversy try pponere, et n definire fram 9stiva pseverantie moraly: gº Quotidie miror hominy ingenia: et Recentiores nunc n possu n mirari, et admiror, qd illiy ingeniy alioquin de re philosophica, et Theologica bene menty tam mani doctre vento ferat.

Et respondeas 660
recte, que in Logica docet de defone, et defito; que so penes claritats differunt: idem enim gphy qui tradit p deffons, tradit et p frale defity, alioquin defo n eet. Defo em, et defitum frale nihil ss aliud nisi voces diverse obtum ids pponentes, hoc tn discrimine, qd defity pponit obscure, et clariy defo. Modo igit ad argᵗᵘ rē, dicendo, defity frale in occasione psenti ee has voces peccaty hituale n vero has moraly pmanentia; hec em ss defo [illegible] clare tradentes dety obscure tradity p alias: qd dety reducamus adhuc clariy p nrq selone explican: st p has voces priy rationiy, et 9notaty explicant iste aiad rouale, qm obstet quominy aia rearc sit vera hoy defo.

[illegible] defimiy frale in occasione 661
psenti ee has voces moraly pmanentia, [illegible] in nra sele e defo. [illegible] tr [illegible] ss tn iii clariy explicantes illaha prata moraly pmanentie. [illegible] qm [illegible] sit assumpty argtᵉ, assignamus em in nra selone prata pmanentie moraly 9stiva, que si [illegible] peccati, et natio [illegible] peccati destructive. [illegible] ciam n video, [illegible] em mars, idem e ex [illegible] obti [illegible] mars; ex [illegible] modi signi di, no mars. Obty defony et [illegible] defimiti e idem, nisi a quo doty hoc signat e diversiy in defito, et defone p mari. [illegible] in signando claritate idem in nra difficultate [illegible], nec oportet in re tq [illegible] immorari. [illegible] modo 662
gelo nra: [illegible] intellecti peccato [illegible], et natᵉ cuiuscumq [illegible] moraly. illiy destructive [illegible] ano [illegible] [illegible] [illegible] peccata, et tunc quolibet existi ly ablato n intelligit [illegible] 1ª p1 anty: [illegible] intellecto peccaty [illegible] existi

io, et n datam ee moralit deletu, aut destructu intelligit peccatu adhuc moralit existere, hoc e intelligit peccatu ita existere nunc in estimat. prudentu, ac si vere ee existeret in ordine ad reddendum hoem dignu odio, et inimicitia Dei. Dicitur ille e opbus habitualitatis peccati, sive illius moralis permanentiae: q.

663 Pr. 2o antis probat: qa posite ablato peccato offensio, sive extitisse peccatu n intelligit fr peccatu permanere; permanentia em prevaricatio, et servatio entitatis cuiuscumq fr dicit illius antem ex. Deinde ablata posite natione ory fre moraly destructive peccati, sive posita fra aliqua morali peccati omnio destructiva, cuicumq sit illa, n intellit peccatu moralit fre existere: n em intelligit Primi formalit existere posite intellecta fra, l rone Pri ~~[illegible]~~ omnino destructiva: q. probat exo iniurie et pigno creditis, que et si fuerint perpetrata dummodo destructa n sit l pdonats offensi, l p equale satysfacts offendentis, l p fram aliq offense destructiv, adhuc censet offendens tam dignus odio, qm si hodie offensa phice eliceret.

664 Hinc infert nobis ee discurrendu Xo varias mas de peccato destructive. Et, imprimis certu mihi, et oibus debet ee fram peccati moralit destructiv ee satisfactione equale; hanc em eo ipso qd offerat offensa, iam Dl manere n pot rationabilit offensus; qa debitu ee tollit fr p equale, et adequata soluts. Unde in natione satisfactionis equalis sisht habitualitas peccati. Deinde in sna Patris Suarez, qm iudico veriore (qqd dicat Pr Vasquez) docente peccatu destrui fr p Dei condonats, que q[illegible] requirit, dm e peccatu habituale et sistit p natione condonationis Dl; qa eo ipso qd offensus cedat iuri, qd het ad odium, n manet moralit offensa; sicut cedente creditore iuri, qd het ad debitu, hoc moralit n manet.

665 At vero si vera e sna Patris Vasquez docentis, peccatu fr n destrui p Dei condonats, d p infusione grie sanctificantis, dicendum e, habituale sistere in nate fre sanctificantis, et n in natione condonationis Dl: coent philosophandu e Xo mas, quarum una nat, et altera offrat, posse opponi cum peccato fram sanctificantis, sive hec sit tantu gria, sive et aliq Dl[illegible]. Ab his qo oibus mihi abstraho: solo nra[illegible] exigens ad peccati permanentiam nations cuiuscumq destructivi peccati, sive nationis collectionis oium destructivoru moralis, ita ut ad hanc tollendam permanentiam natio nulla detrahat requirat. Requiro morale, sive moralit destructivu, hoc e qd posita entitate, que destructiv dicit, iq Dl n maneat in estimate prudentu rationabilit offensus.

Respondet argumentis.

Inprimis rendis e rori dubi- 666
tandi posito n 641 ; et dm hituale peccaty modo a nobis explicato ee q^d hoi ex-
trinecy phice, et moralit intrinecy: hitualitas em peccati stat in eo q^d peccaty nunc
ita se heat ac si nunc phice existeret; ð si nunc phice existeret, eet intrinecum;
g^o nunc q^do equivalent existit e equivalent, et moralit intrinecy. Nec in re
bus moralibus regr, aut pot requiri a ðlio mar inhesio, q^m moralis: ut diximus
n° 598. Et pot confirmari ex^o voti, et cuiuslibet ðtractus: dum em votum, seu ð-
tractus n rescinditr afficit intrinse moralit subiectus, hoc em tunc obligat, ac si
illud phice intrince afficeret.

Argui pot deinde 1°: peccaty hituale e effus actualis peccati; g^o hi- 667
tuale subsistere n pot in ipso actuale pterito. Nbat ans, hec e vera causalis: ideo
perseverat peccaty, q^a extitit; g^o. Distinguo ans: e effus in genere causalitatis intrin-
ce, ðdo ans; in genere causalitatis extrince, nego ans. Idem peccaty heri extitit
et hodie pseverat: unde peccaty q^d heri extitit n e ca efficiens, et extrinsica
peccati, q^d hodie pseverat: ceterum cum peccaty hituale, sive hitualitas peccati sit totus
quoddam inadequate ðpositus ex peccato actuali pterito, segr hoc ee partem et causam intrinecam
peccati hitualis qua talis. Ad ants pbatiom dm e propositio illa n ee pmi causalis; q^a cau-
salis dicit aliom distinctiom int cam, et causatum, q^m n dicit illa ppo; et si forte dicit a-
liqm, erit causalis in genere causalitatis intrince, que dicit distinctiom includentis ab incluso;
pseverantia em cuiusuis entitatis ðstituit p illius ants ex^a: illa g^o ppo in hoc sensu erit
causalis, q^a dicit distinctiom, que dat int detiñ, et defons inadequatum, sicut ista ideo e ho:
q^a e rðale.

Argui pot 2°: in 1° instanti q^do peccat actualit ho dat ratio destructivi peccati, 668
et dat peccaty actuale, ð tunc n dat hituale: g^o hoc n consistit in peccato actuali
et ratione illius destructivi. Omissa mai q^ad 1m, illa distinguo q^ad 2um: dat peccaty
actuale phice pñs, ðdo mai; phice pteritus, nego mai. Peccaty pteritus, sive pteritio
peccati e de eẽa hitualis: unde lt in 1° instanti det ratio destructivi peccati, n
dat illius pteritio: totum à deficit aliqua p^te illius deficiente.

Arguí pot 3°: si ratio a- 669
licuius destructivi peccati eet de eẽa hitualis, maxime ratio ðdonationis Dei. ð hec
n pot ee de hitualis eẽa: g^o. Nbat mir 1°, q^a nihil q bonus pot ee de eẽa ali-

cuius sit mali; d n condonatio e in se sit bona, et peccatum sit malum: g°. 2°, quia Ds. n vult durationem peccati; d vult condonationis carentiam; decrevit enim multa peccata, eorum scilicet quae sunt in inferno, numquam condonare: g° condonationis carentia n e duratio peccati, sive de essa habitualis qua talis. Probat maior, quia alioquin Ds. eet ca per se peccati habitualis, sive durationis peccati; et in tali duratione n displiceret, quae duo sunt satis absurda: g°. 3° Ds. odio het peccatum habituale sm. oes partes quas dicit; d odio n het suae condonationis carentiam utpote bonam, et ab ipso servatam, et amatam: g°.

670 Aliqui ut argti huius vim effugiant docent condonationis carentiam n ee ssam peccati habitualis, d condonatam et meram conditionem, ut peccatum moraliter duret. Sed omissa impugnatione solutionis istius dm e illos et urgere argtum pariter quoad eius probationes; quia si duratio peccati dependet a conditione quam Ds vult, et servat, et cuius ablatio a Deo solo dependet, certe dum conditio n aufertur, duratio peccati erit Deo tribuenda. Insuper idem argtum pot effformari in quorumque ponat habituale; si enim ponit in gratiae privatione: g° Ds nollens gratiam condere vult durationem peccati: g° si ponat in dignitate ad poenam, cum dignitas haec sit sua quod Ds het ad peccatum puniendum: g° dum iuri suo n cedit, servat peccatum; et cum sui summum amet segr habituale peccatum amare. Deinde,

671 Ad argtum secunda mari: neganda e minor: ad cuius 1a probationem neganda e maior absolute. Ro e, quia n e necessum, ut denoao, sive effectus totalis ex diversis partibus resultans reperiatur in qualibet: unde potest aliquod concreti mali pot ee bona; imo pot contingere quod nulla pars sit mala, et tn sit malum concretum ex oibus resultans: ita duo colores, quorum quilibet seorsim e bonus et placet, si tn iungantur, pot malam componere picturam. Idem contingit in actuali peccato; idem enim actus voluntatis, qui sine advertentia sufficienti peccatum n e, e peccatum cum sufficienti advertentia, et tn neque actus voluntatis sine advertentia e moraliter malus, neque advertentia e moraliter mala: sic g° carentia ratio condonationis sit bona pot componere concretum malum ex illa et peccato praeterito resultans..

672 Ad 2am maris probats distinguenda e maior, n vult voluntate antecedenti, et absoluta, conc maior; voluntate consequenti et ex supposito, nego maior. Supposito peccato, et impoenitentia peccatoris, vult Ds durare peccatum, quod nihil aliud e, nisi nolle peccatum condonare quoadusque hic poeniteat, et ad aequalitatem satisfaciat. Et sic condonare posset absque poenitentia, n vult; in quo utitur iure suo. Ad maris probats nandum am, Ds enim n dicit ca per se rerum illarum, quas tantum vult voluntate consequenti; ideo n dr ca per.

ie damnationi hcum, et supposito illorum peccato, et ultima impænitentia illor velit positive damnare, q^a tantum vult illorum damnationem cum addito, scilicet; ex supposito q^d peccaverint, et minime pœniteant. Ad ultimam minorem probationis nat. maior: Deus enim tantum odio habet peccatum præteritum; condonationi a carentia. Et sic est peccati habitualis constitutiva, non est obiectum odij Divini, sicut odio non habet Deus advertentia constitutiva actualis.

Instabis: Deus odio habet peccatum habituale, ut habituale; sed quod nos constituit peccatum, nec habitualis pro condonationi carentia; ergo hanc Deus odio habet. 673
Maior constare videtur: q^a Deo displicet q^d duret peccatum; sed q^d duret peccatum est ratio habitualis: ergo. Deo nando abre maior, cuius probationem maior est falsa si loquatur de displicentia ex supposito peccati. Ro est, q^a reduplicatio illa tantum cadit supra habitualitatem, sive moralem permanentiam; hanc a Deus odio non habet, sed potius amat, et vult ex suppositione peccati: ergo permanentia non addit aliquam malitiam supra malitiam peccati præteriti; alioquin daret obligatio aperiendi in confessione tempus quo manet homo in peccato, et peccatum antiquius esset gravius novo, q^d est falsum.

Igitur peccatum præteritum est motivum odij Divini, habitualiter 674
a, sive moralis permanentia, quæ consistit in natione condonationis, et cuiusvis destructivi est conditio, ut hodie peccatum præteritum odio habeat, ipsa tamen non est odij motivum: sicut bonum ut cognitum est obiectum amoris, et bonum ut absens est obiectum desiderij, q^n amet cognitio, et desideret absentia, Ro est, q^a reduplicatio illa formalis non est, sed malis: sicut ignis ut applicatus comburit; denotat enim non rationem formalem, sed conditionem: ideo cognitio est conditio ad amorem, et absentia ad desiderium. Neque hinc licet inferre, moralem permanentiam non esse de ipsu peccati habitualis; q^o sicut et duratio Petri Petrum non constituat, constituit tamen Petrum ut durantem: ita similiter et duratio moralis peccatum, sive motivum odij non constituat, illud tamen constituit ut habituale, sive ut durans: et q^o moralis permanentia de ipsu peccati habitualis, et sic est conditio ut peccatum odio habeat: sicut absentia est de ipsu obiecti ut absentis, et sic est conditio ut desideret obiectum.

Hinc notare oportet 679
diligenter sequentes propositiones: Deus odio habet peccatum habituale. Deus odio habet peccatorem propter peccatum habituale. Q^a habet peccatum habituale. Q^a est, quia perseverat in peccato. Ex quibus duæ priores absolute verae habituale enim specificative sumunt; hoc est Deus odio habet peccatum et propter peccatum q^d durat: et hoc est verum. 3^a et 4^a æquivocatione laborant; si enim illud q^a denotet unionem peccati cum peccatore et exquisite, et perseverantiam peccatoris in peccato esse rationem odij motivum, sunt falsæ; si a vero si denotet, ut potest denotare, esse conditionem ad odium, ut patet in ista propositione bonum q^o absens est obiectum amoris desiderij: quo et sensu potest dici, q^d peccati permanentia faciat

trum odibile; et absentia reddit obtu desiderabile, et exhibitio obtu odibile, hoc e. ut cditio et n ut ro motiva desiderij et odij.

676 Arguis post 4°, et post ce instantia praecedentis: ro fratis hos reddens dignu odio e peccatu preteritu, q.a ho peccavit: d hoem peccante destrui n pot: g° hituale peccatu n cisistit in ratione tae destructiva peccati pteriti. Alr cstat; q.a de peccato heri commisso veru e dicere hodie ho peccavit, et ponto satisfactione cdigna, l gravi alio: g° obtu huius sponis manet hodie: g° g°as q ponat destrui n pot. Cfrat: q.a ad pteritu n dat n poa: g°.

677 Ad argtu cenna mari de rone frali obtive movente, no abre mis. Ad pbations ceno antia, no utramq coam. Ro e, q.a ppo de pterito verificat hodie ex obto q° extitit; n em ad sui verificationem requirit q° hodie obtu exitat: obtu a q° extitit, et hodie exitit, hodie pot destrui ro- isso illius ex hodierne destructivo. Ad cfraone dsjus anj ad pteritu peine, cdo anj; ad pteritu q° et e piens, no anj. Pteritu peine e obtu q° extitit, et n existit; q° a hodie n existit hodie destrui n pot, q.a res n alit destruit, nisi p illius ex destructione: cum q° peccatu lt sit pteritu, e et piens p suq morals permanentiam, qua destructa peccatu, quinde se het in ordine ad trandu odium Divinu, ac si nunquam extitent:

678 Hic pot obiici, q° ratio cdonationis Dis hituale n cstituat eo q° q°do peccatu cdonat, cdonatio se ipsa heret p obto: q°do em Ds vellet peccatu destruere, vellet tollere cdonationis rationes; hanc a velle tollere e velle cdonationes ponere: g° vo(l) quae e destructio, sive cdonatio peccati se ipsa p obto heret, q° videt impole. Sed inprimis argtu hoc n e, q.a nos qui abstrahimus ab eo q° extrinca Dei cdonatio sit fralit peccati destructiva, asserimus em casu quo sit talit destructiva in illius carentia cisteret hituale. Sed q.a cum Pe Suarez Lib 7 de gratia c. 23 iudico veru Dei cdonats ce destructivq peccati, et coent in illius ratione hituale- cisistere,

679 Reo brevit nando, cdonationes se ipsa p obto here. Ad pbats ceniu pmiu, no coq: q.a volu destruendi n e destructio, neq volu cdonandi, sive, cdonationis rationes auferendi e cdonatio: sicut donatio n e volu donandi. E g° cdonatio peccati cessio iuris Divini, sive volu, qua Ds cedit iuri, l titulo, quem ad odiu hebat; hec a volu quae e fralis cdonatio, sive destructio peccati het p obto directe, et immte rationes iuris ad odium Divinu: at volu cdonandi e volu reflexa, et ca cdonationis, heris cdonations

ꝑ obto unito: unde nulla voaẏ het ꝑ obto seiṗig.

Tandẽ pot obiici ex Thomistis asserentibus re- 680
tractatẽ peccatorũ requiri essalit ad destructẽ peccati, et coert hoc in ratione re-
tractationẽ sistere. Ro illis e, gᵒ voluntariũ nec divinitus pot auferri, nisi p in-
voluntariũ, ꝯ voluntariũ fieri n pot involuntariũ nisi p retractatẽ: gᵒ absqꝫ hac
semp manet peccatũ voluntariũ: gᵒ peccatũ absqꝫ retractatẽ n pot auferri. Pbat:
gᵒ peccatũ in tantũ manet in rone peccati, inquantũ manet in rone volunta-
rii; ꝯ n manet in rone voluntarii, nisi quũ n retractat: gᵒ carentia retractationẽ
e de essa habitualis peccati. Pbat deinde: gᵒ actus Dei liber qualis e condonatio peccati,
debet dicere ordinẽ ad aliquem phicum effam, ꝯ effus quem respicit condonatio pec-
cati, e mutatio hoĩs de peccato ad n peccatũ: gᵒ mutatio hec e phica, quẽ fit
p retractionẽ peccatorũ. Pbat insup, gᵒ denoao realis fieri n pot absqꝫ fra
reali; ꝯ mutatio de peccato ad n peccatũ e denoao realis: gᵒ fieri n pot absqꝫ
fra reali, et intrinsẽ inherente peccatori, quẽ e illius retractatio.

Inprimis pbat argtum auferi- 681
ri peccatũ p qmcqꝫ retractatẽ supnalis, ũt aut nalis; gᵒ p qmcuqꝫ n manet peccatũ in
rone voluntarii, et quidẽ n deleri peccatũ p retractatẽ nalẽ diximus nᵒ 665. Impugne-
gᵒ p attritionẽ supnalẽ extra Sacramentũ delet peccatũ; neqꝫ contritio e sufficiens de so-
li ad peccatũ delendũ; si em Xpus Dñus n obtulisset satisfactẽ condignã p peccatis nulla
contritio purẽ creaturẽ ad abolendũ peccatũ sufficeret. Contritio aũ, et attritio sũ detesta-
tionẽ, et retractationẽ peccatorũ: gᵒ ratio retractationis p accens se het ad peccatũ.
Deinde,

Reo nando Thomistarũ assumptũ. Ad illorũ ronẽ distiguo maiẽ, voluntariũ fun- 682
dans odiũ Dei rationabile, nc maiẽ; fundans approbatẽ peccatorũ de peccato, sdo
maiẽ: illit distiguendẽ ũ min, et 1ᵒ cõa, et ultima nanda: duẽ denoaonẽ ma-
nent in peccatore post peccatũ: 1ᵒ qua peccator reddit Deo offensivus; 2ᵒ quo
peccator, dum peccatũ n retractat, censet illud approbare: utraqꝫ denoao p vo-
luntariũ cstituit; ꝯ 1ᵒ pot auferri divinitus absqꝫ retractatione, et involuntario;
et hoc posito, adhuc pot manere ut manet de facto: 2ᵒ vero absqꝫ retractatẽ
nec divinitus pot auferri, ut diximus nᵒ 657.

Ad 19 confraonẽ scda maiẽ, no minẽ, l. dis- 683
guo claritatis gria eodẽ modo, n manet in rone voluntarii fundantis approbatẽ
peccatorũ, sdo minẽ; fundantis odium Divinũ, no minẽ. Posita retractatẽ manet

peccatū et in rone voluntarii, qa p hoc constituit peccatū, ut pt in hoc extra sacramentū attrito, in quo post attritionē sicut manet præteritū peccatū, ita manet voluntariū præteritū, manet inquam voluntariū præteritū fundans Dei odium, n tn fundans appbatā peccatorū. Itaque e inveniens qd post retractā maneat peccatū voluntariū sl, et involuntariū in ordine ad diversos effus formales, quales sunt fundū ad odium Dei, et fundū ad iudicandū, peccatorē peccatū appbare.

684 Ad 2ā objectionē no mars: sufficit em si dicat rum ad effum moralē; ita Deus p actus liberos pot matrimoniū dissolvere, votū relaxare, et pœnam remittere, quos effus morales ee nemo dubitat. Ad ultimā objectionē distinguo mrs, e denoao realis physica, no mrem; realis moralis, cdo mirem. Denoao realis moralis provenit ab aliquo, qd aliqdo phice extitit, et modo so existit in æstimatōe prudenti in ordine ad aliquem effum præstandū, ut pt in impositē volum, et denoatōne Legis. Cum qa ee in peccato sit denoao realis moralis, provenit em ab actu phice præterito, et modo existenti in prudenti æstimatē, et hec moralis exa consistat in ratione alicuius destructivi, segr mutationē de peccato ad n peccatū posse contingere absq. forma peccatori intrinsece phice inhærente, slt auferendo rationē destructivi, quæ pot auferri absque physica peccatorii mutatōe. Sed de his satis ad mg de grā pertinentibus.

Sect. 9a.

Quid sit = = = = = macula peccati.

685 Cuius multo difficultas hanc aliqui tractant indicantes, diversā ee a qe de habituali peccato, ideoque aliquid requirunt ad maculā, qd ad habituale n requirunt. Nos ā ab illa brevit expediemus, prius maculā peccati definientes hoc modo c quædā aīe turpitudo, et difformitas. Cuius similitudo desumit ex macula corporibus impressa, quæ corporis nitorē et pulchritudinē deturpat.

686 Dico 1o: macula peccati e ipsū peccatū. Pbo e qa p peccatū reddit aīa fœda, Deo exosa, et obtus displicentiæ Dei, sicut p corporis maculā reddit corpus deforme, et obtus humanæ displicentiæ. Unde dum peccatū actualit existit e macula actualis; et habitualis dum moralit existit. Dclo hec intelligenda e n so de peccato mortali, sed et de veniali. De mortali nemo dubitat; de veniali ā dubitant aliqui, an sit vere, et pprie macula? Sed cum ego n dubitem ee vere, et pprie peccatū, assero ee pprie maculā aīe: qa eo modo quo e peccatū aiā inficit, et maculat. Et confirmat, qa qdo peccatū

venialia remittuntur, ata cum ei proprietate dr mundari.

Dico 2°. Privatio griae prout ex peccato 687

mortali procedit, e et aiae macula. Pto e quia privatio pulchritudinis, et nitoris et dr macula: sed gratia sanctificans e aiae nitor, et pulchritudo: ergo. Dixi prout ex peccato mortali procedit: quia privatio griae secundum se proprie n e macula; ut pt in hoc in pura na creato, qui proprie n eet maculatus per griae defectum; nemo enim proprie maculat ex eo, quod n heat tantam pulchritudinem, quantam posset here. Ergo aiae macula griae privatio prout involuntarius ad sui cam, quae e peccatum, rone cuius eius denoat voluntaria, et quia voluntaria reddit aiam moralit foedam, et deformem. Ita sentit Dius Thomas q. 86

Ita sentit Dius Thomas 688

q. 86 art. 1° ad 2um. Tom docet solam privatem aiae nitoris nec maculam, sed privatem in ordine ad suam cam quae e peccatum: et maculam aiae sperat umbrae quae e privatio luminis ex obto alicuius corporis. Deinde utraque rna sclo e ad mentem Angelici Doctoris, qui eodem articulo in corpore docet, dari in aia duplicem nitorem; alium ex refulgentia luminis nalis, sive ronis, et aliud ex refulgentia di luminis, quod e gria; et scludit detrimentum nitoris ee aiae maculam. Unde sequr aiae maculam e duplicem, aliam quae sit detrimentum nitoris ex priori refulgentia, quod e ipsum peccatum; et aliam quae sit detrimentum nitoris ex refulgentia posteriori, quae erit griae privatio.

Ex dictis in hac sectione sequr 1°. maculam quae in ipso peccato ssistit, non posse dici causari a peccato, neque ee ex peccato relictam. Et hoc verum e, et si comparet macula habitualis cum actuali peccato. Pto e, quia nihil e ca sui neque relinquit ex se sed macula habitualis e unum habituale peccatum, et peccatum habituale e ipsum actuale, variata tantum extra prima in morali; sit Petrus heri, et hodie existens e idem Petrus mutata so externa extra in hodiernum: ergo. Pot tn macula habitualis dici relicta ex peccato actuali, et effus illius, reduplicative prout habitualis in genere causalitatis intrinsece, eo modo quo dirimus n° 667 peccatum habituale ee effus actualis. 689

Sequr 2°, maculam, quae e 690

griae privatio, so a peccato mortali causari, et ex illo relinqui. Illatio haec e certa. Sed dubitat, an peccatum veniale causet aliquam maculam in aia? cui reo native, quia certum e per veniale, n deperdi aliquid de gria, aut de habitibus supnalibus, qui aiam redderet pulchriorem, et formosiorem. Quod a dr cont, per veniale deperdi fervorem Charitatis, n ita e intelligendum, quod aliqua particula Charitatis deperdat, sed quia impedit hoc ab actibus ferv-

chiimy amory Dei suy oia; et Lt sit impedimenty ad actuy ferventiores n ppter ea dr causare maculg in aia, qa macula, ut docet Dus Thas qe 89. art. 1°. magis videt ptinere ad detrimenty habitualy mtory, qm actualy.

691 Segr 3°, peccaty ee moralg maculg positivg; e em qd aig veluti positive defoedans; et privats grie ee maculam privativg, qa e positive pulchritudinis ablatio. Qd pt exo maculę corporaly, qd affert Dus Thas 3a pte qe 87 art 2°: corpus em maculat 1°. p privats eius, qd ad decors reqr; vg debiti colory. 2°. p superinducts alicuis decors impedienty, vg pulvery, aut luti, qd necessario e positivy. et Lt Dus Thas ex um hoc alit applicet aie maculy, ego n incongrue sic illud applicarem, qd peccaty se heat. ut Luty p superinducts positive aiam defoedans, et privatio grie aiam defoedat privative, qa e ablatio colory aie debiti. Segr tandem, n oem maculg ee peccaty, bene tn eo, qa privatio grie e macula, et n peccaty. Ro e, qa macula pot ee carentia cuiusdam pulchritudinis ut docet Dus Thas; et cum hec carentia possit ee poena peccati segr qd ro maculę n dicat peccati ronem: quappt Dus Thas int peccatorg effus peccati maculg enumerat.

Dispo. 2a.

De reatu poenę.

692 Pro reatu poenę nihil aliud intelligit, qm quędam obligatio ad poeng subeundg. Pot ee duplex, qa pot ee duplex obligatio; hęc em pot ee iudiciy decrety, quo reum obligat, et destinat ad poeng. Pot et ee fra illa, qua ho obligat ad poeng eo ipso qd delinquat, que fra dr dignitas ad poeng, et e effus immte sequuty ex delicto; ideo em iudex poeng decernit, qa supponit ho fri digny et obligaty ad poeng p delicty.

693 Noto deinde duplicit posse quem ad poeng obligari. 1°. ex ppria vote; 2° ex culpa, qm commisit: Ex ppria vote pot quis se ipsum obligare ad satisfaciendy p poena debita peccato ab alio cmisso: ex culpa obligat quis ad satisfaciendy p poena debita peccato a se ipso cmisso. Prior obligatio reaty n e, d posterior; qua de ca Xpus Dnus poenę reaty n habuit, neque fuit poena dignus, et si fuerit obligatus ad poeng p peccatis subeundg, qa obligatio illa orta n fuit ex ppria culpa, d tanty ex mera ipsius voluntate, qua cstitutus fuit generis humani fideiussor. In psenti qa pprie accipit reaty p dignitate ad poeng,

qª reus mortis proprie hét mortis reatus, eo qd sit morte dignus propter delictum qd commisit.

694 Reatus ite, l dignitas ad poenam consistit in ipso peccato praeterito moralit permanente in ordine ad iustam eiusdem punitis subeundam. Qd ut intelligas, adverte, ex peccato duo iura Deo nasci: 1ª hoc, 1m, ad rationabilit indignandum contra illum. 2m ad iuste hoc puniendum ex delicti mensura. Hoc utrumque ius eadem indivisibilis entitas peccati fundat: per 1m constituit peccatum in rone talis; et per 2m in rone reatus. Unde fit, qd lt realit, et radicalit loquendo, ipsa entitas peccati sit dignitas ad odium, et sl sit reatus et dignitas ad poenam, tn for si sptus diversi et sl diversæ res moralit loquendo, ita ut prior sptus sit essª peccati in ee talis, et posterior sit effus. et proprietas illius: sicut qdo in aia distinguimus capacitatis duplicis, aliq ad intellionem. et aliq ad volum, et priorem appellamus essm, et posteriorem illius proprietatis.

695 Hinc seqr posse Deum condonare peccatum in ordine ad utrumque ius; l illud condonare in ordine ad unum, et n in ordine ad aliud. Ps facto em condonat peccatum cedendo iuri, qd hét ad odium, retinendo ius qd hét ad poenam; et de potentia absoluta pôt cedere iuri, qd hét ad poenam retinendo ius qd hét ad odium. Ro e, qª hæc duo iura si omno diversa; qd pt a contrario: remissio em culpæ n e. poenæ et integræ remissio, nec eõª; alioquin si debitum poenæ præternæ constitueret hoem in statu culpæ, debitum poenæ partialis illum in statu culpæ partialis constitueret, qde cum 1º peccatum mortale in veniale transiret, ut dixi n 544.

696 Ex quo seqr ulterius, posse manere ius unum, alio extincto; qd nihil aliud e, qm manere moralit peccatum in ordine ad fundandum ius unum, et n manere in ordine ad fundandum ius aliud; vg qdo Ds condonat peccatum qua tale, sive ut dicens moralis malitia cedit iuri qd hét ad odium, et tunc n manet peccatum in ordine ad fundandum hoc ius, at tunc n eo ipso cedit Ds alteri iuri qd hét ad iustam peccati punitionem; et tunc manet ipsum peccatum tantum in ordine ad ius istud fundandum. Inferimus qª habitualis reatus, sive dignitatis ad poena nihil aliud ee, qm peccatum præteritum moralit manens in ordine ad iustam ipsius punitis fundandam, et consistere in ipso peccato præterito, et in natione destructivi peccati, quis hanc fundantis punitis. Quæ solo eodem modo probanda, quo peccati habitualis probavimus essm.

697 Et quidem posse aliquem actum moralit manere in

ordine ad uny effum pitandy, et n in ordine ad aliy, ribat mille exempl, et qqq pot scio sprari: vg ho alicui virgini pmittens matrimoniy ut ab illa illicitq copulq extorqueat peccat pmittendo; illa em pmiio rone mali finis e mala; postea tn si doleat de peccato n manet pmiio in ordine ad culpam, manet a ut hoem obliget ad sui adimpletionq: go sicut ide actus peccati pot moralit manere in ordine ad uny effum, et n in ordine ad alium.

698 Ro a priori e, go tota actus pmanentia moralis e iudicii prudens quo cum funto iudicat actum ita hic et nunc se here in ordine ad hunc l illy effum pitandy, ac si nunc phice existeret: cy go ceiio iuris ad odiy, et ceiio iuris ad poenq sint funta diversa, ss em diverse volitiones; inde e gd ablato uno funto possit prudent iudicari actus manere in ordine ad uny, et n in ordine ad alium.

699 Et argtis aliquibus reas, debes semper in peccato distinguere duplicq pmanentiq moralis, aliq qua durat ad odium, et aliam, qua durat ad poenq: unde dices malitiq quam D' odit, et punit sit eads in rone pmanentie diverse pot durare malitia in ordine ad reddendy hoem digny poena, et n odio, l eo; n go pmanentia sit dignitas ad odium l ad poenq; d go e volitio ut ho dicat hic et nunc dignus poena l odio, ut diximus n 674. Tn adverte gd lt reatus, sive dignitas ad poenq sit effus dignitatis ad odium, tn hac ablata dignitate pot illa manere. Ro e, go in rebus moralibus pot effus servari sine ca illius lo pductiva: cum go dignitas ad poenq moralit pcedat ab alia dignitate, et in servari ab illa n dependeat, d o Deo n remittente poenq segr, posse sine illa servari.

Disp. 3a.

De poena = peccati.

Sect. 1a.

Quid, et quotuplex sit poena?

700 Poena pprie dicta pot ita definiri, e maly ne roali inflictus pot ppriq culpam vindicandq. Maly morale a Doctoribus distingr in maly culpe, et in maly poene: utrq tn tale dr ru ne roalis, qua talis, sive ut liberq, et ut intentis rone: cum em culpa n nisi

in na reali possit inveniri, ideo n mii ru ne realis poena dari pot; poena em dicit rum ad culpã ppt qm infligit. Poena go e malũ, sive in modũ rali ne, in quo cvenit cũ malo culpę, a qua differt p alterũ pptũ.

Unde statuit in — 101
malo poenę dari triplicẽ rum ad naturã, ad culpam, et ad iudiciũ vindicantẽ. Dicit rum in na, qa e illi molesta, patit em na, cui infligit, p poenã. Dicit rũ ad culpã, qa orit tanqm effectũ a culpa, adeo ut si ppt culpam n infligit poena n sit. Dicit rum ad vindicẽ, qa punire e actus iustię vindicativę: qa poena quę e obtũ punitionĩ, debet infligi eo animo, ut culpa vindicet: qo dicit rũ ad vindicẽ.

Per hunc triplicẽ rũ poena ostituit; qa quocũqz ablato sr n e poena: hoc tn discrimine, qd rũ ad nã e genericũ, et alii duo si specifici rũ: unde coent p rũ ad nã e mala, et p alios rũ e poena. Qd patet, qa habere dolorẽ, et fama privari ex se e malũ hoĩ; et tn si hõ habeat dolorẽ, et fama privet absque culpa, n erit poena dolor, aut famę privatio: qo ut dolor sit poena debet infligĩ ppt culpam vindicandã: qo dolor quo malũ ẽ rum ad nã, et qua poena p rum ad culpã vindicandã ostituit. — 102

Hinc colligit — 103
quomodo poena sit effũ peccati. Dũs Thas q. 87 art 1o ad 24 docet reatũ poenę, et poenã ee effũ peccati diversimode iqa reatus poenę pcedit a peccato directe, imm.te, et inseparabilit; mediat em int culpam, et poenã: et eo ipso qd qs peccet, dignus poena ostituit. At poena pcedit a peccato indirecte, et tantũ dispositive, qa p peccatũ hõ disponit, ut sit dignus cui poena legitime infligat: unde infert Deum ee posse poenę causam, n vero poenę reatũ.

Sed lt fatear — 104
peccatũ ee disponẽs ad poenã, adhuc tn nari n pot strictũ ee poenę cam; qa peccatũ e ca moralis Deum inducens ad poenã infligendã. Deinde fateor peccatũ dari posse absque poena, no tn absque poenę reatu dari n posse; otrarium em diximus n 69. Insuper verũ e peccatũ causare poenam mediate, mediat em reatũ int peccatũ, et poenã: at tam directe cat poenã, qm reatũ; aut tam indirecte reatũ, qm poenã. Non em si idem directe, et imm.te, neque mediate, et indirecte. Peccatũ go cat poenam directe, qa ex se tendit, l inducit ad poenam. Tandẽ D. eo modo quo e-

ca poenę, e ca reatus ilt ptrće; et eo modo quo n e ca reatus, ne ca poenę ilt moralit; poena enim ut pcedit a culpa a Deo ṗcedit: e gᵒ poena effus moraliter peccati adeo strcte ut sit effus pprius illius, et n alterius, gᵒ ubi peccatum n e, poena, qua poena, e impossib.

105 Disputant aliqui 1ᵒ, an poena debeat ee involuntaria, sive ɔtraria voati? Ro dubitandi e, gᵃ hoes ɔpinime poenas p peccatis sponte sua, et aio liberi suscipiunt: gᵒ poena n sempe e voati ɔtria. Reo 1ᵒ ad ro dubitandi, poena semper ee voluntarias indirecte, et in ca, ilt peccato, Ro e, gᵒ cum oi peccato debeat poena, qui id cognoscens vult peccatum, coent vult poenas, idest poenę vult subiici. Reo 2ᵒ poenas ee ut plurimas in se ipsa involuntarias posse tn ee voluntarias. 1ᵘ pt gᵃ plurimis poena suscipit cum displicentia de illa. 2ᵘᵐ pbat ro dubitandi.

106 Disputant 2ᵒ, an poena debeat ee ɔtria nę? ro dubitandi e gᵃ natio grię e poena peccati, o natio grię n e nę ɔtraria; cum enim gria ɔnalis n sit, grię natio ee n pot ɔᵃ naturas, sive nę ɔtrarias: gᵒ. Reo dubitationi dicendo, poenas eo modo, quo e nę mala ee ɔrias nę: dupliciter enim pot gᵈ ee nę malus; 1ᵒ gᵃ e ɔᵃ naturas: 2ᵒ, gᵃ iuxta naturas n e: tunc e ɔᵃ naturas, gᵈᵒ oppositus debet nę; tunc xᵃ naturas n e, gᵈᵒ oppositus lt n debeat nę, e tn nę ɔforme et ɔsentaneus, et nę tribuit pfects. Aliquo ex his modis poena debet ee ɔria nę patientis, gᵃ debet ee l ɔᵃ nę inclinats, l illius inclinationi n ɔforme.

107 Ad ronę dubitandi dm e grię nationę ee nę ɔriam secundo modo; gria enim lt n sit debita nę, tn xᵃ nis e, gᵃ pficit naturas: unde natio grię e poena nę ɔnalis, gᵃ e ablatio pfectionis illi n repugnantis, ɔ ɔformis. Qd si dicas hanc n ee ɔtrarietats veras, n multus tecus de voce ɔtendas, qui solus defendo, poenas debere ee malas nę, ea vere mala hoc sensu grię natio. Praeterqmqᵈ pot ad ronę dubitandi aliter respondⁱ ddᵒ nirę, n e ɔria nę in se, ɔdo nirę, nę ut elevatę, no minorem. lt gria n debeat nę in se, et abre, debet tn nę ad griam elevatę, sive ex suppositione elevationis ad grias: quapropt natio grię ratione elevatę dr privatio, et coent e poena, et pprie nę ɔtraria.

108 Triplicem poenas theoli distinguunt: medicinales satisfactorias, et simpliciter. Sed hec divisio nulla.

e; q^a duae priores proprie non sunt poenae: medicinalis enim, quae in medelam peccati, sive ad ad illud praecavendum infligitur, simpliciter est bona, et tantum in quantum est mala, quatenus ordinatur ad majus bonum consequendum. Poena satisfactoria licet culpam supponat, adhuc tamen proprie poena non est, quia potest infligi culpam non habenti, ut contingit Christo Domino, qui passus est pro peccatis alienis; poena autem proprie dicta semper propter propriam culpam infligitur. Poena simpliciter est quam in definitione tradidimus.

Dividitur quarto poena simpliciter in poenam damni, et poe- 709
nam sensus. Poena damni consistit in carentia visionis beatificae. Poena sensus in dolore, et tristitia proveniente ex igne inferni, et aliis miseriis, quas homo in hac vita, et in altera homines, et daemones patiuntur. Rationem harum poenarum reddit Divus Thomas quaestione 87 articulo 4: quia cum in omni peccato personali reperiatur aversio a Deo, et conversio ad creaturas; utrique malitiae debet poena proportionata reddi; aversioni enim correspondet poena damni, et poena sensus conversioni: quia justum est, ut qui se a Deo libere avertit maneat aversus a Deo, et in ejus conspectum non admissus: et qui se ad creaturas inordinate convertit aliquid a creaturis patiatur. Poena damni semper est aeterna non vero poena sensus. 710

Dubitari hic potest, 710
an dolor, quem damnati habent ex cognitione privationis gloriae pertineat ad poenam damni, an potius ad poenam sensus? ad poenam damni pertinere, docent aliqui apud Patrem Granado [struck] 9 disp. 1. sed probabilior mihi defenditur, eo ad poenam sensus pertinere. Ita Scotus in 4 dist. 90 q. 3. ubi poenam damni distinguit a tristitia de ipsa poena. Scotum sequuntur Durandus [struck] Molina Vasquez, et alii quos legere, et citat Granado citatus. Hoc nobis placet, et

Probatur: 111
quia poena sensus provenit etiam ex vitali cognitione alicujus mali, et consistit in dolore de objecto disconvenienti, qui dolor est perceptibilis, et quodammodo sensibilis etiam a spiritualibus substantiis: quo dolor, et tristitia concepta ex cognitione amissionis beatitudinis pertinet ad poenam sensus. Probatur aliter: quia poena sensus a poena damni non distinguitur in eo quod prima pertineat ad sensus corporeos, et secunda ad spiritus; alioqui neque daemones, neque animae separatae poena sensus torquerentur: quo poena sensus provenit etiam ex vitali alicujus mali cognitione. Confirmatur, quia non minus cruciare potest dolor proveniens ex cognitione amissionis alicujus boni, quam proveniens ex aliquo amplius gravi corporis incommodo: quo non minus dicitur poena sensus dolor conus

gm alter.

712 Dices: dolor iste incipit ex poena damni: g° ad illam ptinet. Pbat coa 1°. g a ad eumds pene ordinem ptinet dolor, et doloris obtum: g°. 2°, g a visio Dei et gaudium de illius adeptione ptinent ad Beatitudinis essalem: g° cognio amissionis glie, et dolor ex hac cognione pveniens ptinent ad poenis essalem: d poena essalis e poena damni: g°. Rnt nando eam. Ad 1s pbats nat ans: n semper ptinent ad ordinem eumdem obtis doloris, et dolor; sicut nec amoris obtis et amor: g a. Lt demus amorem Dei quem in Patria hent Beati, ptinere ad Beatitudinis essalis, adhuc tn amor, aut gaudius quasi reflexus gd de isto amore hent n nisi ad Beatitudinis accidentalis ptinet.

713 Ad 2am pbats dm e, ans ee flss, g° gaudius de visione, sive adeptione Dei ad essalis Beatitudinis n pertinet, d ad summus ptinet ad illg gaudius de Deo visio, l adepto. Sed omisso ante, natt coa g° e mala, et ceens e flum: e flum ceens, g a cognio amissionis fr n e poena damni g a pueri cum solo Originali decedentes, Lt nullam cognionem heant de glie amissione, adhuc poenis damni patiunt. Coa e mala, g a ex eo gd Beatitudo ssistat in visione Dei, et gaudio de illa so segr poenis damni ssistere in carentia talis visionis et gaudi.

Sect. 2a.

De poena peccati Originalis.

714 Poena, et effus peccati pot dtingere l in hac vita, l in altera. Coa poenas peccati Originalis in hac vita, inprimis privats gris et iustie originalis ee poenas originalis peccati certs e apud oes illos qui in tali privatne originale nullatenus sstituunt. Ex substractne originalis iustie orit rebellio poars ad rons, fomes peccati, et propensio ad obta delectabilia peccaminosa: cum em p originalis iustis ees pos eent subditae roni hac ablata iustia segr poas 3a rons insurgere: unde rebellio hec poars e effus imediate peccati Originalis.

715 Hinc intelligit id g° Theoli disputant, an Ht ho p peccatis vulneratus sit in nalibus? hoc e, an p peccatis sit ne hois illatus malum aliqd, gd ho in pura na n heret? aliqui negant cum Greg° Reo bn native cum cot sna ex D° Tha g° e 5 art. 5°: g a ho mansit post peccatis in nalibus eods modo, ac eet in pura na. Tn tn hoem ee in

nalibus vulneratus. quo vulnus est separatio ptium; cum a. hoc natus quae beneficio iustitie originalis erant quasi unite et rationi subiecte, fuerunt per peccatum divise, quaelibet illarum tendente in suam nativam inclinationem inde-pendenter a ratione, a qua antea ducebant; ideo dicuntur vulnerate, sive vulnus accepisse. Cum ergo in pura natura eodem modo se haberent hoc ac post peccatum se habent, eamdem enim tendentiam inordinatam haberent, ideo homo manet post peccatum idem quoad naturalia, ac maneret in pura natura. 715

Deinde certum est apud omnes 716
esse poenam, et effectum peccati originalis omnia mala calamitates, et egritudines, et mors, quae tunc animum tunc et humanum corpus affligit, ut patet ex variis scripturis et Patrum testimoniis. Circa mortem potest dubitari, an omnes non solo necessitatem moriendi contraxerint, sed et sint de facto morituri? ratio dubitandi desumitur ex Enoch, et Elia, qui adhuc vivunt, et usque ad extremum diem vivent, et ex illis omnibus qui in ipso extremo die erunt vita superstites. In hac difficultate Patres Graeci asserunt, nullum hos tunc viventes esse moriturum, sed immortale anima, et corpore esse ad aeternum praemium, vel supplicium transferendum. Econtra vero Patres omnes Latini asserunt omnes esse morituros, quod et nos affirmamus propter rationes videndas apud sacros interpretes in Epistola 1a D. Pauli ad Thessalonicenses cap. 4°.

Dices: mala haec omnia sunt naturalia, hoc est sempiternam 717
humanam sequuntur: ergo non sunt poena aut effectus peccati. Probatur ans.: quia mala animi naturaliter nascuntur ex eo quod componatur homo ex appetitu sensitivo et rationali; hinc enim oritur pugna, et rebellio partis inferioris contra superiorem. Deinde mala corporis nascuntur ex eo quod componitur contrariis elementis; ex hac enim oppositione oriuntur aegritudines, et totius compositi dissolutio. Resp. negando cons.: quia licet sint naturalia fuerunt tamen ablata per originalem iustitiam, quam quia homo per peccatum amisit, ideo in poenam peccati revixerunt. Quod patet ex homine plebeio in filium a Rege adoptato eo pacto ut si Regem offenderet redeat in pristinum statum: certe si Regem offendisset in statum sibi naturalem et debitum rediret, et tamen status ille esset poena sui peccati: potest ergo aliquid esse effectus peccati et naturale; quod sit debitum naturae.

Circa poenas, et effectus peccati originalis 718
in altera vita, quaeritur 1°, an pueri cum solo originali decedentes puniantur

et poena sensus, scilicet ignis: supponit ergo illos poenam damni puniri; idem enim est fide sanctus ex illo Joannis 3°. nisi quis renatus fuerit ex aqua etc. Et ratio est quia tales parvuli carent gratia: qui autem caret gratia ius ad gloriam non habet.

719 Ad 2um quaeritur negative cum communi inter scholasticos sententia, quos videre poteris apud Patrem Granado in praesenti tractatu 9 disputatione 3. ubi et excusatos aut interpretatos invenies sanctos Patres Augustinum, Greg. Cyprianum, et Fulgentium qui pro opposita sententia citant. Probatur 1° responsio ex Innocentio 3°. c. maiores de baptismo, ubi docet poenam peccati originalis esse carentiam Dei visionis, actualis vero perpetuum gehennae cruciatum. Probatur 2° a ratione, quia poena sensibilis non nisi actuali peccato correspondet; est enim quaedam veluti increpatio, et molestia personalis delicti: unde licet sit rationi conformis, quod filii propter peccatum parentis aliqua dignitate priventur, tamen rationi conforme non est quod propter Patris peccatum filii incarcerentur, flagellentur aut capite plectantur. Et quidem cum Catholica haec veritas de peccato originali sit una ex creditu difficilimis, non est cur difficultates addamus imponentes illi poenas acerbiores, quam exigunt authoritas, et ratio.

720 Dices 1°: parvuli in hac vita patiuntur propter peccatum originale poenas sensibiles; patiuntur enim famem, sitim et morbos: ergo in alia vita similia patientur. 2°. Christus Dominus pro expiando peccato originali passus est poenas sensibiles: ergo poena sensibilis debetur peccato originali. Ad 1um negando consequentiam. Ratio est: quia poena sensus, quam in hac vita patiuntur est naturalis; ex sola enim ablatione iustitiae originalis sequitur naturalis corporis destitutio: unde tantum indirecte propter peccatum infligitur: at poena sensus in alia vita naturalis non est, sed a Deo infligitur directe propter peccatum propria voluntate commissum. Ad 2um nego consequentiam: quia Christus Dominus passus non est poenas illas, quae directe debentur nostris peccatis; alioquin pati debuisset ignem infernum, et visione beatifica carere: illas ergo passus est, quas potuit pro nobis satisfacere. Aliqua Scripturae testimonia adduci solent pro opposita sententia: sed illa intelligi debent de adultis propria voluntate peccantibus ut aperte constat ex contextu.

721 Quaerimus 3°. An parvuli cum solo originali decedentes afficiendi sint post diem iudicii aliqua tristitia, aut dolore ex carentia Beatitudinis conceptio. supponit quaestio infantes post iudicii diem rationis usum habituros. Respondeo negative cum communiori sententia,

quam tenent DD p. 3clone p̄cedenti, aliquibus exceptis. Ro ratio e, q̄a talis tristitia, l dolor e aliqua poena sensus, ut diximus n 710, ā parvuli in alia vita passuri n ss poenas sensus ut pbatus e p̄cedenti conclusione: q°. Cfrat rone Divi Bonaventure dyte 33 art 3 q̄e 2°, q̄a parvuli cum solo originali medium tenent locus in hac vita int hentes grā, et culpam psonalē: q° in alia hent status medius int damnatos, et Beatos, q̄a status vie correspondere debet status trī: q° x° p̄cedentis Dam carere debent visione Beatifica sicut damnati, et sicut Beati nullum debent here dolorē.

Ptices rone nra pbari, pueros dolorem illum n here p. modum poena; at n pbari dolorē illus n here p. modus effus ex tanti mali amissione nalit sequuti. sed 2° e, q̄a qq dolorē, et incomodi in alia vita otingit, semp in poenā peccati alicuius infligit; n em in alia vita patit molestiā, nisi qui in vita peccavit. q° si parvuli aliquem dolorē sentirent illus sentirent ut poenā. 722

Sed cum in ista 723
veritate theoli 9veniant, dyscordant tn in modo, quo impediat hec parvulorū tristitia. Alij em cu Scoto docent, pueros n tristari, q̄a illi nat cognitio Beatitudinis amisse, que q̄a supnalis e indebita ne. Sed oppositus e pbabilius; q̄a in die iudicij resurgent, et cognoscent bonorū p̄mia, et malorū supplicia, et sue damnationis cam, et ronē. Alij cum D. Tha dicunt illos n tristari, q̄a lt Beatitudinē cognoscant cognoscunt tn se p̄ximā aptitudinē, que e grā ad illā consequendā n here: sicut rusticus n tristat eo q̄d electus n sit mundi Monarcha, q̄a cognoscit se ad illā dignitatē aptitudinē p̄ximā n here. Alij asserunt, plures ad actus tristitie cum illis n 3currere. P. Suarez to 2° in 3 p. dysp. 57 sect. 6 docet id 9venire partim ex D. p̄videntia, que variis modis pot dolorē illum impedire, et partim ex rectitudine voltis parvulorū, qui recentes Deum ita dyspouisse erunt DE volti 9formes, et 9tenti bonis nalibus qq erunt 9diti, que ro nobis placet.

Quaerit 3°, an infantes p̄dicti post diē iudicij habituri sint aliqm nalē Beatitudinē. Stat sna. coior. Sed aliqui gravissimi Doctores affirmant; int quos e Doctor eximius in p̄senti dyspe, et sect 724

ultima, ubi unam hanc affirmativam partem vocat, et probabiliorem. Sed quae potest reduci ad quaestionem de voce, quod sit nullus Beatitudo signet, quonam prius quod certius erit postea quod indubie probabilius appareat proponamus. Inprimis certum est apud omnes

725 Inprimis certum est apud omnes eos futuros non esse Beatitudinem simpliciter, quae tantum est supernalis Beatitudo; sunt enim in miseria peccati, et propter peccatum exclusi a foelicitate summa ad quam fuerunt elevati. Sed hoc me iudice non sufficit ad tollendam foelicitatem naturalem, quod dicat Pater Salas, quia sicut dona supernalia ad Beatitudinem naturalem non pertinent, ita horum donorum carentia eamdem Beatitudinem auferre non potest. Deinde apud fere omnes certum est pueros futuros esse corpora perfecta pulchra, et incorruptibilia; sunt enim resurrecturi in statu perfectam, et cum nulla generatio, et corruptio tunc detur, erunt impassibiles saltem ab extrinseco speciali Dei providentia; quapropter neque cibo, neque potu indigebunt.

726 Insuper certum est eos futuros esse perfectum usum rationis, fore impeccabiles, extinctum habere fomitem peccati, et habere Dei cognitionem, et amorem naturalem. Usum rationis habebunt, quia habebunt corpus perfectum, et ad intelligendum dispositum: erunt impeccabiles, quia sunt in termino, in quo nullus permittit peccatum, quia in via propria voluntate non peccarunt: fomitem peccati non habebunt, tum quia rebellio carnis contra spiritum communiter cum peccato coniungit, tum quia talis rebellio absque alteratione corporis non contingit, quae tunc non erit: habebunt tandem cognitionem, et amorem Dei naturalem, quia cum perfectum usum rationis habeant, cognoscere poterunt Deum ut authorem suum, et summum bonum naturale, et cum voluntatem non habeant aliquo pravo affectu infectam quia Deus, seque illum diligere. Aliqui asserunt cognitionem hanc, et amorem esse imperfectum: alii vero esse perfectum. Ita Pater Lessius lib 13 de perfectionibus Divinis n 149, et quod magis ponderis Divus Thomas in 2a dist. 33 quaestione 2a art 1o. Haec certiora sunt inter DD. Videat Pater Suarez ubi supra; et tomo 2o in 3 partem disputatione 90, et 97 ubi et parvulis concedit cognitionem Christi Domini non quidem supernalem, sed qualis haberi potest per signorum eventum.

727 Est tamen dubium, an pueri post diem iudicii in loco tenebroso, et obscuro habitabunt? Affirmant aliqui, alii vero negant: inter quos est noster Salmeron in cap 9o Divi Pauli ad Rom. dicens, habitaturos esse in hac terrae superficie, quae ornatu suo non privabitur. Verum probabilius est pueros, sive supra

terræ, sive in terræ centro habitent fruituros ee luce, ita ut possint ambulare, colloqui, se adinvicem cognoscere, et alias nales actiones exercere. Ita PP. Suarez, Lessius, Salas, et Arriaga insp. serti disp.e 62 sect 2a. Pro min.e, qo pueri parvuli non ss pœnæ sen-sus; atqui detentio in loco tenebroso eet pueris pfecto vere vigilan-tibus pœna sensus gravissima, ut sideranti patebit. g.o Prat; q.o ad qd Ds illos excitasset a mortuis, si nales operat.es exercere n. possent, acvelut truncos inanimatos relinqueret in tenebris? certe admirabilis Dei pvidentia nihil otiosi operat.

728 Ad qem qo reo affirmative. Pro eqo Beatitu-do nalis consistit in aggregato bonorum oium nalium; o infantes pdicti hebunt oia bona nalia, sive eis convenientia, qualia ss oia numerata. g.o Minor sup-ponit ex dictis, q.a pt bona corporis hebunt aiæ bona, stt cognionis, et amoris rerum oium nalit amabilium. Neque video cur cognio et amor quem de Deo hebunt n sit nalit pfectus? imo cu alii aliis erunt inge-nio pstantiores, procul dubio alii pre aliis hebunt cognionem et amorem pfectiores: cu go p fœlicitate nali nihil aliud intelligamus, qm fruitionem bonorum, quæ ne de-bent: et hæc habituri ss parvuli, seqr illos ee nalis fœlicitatis habituros.

Hys accedit, qd p ori- 729
ginale peccatu nihil de nali pfectione fuit ablatu puræ næ, ut xo Ds Thq di-ximus no 719; o ho in pura na posset here fœlicitatem nalem; go a fortiori parvuli, qui erunt ab extrinseco impeccabiles, et impassibiles; quas pfectiones n heret ho in pura na constitutus. Pa Amicus disp.e 25 no 140 fatet hanc nram sntiam ee magis consonam rom, qm authoritati. Sed si vis authoritatem vide Arriaga cita-tum; mihi enim p mille sufficit Suarius, et Eximius Doctor; cui addo nrum sapientissimum Bellarmina 1a pte qe 23 disp 1o membro 9 ita de parvulis dicentem, meliores quæ in nalibus vitæ, vitio oi mentis et corporis immunem in pretuas æternitate ducent, qm ulli unquam mortalium duxerint.

Sect. 3a.

De pœna peccati mortalis.

Supposito ut certo qrie priva- 730
tionem ee pœnam peccati mortalis, querunt 1o, utrum peccatum qua tale possit ee pœ-na alterius peccati? supponunt qo aliqua certa, quæ oportet primittere. Igit

aliqua sunt que antecedunt, comitantur, et subsequuntur peccatum; que antecedunt, sunt natio auxilij efficacis, et permissio peccati; que comitantur sunt Labor, et molestia, quam actus peccati committit, que subsequuntur sunt tristitia, vermis conscientia, paupertas, infamia, et alia mala physica, que oriunt ex peccato, et propter peccatum infliguntur. Inprimis certum est apud omnes, peccatum esse posse poenam alterius peccati per accidens ratione illius mali, quod comitatur, vel subsequitur peccatum, ratio est quia hec omnia sunt mala peccantis, et possunt a Deo post prævisum peccatum approbari et destinari in poenam illius peccati ex quo oriuntur vel alterius antecedentis. Deinde fere omnes supponunt ut certum nationem auxilij efficacis, et peccati permissionem esse poenam unius peccati posse. Et in hoc sensu capienda sunt plurima Scripturæ testimonia, in quibus dicitur Deum punire unum peccatum per aliud tale est illud Divi Pauli ad Romanos 1º propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum.

731 Et ratio est quia talis natio, vel permissio est mala hominis est enim privatio rei homini convenientis. Deinde potest a Deo amari, et appeti in punitionem peccati præteriti. Insuper peccatum mortale est tali privatione condignum; meretur enim ex se ut homo statim ad poenam damnetur: ergo a fortiori meretur ut privetur auxilijs efficacibus et congruis, que utpote singulare Dei beneficium nullatenus debentur, et possunt negari [illegible] de eo. In nobis est certum cum Deus [illegible] ga in præteritis, et auxilium sufficiens negari posse saltem indirecte in poenam peccati præteriti; ergo potest Deus permittere, hominem in peccato mortali existentem incidere incidere in amentiam, vel mori dum dormit, in quibus statibus homo est incapax cuiusvis auxilij. Quod supponimus.

732 Dubium est, an unum peccatum quatenus tale, sive ratione moralis malitiæ possit esse poena alterius peccati? in quo dubio sententia est duplex; alia affirmativa cum Divo Bonaventura, et Scoto; alia negativa cum Divo Thoma 1ª 2æ quæstione 87 articulo 2º quem sequuntur Durandus Vasquez et alij. Hæc sententia negativa nobis placet, et probatur, quia poena quia poena intenditur, et amatur a iudice puniente; semper enim infligitur ut fiat satis iustitiæ punitivæ. Cuius oppositum est: quod malitia moralis intendi non potest, aut amari a Deo iudice puniente: ergo.

733 Dices cum Scoto peccatum, ut procedit a peccante esse non posse poenam, quia ut sic est voluntarium, et habet moralem malitiam, quam Deus intendere non potest, at esse poenam ut in peccante recipitur, quia ut sic est involuntarium, et est est malum peccatoris. sed contra est quia peccatum ut recipitur in peccante dicit malitiam moralem, 2 n.º 14 ergo neque ut sic poterit esse poena, quam Deus intendat, et amet. si 2um nulla est quaestio, inquirimus enim an moralis malitia possit esse poena? ergo si nulla est malitia nulla est quaestio.

734 Quaerit 2.º Utrum peccatum Lethale mereatur poenam intensive, et extensive infinitam? suppono 1.º ut fide certum poenam tum damni, tum sensus, quam damnati de facto patiuntur esse aeternam, sive infinitam extensive, ut constat scripturae testimoniis, suppono 2.º poenam sensus esse intensive finitam. Est enim maior, vel minor pro peccatorum gravitate, ut constat ex illo Apocalipsis 18. quantum glorificavit se, et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et Luctum. suppono 3.º poenam damni esse et finitam intensive; quia licet qua privat est finita, scilicet visio Beatifica, et licet privet infinito bono, scilicet Deo, est finita, quia privationis magnitudo desumitur ex quantitate formae cuius est immediate privatio, et non ex obiecto quod est Deus, et quo privat mediate, et remote. Potest tamen dici 2um quid, et extrinsece infinita, quia obiectum quo mediate privat est bonum: quibus suppositis 734

735 Quaeritur an quodlibet mortale sit condignum ex se poena infinita in duratione, et intensione quamvis nullam ex his peccator de facto pateretur? 1.a sententia negat condignitatem quoad utramque poenam. sed haec sententia a nullo catholicorum potest defendi: ideoque illam refutat Divus Aug. Lib. 21 de Civitate c.º 11. Cuius in sententia fundamentum potest esse, quia gravitas peccati mortalis, sive attendat ad moram temporis, quo committitur, sive ad affectus intensionem est finita; poena autem condigna gravitati finitae debet esse finita. = 735 736

Secunda sententia extreme opposita prudentibus consentit, quodlibet mortale esse condignum poena infinita in intensione, et extensione. Cita Almainus tractatu 3.º Moralis c.º 29, quam sententiam probabilem iudicat noster Suarez tractatu 9 de actibus humanis disp. 7 sect. 3. Fundatur in c. 14 quia peccatum mortale superat infinitas 737

offensas ordinis inferioris: ō offensa infinita ordinis inferioris meret poenā infinitā intensive, et extensive: ergo 7.° quodlibet peccatum mortale maius malum e quocumque malo poenae, siquidem quodcumque malum poenae eligibilius est quam unum peccatum mortale: ergo et si malum poenae in infinitum intensionis, aut extensionis augeat, non equabit meritum unius peccati mortalis.

738 3.° quia nulla pura creatura pot condignā satisfactionem exhibere pro peccato mortali: ergo neque pot exhibere satispassionem condignam: ergo nulla poena est condigna merito peccati. Probat 1.° cōa: quia satispassio sive poena reparat defectum satisfactionis: ergo 4.° quia Deus punit citra condignum, et Deus punit de facto poena finita in intensione: ergo poena condigna peccati e poena infinita in intensione. Probat cōa, quia poena finita e citra condignum; ergo poena condigna e infinita.

739 3.° sna defendit peccatum mortale mereri de condigno poenam finitam in intensione, et in extensione, sive duratione infinitam. sna haec e vera et inter scolasticos cōis cum D. Tha q. 87 art 4. Rones varias afferri solent ad istam conclusionem probandam. Aliqui opinant peccatum non aliam poenam mereri nisi quam Deus decreverit: Deus autem decrevit poenam infinitam in duratione, et in intensione finitam. Affirmant quoque iudices humanos suopte munere assignant pro suo libito eidem culpae maiores aut minores poenas, quae iustae sunt eo ipso quod a iudice decernant.

740 Sed mus hic discurrendi e erroneus, si aut ad debitam Dei non ponatur in peccato condignitatis ad poenam quae illi infligitur a Deo, sequeret enim, Deum ultra condignum punire, dum punit in eternum. Deus quoque peccatum mortale meret poenam eternam: quia istam Deus decrevit, ō potius e contra, Deus decrevit poenam eternam, quia istam meret peccatum. Exemplum de iudice creato nihil probat; non enim e liberum iudicibus imponere quascumque poenas pro quolibet delicto; quando quoque poena arbitrio iudicis relinquit intelligendum e de poena, quam iuxta suum prudens iudicium meret delictum quod si aliquando ob crimen leve poenam gravem imponit, ut quando milites ob leve furtum, et vigiles ob levissimum somnum capite plectunt, ideo e quia crimen illud, quod leve videbat, ratione circumstantiarum e grave, et quia ne si levia illa permittant milites licentia militari ad graviora

deveniant

Div. Thom. loco citato probat conclusionem, quia peccatum mortale est finitum ratione conversionis, et ratione aversionis infinitum; aversioni autem correspondet poena damni, quae est infinita, et poena sensus quae est finita ~~correspondet~~ respondet conversioni. 2° probat peccatum mortale mereri poenam aeternam, quia in alia vita semper durat; culpa autem durante durat poena. Sed 1° non probat, quia poena sensus non solum respondet conversioni, sed etiam aversioni; qui enim Principem offendit non solum meretur bonorum privationem, sed etiam ut aliqua poena sensus puniatur. Unde diximus n°. 687 peccatum mortale non mereri poenam sensus aeternam, si ratione offensae contra Deum non haberet; quia poena tam damni quam sensus offensae Dei, sive aversioni correspondet: sed ex Divo Thoma aversio est infinita; ergo poena sensus illi correspondens esset infinita non solum duratione, sed etiam intensione. 741

Neque vero 2° probat aliquid quia sequitur poenam aeternam peccato mortali vere ratione illius permanentiae, et non ratione suae intrinsecae malitiae, quod falsum est. 1° quia alioquin poena mortalis non differret a poena venialis coniuncti cum mortali, quae etiam est aeterna in mente Divi Thomae. Secundo, quia si Deus statim ac mortale peccatum remittit, cederet iuri quod habet ad odium, et non cederet iuri quod habet ad poenam debitam peccato, ut posse diximus n.° 695 iustissime posset illud aeterna poena punire: quia mortale non meretur poenam aeternam ratione permanentiae, sed ratione suae intrinsecae malitiae. Quapropter; 742

Probatur haec 3° sententia 1° a posteriori, quia Deus de facto procedit ut iustus iudex in puniendo peccato; sed Deus punit de facto mortale peccatum poena infinita in duratione, et in intensione finita: quia haec poena, et non alia est condigna peccato mortali. Probatur consequentia, quia qui ut iudex procedit in poenis imponendis servat proportionem aequalitatis ad culpam. Probatur 2° a priori, quia peccatum mortale est exaltit, et intensive finitum procedit enim ex cognitione, et voluntarie finito ut diximus a n° 373: quia condignitas quam habet ad poenam intensivam est condignitas ad poenam intensive finitam. Praeterea, ex eo quod peccatum mortale petit offensa gravis contra poenam infinitam est offensa gravis tantum quod infinita, sed offensa gravis tantum quod infinita meretur poenam gravem tantum quod infinitam idest infinitam in una linea: quia poenam hanc meretur mortale: sed poena haec infinita non est in linea intensionis: quia tantum in duratione; et extensione est 743

infinita. Vide n. 399, et sequentes ubi probavimus peccatum mortale non me-
744 reri poenam simpliciter infinitam. Hinc solvunt aliarum rationum fundata. Ad
1.um ingens fundamentum dicendum est, peccatum mortale esse finitum quoad affectum intensionis,
et ex hac parte mereri poenam in intensione finitam; at esse infinitum quantum
in estimatione morali, quo est gravitate ratione poenae infinitae, et ex hac parte mereri
poenam eternam. Nec obstat quod peccatum committatur brevi tempore, quia ut do-
cet Divus Aug. loco citato peccatum non temporis longitudine, sed iniquitatis
et impietatis magnitudine metiendum est. Ideo Leges humanae adulterium vix
momento temporis patratum puniunt morte corporali perpetua.
745 Ad 2.um ing. 17 fundamentum
distinguenda est maior: superat ordine, ideo maior; superat intensione, aut ex-
tensione malitiae, nego maiorem. Peccatum mortale est ordinis altioris ad omnes of-
fensas ordinis inferioris; sed non habet infinitas malitias, quas habere possunt offensae in-
ordinis inferioris; unde offensae infinitae ordinis inferioris excedunt peccatum mor-
tale in malitiarum intensione, aut extensione, et peccatum mortale altitu-
dine ordinis excedit infinitas offensas ordinis inferioris. Hinc est quod infinitis
offensis ordinis inferioris correspondet poena in intensione infinita ratione
malitiae infinitae in intensione, aut extensione, et peccato mortali correspon-
det poena intensive finita, quia habet malitiam finitam intensive. Ratio a
priori huius doctrinae est, quia infinitum in intensione, aut extensione perfectione
non est infinitum perfectionis, sed tantum in numero: infinitum autem in numero potest
abire superari a re aliqua finita, dummodo sit ordinis altioris, Et res fi-
ta ordinis altioris ab infinito in numero ratione multitudinis superetur
ut potest in unico gradu visionis beatificae, qui altitudine ordinis exce-
dit seras naturales infinitas, et ab his multitudine perfectionis exceditur.
746 Ad 2.um nat
con, quae si esset bona probaret idem de peccato veniali eligibilior enim est
quaecumque poena, quam aliquod leve peccatum. Ratio est, quia in quolibet malo culpae
et minimo datur moralis indecentia semper vitanda, quam nullum malum ~~est~~
poenae etiam infinitum continet. Ad 3.um nego utramque consequentiam. Disparitas est quia satisfa-
ctio natura sua tendit ad recuperandum honorem sublatum per offensam; unde sa-
tisfactio debet esse in eodem ordine cum honore sublato, quem ordi-
nem non habent honor Dei, et purae creaturae satisfactio, et satisfactio

na sua n bendit ad honorq recartiendy, d tanty ad corrigendy, et deprimendy offendentq quanty se erexit. 2° ordinq pscripty quem ergo ultimy finq servare debebat. Unde cy satisfactio sit in eodq ordine cum offendente, pot offendens exhibere satisfactionq condignq. Hinc ad ll coq gbatq tnat anq gpt tradity ronq.

Ad 4um sceny pmissy nat coa: ad gbatq scesso anti, et cõa nat. Qa poena fita pot ee poena citra condigny, et condigna; da em Deum punire peccaty poena ut quatuor, et peccaty mereri poenq ut quinque. Sed nota hoc Theologq ploquiq n ita ee intelligendy ut Ds puniat citra condigny post illuy decrety de poenis imponendis; sic em Ds in sua Lege semel statuta mutabily eet; intelligendum g° e ant ad decrety: ita ut cy potuerit peccatq decernere poenq ut quinqq vg, gm peccaty meret; n mir poenq ut quatuor decreverit. 147

Hic pot obici peccaty mortale meret carentiq unionq hypostaticq infitq grq, et glq infitq, si Ds hec oia l aliqd ex hij hoi promitteret sub cditione, qd hoc n offenderet mortalit; g° et poenq sensuq, que mir e poena damni meret in intensione infitq. 148

Rt l° nando anq. Aliud em e qd ho p mortale mereat illorq oiq carentiq, et aliud qd sit impedity, et incapax ad oia illa habenda. Ly e flum, et very secundy; sicut ho idiota dr ad doctoraty impedity et incapax, qd pt evenit, g° Ds pot illa oia pmittere hoi sub cditione, qd illud n offenderet venialit, et tn nemo dicet peccatum veniale illa oia mereri. Rt 2° omisso anti, nando consequentiam; ratio e clara, qa poena damni sistit in private glq a privatio oes glq gradq excludit, alioquin si aliquem gradq n excluderet, iam n eet glq privatio; at poena sensuq sistit in positivo cruciatu, nequq ex eo qd peccaty mereat cruciaty ut quatuor seqr mereri cruciaty ut quinque et miny infity. 149

Quaerit 3°, an poena damni equaly sit in oibuq damnatq? nant aliqui cum Scoto l°, qa eo mar e poena quo mar e culpa; d culpa in uno damnato e mar, qm in alio; g° secundo inequalibuq meritq cfert pmiq equale inequale; g° inequalibuq demeritq 150

sferri debet poena sensus inequalis, quae e poena damni. 3°, qui ius ad maiorem gloriam perdidit, maiori gloria privatur: ergo similiter in isto e maior gloriae privatio, et consequenter poena damni.

791 Reo in affirmative cum probabiliori sententia, quam tenent Durandus, et P. Vasquez disp. 100 c. 9. Probatur hac unica ratione: quia privatio totalis non suscipit magis, et minus: Ut in uno magis cadit habeat quam in alio; consistit enim in indivisibili: sed poena damni e privatio totalis visionis beatificae ergo. Maior patet exemplo tenebrarum, quae sunt totalis privatio lucis: tenebrae enim maiores non sunt ex maioribus, aut pluribus impedimentis dummodo in aere nulla sit lux. Constat deinde argumentum solutione.

792 Ad 1m dicimus maiorem, eo maior e poena adaequata, concedo maiorem; inadaequata, nego maiorem. Poena adaequata culpae mortalis constat ex poena damni et poena sensus; haec poena adaequata e maior, quo maior e culpa; et poena inadaequata e poena damni, quae non potest esse maior, quo maior e culpa propter datam rationem. Ad 2um dicimus concessis sub eadem distinctione; reduco enim et poenam sensus esse poenam essentialem, et sic poena essentialis adaequata e inaequalis inaequalibus dementiis: Sed si forte velis, tantum poenam damni esse poenam essentialem, concesso antecedente, nego consequentiam. Disparitas e quia primus essentiale e positivum, ut visio beatifica, et ideo potest magis, et minus suscipere, quod non potest privatio totalis qualis e poena damni.

793 Ad 3um nego antecedentem: uterque enim privatur totaliter gloria. Quod autem unus debeat maior gloria quam alter per accidens se habet ad gloriae privationem. Ergo ut in caecitate sequitur enim caecus e, qui habuit capacitatem ad minorem, et qui habuit capacitatem ad maiorem gradum visus dummodo uterque visu careat. Et certe si ius ad gloriam maiorem vel minorem ad poenam damni conduceret, sequeretur 1° illum, qui minus peccavit maiorem poenam damni haberet, quam ille qui plura peccata commisit. 2°, et beatus in coelo posse puniri poena damni. Probatur, quia si Petrus dum vivit habet ius ad gloriam ut quinque quod ius amisit per peccatum, et postea quando moritur inventus e cum iure ad gloriam ut quatuor, certe privaret illo quinto gradu gloriae, et illa privatione puniret; quia ius quod habuit ad 5 gloriae gradus per peccatum amisit; quod habet omnia sunt absurda: ergo. Notandum, ex gloriae carentia damnatos habere tristitiam et dolores, qui maior vel minor de gravitate peccati, et ex apprehensione, quam illis dat Deus de amissa

Beatitudine: at dolor iste, n poenę damni, d poenę sensus reddit inequalem.

Sect. 4a.

De poena peccati venialis.

Suppono fide cer- 794

tu morientes cum solo veniali quoad poenę n remisso puniri aliâ vitâ poena sensus et damni ad tempus duratura. Deinde suppono ex nº 323 peccatum veniale poenę ęternę n mereri. Tandem suppono veniale non puniri gratię privatione: ut enim diximus nº 648, et 690 per veniale nihil gratię, aut alicuius qualitatis supernalis hoi intrinsece deperdit, alioquin tot possent ee venialia, ut oem gratiam excluderent, et coenter ipsâ Beatitudine privarent. Quibus suppositis,

Pot 1º dubitari, 795

utrum veniale mereat auxilij gratiae privationem? resp. affirmative cum P. Arriaga in ... Ro e, qa qui Deum et Levit offendit, et inspirationibus Divinis n ret, fit dignus ut a Deo iuste tempore opportuno deserat, et liberali beneficio privet; cum enim Ds neget auxilia efficacia, et nullo peccato primitio a fortiori illa poterit nare in poenę illius actionis, quę aliquem fibet Deo displicentię. Consonat doctra hęc cum dictis ex Aug. n. 383. Notandum tn e hanc poenę n semper infligi a Deo: cum neque in poenę mortalis Ds semper neget auxilia: videmus enim aliquos qui gravia peccata commiserunt ad singulares evehi sanctitates, ut contigit Pro, Plo, et Magdalenę.

Pot 2º dubitari, 796

an Ds in poenę venialis soleat immittere dolores, morbos, et mortem? resp. affirmative. Ro e, qa venialia hent cum tali poena condignitates; merent enim poenas purgatorij, quę sine dubio si maius poenis oibus huius vitę. Et quidem mortes ipsas corporales sępissime immissas fuisse a Deo in poenę venialis potest Scriptura Sacra probari: ita contigit Ozę manu arcę tenenti, cuius temeritas fuit peccatum veniale ex a coem sacrorum interpretum sententiam.

Pot 3º dubitari, 797

utrum poena sensus debita pluribus venialibus possit adequare in intensione poenę sensus uni mortali debitę? nat Medina qe 88 art. 4. Ro illius e, qa multa venialia n adequant unum mortale in rone culpę: gº nequeunt illud adequare quoad poenę sensus intensivę. Pt coa: qa poena debet culpę proportionari.

758 Reo tn affirative cũ coi sna. Ro e, qª poena sensus quâ mortale punit e intensive finita, et eiusdem ordinis, et vonis cum poena quâ punit veniale: gº poena pluris venialibus ita pot intendi per venialibus multiplicatis, ut poena unius mortalis intensive n so adequet, s et excedat. Constat resolutio haec ex nº 101. Ad vons strang solendus e ans, et nanda coa. Ro dispantatis e, qª malitia peccati mortalis, et venialis n ordinis diversi, ut diximus et nº 563: poena â sensus utrique peccato veris e ordinis eiusdem.

759 Ad cor probat s dme, id intelligi de adequata poena, n vero de poena inadequata. Unde tota poena mortali debita proporcionat mortali, et tota debita veniali venia li proporcionat: Et gº tota poena debita pluribus venialibus adequare n possit tota poena uni mortali debita: qª mortali debet poena eterna, et poena temporalis veniali; pot tn pars poenae debitae pluribus venialibus, sit, poena sensus intensiva partis poenae debitae uni mortali, sit poena sensus intensiva adequare.

760 Pot 4 dubitari, utrus peccatus veniale iunctus cum mortali puniat in damnatis poena sensus eterna? in hac difficultate triplex dat sna. 1ª asserit nulla poena in inferno remitti. Ita Pr Vasquez disp c 141, et illam insinuat Pr Suarez to 4 in 3ª ptem disp 11 sect 2 nº 12. Fundus pot ee 1º qª si aliqua poena remitteret in inferno, iq in inferno eet aliqua redemptio. 2º qª satispassio e quedā satisfactio; ad satisfactionem â status gre requirit. 3º qª Ds ab inimico nihil acceptat.

761 Secunda sna defendit, peccatus veniale n remissus gad culpa eterna poena puniri; poena â temporali puniri veniale gad culpa remissus. Ita Dus Thas qe 87 art 5 ad 3ª et in 4º dist 21 qe 1ª quem sequi Durandus ibidē qe 2ª et plus ex nris: Fundus prioris partis e, qª manente culpa manet dignitas ad poena, quae dignitas orit ex culpa tanqm passio; s in inferno durat semp culpa venialis; ad remissionem em culpae status grae requir: gº et semp durat dignitas ad poena, et coent poena ipra.

762 3ª sna docet, oia peccata venialia sive remissa sint gad culpa, sive n, puniri in inferno poena temporali. Ita Scotus in 4º dist 21 qe 1ª quem sequunt Scotistae, et ex

nrij aliqui, int quos e. Pr Arriago disp. 53. sect. 4. Ivenit sna hec cum 2a. qad poena peccati veniali qad culpam remissi. Quae sclo e. pbabilior et cōior qm 1a sna: differt vero a 2a qad poena veniali qad culpa n remissi; in qua assertione e mar diffas. Adhuc tn̄ scdi sna qad utrqz e mihi pbabilior slm a rone, et magis sonat divine bonitati. Quapropt;

Pbat 1°; qui solvit qd debet debitu extingit; s damnatus rone peccati veniali debet pati tantu poena temporale: g° damnatus qui patit poena temporale qm debet patiendi debitu extinguit p peccato veniali: g° p peccato veniali n punit poena eterna. Pfrat: peccatu veniale put iunctu cum mortali n e peccatu mortale: g° put iunctu cum mortali n meret poena eterna: g° put iunctu cu mortali poena eterna n punit. Pt hec coa; g° Ds n punit ultra sdignu. Pfrat deinde coex° ~~mortali~~ veniali cu mortali n e peccatu: g° ex eo qd veniale coexistat cu mortali n debet poena aliqua puniri. Liquet coa, g° Ds nisi peccatu n punit. 163

Dices, veniale n remissu in hac vita puniri in inferno poena eterna; g° ibi e irremissibile defu capacitatis in subto n admittente gra, que ad remissione regr, culpa a n remissa poena remitti n pot. 164

Sed 2° ga. Et veniale sit in inferno irremissibile qad culpa n e irremissibile qad poena: debitu em poene adequate remittit p equalem poene solutio; sicut qdlibet debitu p soluts equale remittit. Ad satisfaciendu g° n regr in subto capacitas ad gra, alioquin damnatus poena eterna patiendo n solveret poena debita mortali, g° illa in statu gre n solvit, aut patit. Hinc

Pbat 2°. sclo: satispassio ex suo 9ptu n requirit voluntaria, et amicabile poene acceptate, s tantu phica ipsius tollerantia. g° absqz pbabili fundto id regr in poenis, quas Ds ut iudex infligit p peccatis. Coa liquebit ex fundtis aliaru snaru solute. Ans pbat 1° ex Do Tho, qui in eade disp. citata dicit, poena ex hoc ipso qd solvit expiat: g° Dus Thos nulla acceptatione requirit ad poene solutione. 165

Pbat 2° ans: et imprimis, qd n requirat voluntaria iudicis acceptatio, pt; g° solvere tota poena a iudice imposita n e aliqua iudicis gra, aut liberalis remissio: g° poene solutio n dependet ab eo qd iudex velit, l nolit acceptare, dummodo reus solvat 166

tota poena qm debet. Deinde qd n requirat acceptatio amicabilis, sive ab amico, pt in humanis: qa et si offendens reconciliatus n sit cum offenso satispatit, si patit tota poena p offensa imposita a iudice. Imo et si reus animo iniquissimo, et impatienter tormenta sustineat, satispatit: qd tottus pt in damnatis qui satispatiunt, et solvunt condigne poena eterna mortalibus debita, esto sint in statu inimicitiæ, et tormenta sustineant impatienter: qo satispassio ex suo cptu n requirit voluntaria, aut acceptatis amicabilis.

767 Pbat 3o cclo. spetialit pa secunda inq; qa quantitas poene n respondet culpæ durationi, d illius gravitati: qo ex eo qd culpa venialis semp duret in inferno, n segr illam ee poena eterna puniendã. Liquet coa. Ans cstat ex dictis no 742, et pbat ptrea, qa qui peccavit, et diu pmansit in delicto n ppterea meret torqueri p pluribus momentis plusqm ille qui in flagranti patit, et torquet dummodo delicta sint equalia: qo duratio peccati poenæ meritis n auget. Vide quæ dixi n 673. Frat: qa xa vles ex adversariis, veniale iunctis cum solo originali n punit poena sensus eterna, ut vidimus n 476: qo neque punit poena sensus eterna veniale iunctis cum mortali. Pt coa: qo in utroque casu manet semp culpa venialis.

768 Sed rent nando coam: qa decedentes cum originali, et veniali tantis sunt capaces voluntarie detestationis peccati, et naturalis dilectionis Dei sup oia: unde fiet vel p tales dilectiones veniale remitti, et conter poena sensus, l illos sustinere patient poena sensus, et p talem patientiã poene remissione mereri. Sed 1o e 1o, qa qui peccato originali afficit, e et vere et pprie inimicus Dei: qo mereri n pot aliquid gratiæ aut favoris. 2o qa p actus dilectionis Dei nalis n pot peccatis remitti. 3o qa ut diximus, ad satispassionem n requiri patientiã. Alias disparitates quæ ponunt adversarii, d quarum nulla e sufficiens. Ad 1um sumtis prioris inq

769 Ad 1um sumtis prioris inq dum e p loquium illud in inferno nulla e redemptio signari, so spem nulla ee inde evadendi: n qo segr ex nra sna, in inferno aliqm ee redemptionis, qa ccedimus in inferno nulla ee spem evadendi, l et remittat poena sensus venialibus debita. Ad 2um nando e satispassione pura ee satisfactione ut diximus n 746, et ppt

vonq ibi dictq ad satisfacts regr psona grata; offensa em ad qm versar ciendq satisfactio dirigit n tollit, nisi obsequiy pstet ab amico, Et si et p poeniy posit satisfieri, tn id e p mody menti, ad qd reqr qd opusex gria qcedat, et fiat in gria. Poena aut qo ad corrigendy delinquents dirigit extinguat eo ipso qd tolleret. Ad 3y dme, Dey ab inimico nihil accepta re p mody menti; at p my satisfationy n vonc: n acceptare poeng, qm ipse ut idigna imponit: sicut creditor nequit n acceptare adequatq debiti solutq.

Ad 2f 770

Ad

ine funty vet sedy ubi supra nando mirf; iudicat em in inferno veniale et qad culpam remitti. Sed opponty pbabiliy e, qo p purq satisfationf qualy e passio damnatory n fit satis p offensa; passio em illa mentiy n e aut satisfactio. Deinde damnaty nully adty bony quo retractet veniale pot exercere; neque e capax alicuiy beneficij, aut auxilij, sine quo veniale remitti n pot. Dicere aut illud remitti p merq Dei idonatf absque funto dr, qo magnuy favor eet damnaty ab oi veniali liberari, qui favor n e g libito ponendus. Ngo veniale qad culpq remittit in inferno.

Reo igit 1o nando marf; 771

St. em dignitas ad poeng sit passio culpe pot in culpa manere sc sua passione et exo ut diximus, et exo sfirmavimus a no 699, et nunc clarissime ostendo qo difficiliy e passions servari sine esso, a qua dependet a priori qm eiq servari sine passione a qua a posteriori dependet; major em e dependentia a priori qm a posteriori; d apud oes ablata culpa, que e esso pot manere dignitas ad aliqm poeng, que dignitas e passio culpf: qo a fortiori pot exo contingere. Ro a priori e, qo esse moralef siderari n debent eo rigore quo phice esse; desumunt em in ordine ad prudeny iudiciy. Vide numerq 698.

Ret 2o omis 772

so toto syllogismo nando. ultimq coq. Qa St manente culpa maneat dignitas ad poeng; n tn manente dignitate ad poeng semper manet poena. Pone em peccaty veniale mereri poeng uniuy diei; transacto aut uno die poenf veny e dicere ho iste het dignitatf ad poeng uniy diei, quo n signat hoem illy mereri poeng de novo intelligendq, d poeng iq inflictq mereri. Qd n insigne explicat phico exo: in pma em pbabiliori distinguitur a re durante duratf Dey e p suq esse pductivy durationy aeterne,

et tn lt hodie maneat eadē cīa Dō n pot hodie pduci duratio hester-
na, et lt hodie pduci n pot adhuc ē verū dicere, Ds hodie hēt eius
pductiuū durationis ut p die hesterna. Ita sibi in peccato veniali ma-
net p totā æternitatis dignitas ad poenā unius diei, slt p illo die tantum
quo illū damnatus sustinuit.

Ad finē pbōnis obiici: ho in ista vita n soluit poenas
et venialibus debitas, si illas sustineat in peccato lethali, l illas impatient
sustineat: gō neque in alia vita. Pro solute nota, passionē poenæ debitæ pec-
cati posse ēē satispassionē purā et n purā. Pura ē quæ sl n ē satisfa-
ctio, et meritū, n pura ē quæ sl ē meritū, et satisfactio. p purā satispas-
sionē patiens nihil meret, ē tantū patit qtū debet: at p satispassionē n purā
patit aliqm poenā qm debet, meret pmiū, et extinguit debitū maioris poe-
næ. Certū ē in altera vita dari purā satispassionē, gō neq in inferno, neq
in purgatorio aliqd p dolores animæ merent: Thebi ā in ma de satisfacte
dubitant. Tūm in hac vita det pura satispassio in tolerandis doloribus quos
Ds in poenā peccatorū infligit? nantibus aliis, et aliis affirmantibus.

Igit reo ad
argtū 1º nando ans. Judico em pbabilius dari posse in hac vita purā sati
spassionē, n Ds in poenā peccati poenalitatē immittat qinde et si ho illas im-
patient sustineat, l sustineat in peccato lethali adhuc pot satispati et soluere
aliqm, l totā poenā qm debet, gō ut pbatū ē ad purā satispassionē statū griæ
n requir. Qd n. Tridentinū requirit patientiā in poenis immissis a Deo tolerandis
id requirit ad satisfaciendū et merendū remissionē poenæ in illa vita sustinen-
dæ. Verū ē hoc p impatientiā peccare, ō sit ē novū peccatū, ita novā poe-
nā poenā meret, qd non tollit qd satisfaciat p poena debita peccato p-
cedenti.

Reo 2º sequo ant, nando cōq. Discrimen ē, gō alia vita ē statū pu-
ræ satispationis tantū; hæc ā ē statū satisfaciendi et merendi: cum qō
in hac vita oīs passio poenæ sit satisfactio et meritū (loquor xº ing nan-
tem purā satispassionē in hac vita), et ad satisfactis et meritū statū griæ
requirat, ideo n tenet cōa.

Et hic peccatis nris operatis finē imponamus. fateor tractm nrm plusq ēē ō decte n tq dilis plixitē, qmrerū
multitudine, quas duxi n so scitu dignissima, ō et necessaria; sigd qō ūni int tot mala, et peccata
inveniet, cedat in laudē D. O. M. et maximē nri oīs utilit; quē duo semper int labores nros
pferendos qualescumq int habuimus p oculis, et intendimus. = = = = =

Index Controversiarum, Disputationum, et Sectionum, quae in Peccatorum materia continentur.